

DEÇANI

Draft- Plani i Veprimt Komunal për Energjinë dhe Klimën (PVKEK) 2023 - 2030

Nëntor 2022

Implemented by
giz
Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

Deklarim:

Ky Plan është mbështetur nga Qeveria Gjermane përmes Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH, Projekti i Kosovës për Energji në bashkëfinancim me Komunën e Deçanit.

Studimi, mbledhja e të dhënave dhe hartimi i planit është realizuar nga [Shoqata për Efikasitet të Energjisë së Ripërtitshme](#) (SH.E.E.R). Pikëpamjet e hartueseve të këtij plani (SH.E.E.R) si dhe të dhënat e publikuara nuk pasqyrojnë domosdoshmërisht pikëpamjet e GIZ-së.

Përmbledhje

1.Hyrje	7
1.1Kontekst	7
1.1.1 Objektivi i PVKEK	7
1.1.2 Kuadri ligjor dhe politik - PVKEK.....	8
1.1.3 Aktivitetet dhe procesi përgatitor.....	9
1.1.4 Zhvillimi i PVKEK	11
1.1.5 Zbatimi i PVKEK dhe përfitimet e pritshme	14
1.1.6 Miratimi si dokument zbatues - PVKEK	15
1.1.7 Monitorimi dhe kontrolli i zbatimit dhe raportimi - PVKEK	15
2.Përmbledhje e plotë.....	16
2.1 NDRIÇIMI PUBLIK	17
2.2 SEKTORI I BANIMIT	18
2.3 Sektori Komercial	18
2.4 Sektori bujqësisë	18
2.5 Sektori Transporti	19
2.6 POTENCIALI I KURSIMIT SIPAS PVKEK	19
3. Informacioni bazë për komunën e Deçanit	19
3.1 Pozicioni dhe topografia - PVKEK.....	20
3.2 klima Lokale	21
3.3 Popullsia dhe vendbanimet	21
3.4 Struktura administrative lokale dhe ajo organizative për zbatimin e Planit të veprimit Për energji dhe të klimës (PVKEK).....	22
3.5 Rëndësia me politikat vendore, kombëtare dhe të tjera përfshirja e autoriteteve lokale	24
3.6 Përvoja në zbatimin e Masave të efikasitetit të energjisë.....	25
4.Treguesit e energjisë komunale (furnizimi dhe prodhimi i energjisë komunale)	25
4.1 Elektricitet.....	25
Furnizimi me elektricitet.....	25
4.2 Fosilet djegëse.....	27
Diesel	27
Gasolinë	27
Naftë e rëndë	27
LPG	27
Qymyr - linjit	27
Biomasa.....	28

Dru zjarri.....	29
Pelet.....	29
Nga ngrohja qendrore	29
Prodhimi i energjisë sipas sektorëve.....	30
5. Analiza e konsumit të energjisë sipas sektorëve.....	30
5.1 Konsumi i energjisë në ndërtesat në pronësi komunale.....	32
5.1.1 Ndërtesat administrative	32
5.2 Konsumi i energjisë në ndërtesa e arsimit	33
5.3 Konsumi i energjisë në ndërtesat e kujdesit shëndetësor.....	35
5.4 Konsumi i energjisë në ndërtesat e kulturës dhe sportit	35
5.5 Konsumi i energjisë në ndriçimin publik të rrugëve.....	36
5.6 ANALIZA PËRFUNDIMTARE E SEKTORIT TË NDËRTESAVE NË KOMUNËN E DEÇANIT.....	36
6. Konsumi i energjisë në shërbimet publike.....	37
6.1 Konsumi i energjisë në Furnizimin me ujë.....	37
6.2 Konsumi i energjisë në sektorin e Mbledhjes së Mbeturinave	38
6.3 Konsumi i energjisë në sektorin e bujqësisë	38
6.4 Konsumi i energjisë në sektorin e transportit	38
6.4.1 Flota komunale.....	39
6.4.2 Transporti publik (nëse komuna ka kompani publike)	40
6.4.3 Konsumi total i energjisë në transportin publik.....	41
6.4.4 Automjetet personale dhe komerciale.....	42
7. Objektivat dhe shënjestrimet lokale.....	48
7.1 Reduktimet e gazrave serrë.....	49
7.2 Energji e rinovueshme	50
7.3 Eficienca e energjisë	51
7.4 Varfëria energjetike	51
7.5 Analizat e Emetimeve të gazrave serrë.....	52
7.5.1 Inventari referencial i CO ₂	52
8. Politikat dhe masat për përmirësimin e efijencës të energjisë, emetimi, BRE dhe GS.....	54
8.1 Politikat dhe masat lokale	55
8.2 Masat e efijencës së energjisë	55
8.2.1 Masat për efijencë të energjisë në ndërtesat e banimit.....	56
9. Zbatimi i masave të EFIÇENCËS SË ENERGIJË në ndërtesat administrative, arsimit dhe shëndetsise	60

9.1	Sektori i KULTURËS DHE SPORTIT.....	68
9.2	Ndriçimi publik i rrugëve.....	69
9.3	Furnizimi me ujë dhe sektori i ujërave të zeza	70
9.4	Mbledhja e mbeturinave/sektori i menaxhimit	70
9.5	Bujqësia.....	71
9.6	TRANSPORTI.....	72
9.7	Flota komunale.....	73
9.8	Transporti publik.....	74
9.9	Automjete private dhe komerciale	75
10.	Masat e BRE	76
10.1	Sektori i banimit.....	76
10.2	Sektori publik.....	82
10.3	sektori i bujqësisë.....	83
10.4	sektori i transportit	83
10.6	Masat ndërsektoriale - ngritja e Vetdies, informacioni dhe ngritja e kapaciteteve.....	84
10.7	Masat Per reduktimit të gazrave serrë nga viti 2030 në Komunën e Deçanit.....	85
10.7.1	reduktimin e gazrave ser gjer ne vitin 2030 per skenarin biznes si ZAKONISHT(BSZ).....	86
10.8	Vlerësimi i emisioni të CO2 në vitin 2030 për sektorin e transportit	86
10.8.1	Vlerësimi i emisioneve të CO2 gjer në vitin 2030 për sektorin e ndërtesave	88
10.8.2	Vlerësimi i emisioneve totale të CO2 gjer në vitin 2030 në skenarin BSZ	90
10.8.3	Vlerësimi i emisioni të CO2 gjer në vitin 2030 për skenarin me masa	91
10.8.4	Vlerësimi i emisioneve të CO ₂ gjer në vitin 2030 për sektorin e ndërtesave	91
10.8.5	Vlerësimi i emisioni të CO ₂ gjer në vitin 2030 për sektorin e transportit.....	92
10.8.6	Vlerësimi i emisioneve totale të CO2 nga viti 2030 ne skenarin me masa.....	93
10.8.7	Krahasimi i projeksioneve të emisioneve të CO ₂ në vitin 2030 në bazë të skenarëve.....	94
10.8.8	Krahasimi i projeksioneve të emisioneve të CO ₂ në vitin 2030 në bazë të skenarëve për sektorin e ndërtesave.....	94
10.8.9	Krahasimi i projeksioneve të emisioneve të CO2 në vitin 2030 në bazë të skenarëve për sektorin e transportit	95
11.	Plani i veprimt.....	98
11.1	ZBATIMI I MASAVE TË POLITITKAVE LOKALE, TË PROMOVIMIT DHE NDRYSHIMIT TË SHPREHIVE E SJELLJES.....	98
11.2	ZBATIMI I MASAVE TË EFIÇIENCËS SË ENERGJISË NË SEKTORIN PUBLIK	99

11.3 Zbatimi i masave në bujqësi	99
11.4 Zbatimi i masave në transport.....	99
11.4.1 Automjetet komunale.....	100
11.4.2 transporti publik.....	100
Zbatimi i masave ne sektorin e banimit	100
12. Monitorimi dhe raportimi mbi zbatimin e PVKEK/Planit të Veprimit	101
12.1 Menaxhimi i energjisë komunale (mund të përdoret nga skema e menaxhimit të energjisë, e përgatitur nga GIZ) - PVKEK	101
12.2 Koordinimi – PVKEK.....	102
12.3 Raportimi	102
12.4 Monitorimi dhe raportimi i brendshëm - PVKEK	106
12.5 Raportimi te qeveria qendrore (KEEA)- (mvp- software)- PVKEK	106
13. Modeli dhe burimet e financimit të zbatimit të masave të Eficiencës së Energjisë - PVKEK dhe PVKEK	106
13.1 Financimi me Buxhetin Komunal	107
13.2 Financimi nga Buxheti i Qeverisë Qendrore	107
13.3 Financimi nga donatorët dhe kredit	108
13.4 Financimi nga BE-	108
14. Përmbyllje	109
15. Referenca	109

1.HYRJE

1.1KONTEKST

1.1.1 OBJEKTIVI I PVKEK

Plani Komunal i Veprimit për Energji dhe Klimë (PKVEK) është dhënia e kontributit domethënës për zvogëlimin e CO₂ të umeituar në nivel Komunal përmes masave të EE, BRE dhe promovimit që kontribuon edhe në nivel vendi, edhe në arritjen e caqeve të eficiencës së energjisë dhe burimeve të ripërtëritshme të energjisë. Planet e tilla të veprimit mund të konsiderohen si zhvillim pasues pas një periudhe të implementimit të Planeve Komunale të Veprimit për Eficiencë të Energjisë hartimi dhe implementimi i të cilave është obligim komunal që buron nga Ligji për Eficiencë të Energjisë 06/L-079, tani PVKEK do të jetë parapërgatitje për PNEK si dhe për periudhat afatmesme të monitorimit dhe raportimit.

Përfitimi parësor i Komunave nëpërmjet zhvillimit dhe implementimit të PKVEK është kursimi i energjisë përkatësisht diversifikimi i formave të prodhimit të energjisë me fokus në burimet e ripërtëritshme dhe në këtë mënyrë përmirësimi i mjedisit në nivel komunal dhe atë kombëtar si rezultat i zvogëlimit të emitimit të CO₂. Përfitime tjera anësore të cilat do të rezultojnë në këtë rast për komunat kanë të bëjnë me:

- Zhvillimin lokal ekonomik
- Përmirësimin e infrastrukturës energjetike komunale
- Rritjen e cilësisë së ndërtimeve nëpërmjet zbatimit të standardeve përkatëse në kontekstin e performancës energjetike të ndërtesave
- Përmirësimin e shërbimeve publike lidhur me energjinë dhe mjedisin
- Përmirësimin e kushteve dhe komfortit të banimit në territorin e Komunës
- Zvogëlimi i emetimeve të CO₂ në të gjithë sektorët duke zbatuar masat e eficiencës së energjisë, duke përdorur burimet e ripërtëritshme të energjisë, duke menaxhuar konsumin, përmes trajnimit dhe masave të tjera;
- Ngritja e vetëdijes e kreatorëve të politikave për kursim të energjisë, operatorëve dhe përdoruesve fundor.

Nëpërmjet implementimi i suksesshëm të PKVEK, komuna e Deçanit përpos arritjes së caqeve afatshkurtra në kuptimin e furnizimit të qëndrueshëm me energji ka për synim të bëjë progres domethënës drejt vizionit të saj për komunë të pastër, energjetikisht të qëndrueshme dhe ekonomikisht të zhvilluar duke u bazuar në parimet e ekonomisë së gjelbër dhe të riciklimit.

1.1.2 KUADRI LIGJOR DHE POLITIK - PVKEK

Hapat e parë drejt krijimit të Politikave Energjetike të Kosovës janë bërë në vitin 2004 me përshtatjen e tri ligjeve bazike për energjinë, Ligji mbi Energjinë, Ligji mbi Energjinë Elektrike dhe Ligjit për Rregullatorin e Energjisë. Një progres substancial drejt krijimit të një kornize të qëndrueshme ligjore për energjinë është arritur pas nënshkrimit të Traktatit të Komunitetit të Energjisë për Evropën Juglindore në vitin 2005. Gjatë dekadës së kaluar disa dokumente ligjore janë miratuar dhe ndryshuar në mënyrë që legjislacioni për energjinë të jetë në përputhje të plotë me legjislacionin e BE-s. Korniza ligjore për energjinë në Republikën e Kosovës përbëhet prej dokumenteve strategjike, ligjeve, udhëzimeve dhe rregulloreve administrative.

-Ligjet dhe rregulloret kombëtare

Ligjet në lidhje me Efiçencën e Energjisë

Ligji 05 / L-081 për Energjinë

Ligji 05 / L-085 për Energjinë Elektrike,

Ligji 06 / L-079 për Efiçencën e Energjisë,

Ligji 05/L-101 për Performancën Energjetike në Ndërtesa

Ligji 05/L 052 -për Energjinë Termike

Ligji 03 / L-116 për Ngrohje Qendrore

Ligji 04/L-174 për Planifikimin Hapësinor

Ligji 04/L-110 për Ndërtim

Ligji 03/L-025 për Mbrojtjen e Mjedisit

Ligji 03/L-040 Për Vetëqeverisjen Lokale

Udhëzimet Administrative

Udhëzim administrativ (MEA) Nr. 03/2020 lidhur me kërkesat për Efiçencën e Energjisë për blerjen e produkteve shërbimeve dhe ndërtesave nga institucionet e nivelit qendror.

Udhëzim administrativ (MZHE) Nr. 01/2017 për promovimin e investimeve të përbashkëta rajonale në sektorin e energjisë.

Udhëzim Administrativ (MEA) Nr. 10/2020 për metodat dhe parimet e përbashkëta për llogaritjen e ndikimit të Efiçencës së Energjisë.

Udhëzim Administrativ (ME) Nr.05_2021 për kornizën e përgjithshme të Raportimit për Efiçencë të energjisë.

Udhëzim Administrativ (ME) Nr.06_2021 për shërbimet e energjisë (ESCO)

Udhëzimi Administrativ nr. 09/2017 për Zyrat Komunale të Energjisë

Udhëzimi Administrativ nr. 14/2012 për promovimin e eficiencës së energjisë të përdoruesit fundor dhe shërbimet energjetike;

Udhëzimi Administrativ nr. 09/2012 për pajisjet e etiketimit që përdorin energjinë

Udhëzimi Administrativ nr. 01/2012 për Auditimin e Energjisë;

Udhëzimi Administrativ nr. 05/2017 për Caqet e Energjisë nga Burimet e Ripërtëritshme;

Udhëzimi Administrativ nr. 06/2017 për Promovimin e Shfrytëzimit të Energjisë nga Burimet e Ripërtëritshme;

Rregulloret

Rregullore (MEA) Nr.01/2020 për Kriteret Minimale për Auditimet e Energjisë Përfshirë ato të Kryera si Pjesë e Sistemeve të Menaxhimit të Energjisë

Rregullore (MEPTINIS) Nr. 05/2020 për sistemin e ofruesve të shërbimit energjetik dhe kriteret minimale për auditimin energjetik

Rregullore (MEA) Nr.02/2020 Për Kërkesat Minimale për Faturimin dhe Informacionin e Faturimit Bazuar në Konsumin Aktual

Rregullorja nr.02/18 për Metodologjinë Kombëtare për Kalkulimin e Performancës së Integruar Energjetike të Ndërtesave;

Rregullorja nr.03/18 për Procedurën e Çertifikimit të Përformancës Energjetike në Ndërtesë;

Rregullorja nr.04/18 për Kërkesat Minimale të Përformancës Energjetike të Ndërtesave;

1.1.3 AKTIVITETET DHE PROCESI PËRGATITOR

Hapi fillestar për përgatitjen e PVKEK është gatishmëria përkatësisht tregimi i vullnetit politik nga ana e kreut komunal. Kjo nënkupton që parakusht i realizimit të nismës për përgatitjen e PVKEK me rëndësi vendimtare është sigurimi i mbështetjes nga Kryetari i Komunës dhe Kuvendi i Komunës së Deçanit. Me hartimin e draftit të PVKEK Komuna e Deçanit do të ketë mundësi edhe të përafimit të nismës së Konventës së Kryetarëve tregon një qëndrim pozitiv të Qeverisë Komunale drejt zhvillimit të qëndrueshëm energjetik të Komunës së Deçanit, por ky është vetëm hapi i parë në këtë drejtim. Për arritjen e qasës që përkojnë me zhvillimin e qëndrueshëm energjetik, është e domosdoshme të ndërmerren veprime tjera, ndër të cilat më të rëndësishmet janë sigurimi i resurseve njerëzore dhe fondeve të nevojshme financiare. Këtu

duhet shtuar që kthimi i investimit financiar do të realizohen kryesisht nëpërmjet kursimit të energjisë si rezultat i zbatimit të masave lidhur me përmirësimin e eficiencës së energjisë, BRE-ve dhe reduktimin e CO₂, të cilat janë pjesë e PVKEK. Për këtë arsye, , përgjegjësit kryesor të qeverisë komunale duhet të përfshihen në mënyrë aktive dhe qysh në fillim në procesin e zbatimit të këtij dokumenti të rëndësishëm komunal. Ata, në kuadër të drejtave dhe autorizimeve të tyre, duhet të japin mbështetje në të gjitha fazat e zbatimit të procesit, sepse vetëm me mbështetjen e tyre të plotë është i mundur zbatimi i suksesshëm dhe cilësor i PVKEK-s gjer në vitin 2030.

Detyrat e qeverisë komunale në realizimin e PVKEK-s janë si vijojnë:

- Integrimi i suksesshëm i objektivave dhe masave të PVKEK-s në strategjinë e zhvillimit të tërësishëm të Komunës së Deçanit;
- Sigurimi i kuadrit profesional për zbatimin e kursimeve të energjisë, aplikimin e masave të eficiencës së energjisë, zhvillimin e burimeve të ripërtërishme të energjisë dhe lëndëve djegëse ekologjiksht të pranueshme;
- Sigurimi i mjeteve financiare për zbatimin e PVKEK;
- Monitorimi i vazhdueshëm i realizimit të kursimeve të energjisë dhe kursimeve financiare;
- Mbështetje e zbatimit të masave të parapara në gjithë periudhën e paraparë të zbatimit PVKEK, pra deri në vitin 2030;
- Raportimit lidhur me dinamikën e zbatimit PVKEK deri në vitin 2030;
- Informimi i vazhdueshëm i qytetarëve lidhur me shkallën e zbatimit të PVKEK;
- Sigurimi i pjesëmarrjes aktive të të gjithë akterëve të rëndësishëm dhe qytetarëve në tërë periudhën e zbatimit të PVKEK
- Si vlere e shtuar e këtij plani është edhe mundësia për përfshirjen në rrjetin e qyteteve që kanë nënshkruar Konventën e Kryetareve të komunave me qëllim të shkëmbimit të përvojave të vazhdueshme pozitive dhe promovimit të energjisë ndërmjet tyre me qëllim të zhvillimit të zonave të energjisë.

Përfundimi i suksesshëm i procesit lidhur me PVKEK nënkupton zhvillimin, zbatimin dhe monitorimin e PVKEK-s, në ç' rast do të përfitojë Komuna e Deçanit dhe qytetarët e saj, por edhe do të forcohet pushteti politik i administratës së Komunës, e cila nëpërmjet zbatimit të suksesshëm të gjithë procesit, do të arrij të:

- Demonstron përkushtimin e saj për zhvillim të qëndrueshëm energjetik të Komunës së Deçanit në koherencë me parimet e mbrojtjes së mjedisit, rritjen e eficiencës së energjisë dhe zhvillimin e burimeve të ripërtërishme të energjisë, që paraqesin tri shtyllat e qëndrueshmërisë energjetike në shekullin 21;
- Vendos themelet për një zhvillim të qëndrueshëm energjetik të Komunës së Deçanit;
- Inicijon mekanizma të rinj të financimit për zbatimin e masave të eficiencës së energjisë dhe shfrytëzimin e burimeve të ripërtërishme të energjisë në Komunën e Deçanit;

- Paraqet pasqyrën afatgjatë të konsumit me energji për Komunën e Deçanit;
- Përmirëson cilësinë e jetës së qytetarëve (përmirësimi i cilësisë së ajrit, furnizimi stabil me energji, zvogëlimi i bllokimit të trafikut, përmirësimi i ndriçimit publik të rrugëve dhe shesheve etj.).

Nga zhvillimi dhe zbatimi i suksesshëm i PVKEK, në mënyrë të drejtpërdrejtë ose të tërthorët do të përfitojnë të gjithë qytetarët e Komunës së Deçanit të cilët duhet të kenë mundësi të marrin pjesë në të gjitha fazat e zbatimit të këtij dokumenti nëpërmjet palëve të interesuara.

Përfshirja sa më e gjerë e palëve të interesuara është hapi i parë në procesin e ndryshimit të qëndrimit dhe sjelljes së qytetarëve në lidhje me energjinë.

Procesi i zhvillimit dhe zbatimit të PVKEK duhet të përfshijë të gjithë akterët:

- Interesi të cilëve në ndonjë mënyrë lidhet me PVKEK;
- Aktivitetet e të cilëve në ndonjë mënyrë kanë ndikim në PVKEK;

Hapi i parë është identifikimi i akterëve, dhe hapi tjetër është përcaktimi i roleve të tyre të veçanta në zhvillimin e PVKEK-s, zbatimin dhe monitorimit e procesit.

1.1.4 ZHVILLIMI I PVKEK

PVKEK përbëhet nga 10 aktivitete të rëndësishme:

1. Përcaktimi i afatit kohor për zbatimin e PVKEK përmes përzgjedhjes së vitit bazë (referent) është viti 2017;
2. Klasifikimi i konsumatorëve të energjisë në Komunën e Deçanit sipas sektorëve;
3. Analizimi i konsumit të energjisë sipas sektorëve;
4. Përcaktimi i sektorëve me prioritet për veprim, bazuar në rezultatet e analizës të konsumit të energjisë;
5. Zhvillimi i inventarit të emisioneve bazë të CO₂ (IEB);
6. Zhvillimi i PVKEK i cili synon arritjen e zvogëlimin të emisioneve të CO₂ për së paku 40% gjer në vitin 2030;
7. Përcaktimi i orarit dhe programit të zbatimit të PVKEK-s;
8. Përcaktimi i mekanizmave të financimit për zbatimin e PVKEK-s;
9. Zhvillimi i potencialit të BRE-ve dhe masave të EE për të gjithë sektorët e konsumit të energjisë
10. Krijimi i kornizës ligjore për zbatimin e PVKEK-s

Mund të thuhet se ekzistojnë 5 aktivitete kryesore të zhvillimit të PVKEK në përputhje me metodologjinë e KE të cilat janë prezantuar më poshtë.

5 Aktivitetet kryesore të zhvillimit të PVKEK-s në përputhje me përmbajtjen e draft PVKEK

Krijimi i strukturës komunale për zhvillimin e PVKEK

Përcaktimi i vitit referent 2017

Analiza e konsumit të energjisë në ndërtesa, transport dhe sektorin e ndriçimit publik

Përgatitja e Inventarit të emisioneve të CO₂

Identifikimi i masave për përmirësimin e EE përkatësisht zvogëlimin e emisioneve të CO₂ gjer në vitin 2030 për së paku 40 %

Burimet e ripërtëritshme të energjisë

Veprimi i parë që duhet bërë për zhvillimin e PVKEK të Komunës së Deçanit është përcaktimi vitit referent (vitit bazë), për të cilën do të përgatitet Inventari referent i Emisioneve të CO₂. Afati kohor për implementimin e PVKEK, është periudha mes vitit referent dhe vitit 2030. Zbatimi i PVKEK duhet të bëhet brenda kësaj periudhe, dhe si rezultat duhet të arrihet zvogëlimi i emitimit të CO₂ për së paku 40 % deri në vitin 2030, krahasuar me emitimin CO₂ në vitin referent.

Komisioni Evropian rekomandon që viti 1990 duhet të merret si vit referent, nëse komuna e ka informacionin e kërkuar mbi konsumin e energjisë dhe emisionet e CO₂. Nëse komuna nuk i ka të dhënat e kërkuara për vitin 1990, rekomandohet që si vit referent të merret viti për të cilin Komuna i ka në dispozicion të dhënat e kërkuara.

Bazuar në diskutimin e realizuar me ekipin e Komunës së Deçanit, në takimin fillestar më 06.08.2022, është konstatuar se viti 2017 është viti në të cilin komuna ka arritur të siguroj të dhëna të besueshme lidhur me konsumin e energjisë në sektorët që kërkohen. Rrjedhimisht, si vit referent për zhvillimin e PVKEK në komunën e Deçanit është vendosur të merret viti 2017 në takimet me grupin punues për Draft hartimin e PVKEK.

Sa i përket konsumatorëve të energjisë në Komunën e Deçanit, në përputhje me rekomandimet e Komisionit Evropian, të njëjtë janë të kategorizuar në tre sektorë:

11. Ndërtesat;
12. Transporti;
13. Ndriçimi publik.

Me qëllim të trajtimit më të detajuar, sektori i ndërtesave më tej është ndarë në tre nënsektorët e mëposhtëm:

14. Ndërtesat në pronësi të Komunës së Deçanit;
15. Ndërtesat e sektorit komercial dhe të shërbimeve (zyrat e kompanive private, bankave, veprimtarive tregtare, shkollave private, shërbimeve mjekësore private etj.);
16. Ndërtesat e banimit.

Ndërsa sektori i transportit është ndarë në tre nënsektorët vijues:

17. Flota komunale e automjeteve në pronësi të Komunës së Deçanit;
18. Transporti publik në Komunën e Deçanit;
19. Automjete private dhe komerciale.

Sektori i ndriçimit publik nuk ka nevojë të ndahet në nënsektor, për shkak të thjeshtësisë së tij.

Një hap tjetër i rëndësishëm për analizimin e konsumit të energjisë në sektorët dhe nënsektorët e përcaktuar është procesi i mbledhjes së të dhënave. Të dhënat e besueshme janë parakusht i një analize të mirëfilltë të konsumit të energjisë në të gjithë sektorët dhe nënsektorët dhe bazuar në rezultatet e një analize të tillë do të mund të përcaktohet Inventari i Emisioneve të CO₂ në vitin referent. Rrjedhimisht ***grumbullimi dhe përpunimi sistematik i të dhënave të mbledhura është një nga aktivitetet më komplekse dhe më të rëndësishme në procesin e zhvillimit të PVKEK.***

Me qëllim të analizimit të konsumit të energjisë në sektorin e ndërtesave, përkatësisht në të gjithë nënsektorët e ndërtesave, nevojitet grumbullimi i të dhënave vijuese për vitin 2017:

20. Numri i ndërtesave dhe karakteristikat e tyre;
21. Konsumi i energjisë elektrike;
22. Konsumi i energjisë për ngrohje nga sistemi i ngrohjes në largësi (ngrohjes nga qyteti);
23. Konsumi i lëndëve të tjera djegëse për ngrohje (dru zjarri, nafta, qymyri etj.).

Në anën tjetër, të dhënat të cilat nevojitet për të analizuar konsumin e energjisë në sektorin e transportit, për vitin 2017 janë:

24. Struktura e flotës komunale të automjeteve në pronësi të Komunës së Deçanit, sipas llojit të karburantit;
25. Struktura dhe karakteristikat e transportit publik në Komunën e Deçanit;
26. Numri dhe lloji i automjeteve të udhëtarëve dhe atyre komerciale (automjeteve të nevojshme për ushtrimin e veprimtarive biznesore);
27. Konsumi i llojeve të ndryshme të karburantit për flote komunale të automjeteve në pronësi të Komunës së Deçanit;
28. Konsumi i llojeve të ndryshme të karburanteve për transport me autobus në Komunën e Deçanit.

Bazuar në numrin dhe llojin e automjeteve të udhëtarëve dhe atyre komerciale (automjeteve në pronësi private), do të vlerësohet kilometrazhi dhe konsumi i llojeve të ndryshme të karburantit.

Për dallim nga dy sektorët paraprak, analiza e konsumit të energjisë në sektorin e ndriçimit publik në Komunën e Deçanit është më e thjeshtë. Për këtë lloj analize janë të nevojshme të dhënat e mëposhtme:

29. Struktura dhe karakteristikat e rrjetit të ndriçimit publik (numri i llambave, lloji dhe karakteristikat, distanca midis shtyllave të ndriçimit etj.);
30. Konsumi i energjisë elektrike në komunë në vitin referent.

Kosova si pale nënshkruese e Traktatit të Komunitet të Energjisë ka marr obligime në përmirësimin e energjisë, ruajtjen e mjedisit, zbatimin e masave të EE dhe BRE, që kontribuojnë edhe në reduktimin e CO₂. Bazuar në të dhënat e emisioneve të CO₂ për sektorë përkatësisht nënsektorë të ndryshëm të konsumit të energjisë në komunë, analizat e energjisë për vitin 2017, bilancet kombëtare të konsumit të viteve të kaluara, parashikimin konsumit të energjisë për periudhën gjer më 2030 si dhe bazuar në dokumentet zyrtare të Komunës së Deçanit (Planit Komunal për Eficiencë të Energjisë të Komunës së Deçanit 2015 - 2020, Planin Zhvillimor Urban, Planin Zhvillimor Komunal, Planin Lokal të Veprimave në Mjedis 2012-2017), duhet të identifikohen masat dhe aktivitetet që duhet të ndërmerren për rritjen e eficiencës së energjisë dhe shfrytëzimin e burimeve të ripërtëritshme të energjisë me qëllim të zvogëlimit të emisioneve të CO₂ për më shumë se 40% gjer në vitin 2030.

Për të identifikuar masat dhe aktivitetet, zbatimi i të cilave rezultojnë në reduktim të ndjeshëm të emisioneve të CO₂ gjer në vitin 2030 me parametra të kënaqshëm ekonomik dhe energjetik, do të përpunohen parametrat e mëposhtëm lidhur me masat e propozuara për kursimin e energjisë:

31. Kursimet e mundshme të energjisë gjer në vitin 2030;
32. Afati dhe orari i zbatimit;
33. Mundësitë e financimit;
34. Kostot e zbatimit;
35. Reduktimi potencial i emisioneve të CO₂ gjer në vitin 2030.

Duhet theksuar se një nga aspektet më të rëndësishme të PVKEK-s është harmonizimi i tij me kornizën ligjore. Të gjitha masat dhe aktivitetet e propozuara duhet të harmonizohet me legjislacionin përkatës të Komunës së Deçanit, të Republikës së Kosovës dhe Bashkimit Evropian.

1.1.5 ZBATIMI I PVKEK DHE PËRFITIMET E PRITSHME

Zbatimi i masave të identifikuar për përmirësimin e eficiencës së energjisë dhe BRE, këto aktivitete do të rezultojnë në zvogëlimin e emisioneve të CO₂, gjer në vitin 2030, është faza më e vështirë e procesit të zhvillimit, zbatimit dhe monitorimit të PVKEK-s, aktivitet ky që kërkon kohë dhe përpjekje, si dhe burime të konsiderueshëm financiare. Miratimi i PVKEK-s si dokument zyrtar shënon fillimin e zbatimit të tij, proces ky shumë kompleks që varet nga faktorë të ndryshëm ekonomik, social dhe teknik si dhe që kërkon organizim dhe bashkëpunim jashtëzakonisht të mirë ndërmjet shumë palëve të interesuara në komunë.

Parakusht i koordinimit të suksesshëm është hartimi dhe zbatimi i një strategjie efektive të komunikimit në dy nivele. Në nivelin e parë është shkëmbimi i vazhdueshëm i informatave që duhet të sigurohet ndërmjet zyrave të ndryshëm të Komunës, shërbimeve dhe departamenteve, pra në mes të gjitha subjekteve të përfshira në zbatimin e projekteve të eficiencës së energjisë dhe personave përgjegjës për zbatimin e projekteve (projektantëve, ndërtuesve, etj).

Në nivelin e dytë, informatat lidhur me të gjitha aktivitetet gjatë implementimit të PVKEK duhet t'i komunikohen qytetarëve dhe grupeve të interesit. Komunikimi i mirë si dhe përvoja e duhur profesionale dhe aftësitë e anëtarëve të grupit punues, janë thelbësore për zbatimin e suksesshëm të PVKEK.

1.1.6 MIRATIMI SI DOKUMENT ZBATUES - PVKEK

Pranimi i PVKEK si dokument zyrtar detyrues në Komunën e Deçanit është elementi kyç për zbatimin e tij të suksesshëm dhe, në fund, arritjen e zvogëlimit të emisioneve të CO₂ gjer në vitin 2030. Për këtë arsye, është e rëndësishme që njerëzit kryesor nga ekzekutivi i Komunës të janë të përfshirë në mënyrë aktive në procesin e zhvillimit, zbatimit dhe monitorimit të PVKEK. Për më tepër, është gjithashtu shumë e rëndësishme që të krijohet një zyrat për energjisë sipas Udhëzimi Administrativ nr. 09/2017 për Zyrat Komunale të Energjisë si organ këshillëdhënës që do të monitoroj dhe vlerësoj të gjitha fazat e realizimit të PVKEK. Pasi Këshilli i Energjisë ta miraton PVKEK si dokument teknikisht të qëndrueshëm dhe praktikisht të obligueshëm, administrata e Komunës duhet ta shpall atë dokument si dokument zyrtar të obligueshëm, gjë që është një parakusht për zbatimin e tij.

Zbatimi i PVKEK

Hapi i parë i zbatimit të PVKEK, është krijimi i grupit punues për zbatimin e PVKEK (në tekstin në vijim grupi punues) dhe emërimi i koordinatorit të grupit. Detyra kryesore e grupit punues është që të koordinojë procesin e implementimit të PVKEK. Parakusht i koordinimit të suksesshëm është hartimi dhe zbatimi i një strategjie efektive të komunikimit në dy nivele. Në nivelin e parë është shkëmbimi i vazhdueshëm i informatave që duhet të sigurohet ndërmjet zyrave të ndryshëm të Komunës, shërbimeve dhe departamenteve, pra në mes të gjitha subjekteve të përfshira në zbatimin e projekteve të efijencës së energjisë dhe personave përgjegjës për zbatimin e projekteve (projektantëve, ndërtuesve, etj.). Në nivelin e dytë, informatat lidhur me të gjitha aktivitetet gjatë implementimit të PVKEK duhet t'iu komunikohen qytetarëve dhe grupeve të interesit. Komunikimi i mirë si dhe përvoja e duhur profesionale dhe aftësitë e anëtarëve të grupit punues, janë thelbësore për zbatimin e suksesshëm të PVKEK.

1.1.7 MONITORIMI DHE KONTROLLI I ZBATIMIT DHE RAPORTIMI - PVKEK

Faza e monitorimit dhe kontrollit të zbatimit të PVKEK-s duhet të kalojë nëpër disa nivele njëkohësisht:

1. Monitorimi i afatit të zbatimit për secilën masë të identifikuar;
2. Monitorimi i performancës së zbatimit për secilën masë të identifikuar;
3. Monitorimi dhe kontrolli i kursimit të energjisë të arritur për secilën masë të identifikuar;
4. Monitorimi dhe kontrolli i kursimeve të energjisë të arritur në sektorët dhe nënsektorët e konsumit të energjisë;
5. Monitorimi dhe kontrolli i kursimit të përgjithshëm të energjisë të arritur në për të gjitha masat e zbatuara;
6. Monitorimi dhe kontrolli i zvogëlimin të emisioneve të CO₂ të arritur për secilën masë të identifikuar;

7. Monitorimi dhe kontrolli i zvogëlimin të emisioneve të CO2 të arritur nëpër sektorët dhe nënsektorët e konsumit të energjisë;
8. Monitorimi dhe kontrolli i zvogëlimet total të arritur të emisioneve të CO2 për të gjitha masat e zbatuara.

Zyret për energji do të monitorojë kohën e zbatimit dhe performancën e masave të zbatuara që rezultojnë nga ky plan. Nëse shfaqet nevoja, për shkak të ngarkesës së madhe të punës Zyret për energji mund të krijojë grupin mbikëqyrës për monitorimin dhe kontrollin e zbatimit të PVKEK-s.

Vetëm përdorimi i një metodologjie të njëjtë, e bën të mundur krahasimin dhe i përgjigjet pyetjes nëse objektivat për zvogëlimin e emisioneve të vendosura për CO2 janë duke u përmbushur.

2.PËRMBLEDHJE E PLOTË

Pasi janë grumbulluar dhe përpunuar të dhënat në bashkëpunim me grupin punues të Komunës së Deçanit është vërtetuar një ndryshim i të dhënave për vitin 2020 dhe 2021 në raport me vitin 2018 dhe 2019 ka rritje të konsumit të energjisë, ky ndryshim ka ardhur për shkak të masave të pandemisë, duke pasur parasysh këtë është marrëviti bazë 2017, në mënyrë që rezultatet afatgjate të jenë sa më të sakta dhe stabile në të ardhmen si edhe në hartimin e PVKEK.

PVKEK paraqet një pasqyrë të kurtë lidhur me konsumin e energjisë në objektet publike komunale siç janë objektet administrative, arsimore, kulturore, shëndetësore, të ndriçimit publik dhe flotës së transportit ato Rezident.

Plani i Veprimit të Komunës për Energji dhe Klimë paraqet gjetjet dhe rekomandimet kryesore për energjinë në komunën e Deçanit, për të gjithë sektorët që konsumojnë energji si: sektori i shërbimeve, rezidencial, industri, transport, bujqësi dhe ndriçimit rrugor si sektorët më të rëndësishëm.

Përmes, Planit të Veprimit Komunal për Energji dhe Klimë, komuna e Deçanit promovon një planifikim afatmesëm për arritjen e objektivave mjedisore dhe ekonomike. Në kuadër të këtij plani, rëndësi e veçantë i është kushtuar potencialit të kursimit të energjisë, BRE, Reduktimit të CO2 dhe identifikimit të prioritetëve për investime në periudhën afatmesme.

Përmbledhje e konsumit të energjisë në të gjithë sektorin e konsumit është paraqitur në tab: 1, 2 dhe 3.

Tabela 1- Potenciali i gjithmbarshëm për kursim te energjisë

Sektori	Konsumi [MWh/vit]	Potenciali për kursim [MWh /vit]
Administratë	249.98	37.50
Arsim	3,234.72	646.94
Shëndetësi	563.67	73.28
Kulturë sport	125.00	6.25
Total	4,173.38	763.97

Meqë një numër i konsiderueshëm i llambave, në Deçan, janë Llamba Natriumi, rekomandohet ndërrimi i këtyre llambave që do të rezultonte me kursim prej 82 MWh/vit.

2.1 NDRIÇIMI PUBLIK

Tabela 2 - Potenciali i gjithmbarshëm për kursim në sektorin endriçimit publik

<i>Raporti i shpenzimeve para zbatimit te masave te EE</i>	
Konsumi i energjisë elektrike [kWh/vite]	1,815,954.20
<i>Çmimi i energjisë elektrike [€/kWh]</i>	0.11
Kostoja vjetore e energjisë elektrike dhe mirëmbajtja [€]	259,754.96 €
Emitimi i tCO₂	2,596.81
<i>Raporti i shpenzimeve pas zbatimit te masave të EE</i>	
Konsumi vjetor i energjisë elektrike [kWh]	1,089,572.52
Kursimi vjetor i energjisë elektrike [kWh]	726,381.68
<i>Çmimi i energjisë elektrike [€/kWh]</i>	0.11
Kostoja vjetore e energjisë pas zbatimit te masave te EE [€]	119,852.98 €
Reduktimi i Emetimit te tCO₂	1,558.09

Siç shihet ne tab. shpenzimet vjetore aktualisht janë **1,815,954.20 KWh/vite** ose **259,754.96 €** ku me zbatimin e masave te efijencës se energjisë do te reduktohet fatura e energjisë elektrike ne **119,852.98€** ose **1,089,572.52 kWh/vit** ndërsa do te kursehet energji elektrike ne **726,381.68 kWh/vite**.

Në këtë llogaritje të potencialit për kursim te energjisë është përfshirë i ter sistemi i ndriçimit publik.

2.2 SEKTORI I BANIMIT

Tabela 3 - Potenciali i gjithmbarshëm për kursim në sektorin Banimit

Lloji I konsumit	Konsumi total kWh/vit	Emetimi i [tCO2 vit]	Kursimi i energjisë kWh/vite	Reduktimi i [tCO2 vit]
Konsumi elektrik për ngrohje	7,292,733	10,428.61	2,187,820.05	3,128.58
Konsumi për ngrohje me biomas	98,610,568	3,086.51	29,583,170.34	925.95
Totali	105,903,301	13,515	31,770,990	4,055.00

Sektori i banimit si konsumatori me i madh i energjisë del te jetë potenciali me i madh i kursimit te energjisë me **31,770.99 MWh/vite** dhe reduktim te emitimit te CO2 4,055.00t/vit.

2.3 SEKTORI KOMERCIAL

Tabela 4 - Potenciali i gjithmbarshëm për kursim në sektorin Komercial

Lloji I konsumit	Konsumi total kwh/vit	Emetimi i [tCO2 vit]	Kursimi i energjisë kWh/vite	Reduktimi i [tCO2 vit]
Konsumi elektrik për ngrohje	1,304,871	1,865.97	391,461.38	559.79
Konsumi për ngrohje me biomas	52,353,428	1,638.66	15,706,028.39	491.60
Totali	53,658,299	3,505	16,097,490	1,051

Sektori i komercial si konsumatori i dytë pas sektorit te banimit, del te jetë me potenciali te kursimit te energjisë me **16,097.49 MWh/vit** dhe reduktim te emitimit te **CO2 3,505.00t/vit**.

2.4 SEKTORI BUJQËSISË

Ne baze te regjistrimit te bujqësisë ne vitin 2014 nga ASK, ne komunën e Deçanit janë gjithsejtë 1,319.00 makineri ne bujqësore qe konsumojnë nafta, ne vlerë 316,560.00 litra/vit. Potenciali i kursimit te energjisë ne bujqësi është 329.22MWh/vit, ndërsa reduktim te emitimit 11.19 [tCO2 vit].

Tabela 5- Potenciali i gjithmbarshëm për kursim në sektorin e bujqësisë

Lloje i automjeteve të regjistruara	Nr. i automjeteve	Naftë / l	Konsumi total i energjisë (kWh)	Emitimi i t CO2/vit	Kursim i energjisë (kWh)	Redukti m i CO 2
Traktorë	1,319.00	316,560.00	2,532,480.00	86.10	329,222.40	11.19

Totali	1,319	316,560.00	2,532,480.00	86.10	329,222.40	11.19
---------------	--------------	-------------------	---------------------	--------------	-------------------	--------------

2.5 SEKTORI TRANSPORTI

Transporti ne komunën e Deçanit për te gjithë sektorët, Publik, Komercial dhe Individual.

Tabela 6- Potenciali i gjithmbarshëm për kursim në sektorin e transportit

Sektori	Konsumi i energjisë nafta [MWh/vit]	Emetimi i [tCO2 vit] nga nafta	Kursim [MWh /vit]	Reduktimi i emetimit [tCO2 vit]
Transporti në Komunën e Deçanit	40,584.96	11,039.11	6,899.44	1,876.65

2.6 POTENCIALI I KURSIMIT SIPAS PVKEK

Dokumenti identifikon masat për ngritje kapacitetesh dhe vetëdijesim të banorëve të Komunës e Deçanit për rëndësinë e kursimit të Energjisë, masat për renovime të stokut të ndërtesave publike sipas radhës së përcaktuara në bazë të kriterëve të përvetësuar, masat elementare te EE ne sektor te banimit dhe ndriçim publik.

Efektet e masave të rekomanduara rezultojnë me vlerat sikur në tabelën në vijim.

Tabela 7 - Të dhënat përmbledhëse

Sektori	Kursimet i energjisë [MWh/ vit]	Investime për tri vite [EUR]	Reduktimi I [tCO2 vit]
Politika komunale, promovim	/	150,000.00	/
Ndërtesat komunale	540.40	620,556.00	772.77
Ndriçim publik	726.38	2,400,000.00	1,038.73
Banimit	31,770.99	21,306,048.00	27,308.73
Komercial	16,097.49	8,716,800.00	4,625.60
Transporti	6,899.44	435,000.00	1,876.65
Bujqesia	329.22	350,000.00	90.13
Gjithsej	56,363.93	33,828,404.00	35,712.61

3. INFORMACIONI BAZË PËR KOMUNËN E DEÇANIT

Buxheti i Komunës së Deçanit është i përbërë nga të hyrat vetanake, garantet qeveritare, dhe potencialisht prej huamarrjes nga bankat komerciale. Totali i buxhetit komunal për vitin 2022 i miratuar nga Kuvendi i Kosovës në kuadër të buxhetit të Kosovës për Komunën e Deçanit është përafërsisht. 10.3 mil €.

Bazuar në ndarjen e të hyrave komunale vetanake dhe granteve kombëtare, të hyrat vetanake paraqesin 9% të buxhetit total të komunës të cilat janë mbledhur nga burimet e mëposhtme:

Taksat dhe tatimet komunale në pasuritë e luajtshme dhe të paluajtshme, të lejeve për ndërtesa/konstruktiv;

Taksat komunale, licencat dhe lejet, certifikatat dhe dokumentet e tjera zyrtare, taksa për automjete, etj;

Taksat dhe tatimet komunale për veprimtaritë ekonomike të bizneseve të vogla, të ardhurat nga qiraja, restorantet, kafenet dhe shërbime të tjera;

Taksat dhe tatimet tjera të parapara me ligj.

Me ligjin për vetëqeverisjen lokale 03/L-040 dhe ligjin për financimin e qeverisjes lokale 03/L-049, komunat janë të autorizuar që në mënyrë të pavarur të krijojnë të hyra për të financuar funksionet ekskluzive nën juridiksionin e tyre.

Qeveria qendrore siguron fonde për komunat për t'i përmbushur kërkesat për sigurimin e funksioneve të përbashkëta dhe të deleguara posaçërisht në sektorin e arsimit dhe shëndetësisë. Granti i qeverisë është i përbërë nga granti i përgjithshëm, granti i shëndetësisë dhe mirëqenies sociale dhe granti për arsim.

Strukturat ekzistuese të buxhetit përfshijnë të gjitha burimet dhe shpenzimet e fondeve. Struktura e të ardhurave dhe financimit janë paraqitur më poshtë.

Instrumentet kryesore të financimit në nivel komunal janë nga këto burime financiare;

Të hyrat vetanake komunale;

Grantet e operimit dhe barazimit,

Huamarrja Komunale dhe zotimet,

Bankat lokale, dhe

Instrumentet ndërkombëtare të financimit.

3.1 POZICIONI DHE TOPOGRAFIA - PVKEK

Komuna e Deçanit ka pozitë të mirë gjeografike, shtrihet në pjesën perëndimore të Kosovës dhe të Rrafshit të Dukagjinit, me 37 fshatra, me 40.954 banorë dhe me Qendër Administrative në Qytetin e Deçanit. Ka një sipërfaqe prej 288.40 km² ose 28.840 ha, ku janë:

940,4 ha / tokë pjellore

420 ha / pyje dhe

479,6 ha / kullosa

Territori përbëhet nga:

Ultësira, që është pjesa e rrafshit të Dukagjinit dhe;

Në pjesën e lartësisë gjeografike – bjeshkët (Alpet Shqiptare).

Në kufirin kadastral kufizohet me:

Në perëndim kufizohet me Junikun.

Në veri-perëndim kufizohet me Malin e Zi.

Në veri kufizohet më Komunën e Pejës.

Në jug-lindje dhe jug kufizohet më Komunën e Gjakovës.

Bjeshkët -Alpet Shqiptare shtrihen në pjesën perëndimore të Komunës së Deçanit.

Nga lumenjtë kryesor duhet veçuar, Lumëbardhin e Deçanit, dhe Lumbardhin e Lloqanit. Këta dy lumenj burojnë në pjesët më të larta të Bjeshkëve tona.

Në mbarim të Grykës së Deçanit, gjegjësisht në afërsi të Manastirit të Deçanit, gjendët një burim i ujit mineral.

3.2 KLIMA LOKALE

Deçani ka klimë kontinentale me dimra të gjatë, në ultësira vërehet prania e ndikimit të klimës mediterane.

Bjeshkët tona janë më një florë dhe faunë të pasur dhe vlen për të veçuar llojet e drurëve halor dhe gjetherënës siç janë: Pishat, gështenjat që janë të përhapura në gjithë brezin e malor.

Komuna e Deçanit ndahet në katër zona turistike: Zona turistike e qytetit të Deçanit më rrethinë; Zona turistike e Grykës së Deçanit: Bjeshka e Deçanit, e Roshkodolit, Pleqja, Bjeshka e Baballoqit, e Belegut etj. Zona turistike e Grykës së Lloqanit, Zona turistike e Bjeshkëve të Strellcit.

Resurset e shumta natyrore si dhe vlerat trashëgimisë kulturore, i mundësojnë komunës së Deçanit zhvillim ekonomik, në veçanti zhvillimin e sektorit të turizmit dhe të bujqësisë.

3.3 POPULLSIA DHE VENDBANIMET

Komuna e Deçanit ndodhet në pjesën perëndimore të Kosovës. Kufizohet me Pejën në veri, Gjakovën në lindje, Junikun në jug dhe Malin e Zi në perëndim. Ka gjithsej 37 fshatra në territorin e komunës. Zona përfshin një hapësirë prej 180 km². Së bashku me komunat Gjakova, Rahovec dhe Junik, komuna formon Rajonin Gjakova.

Regjistrimi i vitit 2011 tregoi që komuna e Deçanit kishte 40.019 banorë, nga të cilët 39.402 ishin shqiptarë, 393 egjiptianë nga Ballkani, 60 boshnjakë, 42 ashkali, 33 romë, 3 serbë dhe një goranë.

Tabela 8 Numri i banorve në komunën e Deçanit

Zona	Nr.i banorëve	Meshkuj	Femra	Shqiptar	Serb	Turq	Boshnjak	Rom	Ashkali	Egjiptjan	Të tjerë.
Zona Urbane	3803	1895	1908	3781	3	-	1	-	1	9	6
Zona Rurale	36216	18230	1908	35621	-	-	59	33	41	384	15
Komuna e Deçanit	40,019	20,125	19,894	36,154	3	-	60	33	42	393	19

3.4 STRUKTURA ADMINISTRATIVE LOKALE DHE AJO ORGANIZATIVE PËR ZBATIMIN E PLANIT TE VEPRIMIT PËR ENERGJI DHE TË KLIMËS (PVKEK)

Procesi i Zhvillimit, Implementimit dhe Monitorimit të PVKEK në Komunë është detyrë jashtëzakonisht e ndërlikuar që paraqet shumë sfida për të gjithë personat e përfshirë.

PKVEK- hartohet ne përputhje me kërkesat dhe ndërlidhjen e planeve lokale me Planin Kombetar per Energji dhe Klime (PKEK) qe pritet te aprovohet vitin tjetër.

Për të mbështetur komunat e Kosovës në harmonizimin e kërkesave dhe detyrimeve që dalin nga PKEK dhe për t'i përshtatur ato me planet e tyre komunale të energjisë dhe klimës, Asociacioni i Komunave të Kosovës (AKK) përmes “Projekti për mbështetje të Komunave të Kosovës në rritjen e kapaciteteve në hartimin e Planeve Komunale për Energji dhe Klimë ” të mbështetur nga Qeveria Gjermane përmes GIZ, ka hartuar draftin e Shabllonit për PKVEK si dhe një udhëzues për procedurat dhe proceset e hartimit të këtyre planeve komunale. Forma finale e këtyre dy dokumenteve do të miratohet pas aprovimit të Planit Kombëtar për Energji dhe Klimë (PKEK).

Modeli i PKVEK-se është krahasuar dhe zhvilluar në përputhje me Modelin e PKEK-së të ofruar nga Komuniteti i Energjisë dhe përmban të gjitha elementet e PKEK-së që e afektojnë/kanë ndikim në nivelin lokal. Udhëzuesi është dokument mbështetës që ofron udhëzime, informata dhe përshkruan procedurat dhe procesin për hartimin PKVEK-së.

PKVEK e Komunes se Decanit eshte hartuar duke u bazuar në këto dy dokumente të përgatitura nga AKK

Për një proces të suksesshëm është e rëndësishme që të ndërtohet një strukturë efektive organizative, në mënyrë që ajo ta ketë të qartë që nga fillimi se çfarë duhet të bëjë, si dhe kur. Për shkak të kompleksitetit të procesit, dhe me qëllim të përfshirjes sa më të madhe të palëve të interesuara në proces, është me rëndësi të madhe krijimi i organeve punuese dhe mbikëqyrëse dhe përcaktimi i detyrave të tyre në fillim.

Hapi i parë drejt ndërtimit të strukturës organizative për implementimin e procesit është që të emërojnë koordinatoren. Koordinatorin e procesit është personi kyç për tërë procesin, i cili do të merr të gjitha vendimet e rëndësishme pas emërimit të tij, dhe do t'i propozojë të gjitha trupat punuese dhe mbikëqyrëse të nevojshme për zbatimin e hapave kryesorë në këtë proces. Kjo PVKEK rekomandon që Koordinatorin e Procesit duhet të jetë Kryesuesi i Drejtorisë për

Mbrojtje, Shpëtim dhe Shërbime Publike ose i Drejtorisë për Urbanizëm, Planifikim Hapësinor dhe Mbrojtje të Mjedisit i mbështetur nga Koordinator i Energjisë.

Organet mbikëqyrëse dhe punuese, të cilat duhet të krijohen sipas hapave të procesit, janë si më poshtë:

Këshilli i Energjisë;

Grupi Punues për zbatimin e PVKEK-s.

Këshilli i Energjisë është organ mbikëqyrës dhe këshillëdhënës i cili duhet të themelohet në fillim të procesit. Me qëllim të lehtësimit të komunikimit dhe monitorimit të procesit, rekomandohet që koordinatori i procesit duhet të jetë Kryetari i Këshillit të Energjisë. Këshilli i Energjisë duhet të përbëhet nga përfaqësues të administratës komunale dhe palët kryesore të procesit.

Detyrat kryesore të Këshillit të Energjisë do të jenë:

Monitorimi i të gjitha fazave të zhvillimit, implementimit dhe monitorimit të PVKEK;

Komunikimi me palët e interesit dhe qytetarët;

Rishikimi i PVKEK;

T'i rekomandon administratës të komunës që PVKEK të bëhet dokument zyrtar obligues i Komunës;

Të monitoron operacionet e grupit punues për zbatimin e PVKEK-s;

Të monitoron dhe kontrollon zbatimin e PVKEK-s;

T'i raporton periodikisht administratës së komunës për rezultatet e zhvillimit, zbatimit dhe monitorimit të PVKEK-s;

Rekomandohet që Këshilli i Energjisë i Komunës të përbëhet nga përfaqësues të institucioneve të mëposhtme:

Administrata e Komunës,

Institucionet shkencore dhe të edukimit nga fusha e energjisë,

Shoqatat civile,

Ndërmarrjet publike,

Shoqatat e konsumatorëve.

Përveç përfaqësuesve të institucioneve të lartpërmendura, Këshilli i Energjisë i Komunës duhet të jetë i hapur për ekspertë të shquar në fushën e energjisë me përvojë të gjatë në një nga fushat e mëposhtme:

Energjia, eficientia e energjisë dhe burimet e ripërtëritshme të energjisë;

Ndërtimtaria, zhvillimi urban dhe planifikimi hapësinor;

Shërbimet publike;

Trafiku dhe transporti.

Grupi punues për zbatimin e PVKEK-s është organ punues që është kryesisht përgjegjës për iniciimin dhe koordinimin e zbatimit të projekteve të veçanta dhe masave të eficientës së energjisë, shfrytëzimin e burimeve të ripërtëritshme të energjisë dhe mbrojtjen e mjedisit, në

përputhje me afatet e zbatimit të PVKEK-s. Është e rëndësishme që koordinatori i grupit punues të jetë ekspert i shquar me përvojë të gjatë në menaxhimin e projekteve të mëdha për eficiencën e energjisë. Grupi punues duhet të krijohet gjatë fazës së zhvillimit të PVKEK-s, në mënyrë që zbatimi i PVKEK-s të mund të fillojë shumë shpejt, pasi ajo të miratohet si dokument zyrtar.

Meqë është ngarkese e madhe e punës, rekomandohet që të gjitha aktivitetet përgatitore për themelimin e Grupit Punues duhet të ndërmerren sa më shpejt të jetë e mundur.

Grupi Punues do të:

Menaxhon dhe koordinon zbatimin e PVKEK-së;

Krijon strategji të komunikimit;

Menaxhon tenderët publikë për hartimin e dokumentacionit teknik për masat e PVKEK-s dhe projektet;

Menaxhon tenderët publikë për zbatimin e projekteve dhe masave të PVKEK-s;

Menaxhon prokurimin publik për pajisjet e nevojshme për projektet e PVKEK-s dhe zbatimin e masave;

Monitoron dhe kontrollon zbatimin e të gjitha masave dhe projekteve të PVKEK-s;

Përgatit raportet periodike për rezultatet e zbatimit të PVKEK-s.

3.5 RËNDËSIA ME POLITIKAT VENDORE, KOMBËTARE DHE TË TJERA PËRFSHIRJA E AUTORITETEVE LOKALE

Zhvillimi i programit të eficiencës së energjisë është bazuar në analizën e të dhënave komunale për energjinë për vitin 2019 dhe parashikon një periudhë zbatimi nga 2022 deri në 2030. PVKEK ndërlidhet edhe me një numër të dokumenteve tjera si:

Strategjia Kombëtare e Zhvillimit 2016-2021- në kuadër të këtij dokumenti, Shtylla 4 përfshin: infrastrukturën me 4 masa prioritare, masa 3 - ulja e konsumit të energjisë përmes masave të eficiencës së energjisë.

Programi i Qeverisë së Republikës së Kosovës për periudhën 2022-2024- jan paraparë disa masa në rishikimin e legjislacionit, akteve nënligjore dhe dokumenteve strategjik në permismin e eficiencës së energjisë në sektorin e rezident dhe privat.

Programi i Kosovës për Reforma në Ekonomi-masa 5- Ulja e konsumit të energjisë nëpërmjet masave të eficiencës së energjisë – kjo masë synon të kontribuojë në arritjen e cakut të kursimit të energjisë për 11%, nëpërmjet zbatimit të masave të EE dhe burimeve të ripërtërishme të energjisë në sektorin rezident, privat dhe publik, dhe duke vendosur kornizën ligjore për eficiencë të energjisë në sektorin privat. Kjo masë është e ndërlidhur me rekomandimin e politikave nga Dialogu Ekonomik dhe Financiar ndërmjet BE-së dhe Ballkanit Perëndimor dhe Turqisë, 23 maj 2017.

Plani Komunal për Eficiencë të Energjisë 2019-2021- është përgatitur sipas Ligjit për Eficiencën e Energjisë Nr.04 / L-016 dhe paraqet dokumentin e parë të Komunës i cili është përqendruar në adresimin e eficiencës së energjisë në nivelin komunal. PVKEK paraqet analizën e konsumit të energjisë në sektorin e ndërtesave publike, ndërtesave rezidenciale, ndriçimin publik dhe sektorin e transportit, potencialin e eficiencës si dhe liston projektet që duhen zbatuar në drejtim të zhvillimit të EE.

3.6 PËRVOJA NË ZBATIMIN E MASAVE TË EFIÇIENCË TË ENERGJISË

Në vitet e fundit, komuna e Deçanit ka zbatuar një numër të madh të projekteve në fushën e EE, tani ka nënshkruar edhe marrveshje për shërbime të energjisë me FKEE për tri ndërtesa dhe ESCO për ndriçim publik dhe ndriçim të ndërtesave. Kjo dëshmon se stafi i komunës ka përvojë mjaft të mirë në zbatimin e masave të EE. Përvoja e tyre lidhet, sidomos në përgatitjen e TeR/specifikacionit teknik, tenderimit, mbikëqyrjes, monitorimit dhe raportimit lidhur me rezultatet e arritura.

Komuna e Deçanit e ka të caktuar zyrtarin për energji, mirëpo edhe më tej nuk ka zyre për energji sipas Udhëzimit Administrativ nr. 09/2017, e cila do koordinojë aktivitetet me sektorë të tjerë në proces të realizimit të projekteve. Me krijimin dhe funksionalizimin e sistemit komunal për menaxhimin e energjisë dhe me vendosjen e të dhënave në softuerin ENMASOFT, zyrtari/menaxheri komunal i energjisë do të ketë më të lehtë menaxhimin e të dhënave nga terreni për ndërtesat komunale dhe ndriçimin publik, si dhe në krijimin e Planit të Veprimit Komunal për Energji dhe Klime (PVKEK). Ky softuer është një mjet i cili do të lehtësojë procesin e planifikimit, monitorimit dhe raportimit lidhur me projektet në fushën e EE.

4.TREGUESIT E ENERGJISË KOMUNALE (FURNIZIMI DHE PRODHIMI I ENERGJISË KOMUNALE)

4.1 ELEKTRICITET

FURNIZIMI ME ELEKTRICITET

Problemi i furnizimit me energji elektrike në Kosovë e ka gjenezën në shkatërrimin e qëllimshëm të sistemit të energjisë elektrike në të gjitha elementet e tij, nga regjimi pushtues, veçanërisht në vitet e 90-ta. Që nga viti 1984 nuk ka pasur ndërtime të kapaciteteve të reja gjeneruese të energjisë elektrike, me përjashtim të disa kapaciteteve të vogla hidrike, por që nuk kanë pasur ndikim në zgjidhjen e problemit të sigurisë së furnizimit me energji elektrike. Aktualisht shumica e blloqeve të termocentraleve janë në fundin e jetës teknike të tyre. Sikur të kishte pasur një zhvillim në kushte stabile të furnizimit me energji elektrike, praktikisht të gjitha kapacitetet gjeneruese të TC “Kosova A” do të duhej të ishin ose të dekomisionuara ose

të rehabilituara (siç ka ndodhur në shumicën e rasteve të ngjashme në vendet e Evropës Jug-Lindore(EJL)).

Me gjithë problemet dhe vështirësitë me të cilat është përballur sistemi i prodhimit të energjisë elektrike, në 15 vitet e fundit ka pasur rritje të vazhdueshme në prodhimin e energjisë elektrike.

Se si qëndrojnë sektorët në konsumin e energjisë elektrike në nivel vendi, tregojnë figurat e mëposhtme.

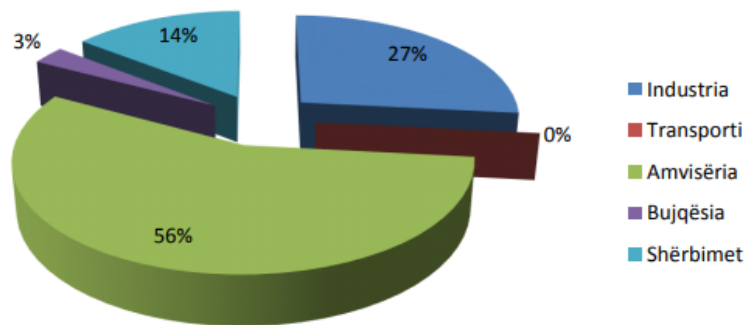

Figura 1. Pjesëmarrja e konsumit të energjisë elektrike në sektorët ekonomik (%)¹

Nga figura 4 shihet se sektori i amvisërisë në nivel vendi është konsumuesi më i madh i energjisë elektrike, me rreth 56%.

Shpërndarja e energjisë elektrike

Mbulimi i kërkesave për energji elektrike bëhet nga prodhimi vendor dhe një pjesë nga importi. Prej vitit 2000 deri në vitin 2015 janë shpenzuar 538.25 milionë euro për importin e energjisë elektrike. Në disa raste ka pasur ndërhyrje të Qeverisë për subvencionimin e importit, që nga viti 2012 janë ndërprerë subvencionimet për import, por në vitin 2021 ka pasur krizë energjetike ka filluar përsëri subvencionimi i energjisë elektrike. Pas privatizimit të kompanisë për shpërndarje dhe furnizim të energjisë elektrike, kostoja e importit të energjisë elektrike ka rënë ndjeshëm, veç tjerash edhe si pasojë e procedurave më efikase të blerjes së energjisë elektrike. Kapacitetet infrastrukturore të sistemit të shpërndarjes së energjisë elektrike nuk kanë mundur të përcjellin në masën e duhur rritjen e kërkesës, si pasojë, në radhë të parë, e investimeve të pakta në rrjetin shpërndarës. Për pasojë sistemi i shpërndarjes së energjisë elektrike është tej ngarkuar vazhdimisht, veçanërisht gjatë sezonit të dimrit.

¹ Balanca Vjetore e Energjisë në Republikën e Kosovës për vitin 2017-ASK

Në maj të vitit 2013 sistemi i shpërndarjes dhe furnizimit me energji elektrike ka kaluar në pronësi private. Në fund të vitit 2014 ka përfunduar procesi i shthurjes ligjore të OSSH-së nga aktiviteti i furnizimit. Në vitet e fundit, sidomos pas privatizimit të rrjetit të shpërndarjes, janë bërë investime mjaft të mëdha në rrjetin e shpërndarjes (rreth 20 milionë euro në vit) dhe vazhdohet të investohet në projekte të planifikuara nga OSSH-ja.

4.2 FOSILET DJEGËSE

DIESEL

Karburantet e lëngëta: nafta, mazuti, gazi i lëngëzuar i naftës (GLN) importohen dhe janë të shtrenjta, por ofrojnë komoditet të mirë për ngrohje. GLN është një burim eficient, miqësor me ambientin. Ekziston një treg relativisht i mirë i furnizimit nga sektori privat me tendencë rritjeje.

Në Kosovë nuk ka prodhim të naftës dhe gazit natyror. Në Kosovë, gjithashtu nuk ka rafineri naftë dhe duhet theksuar se nënproduktet e naftës zënë një pjesë të rëndësishme të furnizimit të burimeve energjetike në nivel vendi dhe në nivel komune.

GASOLINË

Në komunën e Deçanit nuk konsumohet ky produkt.

NAFTË E RËNDË

Në komunën e Deçanit nuk konsumohet ky produkt.

LPG

Nuk janë ofruar të dhënat për LPG dhe bujqësi.

QYMYR - LINJIT

Kosova ka rreth 12.5 miliardë ton të linjtit si rezerva gjeologjike, duke vendosur Kosovën në vendin e dytë në Evropë dhe në vendin e pestë në botë me këto rezerva. Linjiti është resursi më i rëndësishëm energjetik i Kosovës, i cili furnizon 97% të prodhimit total të energjisë elektrike (TC “Kosova A” dhe TC “Kosova B”).

Hulumtimet e para të qymyrit në Kosovë kanë filluar në fillim të shekullit XX, ku është konstatuar se në Kosovë ekzistojnë rezerva të mëdha të qymyrit. Në vitin 1922 fillon shfrytëzimi nëntokësor në minierën e Hadës e më vonë edhe në Babush të Lipjanit. Hulumtimet sistematike gjeologjike të qymyrit në basenin e Kosovës kanë filluar në periudhën kohore 1952-1957. Gjatë kësaj periudhe është bërë përgatitja për kalimin e shfrytëzimit të qymyrit në basenin e Kosovës, nga shfrytëzimi nëntokësor në atë sipërfaqësor duke shqyrtuar mundësitë e shfrytëzimit masiv për nevojat e termocentraleve për prodhimin e energjisë elektrike dhe përpunimin industrial të qymyrit.

Tabela 9. Rezervat e qymyrit në Republikën e Kosovës

Basenet qymyrmbytëse	REZERVAT (t)		
	Gjeologjike	Bilance*	Jo bilance**
Kosovës	10, 091, 000,000	8,772,000,000	1,319,000,000
Dukagjinit	2, 244, 830,000	2,047,700,000	197,130,000
Drenicës (f. Skenderaj)	106, 631,000	73,188,000	33,443,000
Gjithsej	12,442,461,000	10,892,888,000	1,549,573,000

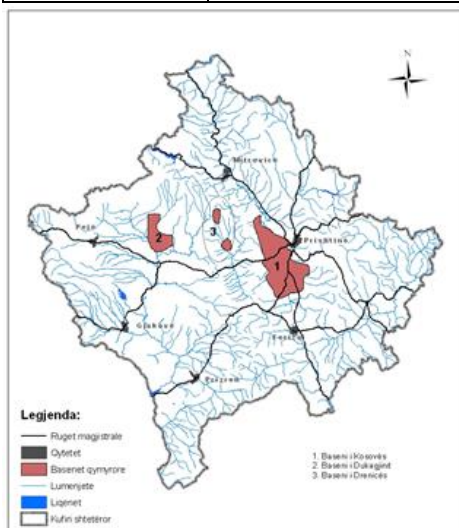

Figura 2. Basenet qymyrmbytëse të Kosovës

Megjithatë bazuar në Vendimin e Qeverisë Nr. 06/74 të datës 06.11.2018, përdorimi i thëngjillit për ngrohjen e institucioneve publike është i ndaluar.

BIOMASA

Sipërfaqja pyjore në Kosovë është mjaftë e qëndrueshme me rreth 481 000 ha (44.7% e sipërfaqes totale). Rreth 38% e sipërfaqes pyjore është në pronësi private, ndërsa 62% janë pyje publike. Pyjet cungishte dominojnë sipërfaqet pyjore me 84%. Pyjet e pastra fletore mbulojnë pothuajse 83% të sipërfaqes pyjore.

* Rezervat bilance janë ato rezerva ku fuqia kalorike e qymyrit është mbi 5.450 kJ/kg

** Rezervat jashtë bilance janë ato rezerva ku fuqia kalorike e qymyrit është nën 5.450 kJ/kg

DRU ZJARRI

Sipas të dhënave zyrtare të Drejtorisë së Arsimit të komunës së Deçanit, sasia e druve të zjarrit është 33,380.00 m³/vit për sektorin publik.

Bazuar në të dhënat e KEDS-it, të konsumit të energjisë elektrike për vitin 2019, sektori i banimit për ngrohje konsumon energji elektrike rreth 7% ndërsa energji termike si burim drurin me rreth 93% ose 98,610.57 m³.

Ndarja e llojet të konsumit të energjisë është bazuar në studimin EPTISA: “Konsumi mesatar i energjisë për m² të amvisërive”.

Tab.10 vlerat kalorike të drurit sipas lagështisë

Biomasë	Njësia	kJ	kgoe	toe	ktoe
Druri (20 % - lagës	m ³	6,155,095.80	147.17	1.47E-01	1.47E-04
Druri (40 % - lagës	m ³	3,596,585.77	85.9	8.59E-02	8.59E-05
Druri (45 % - lagës	m ³	3,507,670.18	83.77	8.38E-02	8.38E-05

PELET

Në komune të Deçanit nuk është raportuar ndonjë ndertës që konsumon Pelet për ngrohje. Peleti është një produkt energjetik që fitohet në mënyrë artificiale nga biomasa me origjinë drurore, respektivisht nga byku (tallashi), ashklat, pjesët e imëta dhe lëvorja e drurit. Diametri i peletit sillet rreth 6-12 mm, kurse gjatësia tij është 5-45 mm. Dendësia e peletit të hedhur (grumbullit të peletit duke përfshirë zbrazëtirat) sillet rreth 650 kg/m³, përmbajtja e lagështisë nga 8-10 % kurse nxehësia e djegies 4.9-5.4 kWh/kg.

NGA NGROHJA QENDRORE

Në Komunën e Deçanit nuk ka ngrohje qendrore të qytetit. Objektet që menaxhohen nga komuna, kryesisht kanë të instaluar kalldajat e tyre vetanake për ngrohje të cilat përdorin si lëndë për djegie drurin, dhe më pak përdoret nafta. Burimet energjetike të cilat përdoren për ngrohje sigurohen nga komuna e Deçanit sa i përket sektorit publik.

PRODIMI I ENERGJISË SIPAS SEKTORËVE

Prodimi i energjisë në sektorin e ndërtimit (banesa, ndërtesa publike)

Në sektorin rezidencial të komunës së Deçanit nuk ekzistojnë centrale (impiante) të cilat prodhojnë energji elektrike, mund të ketë gjeneratorë të cilët shfrytëzojnë karburantet e lëngëta për prodhimin e energjisë elektrike. Këta gjeneratorë kryesisht përdoren në kohën kur ka mungesë të furnizimit me energji elektrike nga furnizuesi publik.

Gjithashtu, në sektorin rezidencial, ekzistojnë disa sisteme të vogla të paneleve diellore kryesisht për prodhimin e ujit të ngrohtë sanitar.

5.ANALIZA E KONSUMIT TË ENERGJISË SIPAS SEKTORËVE

Burimi i të dhënave relevante për analizën e konsumit të energjisë në sektorin e ndërtesave të Komunës së Deçanit janë të mbledhura nga burimet e mëposhtme:

- Zyrtarët e Komunës,
- Agjencia e Statistikave të Kosovës: "Banesat dhe ndërtesat sipas komunave" 2013
- Banka Botërore: "Studimi Nacional për Efiçencën e Energjisë në ndërtesa për Kosovën" 2013
- Shpërndarja Elektrike në Kosovë dhe Kompania e Furnizimit (KEDS): Të dhënat mbi Konsumin e Energjisë Elektrike për nga viti 2017 deri 2019
- Banka Botërore: "Studimi i sektorit energjetik të ngrohjes në Kosovë" 2007
- EPTISA: "Konsumi mesatar i energjisë për m² të amvisërive"

Për nevojat e analizës së konsumit të energjisë, sektori i ndërtesave në Komunën e Deçanit është i ndarë në nënsektorët e mëposhtme:

- Ndërtesat në pronësi të komunës dhe të kompanive publike;
- Ndërtesat e banimit (amvisëritë);
- Ndërtesat komerciale dhe të shërbimeve

Në bazë të dhënave të mbledhura, për të gjithë nënsektorët e sektorit të ndërtesave në Komunën e Deçanit janë dhënë parametrat e mëposhtëm:

- Informacionet e përgjithshme për nënsektorin;
- Sipërfaqja totale e nënsektorit (m²);
- Numri i ndërtesave në nënsektor;
- Konsumi total i energjisë elektrike në nënsektor (kWh);
- Konsumi specifik i energjisë elektrike në nënsektor (kWh/m²);
- Konsumi i energjisë elektrike për ngrohje në nënsektor (kWh);
- Konsumi i druve të zjarrit për ngrohje në nënsektor (kWh)

- Konsumi i naftës për ngrohje në nënsektor (kWh)
- Konsumi i gazit për ngrohje në nënsektor (kWh)
- Konsumi i linjitit për ngrohje në nënsektor (kWh)
- Konsumi specifik i energjisë për nevoja tjera nga ato të ngrohjes (kWh/m²)
- Konsumi specifik i energjisë për ngrohje (kWh/m²)

Konsumi i energjisë në ndërtesat e banimit (PVKEK)

Të dhënat e përdorura për analizën e konsumit të energjisë në sektorin e banimit të komunës së Deçanit janë mbledhur nga burimet e mëposhtme:

- Agjencia e Statistikave të Kosovës: „Banesat dhe ndërtesat e komunave“, Regjistrimi 2011
- Banka Botërore: „National Building Energy Efficiency Study“ 2013

Sipërfaqja e shfrytëzueshme e për nevoja të banimit në Komunën e Deçanit, bazuar në Regjistrimin e vitit 2011 është **665,814 m²**. Bazuar në vlerësimin e numrit të popullsisë nga Agjencia e Statistikave të Kosovës.

Bazuar në të dhënat e KEDS-it për vitin 2019, shuma totale e energjisë elektrike të shpenzuar ngrohje në vitin 2019 ishte **7,292,733 kWh/vit** e cila jep konsumin specifik të energjisë elektrike prej **158.74 kWh/m²** referuar sipërfaqes totale të shfrytëzueshme ndërsa për konsumin e energjisë termike është **98,610,568 kWh/vit** kurse specifik **159.08 kWh/m²**.

Tabela 11 Parametrat e konsumit të energjisë termike dhe elektrike në sektorin e banimit në Komunën e Deçanit

Lloji i konsumit	Vlera kWh/vit	Konsumi specifik kWh/m ²	Pjesëmarrja
Konsumi total për ngrohje	105,903,301	159.06	100%
Konsumi total për ngrohje, me energji elektrike	7,292,733	158.74	6.9%
Konsumi për ngrohje me dru dhe pelet (lëndët tjera për ngrohje konsiderohet nuk janë përdorur)	98,610,568	159.08	93.1%

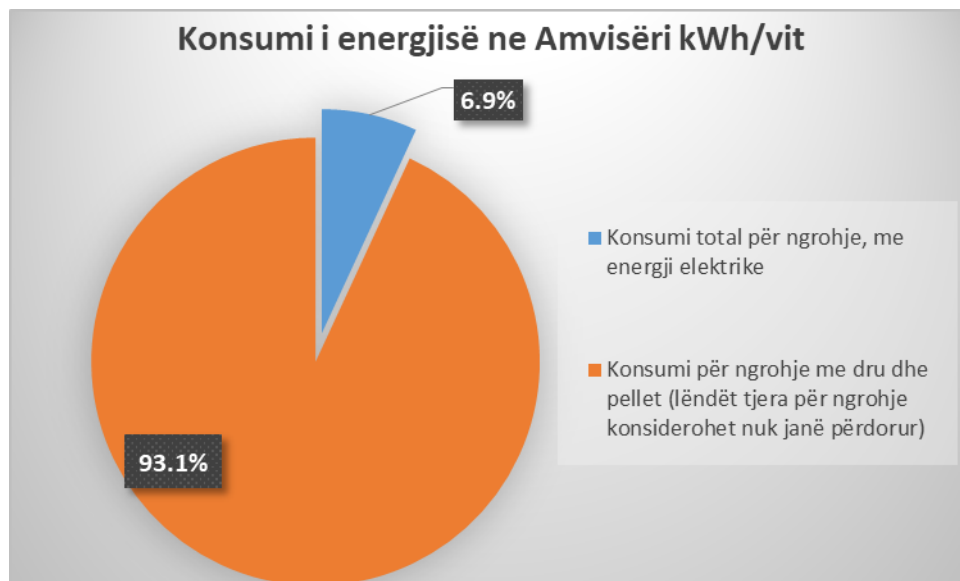

Fig 3 Konsumi i energjisë ne amvisëri

Analiza e konsumit të energjisë në sektorin e amvisërive të Deçanit tregon potencial të madh për kursime të energjisë, posaçërisht për energji termike. Për këtë arsye, një mori masash të shumta të efijencës së energjisë duhet të ndërmerren vazhdimisht në mënyrë që të racionalizohet konsumi i energjisë dhe të zvogëlohen emisionet e CO₂.

5.1 KONSUMI I ENERGISË NË NDËRTESAT NË PRONËSI KOMUNALE

5.1.1 NDËRTESAT ADMINISTRATIVE

Kategoria e ndërtesave të administratës komunale dhe objektet afariste (biznesit) në Komunën e Deçanit përbëhet prej 4 ndërtesave:

- Ndërtesa e Kuvendit Komunal
- QPS- Deçan
- Zyra e vendit- Deçan

Sipërfaqja e përgjithshme e kësaj kategorie është **3,710 m²**. Shuma e përgjithshme e energjisë elektrike për qëllime të tjera përveç termike në vitin 2017 ishte **121,450 kWh** e cila i jep një konsumin specifik të energjisë elektrike prej **32.74 kWh/m²**.

Ngrohja e ndërtesave administrative në pjesën më të madhe bëhet me naftë dhe një pjesë e vogël edhe me dru zjarri. Konsumi i përgjithshëm i energjisë termike nga nafta është 123.750 kWh, ndërsa nga drutë 34,480 kWh. Konsumi total i energjisë termike në ndërtesat administrative për vitin 2017 ishte **158,230 kWh**, e cila jep një konsum specifik prej **42.65 kWh/m²**.

Tabela 12 tregon parametrat e konsumit të energjisë termike për burim energjie në ndërtesat e administratës komunale.

Tabela. 12. Parametrat e konsumit të energjisë termike në ndërtesat e administratës komunale

Burimi i energjisë	Sipërfaqja e përgjithshme e cila ngrohet (m ²)	Konsumi i energjisë termike (kWh)
Energjia elektrike	0,00	0,00
Nafta	3,334	123,750
Dru	485	34,480
Gjithsejtë	3,710	128,530

5.2 KONSUMI I ENERGJISË NË NDËRTESA E ARSIMIT

Ndërtesat arsimore në Komunën e Deçanit janë të ndara në tri kategori:

- Kopshtet- 1 objekt, sipërfaqja totale 1,890 m²
- Shkollat fillore – 18 objekte, sipërfaqja totale 25,523 m²;
- Shkollat e mesme - 2 objekte, me sipërfaqe totale 5,200 m²

Komuna e Deçanit ka një kopshte të fëmijëve dhe atë kopshtin “Fatosat” me 1,890 m²

Shkollat fillore të cilat ekzistojnë në këtë komunë janë si vijon:

- Beleg,
- Irzniq,
- St. Epërme,
- Grama
- Maznik
- Rat. Ultë
- Isniq
- Prapaqan
- Lumbardh
- Deçan
- Dranoc
- Preilep
- St. Ultë
- Voksh
- Glllogjan

- Baballoq
- Lukë e Epërme
- Rastavic

Komuna e Deçanit, ka gjithsejt 2 shkolla të mesme në Deçan secila me një sipërfaqe prej 2600 m², respektivisht me një sipërfaqe totale prej 5200 m².

Numri i përgjithshëm i institucioneve arsimore në Komunën e Deçanit është 21, me sipërfaqe të përgjithshme e cila ngrohet në vlerë **32,613 m²**.

Në asnjërin prej nënsektorëve të ndërtesave nuk është raportuar që energjia elektrike konsumohet për nevoja të ngrohjes. Rrjedhimisht e tërë energjia elektrike e konsumuar është përdor për nevoja tjera nga ato të ngrohjes.

Konsumi total i eneregjisë elektrike në ndërtesa te arsimit **171,101 kWh**. Meqë energjia elektrike në këtë nënsektor nuk shfrytëzohet për ngrohje të hapësirave, rezulton që e tërë energjia elektrike e konsumuar në vitin 2017, pra vlera prej **171,101 kWh**, është konsumuar për nevoja tjera nga ato të ngrohjes. Vlera e konsumit specifik të energjisë elektrike referuar sipërfaqes që ngrohet është **3.94 kWh/m²a**.

Shuma e përgjithshme e konsumit të energjisë termike në ndërtesat arsimore në vitin 2017 ishte **2,885,976 kWh**, e cila e jep konsumin specifik **88.49 kWh/m²**.

Tabela 13 Parametrat e konsumit te energjisë termike në ndërtesat arsimore

Burimi i energjisë	Sipërfaqja e përgjithshme qe ngrohet (m ²)	Konsumi i energjisë termike (kWh/vit)
Energjia elektrike	0,00	0,00
Dru zjarri	25,523	2,885,976
Lignit	0	0
Nafta	7,090	177,645.6
Gjithsejtë	32,613	3,063,621.6

Institucionet kulturore

Në Komunën e Deçanit, në kategorinë e ndërtesave kulturore me një sipërfaqe të përgjithshme prej 3,500 m², bënë pjesë Pallati i Kulturës “Jusuf Gërvalla”

Energjia elektrike nuk përdoret për qëllime termike në pallatin e kulturës. Energjia termike sigurohet nëpërmjet naftës. Shuma e përgjithshme e energjisë termike për nevoja të ngrohjes të pallatit të kulturës në vitin 2017 ishte **29,700 kWh**, e cila jep konsumin specifik prej **8.5 kWh/m²**.

Konsumi specifik i ultë i energjisë termike për nevoja të ngrohjes, rezulton nga përdorimi i sistemit të ngrohjes vetëm në rastin e organizimit të ngjarjeve kulturore.

5.3 KONSUMI I ENERGJISË NË NDËRTESAT E KUJDESIT SHËNDETËSOR

Kategoria e institucioneve shëndetësore, në Komunën e Deçanit përbëhet nga 10 objekte vijuese:

- QKMF & Emergjenca- Deçan
- 3 Qendra të Mjekësisë Familjare
- 6 Ambulanca nëpër Fshatra

Sipërfaqja e përgjithshme e kësaj kategorie është **4,030 m²**. Shuma e përgjithshme e energjisë elektrike për qëllime të tjera përveç energjisë termike në vitin 2017 ishte **184,286 kWh** e cila i jep një konsumin specifik të energjisë elektrike prej **45.73 kWh/m²**.

Energjia termike në institucionet shëndetësore të komunës së Deçanit sigurohet nëpërmjet naftës dhe nëpërmjet druve të zjarrit. Konsumi i përgjithshëm i energjisë termike nga nafta është 242.897 kWh, ndërsa nga drutë 137,920 kWh. Konsumi i përgjithshëm i energjisë termike në institucionet shëndetësore për vitin 2017 ishte **380,817 kWh**, e cila jep një konsum specifik prej **94.5 kWh/m²**.

Tabela 14 tregon parametrat e konsumit të energjisë termike për burim energjie në institucionet shëndetësore.

Tabela 14 Parametrat e konsumit të energjisë termike në institucionet shëndetësore

Burimi i energjisë	Sipërfaqja e përgjithshme e cila ngrohet (m ²)	Konsumi i energjisë termike (kWh)
Energjia elektrike	0	0,00
Dru për zjarr	1,690	137,920
Lignit	0	0
Naftë	2,340	242,897
Gjithsejtë	4,030	380,817

5.4 KONSUMI I ENERGJISË NË NDËRTESAT E KULTURËS DHE SPORTIT

Kategoria e ndërtësive sportive përbëhet vetëm nga një objektet vijuese:

- Salla sportive në Deçan me sipërfaqe 2,640 m²
- Salla sportive në Strellc me sipërfaqe 2,640 m²
- Salla sportive në Reastavicë me sipërfaqe 2,400 m²

Sipërfaqja totale e ndërtësive sportive është **7,680 m²**

Shuma e përgjithshme e energjisë elektrike për qëllime të tjera përveç energjisë termike e konsumuar në vitin 2017 ishte **125 kWh** e cila i jep një konsumin specifik të energjisë elektrike prej **0.016 kWh/m²**.

Bazuar ne te dhënat zyrtare te Komunës se Deçanit, ndërtesat e sportit nuk përdoret fare energjia elektrike dhe termike për ngrohje, shpenzimet e energjisë elektrike janë vetëm për nevoja tjera si ndriçim etj.

5.5 KONSUMI I ENERGJISË NË NDRIÇIMIN PUBLIK TË RRUGËVE

Konsumi i energjisë në ndriçim publik ka qen 187.46MWh/vit ne përdihen 2017-2019, rrjeti i ndriçimit publik për përdihen 2019-2021 është rritur shumë, konsumi i energjisë elektrike ka arritur në 1,815.95MWh/vit, janë rritur edhe shpenzimet në mirëmbajtje.

Vlen te theksohet se sipas te dhënave te ofruara nga DSHP, sistemi i ri i ndriçimit është vendosur LED me eficiencë te lartë.

Tabela 15 Konsumi i energjisë në ndriçim publik

Njësia	Konsumi i energjisë kWh/vite	Operimi/vit	Tarifa sipas faturës ekzistuese kWh/euro	Mirëmbajtja Vjetore (euro)	Shpenzimet ne vite/euro
Gjendja ekzistuese	1,815,954.20	4015h	0,11 €	60,000.00 €	209,754.962 €

5.6 ANALIZA PËRFUNDIMTARE E SEKTORIT TË NDËRTESAVE NË KOMUNËN E DEÇANIT

Bazuar ne te dhënat zyrtare te komunës se Deçanit, sipas rezultateve të analizës së energjisë të kryer në sektorin e ndërtesave të Komunës së Deçanit, më së shumti energji është konsumuar në nën sektorin e banimit, e ndjekur nga nënsektori i ndërtesave komerciale .

Komunës (Tabela 16 dhe figura 4

Tabela 16. Analiza e konsumit ne ndërtesat e komunës se Deçanit

Nënspektori	Sipërfaqja totale e dyshemesë ngrohur (m²)	Konsumi i energjisë termike (kwh)	Konsumi i energjisë elektrike (kwh)	Konsumi total i energjisë (kwh)
Institucionet Arsimore	32,613	3,063,622	171,101	3,234,723.00
Ndërtesat Shëndetësore	4,030	380,817	182,857	563,674.00
Ndërtesat Administrative	3,710	128,530	121,450	249,980.00
Ndërtesat kulturore	3,500	29,700	110	29,810.00
Ndërtesa e ndërmarrjeve publike	180	0	23	23
Ndërtesa e sportit	7,680	0	125	125
Totali	51,713.00	3,602,669.00	475,666.00	4,078,335.00
Ndërtesa rezidenciale	665,814	98,610,568	7,292,733	105,903,301.00
Ndërtesat Komerciale	272,400	52,353,428	1,304,871	53,658,299
Totali	989,927.00	154,566,665.00	9,073,270.00	163,639,935.00

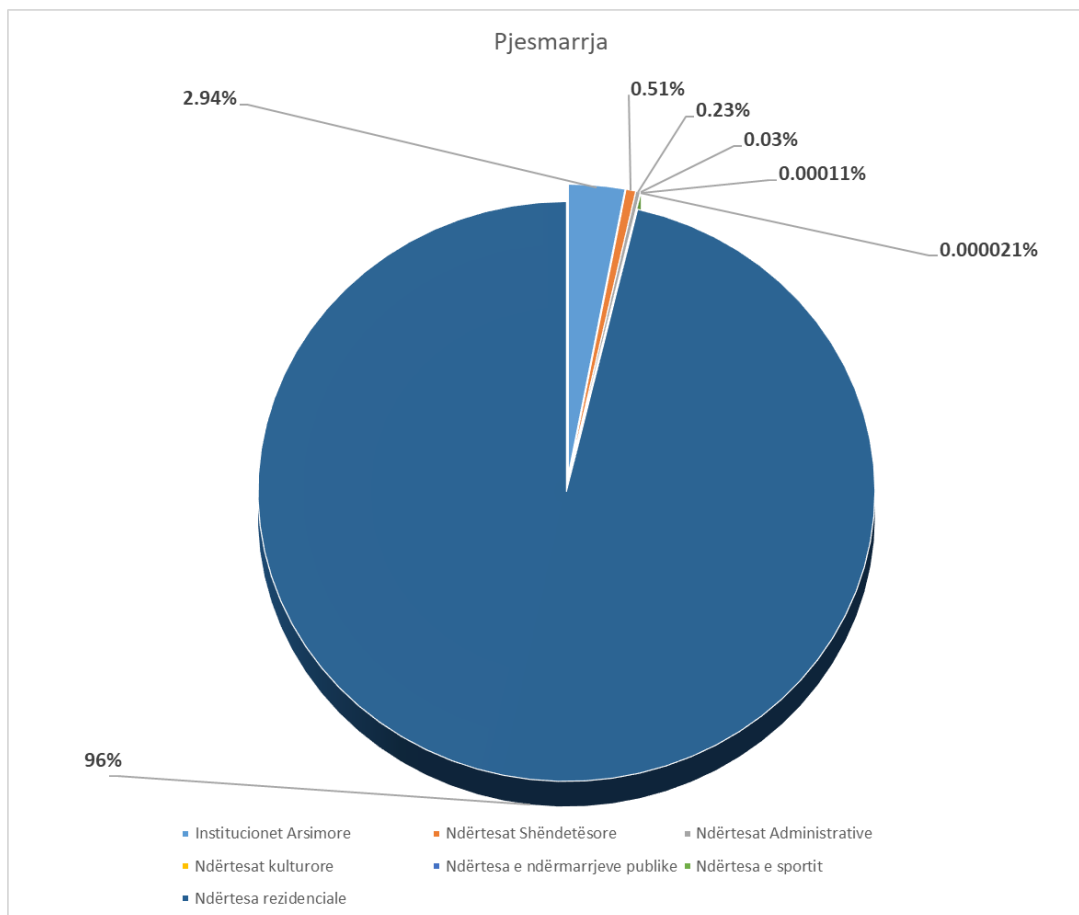

Figura 4: Struktura e konsumit të energjisë në sektorin e ndërtesave sipas nënsektorëve

Përfundimi kryesor i analizës së energjisë i kryer në sektorin e ndërtesave të Komunës së Deçanit është se zbatimi i masave të ndryshme të efijencës së energjisë dhe BRE-ve mund të rezultojë në kursimin e energjisë dhe zvogëlimin e ndotjes. Në mënyrë të veçantë, për nënsektorin e ndërtesave në pronësi të Komunës një parakushti i rëndësishëm është kryerja e auditiveve të detajuar të energjisë.

6. KONSUMI I ENERGJISË NË SHËRBIMET PUBLIKE

6.1 KONSUMI I ENERGJISË NË FURNIZIMIN ME UJË

Bazuar ne informatat zyrtare te ofruara nga Komuna e Deçanit, furnizimi me ujë te pijes për edhe te ujitjes se tokave bujqësore behet përmes rënjës se lirë, dhe nuk ka konsum te energjisë elektrike ne këtë sektor.

6.2 KONSUMI I ENERGJISË NË SEKTORIN E MBLEDHJES SË MBETURINAVE

Kjo kategori e nën sektorit të ndërtesave të kompanive publike përbëhet nga zyrat e kompanisë së ujësjellësit dhe të higjienës, me sipërfaqe të përgjithshme prej **180 m²**.

Bazuar në të dhënat e komunës së Deçanit ndërmarrja për grumbullimin e mbeturinave posedon 5 kamion të cilët konsumojnë 23,082.00L naft/vit.

Konsumi i përgjithshëm i energjisë **184.66MWh/vit** ndërsa emetimi **6.28 t CO₂**.

6.3 KONSUMI I ENERGJISË NË SEKTORIN E BUJQËSISË

Komuna e Deçanit shtrihet në një sipërfaqe prej 288.4 km² ose 28,884 ha.

Sipas Agjensionit Statistikor të Kosovës sipërfaqja e tokës për shfrytëzim në Komunën e Deçanit (duke përfshi livadhe dhe kullosa) është 13,447.57 ha.

Sipërfaqja pyjore përshin: 15.436.43 ha

Tokë bujqësore e shfrytëzuar 10,396.18 ha:

Drejtoria e bujqësisë në komunën e Deçanit ka prezantuar 597 biznese që merren me bujqësi dhe numrin e makinerisë që konsumojnë karburant janë 1,319.00 traktor.

Konsumi i naftës nga sektori i bujqësisë është 316,560.00litra/vit

Tab.17 Konsumi i energjisë në sektorin e bujqësisë

Lloje i automjeteve të regjistruara	Nr. i automjeteve	Naftë / l	Konsumi total i energjisë (kWh)	Emitimi i t CO ₂ /vit	Kursim total i energjisë (kwh)	Reduktim i CO ₂
Traktore	1,319.00	316,560.00	2,532,480.00	86.10	329,222.40	11.19
Totali	1,319	316,560.00	2,532,480.00	86.10	329,222.40	11.19

6.4 KONSUMI I ENERGJISË NË SEKTORIN E TRANSPORTIT

Sektori i transportit në Komunën është i ndarë në nënsektorët e mëposhëm:

- Auto parku Komunal;
- Transporti publik;
- Automjetet private dhe komerciale.

Të dhënat relevante për analizën e konsumit të karburanteve në sektorin e transportit janë siguruar nga zyrtarët e Komunës.

Bazuar në të dhënat e në dispozicion, parametrat e mëposhtëm janë përcaktuar për të gjithë nënsektorët e sektorit të transportit në Komunë:

- Të dhënat e përgjithshëm nënsektoriale;
- Struktura e auto parkut sipas përdorimit të automjeteve;
- Klasifikimi i automjeteve sipas llojit të karburantit që përdoret;
- Konsumi i llojeve të ndryshme të karburantit për nënsektor dhe kategoritë e automjeteve brenda sektorit.

6.4.1 FLOTA KOMUNALE

Auto parku në pronësi të Komunës së Deçanit përfshin 41 automjete të përdorura nga institucione të ndryshme publike:

- Administrata komunale – 17;
- Institucionet arsimore – 3
- Institucionet shëndetësore – 12;
- Kompanitë publike dhe zjarrfikësit - 18
- Institucioni sportive –1;

Shumica e automjeteve përkatësisht 90.2 % e tyre përdorin diezelin si karburant ndërsa 9.8 % përdorin benzinën. Në tabelën 18, është paraqitur konsumi i karburanteve për vitin 2017.

Tabela 18 Konsumi i karburanteve për flotën e automjeteve të komunës në vitin 2017

	Nr. automjeteve	Konsumi i dizelit (litra)	Konsumi i benzinës (litra)	Konsumi i karburanteve (kWh)
Administrata komunale (3588 l/auto)	17	60,000	1,000	603,300
Institucionet arsimore	3	2,100	0	29,790
Institucionet shëndetësore	12	22,000	1,000	227,100
Kompanitë publike dhe zjarrfikësit	18	35,000	5000	351,150
Institucionet sportive	1	1,500	0	14.850

Struktura e auto parkut të komunës sipas llojit të automjeteve është paraqitur në figurën 5.1 dhe struktura e konsumit të karburanteve sipas llojit të tyre është paraqitur në figurën 5.2.

Struktura e automjeteve të flotës komunale

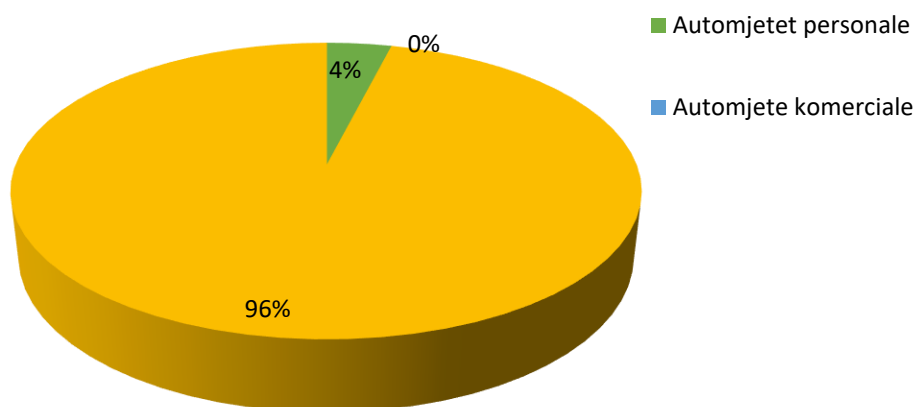

Figura 5: Struktura e automjeteve te auto parkut te komunës

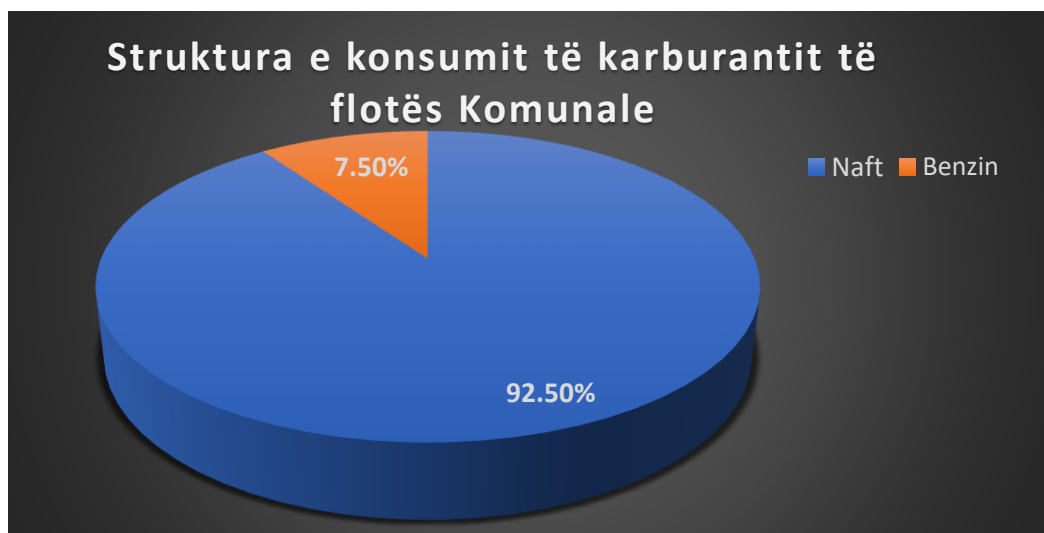

Figura 6: Struktura e konsumit të karburanteve sipas llojit të tyre

6.4.2 TRANSPORTI PUBLIK (NËSE KOMUNA KA KOMPANI PUBLIKE)

Flota e transportit publik në komunën e Deçanit përbëhet prej 10 autobusëve dhe 24 taksive. Të gjitha atomjetet e transportit publik, funksionojnë me dizelin si karburant.

Të dhënat lidhur me transportin publik me autobus janë prezantuar në tabelën 19.

Tabela 19 Karakteristikat e transportit publik me autobusë në territorin e Komunës së Deçanit

Transporti publik me autobusë për vitin 2017		
Numri i autobusëve	Konsumi i dizelit (t/vit)	Energjia e konsumuar (kWh)

10	72.3	715,808
----	------	---------

Rekomandimi i këtij dokumenti është që të bëhet një pilot projekt për të prezantuar autobusë me burimet të energjisë që janë miqësorë ndaj mjedisit, të tilla siç është gasi i lëngëzuar i naftës ose biodizeli për të verifikuar në realitet avantazhet e përdorimit të automjeteve me këto lëndë djegëse.

Transporti publik me taks

Shërbimet e taksive në territorin e komunës ofrohet nga 24 automjete të cilat operojnë duke shfrytëzuar dizelin si karburant. Për të vlerësuar konsumin mesatar të karburantit nga ana e taksive, janë shfrytëzuar shënimet e nxjerra për Decan, në kuadër të hartimit të Planit të veprimit për energji dhe klimë të qëndrueshme (PVKEK) në këtë komunë. Bazuar në të dhënat e tilla, konsumi mesatar vjetor i veturave të taksive është 1744 litra/vit. Shënimet e përmbledhura lidhur me konsumin vjetor të karburantit nga taksit në komunën e Deçanit janë prezantuar në tabelën 20.

Tabela 20 Karakteristikat e shërbimeve të taksive në Komunën e Deçanit

Transporti publik me taks për vitin 2017		
Numri i Taxive	Konsumi i dizelit (t/vit)	Energjia e konsumuar (kWh)
24	41.8	414,257

6.4.3 KONSUMI TOTAL I ENERGJISË NË TRANSPORTIN PUBLIK

Konsumi i përgjithshëm i karburanteve sipas kategorive të transportit publik në vitin 2017 është paraqitur në tabelën 21., ndërsa pjesëmarrja e burimeve të ndryshme të energjisë të transportit publik në është paraqitur në figurën 5.3.

Tabela 21 Konsumi i karburantit në sektorin publik

Kategoria	Konsumi total i energjisë, kWh			
	Nafta	Benzina	LPG- Gazi	Gjithsejte
Transporti publik me autobus	715,808	0	0	715,808
Transporti me taks	414,257	0	0	414,257
Gjithsejtë	1,130,064	0	0	1,130,064

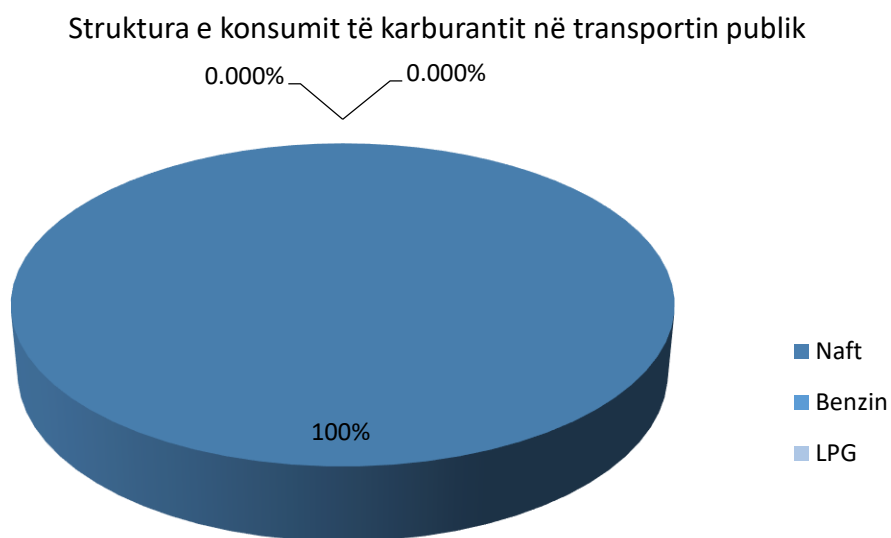

Figura 7: Pjesëmarrja e konsumit të karburanteve në sektorin e transportit publik

6.4.4 AUTOMJETET PERSONALE DHE KOMERCIALE

Struktura e automjeteve të regjistruara sipas pronësisë dhe llojit është dhënë në tabelën 22 dhe figurat 8 dhe 9.

Tabela 22 Struktura e automjeteve të regjistruara sipas pronësisë dhe llojit në vitin 2017

AUTOMJETET E REGJISTRUARA								
2017	Total	Mopedë	Motoçikleta	Automjete personale	Automjete për shumë destini me	Automjetet e detyrës dhe shërbimeve	Automjetet komerciale	Tjera
GJITHSEJ	4600	20	53	3631	272	138	360	126
Subjektet fizike	4032	0	53	3539	272	0	130	38
Subjektet juridike	568	20	0	92	0	138	230	88

Struktura e mjeteve të regjistruara sipas pronësisë

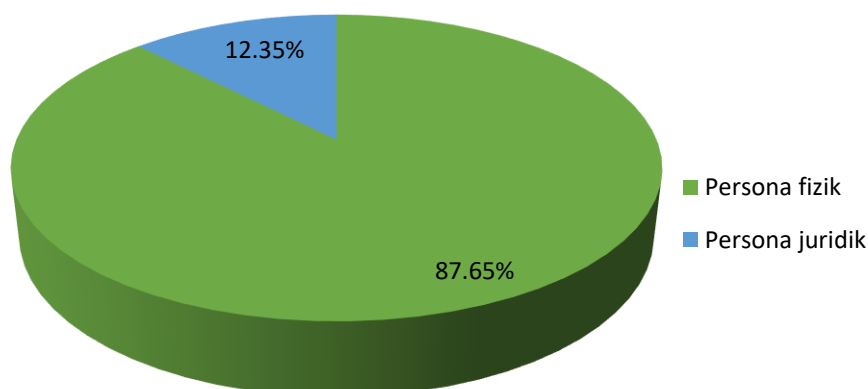

Figura 8: Struktura e automjeteve të regjistruara sipas pronësisë

Struktura e mjeteve të regjistruara sipas pronësisë

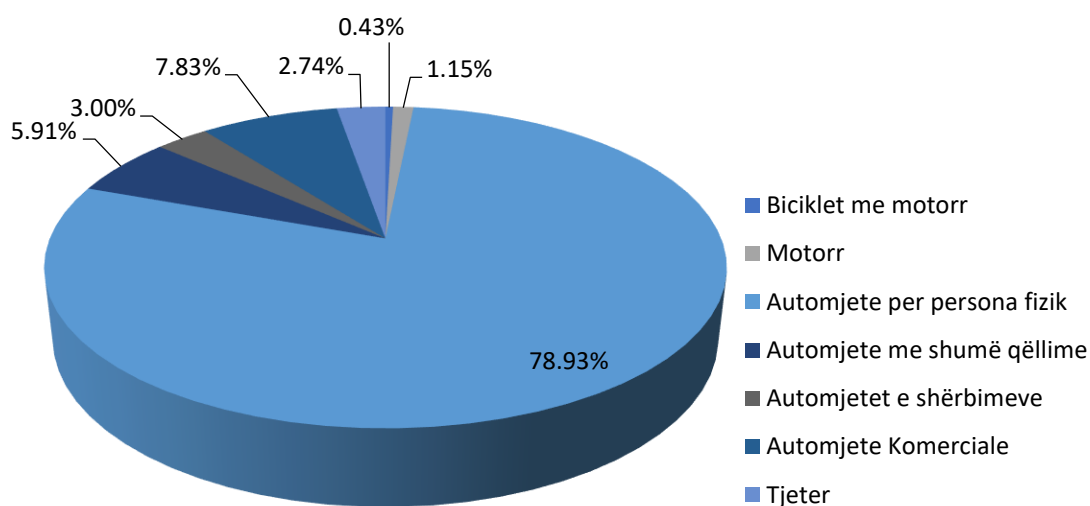

Figura 9: Struktura e automjeteve të regjistruara sipas llojit

Struktura e automjeteve të regjistruara ose që operojnë në komunën e Deçanit përbëhet nga automjetet në pronësi private në masën prej 87.65 % ndërsa 12.35 % janë në pronësi të entiteteve legale. Kur bëhet fjalë për llojin e automjeteve, pjesa më e madhe i takon automjeteve personale (të udhëtarëve) që përbëjnë **78.93 %** të numrit të përgjithshëm të automjeteve. Nga pjesa tjetër e automjeteve automjetet komerciale marrin pjesë me **7.83 %**, automjetet për shumë destinime me **5.91 %**, automjetet e detyrës dhe shërbimeve me **3.00 %**, moped dhe motoçikletat me **1.58 %** dhe automjetet tjera me **2.74 %**.

Konsumi i karburantit të automjeteve personale dhe komerciale

Nënspektori i automjeteve personale dhe komerciale të Komunës së Deçanit përbëhet nga kategoritë vijuese: automjetet personale, automjetet zyrtare dhe të ndërmarrjeve publike, automjetet komerciale, autobusët, mopedët dhe motoçikletat. Parametrat e konsumit të karburanteve nga automjetet personale dhe komerciale janë dhënë në tabelën 23 dhe figurën 9

Tabela 23 Konsumi i karburanteve

Konsumi i karburantit në vit	Benzinë (t)	Diesel (t)	GLN (t)	Konsumi energjisë (kWh)
Automjetet personale	428.3	1512.1	21.4	19,590,481
Automjete të detyrave dhe shërbimeve	0.0	173.9	0.0	1,721,412
Moped dhe motocikleta	14.3	0.0	0.0	133,362
Automjete komerciale	0.0	1728.0	0.0	17,107,200
Automjete tjera	0.0	205.3	0.0	2,032,502
TOTALI	442.6	3619.3	21.4	40,584,957

Struktura e konsumit të karburantit të transportit privat dhe tregtar

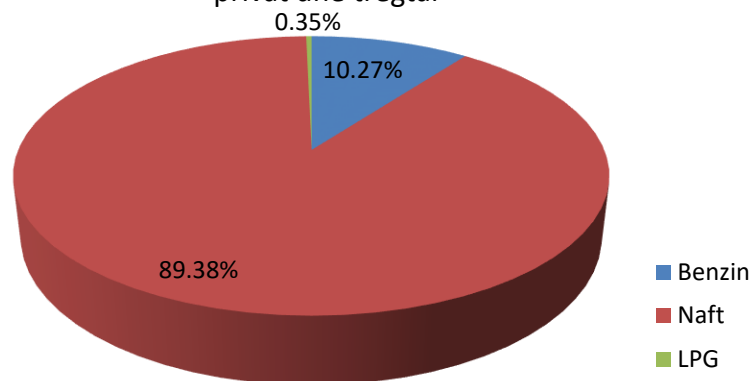

Figura 9: Pjesëmarrja e konsumit të karburanteve sipas llojit të karburantit

Në nënsektorin e automjeteve personale dhe komerciale, dizeli ka përqindjen më të lartë në konsumin total të karburantit të këtë nënsektor me **89.38 %**. Përqindja e konsumit të karburantit të benzinës është **10.27 %**, dhe përqindja e gazit arrin në **0.35 %** të konsumit total të nënsektorit

Struktura e konsumit të karburantit për kategorinë e automjeteve dhe llojet e karburanteve janë dhënë në figurën 10 dhe 11

Struktura e konsumit të karburantit të transportit privat dhe tregtar sipas kategorive

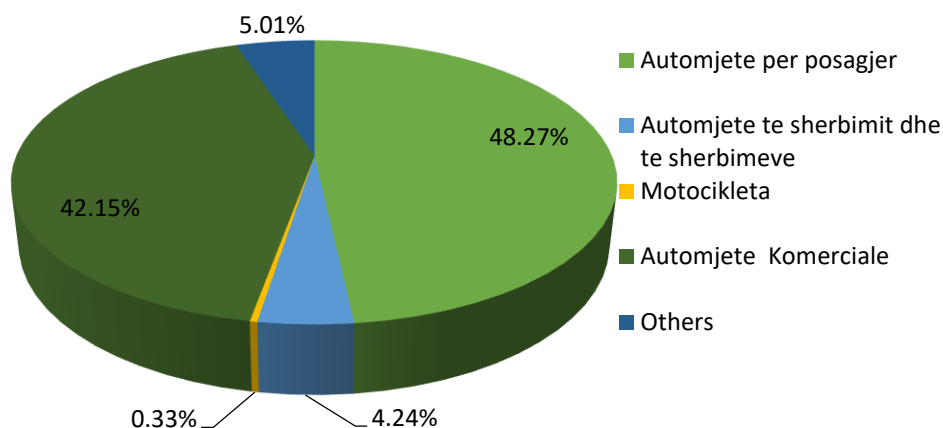

Figura 10: Struktura e konsumit te karburanteve sipas kategorisë së automjeteve

Konsumi i karburantit të transportit privat dhe komercial

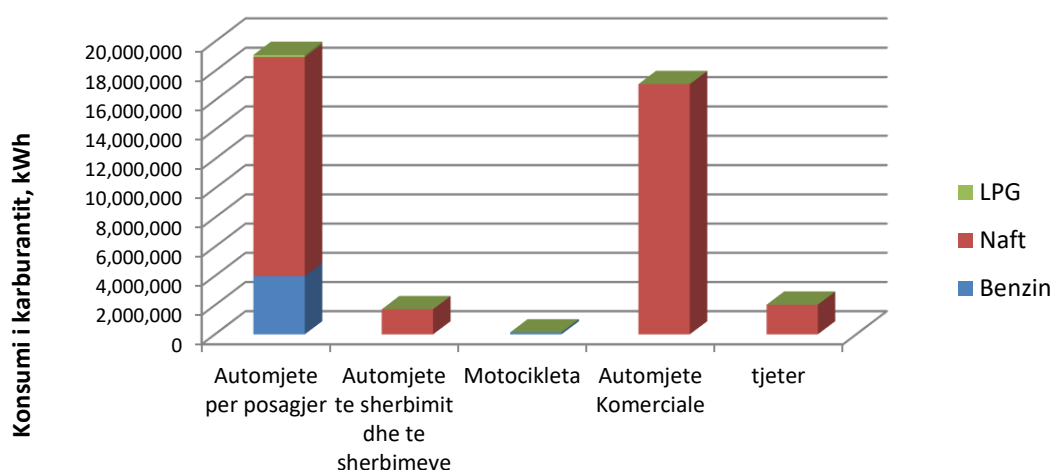

Figura 11: Konsumi i karburanteve sipas kategorisë së automjeteve dhe llojit të karburantit

Nga konsumit total i karburantit në nënsektorin e automjeteve personale dhe komerciale, **48.27%** shkon për veturat personale (te udhëtarëve), **42.15 %** e përbëjnë automjetet komerciale, ndërsa pjesa tjetër i takojnë kategorisë së automjeteve detyrave dhe shërbimeve, mopedëve/motocikletave dhe automjeteve tjera.

Analizat totale e energjisë në sektorin e transportit në Komunën e Deçanit

Të dhënat e konsumit të karburantit për nënsektorët dhe llojit të karburantit në sektorin e transportit të Komunës së Deçanit janë paraqitur në tabelën 24

Tabela 24 Konsumi i karburantit sipas nënsektorëve dhe llojit të karburantit në sektorin e transportit në Komunën e Deçanit në vitin 2017

	Benzinë (kWh)	Dizel (kWh)	Gazi (kWh)	GJITHESEJ T (kWh)
Flota e automjeteve komunale Komunës	23,250	1,193,940	0	1,217,190
Transporti publik	0	1,130,064	0	1,130,064
Automjetet udhëtarëve komerciale dhe	4,219,738	39,613,146	145,000	43,977,885
GJITHESEJT	4,242,988	41,937,150	145,000	46,325,139

Struktura e konsumit të karburanteve të sektorit të transportit sipas nënsektorëve është paraqitur në figurën 12

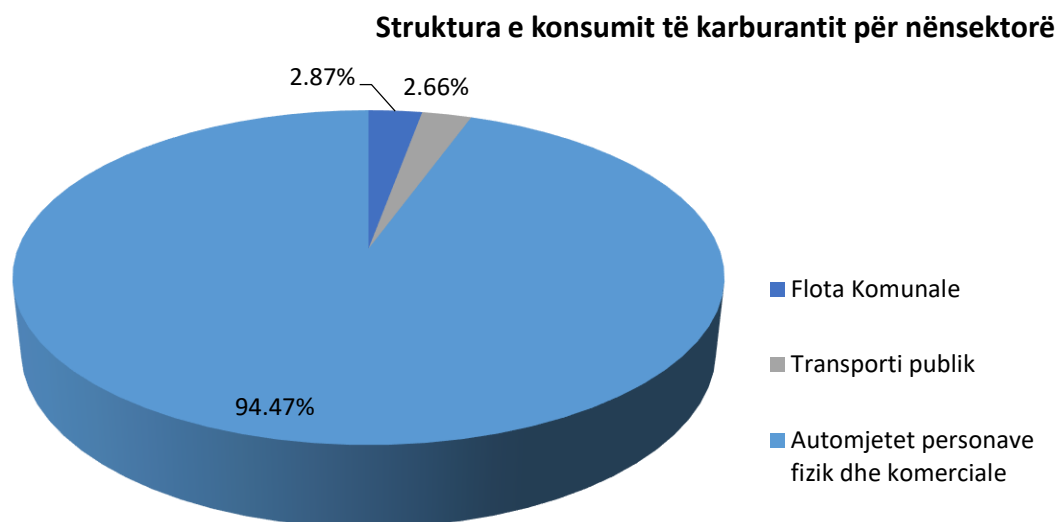

Figura 12: Struktura e konsumit të karburanteve sipas nënsektorëve në sektorin e transportit në Komunën e Deçanit

Struktura e konsumit të karburanteve të sektorit të transportit sipas llojit të karburanteve është paraqitur në figurën 13.

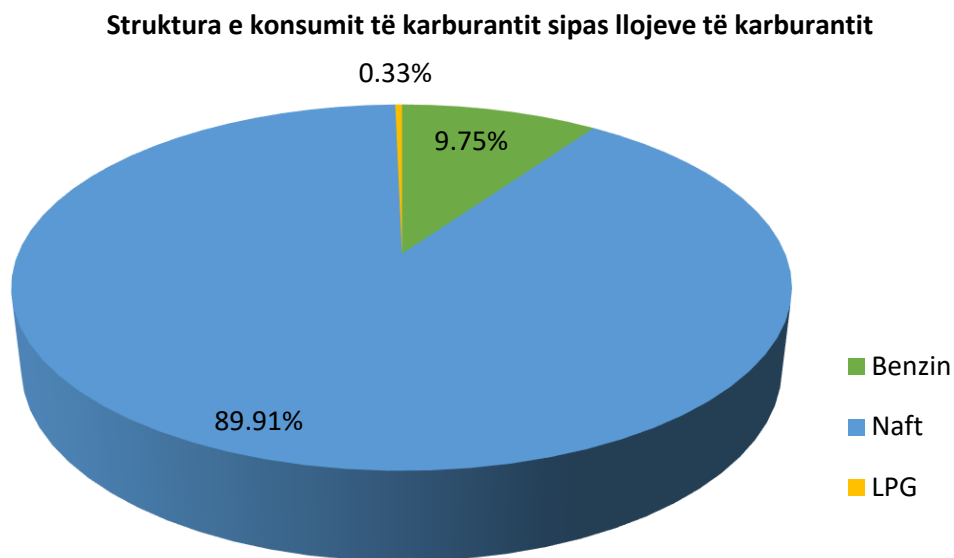

Fig .13 Struktura e konsumit të karburanteve të sektorit të transportit

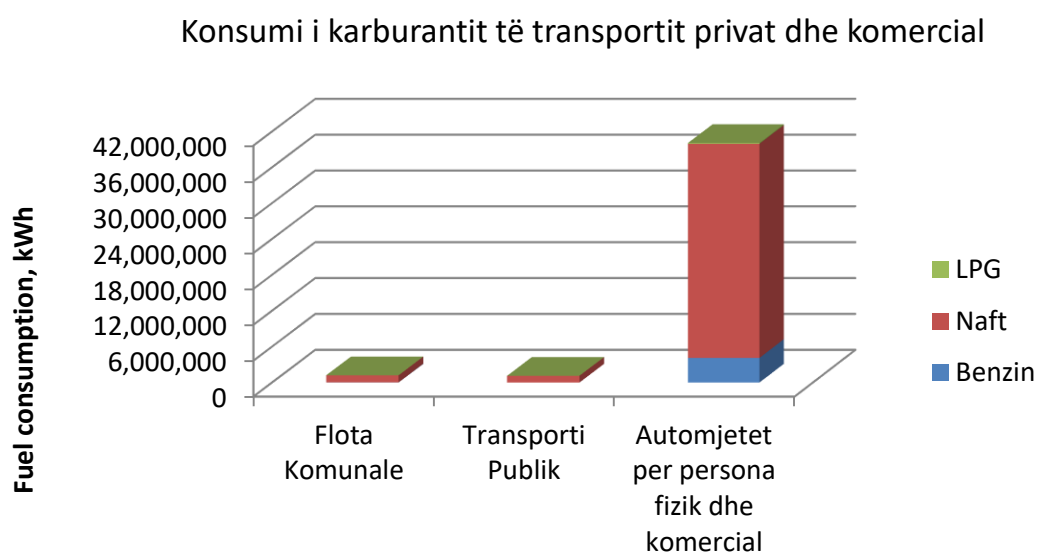

Figura 14: Konsumi i karburanteve në sektorin e transportit sipas llojit të karburanteve dhe nënsektorëve

Analiza e energjisë në sektorin e transportit në Komunën e Deçanit në vitin 2017 tregon se pjesa më e madhe e konsumit të karburantit i takon nënsektorit të automjeteve personale dhe komerciale (figura 5.9). Prandaj, masat e propozuara për zvogëlimin e emisioneve të gazrave serë për sektorin e transportit janë të bazuara kryesisht në përpjekjet për të ndryshuar përqindjet e paraqitura në favor të transportit publik dhe në vetëdijesimin dhe promovimin e mënyrave të transportit të cilat janë miqësore për mjedisin.

Karburanti dukshëm më i konsumuar në krahasim me karburantet tjera është nafta me një pjesëmarrje prej **89.91 %** në konsumin e përgjithshëm. Pjesa tjetër e karburantit të konsumuar

është benzina me një pjesëmarrje prej **9.75 %**, dhe gazi i lëngëzuar i naftë (GLN) me një pjesëmarrje të vogël prej **0.33%** .

Konsumi i përgjithshëm i energjisë në sektorin e transportit të Komunës së Deçanit në vitin 2017 ka qenë **43,978 MWh** nga të cilat **94.5 %** i përket nënsektorit të automjeteve personale dhe komerciale, **2.7 %** në nënsektorin e transportit publik, dhe **2.9 %** të flotës së automjeteve komunale dhe të kompanive publike.

Nga analiza është evidente se nënsektori i automjeteve personale dhe komerciale është më i rëndësishmi, si në aspektin e konsumit të energjisë dhe në aspektin e kursimit potencial të energjisë. Rrjedhimisht, shumica e masave të propozuara do të synojnë kursime të konsiderueshme në nënsektorin e automjeteve personale dhe komerciale në sektorin e transportit të Komunës së Deçanit deri në vitin 2030.

7. OBJEKTIVAT DHE SHËNJESTRIMET LOKALE

Objektivi i përgjithshëm i PVKEK është zvogëlimi i konsumit të energjisë në - ndërtesa publike, transport, ndriçim publik, ndërtesa rezidenciale dhe rritja e nivelit të komoditetit, zvogëlimi i kostos së shpenzimeve të energjisë, krijimi i sistemit për menaxhimin e energjisë në komunën e Deçanit, shfrytëzimi i burimeve të energjisë së ripërtëritshme.

PVKEK, pritet që në komunën e Deçanit, të ndikojë si në vijim:

- Krijimin dhe zhvillimin e sistemit për menaxhim të energjisë;
- Krijimin e kapaciteteve profesionale për planifikim, monitorim dhe raportim MVP;
- Ngritjen e vetëdijes për kursimin e energjisë të vendim marrësit, operatorët, dhe përdoruesit fundor;
- Përmirësimin e shërbimeve komunale;
- Zvogëlimin e konsumit të energjisë në objektet publike komunale, në ndriçimin publik dhe në transport;
- Reduktimin e kostove të energjisë për buxhetin komunal;
- Renovimin e sistemeve të energjisë dhe ndërtesave;
- Përmirësimin e kushteve sanitare dhe nivelit të rehatisë në ndërtesat publike;
- Ruajtjen e mjedisit përmes reduktimit të emetimeve të CO₂ dhe gazrave tjera me efekt serë përmes zbatimit të masave të EE.

Përfitimet

- **Përfitimet financiare** - Kursimet në kostot e energjisë sjellin një përmirësim të bilancit fiskal. Prandaj EE paraqet një mundësi për komunën për të zvogëluar buxhetin për kostot e energjisë;
- **Zhvillimi i qëndrueshëm ekonomik** - Investimet në EE kanë ndikim pozitiv ekonomik, pasi ato kontribuojnë në zhvillimin e një industrie moderne që ofron punë dhe një sërë mundësish për zhvillimin e biznesit. Përveç kësaj, ato krijojnë të ardhura nga taksat për punët ndërtimore të nevojshme për zbatimin e masave të EE;
- **Rritja e komoditetit/rehatisë** - përmes investimeve në fushën e EE rritet rehatia, gjë që mund të ndikojë në rritjen e produktivitetit;
- **Siguria e furnizimit me energji** - Përmirësimi i efikasitetit të energjisë sjell besueshmëri dhe siguri më të madhe të furnizimit me energji dhe demonstroi gatishmërinë e komunës për të qenë një shembull për të promovuar agjendën kombëtare për EE;
- **Mbrojtja e mjedisit** - zvogëlimi i konsumit të energjisë, zvogëlon nevojën për rritjen e prodhimit dhe kapaciteteve të prodhimit të energjisë, kjo ndikon drejtpërdrejtë në zvogëlimin e emisioneve të dëmshme për ambientin.

7.1 REDUKTIMET E GAZRAVE SERRE

Masat e përgjithshme përfshijnë masat të cilat vlejnë për tërë sektorin e ndërtesave në Komunën e Deçanit janë të ndara në dy nënkategori kryesore:

- Masat për eliminimin e pengesave që pengojnë monitorimin dhe kontrollin e konsumit të energjisë në sektorin e ndërtesave të Komunës së Deçanit;
- Skemat e bashkëfinancimit për zbatimin e masave të identifikuar të efikasitetit të energjisë në të gjithë nënsektorët

Masat për eliminimin e pengesave që pengojnë monitorimin dhe kontrollin e konsumit të energjisë në sektorin e ndërtesave të Komunës së Deçanit janë:

- Miratimi i metodologjisë për mbledhjen e treguesve përkatës të energjisë për sektorin e ndërtesave të Komunës së Deçanit, në përputhje me klasifikimin e ndërtesave të përdorura në këtë PVKEK (1. ndërtesat në pronësi të Komunës së Deçanit, 2. ndërtesat e banimit; 3. ndërtesat komerciale dhe të shërbimeve);
- Mbledhja e treguesve (indikatorëve) përkatës të energjisë duke përdorur metodologjinë e zhvilluar në çdo vit, muaj apo ditë (në varësi të llojit të treguesit). Treguesit do të mbledhen nga sistemet automatike të kontrollit nga largësia ose me dorë, për kontrollin shtesë;

- Përgatitja e sistemit të informacionit të menaxhimit të energjisë për Komunën e Deçanit që do të përmbajë të gjitha të dhënat dhe treguesit e mbledhur dhe do të mundësojë përgatitjen e të gjitha analizave të nevojshme.

Duhet vënë në pah se këto masa janë shumë të rëndësishme, sepse nuk është e mundur që të monitorohen tendencat reale në konsumin e energjisë dhe zvogëlimin e emisioneve korresponduese të CO₂ në sektorin e ndërtesave, pa mbledhjen e treguesve përkatës të energjisë në përputhje me metodologjinë e qartë. Rrjedhimisht, nuk do të jetë e mundur për të përcaktuar nëse është arritur apo jo qëllimi i përcaktuara nga PVKEK që duhet të realizohet gjër në vitin 2030.

Nën-kategoria tjetër e masave të përgjithshme, me ndikim të fuqishëm në zvogëlimin e emisioneve të CO₂ në Komunën e Deçanit përfshin përgatitjen e një skeme të bashkë-financimit të zbatimit të masave të eficiencës së energjisë të identifikuar për tërë sektorin e ndërtesave. Përvoja e të gjitha qyteteve evropiane me energji të qëndrueshme dhe të zhvilluara tregon se, pa programet e bashkë-financimit dhe programet tjera të ndryshme mbështetëse të administratës së komunës, zbatimi i masave të mjaftueshme të eficiencës së energjisë e cila duhet të rezultojë në zvogëlimin e emisioneve të CO₂ së paku për 40%, gjër në vitin 2030, nuk mund të pritët.

Masat e përgjithshme të propozuara të kësaj nën-kategorie janë:

- Aplikimi i skemave stimuluese në Komunën e Deçanit (fondet e pakthyeshme, subvencione, dhe të ngjashme) për ndërtimin dhe rindërtimin e ndërtesave sipas shpenzimit të ulët të energjisë dhe standardeve pasive;
- Aplikimi i skemave stimuluese në Komunën e Deçanit (fondet e pakthyeshme, subvencione, dhe të ngjashme) për shfrytëzimin e burimeve të ripërtërishme të energjisë në ndërtesa (sisteme foto-voltaike, kolektorët solar, kaldajat me pellet, dhe të ngjashme).
- Lidhur me këtë nën-kategori të masave të përgjithshme, është e vështirë për të vlerësuar në mënyrë sasiore ndikimin e tyre në kursimin e energjisë dhe zvogëlimin korrespondues në emisionet e CO₂. Por, është e sigurt se, pa realizimin e tyre, nuk do të jetë e mundur të realizohen qëllimet e planifikuara të zvogëlimit të emisioneve të CO₂ së paku për 40% gjër në vitin 2030.

7.2 ENERGJI E RINOVUESHME

Strategjia e Energjisë e Republikës së Kosovës 2017-2026 parasheh disa aktivitete për zhvillimin e BRE-ve:

Zhvillimin e Planit të Veprimit për BRE-të për periudhën prej vitit 2021 e me tej në përputhje me kërkesat e Direktivës së BRE-ve dhe bazuar në studimin paraprak.

Thjeshtësimin e procedurave të autorizimit për projektet e BRE-ve dhe harmonizimin e afateve ligjore të pëlqimeve dhe lejeve të nevojshme në përputhje edhe me jetëgjatësinë e teknologjive,

7.3 EFIÇIENCA E ENERGJISË

Komuna e Deçanit është një ndër Komunitetet e para në Kosovë në aplikimin e masave të EE në sektorin Publik, si dhe hartimin e politikave të EE si dhe zbatimin e tyre.

7.4 VARFËRIA ENERGJETIKE

Mungesa e burimeve të energjisë, mungesa e ngrohjeve qendrore, mungesa e masave të EE dhe BRE, kushtet ekonomike, të bëjnë që Kosova të jetë në këto pozicione sa i përket varfërisë energjetike, që është ndër nëntë palët kontraktuese të Komunitetit të Energjisë, Kosova ka numrin më të madh të amvisërive që jetojnë në varfëri energjetike, apo deri në 40 përqind, ndërsa Mali i Zi më të ulët, apo rreth 8-15%.

Kështu thuhet në studimin e ri që adreson varfërinë energjetike tek anëtarët e Komunitetit të Energjisë, ka raportuar Balkan Green Energy News.

Sipas përkufizimit, varfëria energjetike i referohet individëve, amvisërive apo komuniteteve që nuk kanë çasje dhe nuk mund të mbulojnë mjaftueshëm energji elektrike për nevojat bazike.

Për shkak të mungesës së të dhënave të sakta dhe për shkak të konfidencialitetit të të dhënave, ky studim ka përllogaritur përqindjen e amvisërive me varfëri energjetike në mënyrë të saktë vetëm për katër palë kontraktuese: Mali i Zi 8-15%, Serbi 7-22%, Ukraina 13-18%, dhe pjesërisht, Gjeorgji – deri në 24.6%

Për Shqipërinë, Kosovën dhe Maqedoninë e Veriut, studimi ka paraqitur vetëm shifra të përafërta.

Deri në 37 përqind të të gjitha amvisërive në Shqipëri vuajnë nga varfëria energjetike, krahasuar me Kosovën ku kjo shifër arritë në 40% dhe Maqedoninë e Veriut, në 33 përqind.

Sipas po të njëjtit raport, praktikisht e subvencionimit të konsumatorëve të cenueshëm nuk sigurojnë mbështetje për të gjitha amvisëritë që jetojnë në varfëri energjetike.

Raporti ka theksuar se palët kontraktuese të Komunitetit të Energjisë i përkufizojnë konsumatorët e cenueshëm duke u bazuar në gjendje të tyre sociale, të ardhurat dhe gjendjen shëndetësore, duke lënë mënjanë efikasitetin e energjisë, gjininë dhe nevojat për energji elektrik.

Sipas raportit, një nga mangësitë e kornizave rregulluese ka të bëjë me masat që zbatohen për të ndihmuar konsumatorët që jetojnë në varfëri energjetike.

‘Palët kontraktuese zbatojnë vetëm masa që përkrahin të ardhurat për të mbrojtur konsumatorët e cenueshëm. Këto masa zvogëlojnë varfërinë energjetike vetëm përkohësisht, pa ndikuar në shkaktarët kryesorë të saj’, ka thënë Sekretariati.

Masat e rekomanduara përfshijnë përkrahjen për masa të efikasitetit të energjisë në ndërtesa, zëvendësimin e pajisjeve elektrike, përmirësimin e sistemeve të ngrohjes dhe përkrahjen e burimeve të ripërtëritshme të energjisë.

Raporti i ri ka propozuar që këto masa të përfshihen në planin kombëtar të energjisë dhe klimës (NECP-të) dhe në planin kombëtar të veprimtari për efikasitetin të energjisë.

Megjithatë në Komunën e Deçanit janë të regjistruar **320** familje si raste sociale për të cilat subvencionohet për familje deri në **250 kWh/muaj** ose total **960MWh/vit** energji elektrike nga Qeveria.

7.5 ANALIZAT E EMETIMEVE TË GAZRAVE SERRË

7.5.1 INVENTARI REFERENCIAL I CO₂

Emisioni i CO₂ nga sektori i ndërtesave në Komunën e Deçanit përfshin emisionin nga konsumi i energjisë elektrike, si dhe nga djegia e lëndëve djegëse. Emision nga djegia e lëndëve djegëse llogaritet përmes faktorëve standard të emisionit (niveli i parë i llogaritjes sipas metodologjisë së IPCC), ndërsa për llogaritjen e emisionit nga konsumi i energjisë elektrike është përdorur vlera zyrtare e emisionit në Republikën e Kosovës (tabela 25).

Tabela 25 : Faktorët e emisioneve të përdorura për përcaktimin e emisioneve të CO₂ në sektorin e ndërtesave

Burimi i energjisë	Faktorët e emisionit	
	t CO ₂ /TJ	t CO ₂ /MWh
Lignit	98.06	0.353
Ngrohja qendrore	60.83	0.219
Dru zjarri	0.00	0.000
Benzina	69.17	0.249
Dizeli	75.56	0.272
LPG - gazi	62.50	0.225
Energjia elektrike	399.44	1.438

Vlerat e emisioneve të CO₂ si rezultat i përdorimit të energjisë në sektorin e ndërtesave janë prezantuar në tabelën 26 dhe Figurën 14.

Emetimet totale duhet të llogariten sipas faktorëve të emetimit në tabelën e mësipërme dhe duhet të paraqiten në formatin e tabelës sipas shembullit më poshtë.

Tabela 26. Faktori parësor i energjisë

KATEGORIA	EMISIONI (t CO ₂)				
	Nga konsumi i energjisë elektrike	Nga konsumi i dizelit	Nga Konsumi i Drurit	Nga konsumi i peletit	Gjithsejtë
NDERTESAT KOMUNALE					
Institucionet arsimore	244.67	0	95.89	0	340.57
Ndërtesat e shëndetësisë	261.49	0	11.92	0	273.41
Ndërtesat e administratës	173.67	0	173.67	0	347.35
Ndërtesat e kulturës	0.16	0	0.93	0	1.09
Gjithsejtë	679.99	0.00	282.41	0.00	962.40
Transporti					
Transporti public-	0	11,039.11	0	0	11,039.11
NDERTESAT KOMERCIALE					
Gjithsejtë	1,865.97	0	1,638.66	0	3,504.63
NDERTESAT E BANIMIT					
Gjithsejtë	10,428.61	0	3,086.51	0	13,515.12
Totali i pergjithshem	12,974.57	11,039.11	5,007.59	0.00	29,021.26

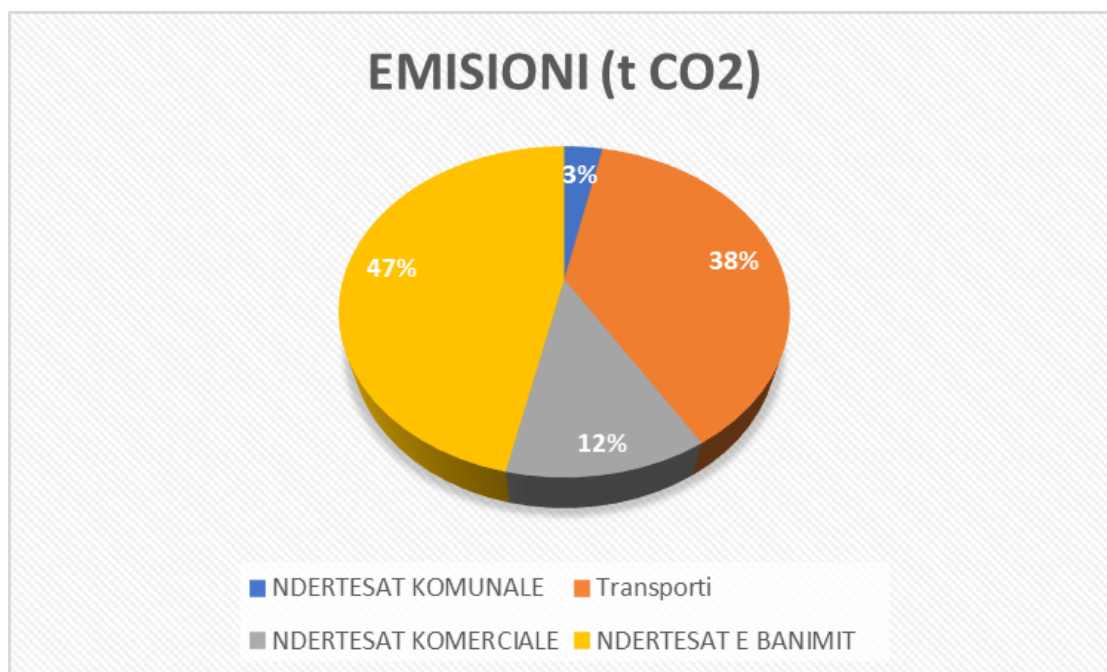

Fig 14 Emisioni i Co2 ne te gjithë sektorët

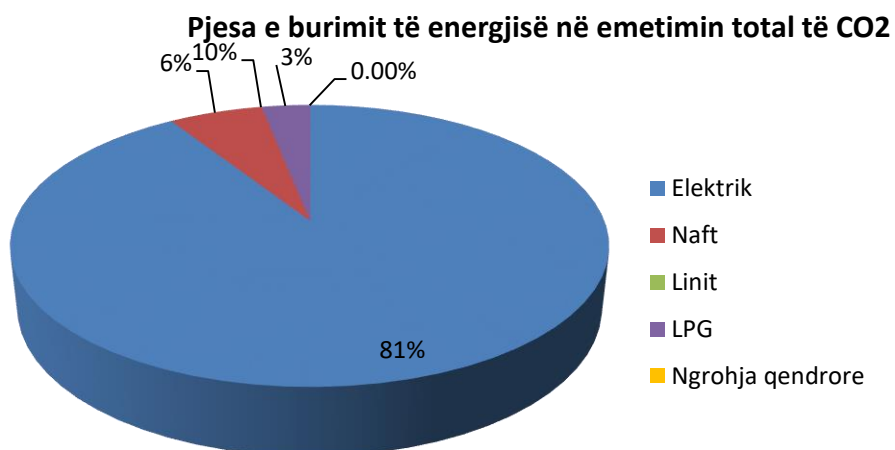
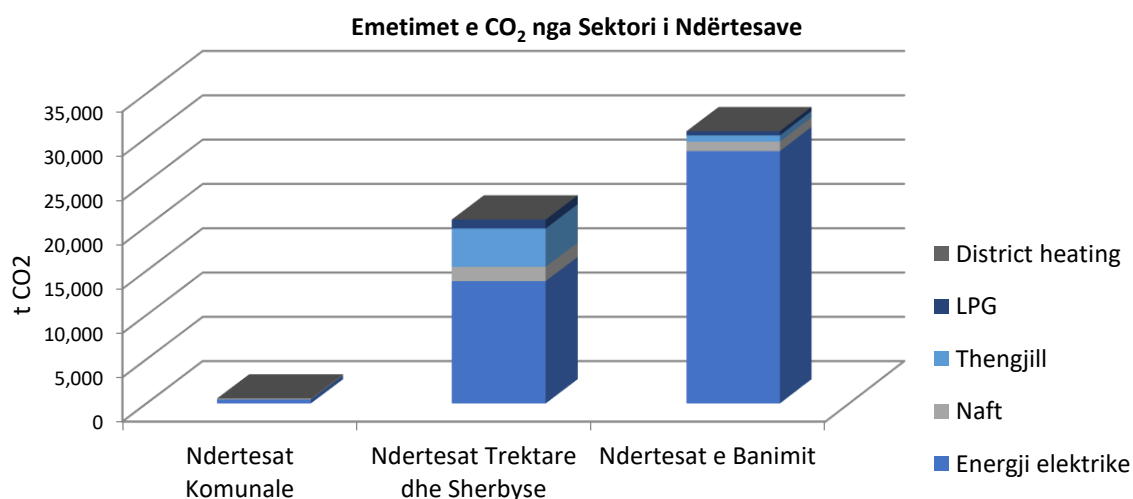

Figura15: Pjesëmarrja e llojit individual të energjisë në emisionin total të CO₂ në sektorin e ndërtesave në Komunën e Deçanit

Në mesin e nënsektorëve në sektorin e ndërtesave, pjesa më e lartë në emisionin total i përket ndërtesave të banimit (59%), pasuar nga ndërtesat komerciale dhe të shërbimeve (40%), dhe objekteve në pronësi të Komunës së Deçanit (1%) (figura 15).

8. POLITIKAT DHE MASAT PËR PËRMIRËSIMIN E EFIÇIENCËS TË ENERGJISË, EMETIMI, BRE DHE GS

Ky kapitull përfshin studimin e të gjitha masave që do të rezultojnë, nëse zbatohen, në përmirësimin e efikasitetit të energjisë, të BRE dhe reduktimit të emetimeve të CO₂ në Komunë, pavarësisht se cilat do të jenë kostot e investimit, potencialet e kursimit të energjisë dhe qëndrueshmëria ekonomike e energjisë në rast të zbatimit të tyre.

8.1 POLITIKAT DHE MASAT LOKALE

Ky kapitull përfshin të gjitha masat për hartimin e politikave komunale, promovimin dhe ndryshimin e sjelljeve si dhe të gjitha masat EE, masat BRE dhe masat e emetimit të CO₂ siç janë paraqitur në nënkapitujt e mëposhtëm

8.2 MASAT E EFIÇENCËS SË ENERGJISË

Përshtet masat e efiçencës së energjisë dhe mënyrat e mundshme të zbatimit. Bazuar në studime dhe auditime të ndryshme të energjisë dhe bazuar në rekomandimet e BE -së të Sekretariatit të Komunitetit të Energjisë, masat më të favorshme të efiçencës së energjisë në aspektin e raportit kosto/përfitim janë:

- Izolimi termik mbështjellës i ndërtesës
- Zëvendësimi i dritareve me xham të ulët e të dyfishtë ose të trefishtë
- Zëvendësimi i sistemit të ngrohjes me një më efikas
- Instalimi i një sistemi efikas ndriçimi LED

Tab.27. Caku dhe niveli i kursimit të energjisë në raport me konsumin e përgjithshëm mesatar vjetor të energjisë në të gjithë sektorët

Sektori	Konsumi mesatar vjetor i energjisë	Kostoja mesatare vjetore e konsumit të energjisë	Caku i kursimit të energjisë në kuadër të planit 2023-2030	Caku i kursimit të energjisë në kuadër të planit 2023-2030	Emetimi i CO ₂	Caku i reduktimit të emetimeve të CO ₂ në kuadër të planit 2023-2030	Kosto e investimeve në masa të EE për plotësimin e caktit të kursimit të energjisë
	MWh/v	€/v	MWh/v	%	t	t	€
Ndërtesat publike komunale	3,602.67	€ 162,120.11	3,782.80	13%	789.34	118.4	587,120.00
Ndriçimi i rrugëve	1,815.95	€ 259,754.96	5,084.67	29%	18,177.70	7,271.08	2,400,000.00
Ndërtesat e sektorit rezidencial	55,651.88	€ 2,504,334.60	222,396.93	36%	12,193.33	6,961.02	21,306,048.00
Ndërtesat Komerciale	10,758.93	€ 484,151.85	112,682.43	60%	2,357.28	3,526.96	8,716,800.00
Transporti	40,584.96	€ 6,087,743.55	48,296.10	15%	77,273.76	13,136.54	350,000.00
Bujqesia	2,532.48	€ 379,872.00	2,304.56	12%	4,821.84	626.84	150,000.00
Gjithsej	114,946.87	9,877,977.07	394,547.49	27.5%	115,613.25	31,640.84	33,509,968.00

8.2.1 MASAT PER EFIÇIENCË TË ENERGIJISË NË NDËRTESAT E BANIMIT

Me qëllim të reduktimit të konsumit energjetik, në sektorin e banimit mund të merren masat e efiçiensës së energjisë si:

- Izolimi termik i mureve të ndërtesës;
- Ndërrimin e dritareve të vjetra me karakteristika të dobëta termike me dritare të reja me karakteristika termike dukshëm më të mira;
- Izolimi termik i pllakës së tavanit;
- Izolimi termik i dyshemesë - kjo masë duhet analizuar mirë për të parë nëse kostoja e renovimit është e arsyeshme;
- Ndërrimi i poqeve me ato efiçiente – LED;
- Zëvendësimi i sistemeve joefiçiente të ngrohjes me ato efiçiente, duke synuar që si burim energjetik të jetë peleti;
- Instalimi dhe funksionalizimi i sistemeve diellore për ngrohjen e ujit sanitar,

Siç shihet nga të dhënat më lartë, pothuajse shumica e ndërtesave kanë potencial për kursim të energjisë, edhe ato ndërtesa të cilat sipas konsumit aktual nuk konsiderohen se kanë potencial për kursim të energjisë kanë nevojë për zbatim të masave të EE. Megjithatë, është e pa mundur që në periudhën tre vjeçare sa planifikohet të jetë ky plan, të bëhen investime në të gjitha ndërtesat. Mbi bazën e kësaj, janë përzgjedhur ndërtesat për të cilat mund të bëhen investime. Për përzgjedhjen e ndërtesave në kuadër të këtij plani janë trajtuar tre opsione:

Opsioni 1- Përzgjedhja e ndërtesave duke u bazuar vetëm në nivelin e konsumit specifik vjetor të energjisë më të lartë. Bazuar në analizën që është bërë, konsumi specifik nuk është tregues real i gjendjes së një ndërtese, meqë ka ndërtesa të cilat janë në gjendje jo të mirë sa i përket performancës energjetike dhe kanë konsum të vogël specifik vjetor të energjisë dhe anasjelltas.

Opsioni 2. Përzgjedhja e ndërtesave duke u bazuar vetëm në nivelin e kursimit më të lartë vjetor të energjisë. Ky do të ishte një opsion i mirë për komunën meqë do të merreshin masa të EE në ndërtesa që kanë potencial të madh të kursimit Megjithatë mbi bazën e këtij opsioni do të mbesin pa u futur në plan një numër i ndërtesave që janë në gjendje jo të mirë sa i përket komfortit, komponent e cila duhet të merret në vazhdimësi në konsideratë.

Opsioni 3. Sipas të cilit do të merren në konsideratë një numër më i madh i kriterëve si në vijim:

- Konsumi specifik vjetor i energjisë;
- Karakteristikat teknike të ndërtesës dhe niveli i masave të EE të zbatuara;
- Investimet që janë bërë në ndërtesë viteve të fundit;
- Prioriteteve të vendosura nga komuna e Deçanit për investime në periudhën 2022-2030;

Për përzgjedhjen e ndërtesave, është marrë në konsideratë opsioni 3. Konsiderohet se është opsioni më i mirë duke pasur për bazë gjendjen reale që aktualisht janë ndërtesat.

Këto ndërtesa janë ndarë në dy grupe. Ndarja e tillë është bërë duke u bazuar në konsumin mesatar vjetor të energjisë dhe potencialin e kursimit:

Grupi 1- janë ndërtesat të cilat konsiderohen me prioritet për investime dhe sipas të dhënave të konsumit energjetik në tri vitet e fundit, është llogaritur së këto ndërtesa kanë potencial për kursim të energjisë.

Grupi 2 - janë ndërtesat të cilat konsiderohen me prioritet për investime në masa të EE por sipas të dhënave të konsumit energjetik në tri vitet e fundit, është llogaritur së këto ndërtesa nuk kanë potencial për kursim të energjisë.

Ndërtesat e përzgjedhura për renovim në kudër të këtij plani janë të renditura sipas konsumit specifik vjetor të energjisë.

Numri/Masa/Emri i aktivitetit	1. Skema e stimulimit për renovimin e shtëpive individuale dhe blloqeve multi-apartament (MFH).
Autoriteti implementues	Komuna e Deçanit ME
Implementimi fillon/mbaron(vitet)	2022-2030
Vlerësimi i kostos (matni pjesën individuale ose vlerësimin e gjithëmbarshtëm) €	35,000 për vit; 350,000 € në total
Vlerësimi i energjisë se kursyer (MWh)	196 MWh Energjia termike
Vlerësimi i zvogëlimit të (t CO2)	225
Financimi për implementimin e masës	Komuna e Deçanit - masat e politikave
Përshkrimi i shkurtë /komentet	Skema e subvencionimit është e bazuar në kriterin e mëposhtme: Cilësia minimale termike për marrjen e subvencionit; Rritjen e subvencionit me përmirësimin e cilësisë termik pas rinovimit; Në sektorin e ndërtesave: mbështetja shtesë sociale për familjet me të ardhura të ulëta, Gjer tani, pjesa dominuese e ndërtesave kolektive në Deçan përbëhet nga ndërtesat shumëkatëshe. Pronarët e tyre nuk janë në gjendje të mbulojnë të gjitha shpenzimet për renovimin e plotë të ndërtesës, e kjo zakonisht është një pengesë e madhe për rinovimin ose çon në rinovimin me cilësi të ulët. Prandaj, skemat e subvencioneve janë instrumente të rëndësishme për rritjen e kualitetit të rinovimit termikë. Bazuar në të dhënat e KEDS, muajt referent janë marrur gjysma e muajt maje dhe gjysma e muajt shtator duke bërë dallimet në mes të muajve tjerë ka dalë se vetëm 7% e energjisë elektrike shpenzohet për ngrohje.

	Me implementimin e masave EE në mbështjellësin e ndërtesave dhe sistemin e ngrohjes, kursimet specifike të energjisë janë 149 kWh/m ² /vit, (izolimi i fasadave, izolimet e kulmeve dhe ndërrimi i dritareve).
--	---

Numri/Masa/Emri i aktivitetit	2. Skema e stimulimit për instalimin e kolektorëve diellorë në 500 shtëpi ekzistuese të banimit
Autoriteti implementues	- Sektori i biznesit - Komuna e Deçanit - ME
Implementimi fillon/mbaron(vitet)	2022-2030
Vlerësimi i kostos (matni pjesën individuale ose vlerësimin e gjithëmbarshtëm) €	586,000 € (15% nga kjo shumë do të subvencionohet, 85% do të paguhet nga pronarët e apartamenteve)
Vlerësimi i energjisë së kursyer (MWh)	1,100 Energjia termike
Vlerësimi i zvogëlimit të (t CO₂)	1,582
Financimi për implementimin e masës	Buxheti i komunës së Deçanit Donatoret Sektori privat Institucionet financiare
Përshkrimi i shkurtë /komentet	Arsyeshmëria ekonomike dhe kthimi relativisht i favorshëm për investime mund të arrihet përmes kërkesës së madhe për ujë të ngrohtë në baza ditore dhe vjetore. Hapat e mëposhtëm janë të nevojshëm për të arritur një zbatim efikas të kësaj mase: Subvencionet më shumë se 15%, nga buxheti komunal ose/dhe institucionet e ndryshme financiare; Institucionet akademike dhe shkencore duhet të zhvillojnë projekte të zbatueshme për të ndihmuar prodhuesit vendor të pajisjeve; Të themelohen dhe të akreditohen laboratorët për të testuar cilësinë e pajisjeve të prodhuara; Të organizohet fushata informuese që do t'iu mundëson konsumatorëve që të njihen me cilësinë e pajisjeve të ofruara dhe përfitimet nga përdorimi i tyre.

	Është llogaritur skema e stimulimit për 500 familjet me rreth 109 m ² hapësira të shfrytëzueshme. Kursimet e energjisë që rrjedhin nga këto masa janë llogaritur se do të jenë 550 kWh/m ² të sipërfaqes me kolektorë diellorë. Përfundimisht për një shtëpi tipike do të instalohen 4 m ² kolektorët diellor.
--	---

Numri/Masa/Emri i aktivitetit	3. Vendosja e sistemeve të ngrohjes me pellet me efikasitet të lartë të shfrytëzimit, në vend të ngrohjes me rrymë në sektorin amvisërisë
Autoriteti implementues	Komuna e Deçanit
Implementimi fillon/mbaron(vitet)	2022-2030
Vlerësimi i kostos (matni pjesën individuale ose vlerësimin e gjithëmbarshtëm) €	37,500
Vlerësimi i energjisë se kursyer (MWh)	Nuk ka kursim të energjisë
Vlerësimi i zvogëlimit të (t CO₂)	306
Financimi për implementimin e masës	Fondi i Kosovës për Efikasitet të Energjisë
Përshkrimi i shkurtë /komentet	Kjo masë ka për qëllim zëvendësimin e ngrohjes së familjeve me energji elektrike, nëpërmjet sistemeve të ngrohjes me biomasë në trajtë pelleti. Kaldajat moderne me pellet karakterizohen me efikasitet të lartë të shfrytëzimit ndërsa sa i përket emitimit pelleti konsiderohet neutral ndaj mjedisit. Një masë e tillë rekomandohet të subvencionohet nga Fondi i Kosovës për Efikasitet të Energjisë. Nëpërmjet kësaj mase planifikohet të zëvendësohen sistemet e ngrohjes në afërsisht 15 objekte familjare, me sipërfaqe mesatare të shfrytëzueshme rreth 109 m² për familje. Zbatimi i kësaj mase deri në vitin 2030, nuk do të ketë ndikim në uljen e konsumit të energjisë por do të ketë ndikim të madh në zvogëlimin e CO₂ të emituar, krahasuar me emitimin nga sistemet elektrike të ngrohjes në vitin 2017.

9. ZBATIMI I MASAVE TE EFIÇENCËS SË ENERGJISË NË NDËRTE SAT ADMINISTRATIVE, ARSIMIT DHE SHENDETSISE

Ky kapitull përfshin të gjitha masat e efiçencë të energjisë që mund të zbatohen në sektorin e ndërtesave publike, të cilat mund të ndahen në tri grupe kryesore: Aktivitetet përgatitore, Aktivitetet e zbatimit të projektit dhe Masat legislative.

Aktivitetet përgatitore mund të jenë si më poshtë:

- Prezentimi i Sistemit Informativ të Menaxhimit të Energjisë
- Mbledhja e centralizuar e të gjitha të dhënave përkatëse për ndërtesat (karakteristikat e ndërtesës, mosha e ndërtesave, viti dhe përshkrimi i rindërtimeve, konsumi i energjisë për të gjitha llojet e energjisë, faturat mujore për energjinë e konsumuar dhe të ngjashme)
- Sistemi i leximit në distancë i energjisë së konsumuar
- Përgatitja dhe përditësimi i vazhdueshëm i regjistrit të ndërtesave
- Kryerja e inspektimeve të energjisë në ndërtesa, etj

Aktivitetet e zbatimit të projektit mund të jenë si më poshtë:

- Izolimi termik mbështjellës i ndërtesës
- Zëvendësimi i dritareve me xham me emetim të ulët e të dyfishtë ose të trefishtë
- Zëvendësimi i sistemit të ngrohjes me një më efikas
- Instalimi i një sistemi efikas ndriçimi LED
- Instalimi i BMS
- Instalimi i valvulave balancuese TRV, etj

Masat legislative mund të jenë si të paraqitura më poshtë:

- Prezentimi i Prokurimit Publik të Gjellbër për të gjitha pajisjet dhe shërbimet për ndërtesat në pronësi të komunës;
- Marrja e vendimeve nga Kuvendi Komunal i cili kërkon që të gjitha ndërtesat e reja në pronësi të Komunës të përdorin, të paktën, një burim optimal të energjisë së rinovueshme (sisteme fotovoltaike, kolektorë diellorë, pompa për ngrohje, etj.).

Numri/Masa/Emri i aktivitetit	1. Informimi i punëtorëve / shfrytëzuesve të ndërtesave në pronësi të komunës së Deçanit për menaxhim të energjisë
Autoriteti implementues	Komuna e Deçanit
Implementimi fillon/mbaron(vitet)	2023-2030
Vlerësimi i kostos (matni pjesën individuale ose vlerësimin e gjithëmbarshtëm) €	23,000
Vlerësimi i energjisë së kursyer (MWh)	24 - Energjia elektrike 180 - Energjia termike 204 - total
Vlerësimi i zvogëlimit të (t CO₂)	34.5 – nga energjia elektrike 7.4 – nga energjia termike 41.9 – total
Financimi për implementimin e masës	Buxheti i komunës së Deçanit Buxheti nacional Donatorët, IFN
Përshkrimi i shkurte/komentet	Kjo masë përfshin një sërë aktivitetsesh arsimore që kërkojnë ndërmarrjen e rregullt – organizimin e ngjarjeve çdo tre muaj dhe duke vepruar në pajtim me të: Organizimi i punëtorëve arsimore për kursimin e energjisë; Përgatitja dhe shpërndarja e materialeve arsimore (fletushka, postera, stikersa, etj.); Organizimi i diskutimeve dhe ngjarje të ngjashme. Përveç aktiviteteve edukative të parapara në kuadër të kësaj mase, ka nevojë për marrëveshje stimuluese të kursimit të energjisë (p.sh. marrëveshja 50/50) brenda së cilës një pjesë e fondit financiar që vjen nga kursimet e realizuara të energjisë mbetet në dispozicion të institucioneve individuale në të cilat janë realizuar kursimet. Kursimi i energjisë i arritur nëpërmjet zbatimit të masave që synojnë edukimin dhe ngritjen e vetëdijes për shfrytëzuesit e ndërtesave të komunave në pronësi është mjaft e vështirë të përcaktohet në mënyrë sasiore. Bazuar në përvojat e qyteteve të tjera evropiane, ka një mendim se aktivitetet e vazhdueshme edukative për promovimin dhe informimin gjatë 5 viteve të ardhshme do të rezultojë me 5% të kursimit të energjisë elektrike dhe energjisë termike në ndërtesat në pronësi të

	Komunës së Deçanit, krahasuar me konsumin në vitin bazë 2017. Konsumi total i energjisë termike për ndërtesat në pronësi të Komunës së Deçanit, në vitin 2017 ishte 3.602,7 MWh/vit, ndërsa konsumi i energjisë elektrike vlerësohet të jetë 475.7 MWh/vit.
--	---

Numri/Masa/Emri i aktivitetit	2. Skema e certifikimit për ndërtesa
Autoriteti implementues	- Komuna e Deçanit - ME - MMPHI - Ekspertet e pavarur për energji (të certifikuar)
Implementimi fillon/mbaron(vitet)	2023-2030
Vlerësimi i kostos (matni pjesën individuale ose vlerësimin e gjithëmbarshtëm) €	80,000
Vlerësimi i energjisë se kursyer (MWh)	3,500 – energji termike
Vlerësimi i zvogëlimit të (t CO₂)	189
Financimi për implementimin e masës	Financimi do të paguhet nga institucionet dhe organizatat të cilat janë të obliguara ta bëjnë auditimin e energjisë, si dhe nga pronaret e banesave të cilat do të merren me qira ose të cilat do të shitën.
Përshkrimi i shkurtë /komentet	Në përputhje kornizën ligjore (Ligji për Efiçencën e Energjisë dhe Udhëzimi Administrativ Nr. 01/12 për Auditimet Energjetike), skema e certifikimit të ndërtesave duhet të vihet në zbatim me qëllim të bërjes më transparente të konsumit të energjisë të ndërtesave ndaj konsumatorëve dhe/ose qiramarrësit.

Ndërtesat në pronësi të Komunës së Deçanit

Numri/Masa/Emri i aktivitetit	1. Izolimi termik i fasadave dhe kulmeve në 7 ndërtesa në pronësi të Komunës së Deçanit- Arsim, Shëndetësi dhe Administratë
Autoriteti implementues	Komuna e Deçanit
Implementimi fillon/mbaron(vitet)	2023-2030
Vlerësimi i kostos (matni pjesën individuale ose vlerësimin e gjithëmbarshtëm) €	587,120.00
Vlerësimi i energjisë së kursyer (MWh)	491.72 - Energjia termike
Vlerësimi i zvogëlimit të (t CO₂)	35.5
Financimi për implementimin e masës	• Buxheti i komunës së Deçanit • FKEE • ME • Shërbime të Energjisë ESCO • Ministria e Administratës dhe Pushtetit Lokal.
Përshkrimi i shkurtër /komentet	Instalimi i plotë i fasadës së murit dhe izolimi termik i çatisë 7 ndërtesa në pronësi të komunës, me sipërfaqe totale që ngrohet prej rreth 7339m². Kursimi i energjisë termike konsiderohet në rreth 67 kWh/m², ndërsa kostoja e investimeve është rreth 80 €/ m². Është e rekomanduar që prioritet në izolimin termik duhet të jepen për institucionet që kanë nevojë për masat e EE në tri shkollat “Sylejman Vokshi” Prejlep, “Ardhmëria” Beleg dhe

	“Syle Alaj” Drenoc dhe KK Deçan, si dhe QKMF të Komunës së Deçanit).
--	--

Numri/Masa/Emri i aktivitetit	2. Pakoja e instrumenteve për promovimin e instalimit të kolektorëve solar për ngrohjen e ujit
Autoriteti implementues	Buxheti i komunës së Deçanit FKEE ME Shërbime të Energjisë ESCO Ministria e Administratës dhe Pushtetit Lokal. Donator tjer
Implementimi fillon/mbaron(vitet)	2023-2030
Vlerësimi i kostos (matni pjesën individuale ose vlerësimin e gjithëmbarshtëm) €	750,000
Vlerësimi i energjisë së kursyer (MWh)	E përfshirë në masën 2
Vlerësimi i zvogëlimit të (kt CO₂)	
Financimi për implementimin e masës	Financimi do të sigurohet kryesisht gjatë Promovimit të tregut të nxehtësisë së ujit nga sistemet solare. Një fond plotësues mund të sigurohet nga komuna.
Përshkrimi i shkurte/komentet	Zbatimi i suksesshëm i projektit për ngrohëset e ujit nga sistemet solare do të rezultojë në rritjen e shfrytëzimit të ngrohjes së ujit nga sistemet solare në ndërtesa të banimit dhe kështu duke ndikuar në zvogëlimin e madh të konsumit të energjisë elektrike për ngrohjen e ujit. Informimi i konsumatorëve në lidhje me kursimet e vazhdueshme të energjisë në rastin e instalimit të kolektorëve solar

	Takimet për të promovuar shfrytëzimin racional të energjisë dhe zvogëlimin e emisioneve të CO₂ në rastin e instalimit të kolektorëve solar Kursimet e energjisë duke implementuar masat të cilat përfshijnë ngritjen arsimore dhe vetëdijesimin e grupeve të ndryshme të fokusit
--	---

Numri/Masa/Emri i aktivitetit	3. Instalimi i valvulave termostatike në radiatorë në të gjitha ndërtesat në pronësi të Komunës së Deçanit
Autoriteti implementues	Komuna e Deçanit
Implementimi fillon/mbaron(vitet)	2023-2030
Vlerësimi i kostos (matni pjesën individuale ose vlerësimin e gjithëmbarshtëm) €	40€ / valve termostatike, total 35,000€
Vlerësimi i energjisë se kursyer (MWh)	80 MWh – energji termike
Vlerësimi i zvogëlimit të (kt CO₂)	3
Financimi për implementimin e masës	Buxheti i komunës së Deçanit FKEE ME Shërbime të Energjisë ESCO Fondet regjionale (BEI, KfW)
Përshkrimi i shkurtë /komentet	Kjo masë parasheh instalimin e seteve termike (valvave termostatike) në pjesë të mbetura të ndërtesave në pronësi të Komunës së Deçanit deri në vitin 2030, sipërfaqja ngrohëse totale e të cilave është afërsisht 5000m². Bazuar në rezultatet e fituara nga auditimet e shumta të energjisë në ndërtesat publike, numri mesatar i radiatorëve arrin në 0,0517 radiatorë/m², ose 1 radiator për 20m²..

	Prandaj, kjo masë duhet të përfshijë instalimin e 250 valvave termostatike në të gjithë radiatorët. Kursimi i energjisë termike është vlerësuar në 16 kWh/m ² , ndërsa çmimi për një komplet të termostatit është rreth 40 €.
--	--

Numri/Masa/Emri i aktivitetit	4. Instalimi i termometrave në çdo dhomë të objekteve në pronësi të Komunës së Deçanit
Autoriteti implementues	Komuna e Deçanit
Implementimi fillon/mbaron(vitet)	2020-2030
Vlerësimi i kostos (matni pjesën individuale ose vlerësimin e gjithëmbarshtëm) €	2,500€
Vlerësimi i energjisë se kursyer (MWh)	72 MWh – energji termike
Vlerësimi i zvogëlimit të (t CO ₂ / vit)	3
Financimi për implementimin e masës	- Buxheti i komunës së Deçanit - Ministria e Arsimit Shkencës dhe Teknologjisë
Përshkrimi i shkurtë /komentet	Instalimi i termometrave të murit në çdo dhomë (zyrat, dhomat e takimit, etj.) ofron pasqyrën e temperaturës së dhomave dhe lejon rregullimin e temperaturës, dhe rregullon sistemet e ngrohjes/ftohjes. Përveç vendosjes së termometrave, masa parasheh këto aktivitete fillestare arsimore: Termometrat do të mbajnë shenjën e cila tregon: "1°C kursen energji gjer në 6%". Pas instalimit të termometrit në dhomë, përdoruesit do të informohen për qëllimin e masës dhe mënyrat për zbatimin e tij të suksesshëm. Përgatitja dhe shpërndarja e fletushkave.

	Bazuar në përvojat ndërkombëtare, kjo masë mund të zvogëlojë më shumë se 2% të konsumit të energjisë termike në ndërtesat në pronësi të Komunës së Deçanit e cila në vitin 2017 është vlerësuar të jetë 3,603 MWh. Masa mund të zbatohet menjëherë, pasi ajo nuk ka kosto të lartë e as nuk kërkon përgatitje të madhe logjistike për implementim.
--	--

Numri/Masa/Emri i aktivitetit	5. Instalimi i llambave për kursimin e energjisë në ndërtesat në pronësi të Komunës së Deçanit
Autoriteti implementues	Komuna e Deçanit
Implementimi fillon/mbaron (vitet)	2023-2030
Vlerësimi i kostos (matni pjesën individuale ose vlerësimin e gjithëmbarshtëm) €	1,300,000.00euro
Vlerësimi i energjisë se kursyer (MWh)	300 MWh - Energjia elektrike
Vlerësimi i zvogëlimit të (t CO₂)	403
Financimi për implementimin e masës	• Buxheti i komunës së Deçanit • FKEE • ME • Shërbime të Energjisë ESCO • Fondet regjionale (BEI, KfW)
Përshkrimi i shkurtë /komentet	Rregullorja e BE-së që ka të bëjë me produktet e ndriçimit (Rregullorja e KE 244/2009) ka paraparë ndalimin e prodhimit të llambave tradicionale inkandeshente qysh në vitin 2016. Vendimi i Qeverisë me datë 14.09.2022 nr 28/96 për masë në ndriçim

	UA (MEA) Nr. 03 2020 Lidhur me kërkesat e Efiçencës së Energjisë për Blerjen e Produkteve Shërbimeve dhe Ndërtesave nga Institucionet e Nivelit Qendror. Në këtë mënyrë është të gjitha llambat inkandeshente tashmë është dashur të zëvendësohen me llamba efiçiente. Edhe në rastin e llambave efiçiente fluoreshente, rekomandohet zëvendësimi i tyre me llamba edhe më efiçiente dhe me jetëgjatësi më të madhe siç janë lampat LED Kjo masë synon zëvendësimin e llambave konvencionale ose atyre fluoreshente me llamba LED me qëllim të kursimi të energjisë në të gjithë ndërtesat në pronësi të komunës. Kjo masë do të mundëson rënie të konsumit të përgjithshëm të energjisë elektrike gjer në 16% gjer në krahasim me konsumin në vitin 2017
--	--

9.1 SEKTORI I KULTURËS DHE SPORTIT

Numri/Masa/Emri i aktivitetit	1. Zbatimi i masave të EE dhe BRE në Pallatin e Kulturës
Autoriteti implementues	Komuna e Deçanit
Implementimi fillon/mbaron(vitet)	2023
Vlerësimi i kostos (matni pjesën individuale ose vlerësimin e gjithëmbarshtëm) €	313,272.08
Vlerësimi i energjisë së kursyer (MWh)	Energjia termike
Vlerësimi i zvogëlimit të (t CO ₂)	35.5
Financimi për implementimin e masës	Buxheti i komunës së Deçanit FKEE
Përshkrimi i shkurtë /komentet	Instalimi i plotë i fasadës së murit dhe izolimi termik i çatisë kjo masë do të zbatohet në vitin 2023, me sipërfaqe totale që ngrohet prej rreth 3,500 m². Kursimi i energjisë termike konsiderohet në rreth 67 kWh/m², ndërsa kostoja e investimeve është rreth 60 €/m². Zbatimi i masave të EE tash është duke u Aplikuar nga FKEE.

9.2 NDRIÇIMI PUBLIK I RRUGËVE

Numri/Masa/Emri i aktivitetit	1. Instalimi i llambave për kursimin e energjisë në ndriçim publik, Instalimi i kontrollit të ndriçimit publik dhe sistemit të menaxhimit në Komunën e Deçanit
Autoriteti implementues	Komuna e Deçanit
Implementimi fillon/mbaron (vitet)	2023-2030
Vlerësimi i kostos (matni pjesën individuale ose vlerësimin e gjithëmbarshtëm) €	1,700,000.00euro
Vlerësimi i energjisë se kursyer (MWh)	1400MWh - Energjia elektrike
Vlerësimi i zvogëlimit të (t CO ₂)	
Financimi për implementimin e masës	- Buxheti i komunës se Deçanit - Shërbime te Energjisë ESCO
Përshkrimi i shkurtë /komentet	Rregullorja e BE-së qe ka të bëjë me produktet e ndriçimit (Rregullorja e KE 244/2009) ka paraparë ndalimin e prodhimit të llambave tradicionale inkandeshente qysh në vitin 2016. Vendimi i Qeverisë me date 14.09.2022 nr 28/96 për masa ne ndriçim UA (MEA) Nr. 03 2020 Lidhur me kërkesat e Efiçencës se Energjisë për Blerjen e Produkteve Shërbimeve dhe Ndërtesave nga Institucionet e Nivelit Qendror. Në këtë mënyrë është të gjitha llambat Natrim Merkur dhe inkandeshente tashmë është dashur të zëvendësohen me llamba efiçiente. Edhe në rastin e llambave efiçiente fluoreshente, rekomandohet zëvendësimi i tyre me llamba edhe më efiçiente dhe me jetëgjatësi më të madhe siç janë lampat LED Kjo masë synon zëvendësimin e llambave konvencionale ose atyre fluoreshente me llamba LED me qëllim të kursimi të energjisë në të gjithë rruget në pronësi të komunës. Kjo masë do të mundëson rënie të konsumit të përgjithshëm të energjisë elektrike gjer në 60% gjer në krahasim me konsumin në vitin 2019

9.3 FURNIZIMI ME UJË DHE SEKTORI I UJËRAVE TË ZEZA

Numri/Masa/Emri i aktivitetit	1. Studimi i sistemit te ujërave te zeza me qellim te zbatimit te masave te EE n
Autoriteti implementues	Komuna e Deçanit
Implementimi fillon/mbaron(vitet)	2023-2030
Vlerësimi i kostos (matni pjesën individuale ose vlerësimin e gjithëmbarshtëm) €	23,000
Vlerësimi i energjisë se kursyer (MWh)	Nuk dihet kursimi
Vlerësimi i zvogëlimit të (t CO ₂)	Nuk dihet reduktimi
Financimi për implementimin e masës	Buxheti i komunës se Deçanit Buxheti nacional Donatoret, IFN
Përshkrimi i shkurte/komentet	Kjo masë përfshin një sërë aktiviteteve arsimore që kërkojnë ndërmarrjen e rregullt – organizimin e ngjarjeve çdo tre muaj dhe duke vepruar ne pajtim me të: Identifikimi i potencialit te zëvendësimit te pompave dhe mundësia e ramjes te lirë. Organizimi i diskutimeve dhe ngjarje të ngjashme. Pergaditja e projektit zbatues.

9.4 MBLEDHJA E MBETURINAVE/SEKTORI I MENAXHIMIT

Plani komunal per menaxhimin e mbeturinave 2018-2020 parashe këto aktivitete

Numri/Masa/Emri i aktivitetit	Subvencionimi me kontejner qe krijon plehra organik, qe ka për qellim zvogëlimin e sasisë se mbeturinave.
Autoriteti implementues	Komuna e Deçanit
Implementimi fillon/mbaron(vitet)	2023-2030

Vlerësimi i kostos (matni pjesën individuale ose vlerësimin e gjithëmbarshtëm) €	10,000
Vlerësimi i energjisë së kursyer (MWh)	Nuk dihet kjo mas
Vlerësimi i zvogëlimit të (tCO₂)	Nuk dihet kjo mas
Financimi për implementimin e masës	Buxheti i komunës së Deçanit Buxheti nacional Donatorët, IFN
Përshkrimi i shkurte/komentet	Për këtë objekt, komuna apo donatori në vitin 2023, do të buxhetojë mjete për blerjen e kontejnerëve të plastikës për kompostim, 150 kontejnerë.

9.5 BUJQËSIA

Numri/Masa/Emri i aktivitetit	1. Skema subvencionimit të sektorit të bujqësisë në zëvendësimin e makinerisë së bujqësisë.
Autoriteti implementues	Komuna e Deçanit
Implementimi fillon/mbaron(vitet)	2023-2030
Vlerësimi i kostos (matni pjesën individuale ose vlerësimin e gjithëmbarshtëm) €	150,000
Vlerësimi i energjisë së kursyer (MWh)	67.5- Energjia elektrike
Vlerësimi i zvogëlimit të (t CO₂)	85.6 – nga energjia elektrike
Financimi për implementimin e masës	Buxheti i komunës së Deçanit Buxheti nacional Donatorët, IFN

Përshkrimi i shkurte/komentet	Kjo masë përfshin një sërë aktiviteteve arsimore që kërkojnë ndërmarrjen e rregullt – organizimin e ngjarjeve çdo tre muaj dhe duke vepruar në pajtim me të: Identifikimi i potencialit të zëvendësimit të pompave dhe mundësia e ramjes të lir. Organizimi i diskutimeve dhe ngjarje të ngjashme. Pergaditja e projektit zbatues.
--------------------------------------	--

9.6 TRANSPORTI

Numri/Masa/Emri i aktivitetit	41. Promovimi i modelit për shfrytëzim të përbashkët të makinave për lëvizshmëri më efikase
Autoriteti implementues	Komuna e Deçanit
Implementimi fillon/mbaron(vitet)	2023 - 2030
Vlerësimi i kostos (matni pjesën individuale ose vlerësimin e gjithëmbarshtëm) €	Kjo është një masë shumë e ndërlikuar, vlerësimi i të cilës kërkon analiza shtesë dhe zhvillimin e studimit të fizibilitetit. Kostot e investimit duhet të përfshijnë ndërtimin e parkingut (ose ndoshta garazhet), instalimin e modeli për shfrytëzimin e përbashkët të veturave, promovimin dhe prokurimin e automjeteve.
Vlerësimi i energjisë së kursyer (TJ)	0.48 TJ – Benzina 0.0018 TJ – LPG - gaz 2.72 TJ – Dizeli 3.21 TJ - Totali
Vlerësimi i zvogëlimit të (t CO₂)	239 ton

Financimi për implementimin e masës	Buxheti i Komunës së Deçanit Kreditë (BERZH, bankat komerciale)
Përshkrimi i shkurtë /komentet	Ekzistojnë më shumë se 1.000.000 vetura për shfrytëzim të përbashkët të në mbi 2000 qytete në mbarë botën. Bazuar në këto eksperiencë, është e qartë se një veturë për shfrytëzim të përbashkët zëvendëson 5-8 vetura personale. Shfrytëzimi i përbashkët do të thotë përdorimi racional i automjeteve private dhe kursen para për personat të cilët nuk kanë nevojë për automjete personale (nuk kanë nevojë të blejnë veturë, të paguajnë të gjitha detyrimet dhe sigurimet, mirëmbajtjen ...) Aktivitetet e nevojshme: Promovimi i sistemit për shfrytëzimin e përbashkët të veturave si një shërbim i thjeshtë, i cili mund të arrihet me një numër minimal të formularëve të aplikimit, i cili kërkon vetëm pagesën për kohën dhe kilometrazhin (përdorimi aktual i veturës), ku përdoruesit e regjistruar mund të ngasin veturën 24 orë në ditë, duke u regjistruar paraprakisht nga telefoni, internet ose në vendndodhje. Futja e sistemit të shfrytëzimit të përbashkët të veturave sjell të ardhura shtesë në komunë, qoftë nga organizatat që ofrojnë veturat në sistemit për shfrytëzimin e përbashkët të veturave, ose përmes dhënies me koncesion për ndërmarrësit e interesuar.

9.7 FLOTA KOMUNALE

Numri/Masa/Emri i aktivitetit	1. Prokurimi publik i gjelbër për automjetet në pronësi të Komunës së Deçanit
Autoriteti implementues	Komuna e Deçanit
Implementimi fillon/mbaron(vitet)	2023 - 2030
Vlerësimi i kostos (matni pjesën individuale ose vlerësimin e gjithëmbarshtëm) €	Nevojiten analiza të mëtejme
Vlerësimi i energjisë se kursyer (TJ)	Konsumi i karburanteve nuk do të ketë ndonjë zvogëlim të madh, mirëpo emisionit e gazrave serë do të zvogëlohen dukshëm
Vlerësimi i zvogëlimit të (t CO₂)	6
Financimi për implementimin e masës	- Buxheti i Komunës së Deçanit
Përshkrimi i shkurtë /komentet	Hapi fillestar në zbatimin e masës është miratimi i Vendimit për kriteret e Prokurimit Publik të Gjelbër për

	automjetet në pronësi të komunës në emër të Kuvendit të Komunës. Prokurimi Publik i Gjellbër për të gjitha automjetet në pronësi të komunës duhet të bazohet blerjen e veturave me emisionet të ulët të CO₂. (<120g/km) ose vetura me karburant alternativ.
--	---

9.8 TRANSPORTI PUBLIK

Numri/Masa/Emri i aktivitetit	2. Stimulimi i transportit me biçikleta në Komunën e Deçanit
Autoriteti implementues	Komuna e Deçanit
Implementimi fillon/mbaron(vitet)	2023-2030
Vlerësimi i kostos (matni pjesën individuale ose vlerësimin e gjithëmbarshtëm) €	Vlerësimi i kostos për këtë masë komplekse kërkon analizë të hollësishme dhe kryerjen e studimit të fizibilitetit.
Vlerësimi i energjisë se kursyer (TJ)	0.11 TJ – Benzina 0.0004 TJ – LPG 0.84 TJ – Dizeli 0.95 TJ - Totali
Vlerësimi i zvogëlimit të (t CO₂)	71 ton
Financimi për implementimin e masës	Buxheti i Komunës së Deçanit Kreditë (BERZH, bankat komerciale)
Përshkrimi i shkurtë /komentet	Tërësia e masave për përmirësimin e transportit me biçikleta në Deçan, përfshinë aktivitetet vijuese: Vendosja e një rrjeti të biçikletave për dhënie me qira, të pajisura me IT mbrojtje kundër vjedhjes, me vend parkingje nën hije dhe ofiçina për riparime dhe njehsor të km të kaluara; Vendosja dhe mirëmbajtja e vazhdueshme e shtigjeve të biçikletave në tërë zonën e komunës së Deçanit Zbatimi i këtyre masave përfshinë: Vendosjen dhe shënjimin e shtigjeve të biçikletave; Vendosja e tabelave me harta të shënuara për biçikleta;

	Zvogëlimin e numrit të aksidenteve të mundshme përmes ndarjes së shtigjeve të biçikletave nga trafiku rrugor kurdoherë që është e mundur; Krijimi i hapësira nën hije (te mbuluara) për biçikleta të pajisura me video mbikëqyrje për parandalim të vjedhjeve, në afërsi të stacioneve hekurudhore ose në lokacione të tjera të përshtatshme; Sigurimi i serviseve për riparime dhe mbajtja e biçikletave private në vende të mbuluara; Blerja e biçikletave për dhënie me qira, duke pas parasysh se biçikletat duhet të jenë të pajisura me mbrojtëse nga vjedhja; Promovimi dhe nxitja e ngasjes së të biçikletës, sidomos për distanca të shkurtra; Mirëmbajtja e vazhdueshme e shiritave për biçikleta në tërë rajonin e Deçanit; Promovimi i programeve dhe edukimi mbi përparësitë e transportit me biçikleta, në kopshte të fëmijëve, në shkolla, dhe organizimi i paneleve me qytetarët.
--	--

9.9 AUTOMJETE PRIVATE DHE KOMERCIALE

Numri/Masa/Emri i aktivitetit	1. Promovimi i modelit për shfrytëzim të përbashkët të makinave për lëvizshmëri më efikase
Autoriteti implementues	Komuna e Deçanit
Implementimi fillon/mbaron(vitet)	2023 - 2030
Vlerësimi i kostos (matni pjesën individuale ose vlerësimin e gjithëmbarshtëm) €	Kjo është një masë shumë e ndërlikuar, vlerësimi i të cilës kërkon analiza shtesë dhe zhvillimin e studimit të fizibilitetit. Kostot e investimit duhet të përfshijnë ndërtimin e parkingut (ose ndoshta garazhet), instalimin e modeli për shfrytëzimin e përbashkët të veturave, promovimin dhe prokurimin e automjeteve.

Vlerësimi i energjisë se kursyer (TJ)	0.48 TJ – Benzina 0.0018 TJ – LPG - gazi 2.72 TJ – Dizeli 3.21 TJ - Totali
Vlerësimi i zvogëlimit të (t CO₂)	239 ton
Financimi për implementimin e masës	Buxheti i Komunës së Deçanit Kreditë (BERZH, bankat komerciale)
Përshkrimi i shkurtë /komentet	Ekzistojnë më shumë se 1.000.000 vetura për shfrytëzim të përbashkët të në mbi 2000 qytete në mbarë botën. Bazuar në këto eksperiencia, është e qartë se një veturë për shfrytëzim të përbashkët zëvendëson 5-8 vetura personale. Shfrytëzimi i përbashkët do të thotë përdorimi racional i automjeteve private dhe kursen para për personat të cilët nuk kanë nevojë për automjete personale (nuk kanë nevojë të blejnë veturë, të paguajnë të gjitha detyrimet dhe sigurimet, mirëmbajtjen ...) Aktivitetet e nevojshme: Promovimi i sistemit për shfrytëzimin e përbashkët të veturave si një shërbim i thjeshtë, i cili mund të arrihet me një numër minimal të formularëve të aplikimit, i cili kërkon vetëm pagesën për kohën dhe kilometrazhin (përdorimi aktual i veturës), ku përdoruesit e regjistruar mund të ngasin veturën 24 orë në ditë, duke u regjistruar paraprakisht nga telefoni, internet ose në vendndodhje. Futja e sistemit të shfrytëzimit të përbashkët të veturave sjell të ardhura shtesë në komunë, qoftë nga organizatat që ofrojnë veturat në sistemit për shfrytëzimin e përbashkët të veturave, ose përmes dhënies me koncesion për ndërmarrësit e interesuar.

10. MASAT E BRE

10.1 SEKTORI I BANIMIT

Numri/Masa/Emri i aktivitetit	2. Edukimi dhe promovimi i efikasitetit të energjisë për qytetaret e Deçanit
Autoriteti implementues	Komuna e Deçanit Shoqëria civile
Implementimi fillon/mbaron(vitet)	2023-2030

Vlerësimi i kostos (matni pjesën individuale ose vlerësimin e gjithëmbarshtëm) €	38,000
Vlerësimi i energjisë se kursyer (MWh)	2,354 – elektrike 13,761 – termike 16,115 – total
Vlerësimi i zvogëlimit të (t CO₂)	3,385 – elektrike 729 – termike 4,414 – total
Financimi për implementimin e masës	Buxheti i komunës së Deçanit Buxheti nacional Donatorët (GIZ, UNDP, USAID), IFN
Përshkrimi i shkurte/komentet	Kjo masë përfshinë disa aktivitete të cilat duhet të implementohen rregullisht: Vendosja e info kioskave EE në pjesë të ndryshme të komunës së Deçanit; Informacioni i vazhdueshëm i konsumatorëve në lidhje me kursimin e energjisë dhe çështjet aktuale të shënohen në anën e pasme të faturave të energjisë; Kryerja e promovimit dhe fushata informuese me tema specifike për ngritjen e vetëdijes së qytetarëve për efikasitet energjetik të ndërtesave; Si duhet ndërtuar një shtëpi EE?; Bërja e rindërtimeve në përputhje me parimet e një ndërtese të qëndrueshme; Certifikatat e energjisë - Konsumi i energjisë si kategori e tregut në blerjen, marrjen me qira dhe riparimin e ndërtesave; “Ndryshimi i sjelljes së qytetarëve” drejt kursimit të energjisë Masat për eficiencën e energjisë në ekonomitë familjare - valvulet termostetike, sistemet diellore për ngrohjen e ujit sanitar, zdrukthëtari energji-efektive, pajisje në shtëpi me etiketën e energjisë “A +++”; Etiketa e eficiencës të energjisë - Pse të blejnë vetëm pajisje me klasë të energjisë A +++? Pajisjet në standby konsumojnë energji elektrike! – Ç kyçni pajisjet nga prizat e rrjetit elektrik pas përdorimit; Energji-efektive në ndriçimin e shtëpisë;

	Ngrohja nga biomasa; Kolektorët diellore; Pompat e nxehtësisë; Ndërtimi Inteligjente - çka është ajo?; Çfarë është shtëpia me energjisë te vogël" (tri-litra"?; Çfarë është shtëpia pasive ("një-litër"?; Çka është Faktori 10?; 4. Organizimi i takimeve për promovimin e përdorimit racional të energjisë dhe për zvogëlimin e emisioneve të CO₂: Kursimi i energjisë duke zbatuar masat që përfshijnë ngritjen e edukimit dhe ndërgjegjësimi i grupeve të ndryshme të synuara është e vështirë të përcaktohet numerikisht. Bazuar në përvojat e qyteteve evropiane, gjer në vitin 2030 zbatimi i vazhdueshëm i këtyre masave duhet të rezultojë në uljen 8% të konsumit të energjisë termike dhe elektrike krahasuar me konsumin në vitin 2017.
--	--

Numri/Masa/Emri i aktivitetit	2. Skema e stimulimit për renovimin e plotë të blloqeve multi-apartament (MFH).
Autoriteti implementues	Komuna e Deçanit ME
Implementimi fillon/mbaron(vitet)	2023-2030
Vlerësimi i kostos (matni pjesën individuale ose vlerësimin e gjithëmbarshtëm) €	35,000 për vit; 350,000 € në total
Vlerësimi i energjisë se kursyer (MWh)	196 MWh Energjia termike
Vlerësimi i zvogëlimit të (t CO₂)	225
Financimi për implementimin e masës	Komuna e Deçanit - masat e politikave

Përshkrimi i shkurtë /komentet	Skema e subvencionimit është e bazuar në kriterin e mëposhtme: Cilësia minimale termike për marrjen e subvencionit; Rritjen e subvencionit me përmirësimin e cilësisë termik pas rinovimit; Në sektorin e ndërtesave: mbështetja shtesë sociale për familjet me të ardhura të ulëta, Gjer tani, pjesa dominuese e ndërtesave kolektive në Deçan përbëhet nga ndërtesat shumëkatëshe. Pronarët e tyre nuk janë në gjendje të mbulojnë të gjitha shpenzimet për rinovimin e plotë të ndërtesës, e kjo zakonisht është një pengesë e madhe për rinovimin ose çon në rinovimin me cilësi të ulët. Prandaj, skemat e subvencioneve janë instrumente të rëndësishme për rritjen e kualitetit të rinovimit termikë. Është vlerësuar që rreth 80 % e këtyre ndërtesave ngrohen me energji elektrike. Me implementimin e masave EE në mbështjellësin e ndërtesave dhe sistemin e ngrohjes, kursimet specifike të energjisë janë 149 kWh/m²/vit, (izolimi i fasadave, izolimet e kulmeve dhe ndërrimi i dritareve).
---------------------------------------	--

Numri/Masa/Emri i aktivitetit	3. Skema e stimulimit për instalimin e kolektorëve diellorë në 500 ndërtesat ekzistuese të banimit
Autoriteti implementues	- Sektori i biznesit - Komuna e Deçanit - Agjencia për Efiçiençë të Energjisë
Implementimi fillon/mbaron(vitet)	2023-2030
Vlerësimi i kostos (matni pjesën individuale ose vlerësimin e gjithëmbarshtëm) €	586,000 € (15% nga kjo shumë do të subvencionohet, 85% do të paguhet nga pronarët e apartamenteve)
Vlerësimi i energjisë së kursyer (MWh)	1,100 Energjia termike
Vlerësimi i zvogëlimit të (t CO₂)	1,582

Financimi për implementimin e masës	Buxheti i komunës së Deçanit Donatoret Sektori privat Institucionet financiare
Përshkrimi i shkurtë /komentet	Arsyeshmëria ekonomike dhe kthimi relativisht i favorshëm për investime mund të arrihet përmes kërkesës së madhe për ujë të ngrohtë në baza ditore dhe vjetore. Hapat e mëposhtëm janë të nevojshëm për të arritur një zbatim efikas të kësaj mase: Subvencionet më shumë se 15%, nga buxheti komunal ose/dhe institucionet e ndryshme financiare; Institucionet akademike dhe shkencore duhet të zhvillojnë projekte të zbatueshme për të ndihmuar prodhuesit vendor të pajisjeve; Të themelohen dhe të akreditohen laboratorët për të testuar cilësinë e pajisjeve të prodhuara; Të organizohet fushata informuese që do t'iu mundëson konsumatorëve që të njihen me cilësinë e pajisjeve të ofruara dhe përfitimet nga përdorimi i tyre. Është llogaritur skema e stimulimit për 500 familjet me rreth 109 m² hapësira të shfrytëzueshme. Kursimet e energjisë që rrjedhin nga këto masa janë llogaritur se do të jenë 550 kWh/m² të sipërfaqes me kolektorë diellorë. Përfundimisht për një shtëpi tipike do të instalohen 4 m² kolektorët diellor.

Numri/Masa/Emri i aktivitetit	4. Vendosja e sistemeve të ngrohjes me pellet me eficiencë të lartë të shfrytëzimit, në vend të ngrohjes me rrymë në sektorin e familjeve
Autoriteti implementues	Komuna e Deçanit
Implementimi fillon/mbaron(vitet)	2023-2030
Vlerësimi i kostos (matni pjesën individuale ose vlerësimin e gjithëmbarshtëm) €	37,500
Vlerësimi i energjisë se kursyer (MWh)	Nuk ka kursim të energjisë
Vlerësimi i zvogëlimit të (t CO₂)	306

Financimi për implementimin e masës	Fondi i Kosovës për Eficiencë të Energjisë Sherbimet te energjisë ESCO
Përshkrimi i shkurtë /komentet	Kjo masë ka për qëllim zëvendësimin e ngrohjes së familjeve me energji elektrike, nëpërmjet sistemeve të ngrohjes me biomasë në trajtë pelleti. Kaldajat moderne me pellet karakterizohen me eficiencë të lartë të shfrytëzimit ndërsa sa i përket emitimit pelleti konsiderohet neutral ndaj mjedisit. Një masë e tillë rekomandohet të subvencionohet nga Fondi i Kosovës për Eficiencë të Energjisë. Nëpërmjet kësaj mase planifikohet të zëvendësohen sistemet e ngrohjes në afërsisht 15 objekte familjare, me sipërfaqe mesatare të shfrytëzueshme rreth 109 m² për familje. Zbatimi i kësaj mase deri në vitin 2030, nuk do të ketë ndikim në uljen e konsumit të energjisë por do të ketë ndikim të madh në zvogëlimin e CO₂ të emituar, krahasuar me emitimin nga sistemet elektrike të ngrohjes në vitin 2017.

Numri/Masa/Emri i aktivitetit	5. Instalimi i llambave të cilat kursejnë energjinë në të gjitha amvisëritë në zonat e komunës së Deçanit
Autoriteti implementues	Ligji i Tregut
Implementimi fillon/mbaron(vitet)	2023-2030
Vlerësimi i kostos (matni pjesën individuale ose vlerësimin e gjithëmbarshtëm) €	Nuk ka kosto
Vlerësimi i energjisë se kursyer (MWh)	3,936 MWh Energji elektrike
Vlerësimi i zvogëlimit të (t CO₂)	5,660
Financimi për implementimin e masës	Spektori privat
Përshkrimi i shkurtë /komentet	Rregullorja e BE-së qe ka të bëjnë me produktet e ndriçimit (Rregullorja KE 244/2009) ka bërë ndalimin e prodhimit të llambave inkadeshente qysh në vitin 2016. Rrjedhimisht tregu si dhe fushatat e vëdijësimit do të ndikojnë në zëvendësimin e llambave inkadeshente me ato eficientë. Duke supozuar se një amvisëri mesatarisht kursen 800kWh/vit të energjisë elektrike për ndriçim, është

	vlerësuar që në vitin 2017 për ndriçim janë konsumuar 4,920 MWh. Mesatarisht një llambë efiçiente konsumon deri në 80% më pak energji elektrike se sa llamba standarde, prandaj me zbatimin e kësaj mase deri me 2030 do të kursehen rreth 3,936 MWh.
--	---

10.2 SEKTORI PUBLIK

Numri/Masa/Emri i aktivitetit	6. Pakoja e instrumenteve për promovimin e instalimit të Fotovoltaikve solar për energji elektrike në 45 ndërtesa në pronësi të Komunës së Deçanit.
Autoriteti implementues	Komunës së Deçanit
Implementimi fillon/mbaron(vitet)	2023-2030
Vlerësimi i kostos (matni pjesën individuale ose vlerësimin e gjithëmbarshtëm) €	3,033,495.65
Vlerësimi i energjisë së kursyer (kWh)/vit	3,791.86kWh/vit
Vlerësimi i zvogëlimit të (kt CO₂)	5.42 ktCO ₂
Financimi për implementimin e masës	• FKEE • ME • Shërbime të Energjisë ESCO • Donator
Përshkrimi i shkurte/komentet	Zbatimi i suksesshëm i projektit për furnizim me energji elektrike nga fotovoltaik do të rezultojë në rritjen e shfrytëzimit të energjisë nga BRE, duke pasur parasysh se 93% e energjisë elektrike konsumohet gjatë ditës në ndërtesat e Administratës dhe Arsimit Informimi i konsumatorëve në lidhje me kursimet e vazhdueshme të energjisë në rastin e instalimit të Fotovoltaikve Takimet për të promovuar shfrytëzimin racional të energjisë dhe zvogëlimin e emisioneve të CO₂ në rastin e instalimit të Fotovoltaikve

	Kursimet e energjisë duke implementuar masat të cilat përfshijnë ngritjen arsimore dhe vetëdijesimin e grupeve të ndryshme të fokusit.
--	--

10.3 SEKTORI I BUJQËSISË

Numri/Masa/Emri i aktivitetit	7. Skema subvencionimit e sektorit të bujqësisë me fotovoltaike.
Autoriteti implementues	Komuna e Deçanit
Implementimi fillon/mbaron(vitet)	2023-2030
Vlerësimi i kostos (matni pjesën individuale ose vlerësimin e gjithëmbarshtëm) €	100,000
Vlerësimi i energjisë së kursyer (MWh)	72.5- Energjia elektrike
Vlerësimi i zvogëlimit të (t CO₂)	95.6 – nga energjia elektrike
Financimi për implementimin e masës	Buxheti i komunës së Deçanit Buxheti nacional Donatorët, IFN
Përshkrimi i shkurte/komentet	Kjo masë përfshin subvencionimin e sektorit të bujqësisë me PV për nevojat e tyre, për pavarësimin me energji elektrike përmes sistemit solar PV kryesisht për pompa të ujitjes, Sera dhe nevoja të shtallave.

10.4 SEKTORI I TRANSPORTIT

Numri/Masa/Emri i aktivitetit	8. Promovimi pikave furnizuese me energji elektrike nga PV fotovoltaike për makinat me energji elektrike.
Autoriteti implementues	Komuna e Deçanit
Implementimi fillon/mbaron(vitet)	2023 - 2030

Vlerësimi i kostos (matni pjesën individuale ose vlerësimin e gjithëmbarshtëm) €	Kjo është një masë shumë e ndërlikuar, vlerësimi i të cilës kërkon analiza shtesë dhe zhvillimin e studimit të fizibilitetit. Kostot e investimit bazhet në numrin e makinave të regjistruara në Komunen e Deçanit.
Vlerësimi i energjisë së kursyer (TJ)	0.48 TJ – Benzina 0.0018 TJ – LPG - gaz 2.72 TJ – Dizeli 3.21 TJ - Totali
Vlerësimi i zvogëlimit të (t CO₂)	239 ton
Financimi për implementimin e masës	Buxheti i Komunës së Deçanit Kreditë (BERZH, bankat komerciale)
Përshkrimi i shkurtë /komentet	Vendosja e pikave furnizuese me furnizim të energjisë elektrike makinat elektrike. Keta furnizues energjisë elektrike do të marrin nga PV si BRE në parkingje të caktuara të Kumuna e Deçanit etj.

10.6 MASAT NDËRSEKTORIALE - NGRITJA E VETDIES, INFORMACIONI DHE NGRITJA E KAPACITETEVE

Numri/Masa/Emri i aktivitetit	1. Masat dhe aktivitetet për promovimin, informimin dhe arsimimin
Autoriteti implementues	Komuna e Deçanit
Implementimi fillon/mbaron(vitet)	2023 - 2030
Vlerësimi i kostos (matni pjesën individuale ose vlerësimin e gjithëmbarshtëm) €	16,000 €
Vlerësimi i energjisë së kursyer (TJ)	0.47 TJ – Benzina 0.0018 TJ – LPG - gaz 2.91 TJ – Dizeli (nafta) 3.39 TJ - Totali
Vlerësimi i zvogëlimit të (t CO₂)	253 ton
Financimi për implementimin e masës	Buxheti i komunës së Deçanit Buxheti nacional

	Donatoret
Përshkrimi i shkurtë /komentet	Masat dhe aktivitetet për promovimin, informimin dhe arsimimin, me qëllim të përmirësimit të cilësisë së transportit dhe zvogëlimin e emisioneve të CO₂ në Deçan përfshijnë: Promovimi i modelit të shfrytëzimit të përbashkët të makinave për të rritur numrin e udhëtarëve; Informimi dhe trajnimi për mënyrat e ekologjike të vozitjes (auto-shkollat); Promovimi dhe përdorimi i lëndëve djegëse alternative; Organizimi i informatave - punëtori demonstruese për qytetarët për përdorimin e automjeteve me lëndë djegëse alternative (energji elektrike, gaz natyror, bio karburante etj.), me mundësinë e përdorimit të automjeteve me karburante alternative; Organizimi i paneleve, punëtorive dhe tryezave të rumbullakëta, duke kryer sondazhe dhe hulumtime, shpërndarjen e informatave dhe materialeve promovuese etj.; Fushata: Biçikleta është me e shëndetshme!

10.7 MASAT PËR REDUKTIMIT TË GAZRAVE SERRË NGA VITI 2030 NË KOMUNËN E DEÇANIT

Për vlerësimin e zvogëlimit të emisioneve të CO₂ për masat e identifikuar të eficiencës së energjisë në sektorët e ndërtesave, transportit dhe ndriçimit publik në Komunën e Deçanit të shënuara në kapitullin e mëparshëm për vlerësimet mbi trendët e konsumit të energjisë dhe emisionet gjer në vitin 2030 janë zhvilluar dy skenarë:

- **Skenari pa masa** (*skenari biznes si zakonisht - BSZ*) është skenari kryesor, që tregon rritjen e konsumit të energjisë i cili mbështet në trendët e tregut dhe shprehitë e konsumatorëve, pa zbatimin sistematik të masave të eficiencës së energjisë, por mbi supozimin se produktet e reja teknologjikisht të avancuar do të shfaqen në treg me kalimin e kohës.

- **Skenari me masa** parashikon uljen e konsumit të energjisë dhe emisionet përkatëse të CO₂ gjer në vitin 2030, nëpërmjet zbatimit të masave të identifikuar të eficiencës së energjisë në sektorin e ndërtesave, transportit dhe ndriçimit publik.

Parashikimet e konsumit të energjisë dhe emisionet për periudhën gjer në vitin 2030 janë bërë duke përdorur paketën e softuerit LEAP (*Sistemi i planifikimit afatgjatë i energjisë alternative*), i zhvilluar nga Instituti i Mjedisit të Stokholmit, i cili përfaqëson një vegël shumë të zhvilluar për strategjitë energjetike dhe planet me fokus në zvogëlimin e emisioneve të gazrave serrë. Sipas të dhënave nga Kombet e Bashkuara, më shumë se 85 vende të botës kanë

zgjedhur metodologjinë LEAP për raportim në Konventën e Kombeve të Bashkuara për Ndryshimet Klimatike.

10.7.1 REDUKTIMIN E GAZRAVE SER GJER NE VITIN 2030 PER SKENARIN BIZNES SI ZAKONISHT(BSZ)

Skenari biznes si zakonisht (skenari pa masa) është skenari bazë i cili supozon rritjen e konsumit të energjisë në përputhje me tendencat e tregut dhe shprehive të konsumatorëve, pa zbatimin sistematik të masave të efikasitetit të energjisë, por duke supozuar zbatimin e produkteve të reja të avancuar teknologjikisht dhe shërbimeve në dispozicion në treg në periudhën gjer në vitin 2030.

Parashikimi i konsumit të energjisë dhe emisionet relevante të CO₂ në Komunën e Deçanit për skenarin BSZ gjer në vitin 2030 janë kryer për tri sektorët e analizuara të konsumit të energjisë:

- Sektori i transportit;
- Sektori i ndërtesave;
- Sektori i ndriçimit publik.

Sipas vlerësimit të Agjencisë së Statistikave të Kosovës për vitin referent 2017, komuna e Deçanit në atë vit ka pas 41,808 banorë. Në përputhje me trendin aktual të lëvizjes sipas të dhënave të regjistrimit të popullsisë dhe parashikimin e numrit të popullsisë në nivel kombëtar të Kosovës, sipas variantit të mesëm, numri i banorëve në Komunën e Deçanit në vitin 2030 pritet të jetë 43,700 banorë.

10.8 VLERËSIMI I EMISIONI TË CO₂ NË VITIN 2030 PËR SEKTORIN E TRANSPORTIT

Në përputhje me metodologjinë e zhvillimit të PVEKQ-s, për vlerësimin e emisioni të CO₂ gjer në vitin 2030 për skenarin BSZ, sektori i transportit është i ndarë në nënsektorët e mëposhtme:

- Auto parku në pronësi të komunës;
- Transporti publik;
- Automjetet personale dhe komerciale të regjistruara në komunë.

Siç është përmendur tashmë, konsumi i karburanteve dhe emisionet e CO₂ të llojeve të caktuara të automjeteve për skenarin pa masa janë llogaritur nga modeli LEAP. Projekcioni i flotës të automjeteve në pronësi të komunës është vlerësuar duke supozuar se pjesa e emisioneve nga ky sektor është e barabartë me pjesën në vitin 2017.

Për më tepër, është supozuar se parametrat tjerë (distanca e udhëtimit, kategoritë e shpejtësisë, temperatura, etj.) të nevojshme për llogaritjen janë të njëjta si parametrat e përdorura në llogaritjen e emisioneve për vitin bazë 2017.

Duke pasur parasysh shfrytëzimin e përbashkët të veturave të pasagjerëve në vitin 2017 dhe parashikimin e popullsisë së komunës gjer në vitin 2030 bazuar në dokumentin përkatës të Agjencisë së Statistikave të Kosovës, numri i përgjithshëm i automjeteve në nënsektorin e automjeteve personale dhe komerciale (Tabela 28) është vlerësuar të jetë 7,667 automjete.

Tabela 28. Vlerësimi i strukturës dhe numri i automjeteve në nënsektorin e automjeteve personale dhe komerciale në vitin 2030

	Numër i automjeteve në 2017	Pjesëmarrja e llojit të caktuar të automjetit në 2017 (%)	Numri i automjeteve në 2030
Moped dhe motoçikleta	73	1.59	122
Automjete të udhëtarëve	3,631	78.93	6052
Automjete për shumë destinime	272	5.91	453
Automjete për detyra dhe shërbime	138	3.0	230
Automjete komerciale (kamionë nën dhe mbi 3.5. ton)	360	7.83	600
Automjete të tjera (makina të punës, traktor, kombajna)	126	2.74	210
Numri total i automjeteve	4,600	100,00%	7667

Konsumi i energjisë dhe emisionet shoqëruese të CO₂ gjer në vitin 2030 për skenarin BSZ, të përcaktuara duke përdorur modelin LEAP, janë të paraqitur në Tabelën 29

Tabela 29. Parashikimet e konsumit të energjisë dhe emisionet shoqëruese të CO₂ në vitin 2030 për skenarin pa masa për sektorin e transportit

Sektori i transportit Skenari BSZ	Konsumi i energjisë (TJ)		Emisionet në vitin 2030
	2017	2030	t CO ₂
Flota e automjeteve në pronësi të Komunës			
Benzina	0.08	0.10	6.9
Dizeli	4.40	7.00	528.9
GJITHESEJT	4.38	7.10	535.8
Transporti publik			
Benzina	0.0	0.00	0.0
Dizeli	4.07	6.40	483.6
LPG - gazi	0.0	0.00	0.0
GJITHESEJT	4.07	6.40	483.6
Automjetet personale dhe komerciale			
Benzina	15.19	24.00	1660.0
Dizeli	142.61	225.50	17,037.8

LPG - gazi	0.52	0.70	43.8
GJITHESEJT	158.32	250.20	18,741.6
SEKTORI I TRANSPORTIT - GJITHESEJT	166.77	263.70	19,761

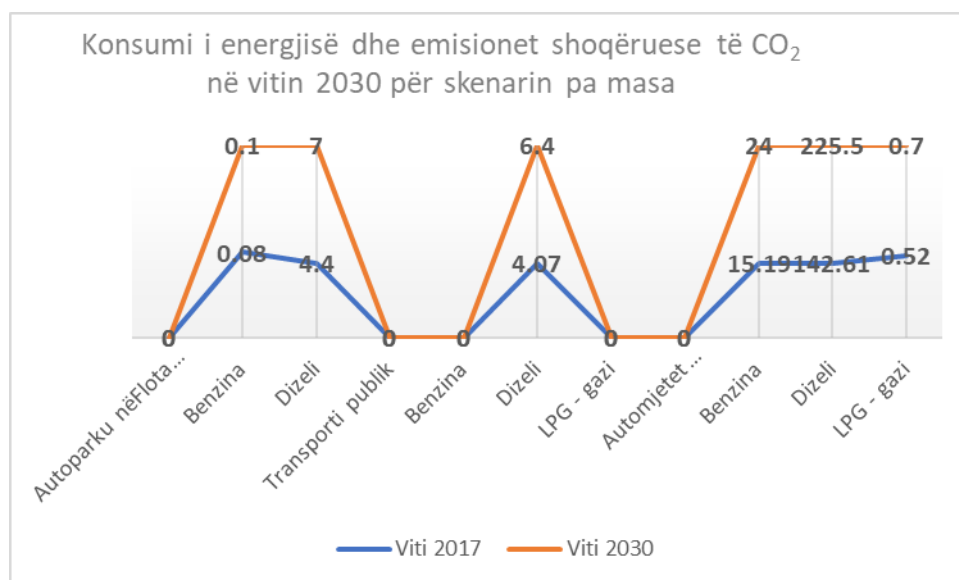

Fig 16 Konsumi i energjisë dhe emisionet shoqëruese

Në rast të dështimit të ndërmarrjes së masave për eficiencën e energjisë, emisionet e CO₂ nga sektori i transportit në Komunën e Deçanit në vitin 2030 do të rriten nga **12,985.42 tCO₂** gjer në **19,761 tCO₂**, ose do të jenë **52.2 %** më të lartë se emisionet e CO₂ në vitin 2017 si viti referent.

10.8.1 VLERËSIMI I EMISIONEVE TË CO₂ GJER NË VITIN 2030 PËR SEKTORIN E NDËRTESAVE

Duke përdorur modelin LEAP në bazë të rezultateve të analizave të konsumit të energjisë në vitin referentë 2017 dhe tendencat e pritshme të konsumit të energjisë në vitin 2030, parashikimet janë bërë për skenarin BSZ ne sektorin e ndërtesave në Komunën e Deçanit. Emisionet e CO₂ nga konsumi i burimeve të ndryshme të energjisë në sektorin e ndërtesave në vitin 2017 dhe parashikimi i emisioneve të CO₂ nga konsumi i energjisë në vitin 2030 janë paraqitur në Tabelën 30 dhe 31.

Tabela 30. Emisionet e CO₂ në vitin referues 2017 për burimet e energjisë dhe nënsektorët në sektorin e ndërtesave

Nënspektori	Emisionet CO ₂ (t), 2017				
	Energjia elektrike	Dizeli	Lignit	LPG -gazi	GJITHESEJT
Ndërtesat në pronësi të komunës	684.01	148.05	0.00	0.00	832.06
Spektori i shërbimeve dhe komercial	13,823.66	1,612.50	4,327.91	1,004.68	20,768.75
Spektori banimi - amvisëritë	28,487.59	1,070.95	711.07	465.68	30,735.30
GJITHESEJT	42,995.26	2,831.50	5,038.99	1,470.37	52,336.11

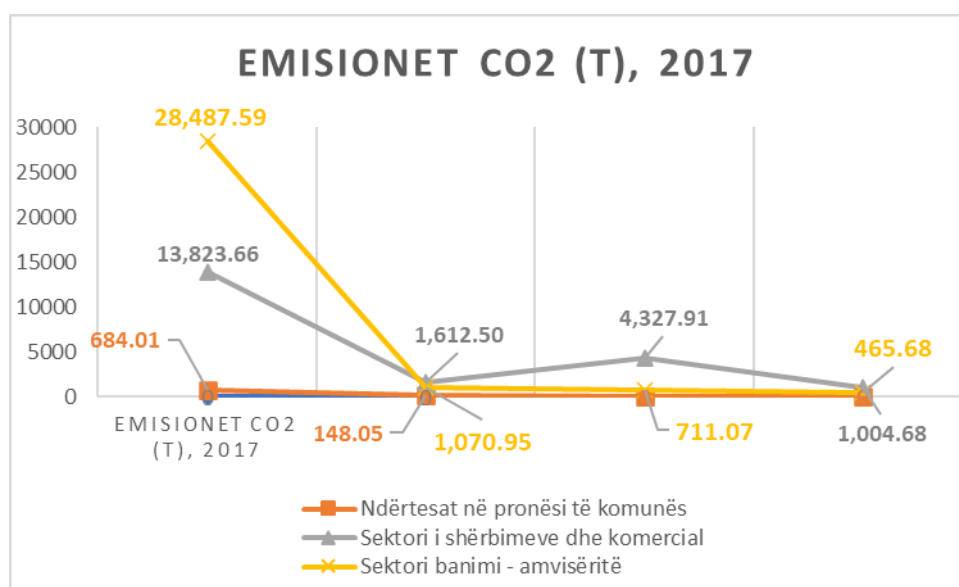

Fig 17. Emisionet e CO₂ në vitin referues 2017 për burimet e energjisë dhe nënspektoret në sektorin e ndërtesave

Tabela 31. Parashikimet e emisioneve të CO₂ në vitin 2030 për skenarin pa masa për sektorin e ndërtesave

Nënspektori	Emisionet CO ₂ (t), 2030				
	Energjia elektrike	Dizeli	Lignit	LPG -gazi	GJITHESEJT
Ndërtesat në pronësi të komunës	713.97	154.40	0.00	0.00	868.37
Spektori i shërbimeve dhe komercial	14,417.96	1,681.53	4,513.46	1,047.92	21,660.87
Spektori banimi - amvisëritë	29,714.40	1,117.02	741.55	485.80	32,058.77
GJITHESEJT	44,846.33	2,952.95	5,255.01	1,533.71	54,588.00

Gjithsejtë emisionet e CO₂ nga sektori i ndërtesave në Komunën e Deçanit në vitin 2017 ishin **52,336.11 t CO₂**. Në rast të dështimit për të ndërmarrë masat e efijencës së energjisë, emisionet e CO₂ nga sektori i ndërtesave në vitin 2030 do të rritet në **54,588.00 tCO₂** ose do të jenë **4.3%** më të larta se emisionet e CO₂ në vitin 2017 si viti referent.

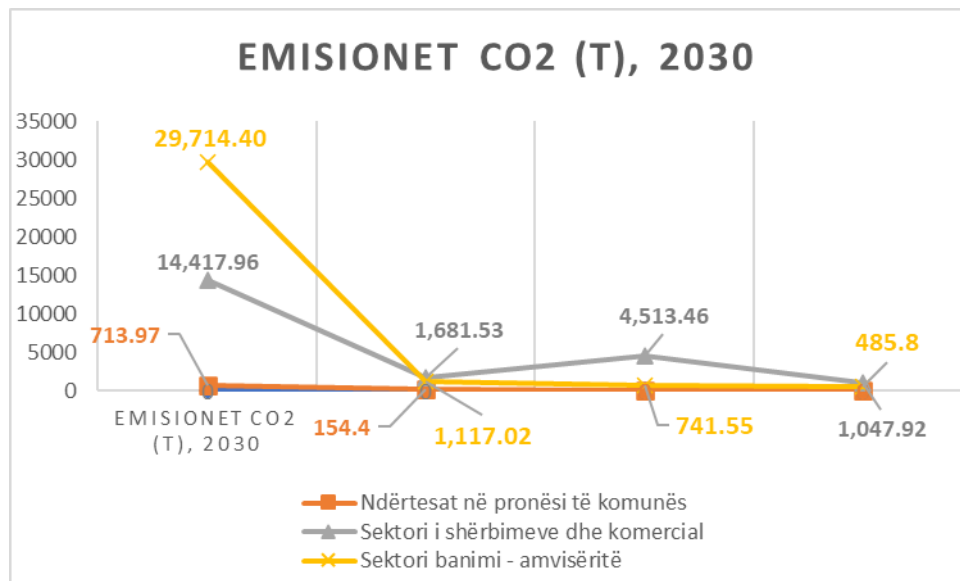

Fig 18. Emisionet e CO₂ në vitin 2030 për burimet e energjisë dhe nënsektorët në sektorin e ndërtesave

10.8.2 VLERËSIMI I EMISIONEVE TOTALE TË CO₂ GJER NË VITIN 2030 NË SKENARIN BSZ

Përcaktimi i parashikimit të emisioneve të CO₂ në vitin 2030 për të gjithë tri sektorët e konsumit të energjisë në Komunën e Deçanit: transporti, ndërtesat dhe ndriçimi publik, është bërë duke përdorur modelin kompjuterik LEAP. Parashikimi i tillë është bërë duke konsideruar që faktorët e emisionit të CO₂ nga burimet prezente energjetike janë identike me ato të përdorura në përgatitjen e Inventarit të Baze për vitin 2017 dhe me supozimin që faktorët e emisioneve indirekte të CO₂, të cilat ndryshojnë nga viti në vit për shkak të mënyrës së prodhimit të energjisë elektrike dhe ngrohjes, janë pothuajse identike me faktorët e shfrytëzuar për përgatitjen e inventarit bazë.

Tabela 32. jep një pasqyrë të inventarit të emisioneve totale në vitin 2030 sipas sektorëve të konsumit të energjisë për skenarin pa masa.

Tabela 32 Parashikimi i rritjes së përgjithshme të emisioneve të CO₂ në vitin 2030 sipas sektorëve të konsumit të energjisë për skenarin pa masa

Skenari	Sektori	Emisioni, t CO ₂		% e krahasuar me 2017
		2017	2030	
Skenari BSZ	Transporti	12,985.42	19,761	52.2 %
	Ndërtesat	52,336.15	54,588.00	4.3 %
	Ndriçimi publik	323.46	419.5	29.7 %
	GJITHESEJT	65,645.04	75,084	14.4 %

Gjithsejte emisionet e CO₂ në vitin 2030 në Komunën e Deçanit, sipas skenarit BSZ do të arrijnë në **75.1 ktCO₂**, që krahasuar me vitin 2017, do të jetë një rritje prej **9.4 kt CO₂** apo **14.4%**.

10.8.3 VLERËSIMI I EMISIONI TË CO₂ GJER NË VITIN 2030 PËR SKENARIN ME MASA

Skenari me masa, merr parasysh uljen e konsumit të energjisë dhe emisionet e CO₂ gjer në vitin 2030 nëpërmjet zbatimit të gjitha masave të identifikuar të efijencës së energjisë për transport, ndërtesa dhe sektorët e ndriçimit publik të paraqitura në Kapitullin 9.

Masat janë të ndara në nënsektorë dhe për çdo masë janë llogaritur kursimet potenciale dhe zvogëlimi i emisioneve të CO₂ në vitin 2030 në krahasim me vitin referues 2017.

10.8.4 VLERËSIMI I EMISIONEVE TË CO₂ GJER NË VITIN 2030 PËR SEKTORIN E NDËRTESAVE

Vlerësimi i zvogëlimit të emisioneve të CO₂ gjer në vitin 2030 ne sektorin e ndërtesave për skenarin me masa është kryer duke përdorur të dhënat nga modeli LEAP duke vlerësuar zvogëlimin e emisioneve të CO₂ për secilën nga masat e propozuara në Kapitullin 9.2.

Sipas metodologjisë së përshkruar, vlerësimi i zvogëlimit të emisioneve të CO₂ gjer në vitin 2030 për skenarin me masat ne sektorin e ndërtesave sipas nënsektorëve, për çdo masë të identifikuar është paraqitur në Tabelën 10.7.

Tabela 10.7 Zvogëlimi i emisioneve te CO₂ gjer në vitin 2030 për skenarin me masa në sektorin e ndërtesave për secilën masë.

SEKTORI I NDËRTESAVE		Reduktimi i CO ₂ (ton)
Masat e përgjithshme		
1	Edukimi dhe ndryshimi i sjelljeve të punëtorëve / shfrytëzuesve të ndërtesave në pronësi të komunës së Deçanit	41.90
2	Edukimi dhe promovimi i efikasitetit të energjisë për qytetaret e Deçanit	4,414.00
3	Pakoja e instrumenteve për promovimin e instalimit të kolektorëve solar për ngrohjen e ujit	0.00
4	Rrjeti këshillues për energjinë – Qendrat informative për efikasitetin e energjisë	0.00
5	Edukimi dhe trajnimi i mëtutjeshëm për profesionistët e energjisë	0.00
6	Skema e certifikimit për ndërtesa	189.00
TOTAL nënsektori		4,644.90
Ndërtesat në pronësi të komunës dhe të kompanive publike		
7	Instalimi i kolektorëve diellorë për ngrohjen e ujit në ndërtesat në pronësi të Komunës së Deçanit	41.00
8	Modernizimi i sistemit të ndriçimit në 400 klasa në institucionet arsimore në pronësi të Komunës së Deçanit	35.00
9	Instalimi i termometrave në çdo dhomë të objekteve në pronësi të Komunës së Deçanit	3.00
10	Izolimi termik i fasadave dhe kulmeve në 45 ndërtesa në pronësi të Komunës së Deçanit	65.50
11	Vendosja e dritareve me performancën të lartë dhe energji-efikase në 25 ndërtesa në pronësi të Komunës së Deçanit	30.00
12	Instalimi i valvulave termostate në radiatorë në të gjitha ndërtesat në pronësi të Komunës së Deçanit	3.00
13	Futja e kriteve të prokurimit publik të gjelbër për blerjen e pajisjeve elektrike në ndërtesa në pronësi të Komunës së Deçanit	102.00
14	Instalimi i llambave për kursimin e energjisë në ndërtesat në pronësi të Komunës së Deçanit	43.00
15	Ndërrimi i kaldajave të vjetra ekzistuese me lëndë djegëse të ngjashme, me kaldaja të reja efikase me biomasë në ndërtesat në pronësi të komunës	23.00
16	Futja në përdorim e Menaxhimit të Qëndrueshëm të Energjisë në ndërtesat në pronësi të komunës	32.00
TOTAL nënsektori		377.50
Ndërtesat në sektorin e banimit		
17	Skema e stimulimit për renovimin e plotë të blloqeve multi-apartament (MFH).	225.00
18	Skema e stimulimit për instalimin e kolektorëve diellorë në 500 ndërtesat ekzistuese të banimit	1,582.00
19	Vendosja e sistemeve të ngrohjes me pellet me efikasitet të lartë të shfrytëzimit, në vend të ngrohjes me rrymë në sektorin e familjeve	306.00
20	Instalimi i llambave të cilat kursejnë energjinë në të gjitha amvisëritë në zonat e komunës së Deçanit	5,660.00
Ndërtesat në sektorin komercial dhe të shërbimeve		7,773.00
21	Promovimi i Menaxhimit të Qëndrueshëm të Energjisë në sektorin komercial dhe të shërbimeve	347.00
22	Promovimi i potencialit për subvencionimin e ndërtesave të cilat janë afër Zero Konsumit të Energjisë - NaZE	104.00
23	Vendosja e sistemeve të ngrohjes me pellet me efikasitet të lartë të shfrytëzimit, në vend të ngrohjes me rrymë në sektorin komercial dhe të shërbimeve	4,070.00
24	Vendosja e sistemeve të ngrohjes me pellet me efikasitet të lartë të shfrytëzimit, në vend të ngrohjes me linjtë në sektorin komercial dhe të shërbimeve	2,921.00
25	Vendosja e sistemeve të ngrohjes me pellet me efikasitet të lartë të shfrytëzimit, në vend të ngrohjes me dizel në sektorin komercial dhe të shërbimeve	938.00
26	Subvencionet për përdorimin e burimeve të ripërtëritshme të energjisë në sektorin ekzistues komercial dhe të shërbimeve	556.00
27	Instalimi i llambave për kursimin e energjisë në ndërtesat e sektorit komercial dhe të shërbimeve	2,074.00
28	Miratimi i rregulloreve komunale për të stimuluar përdorimin e burimeve të ripërtëritshme të energjisë për ndërtesat e reja në sektorin komercial dhe të shërbimeve	833.00
TOTAL nënsektori		11,843.00
TOTAL-SEKTORI I NDËRTESAVE		24,638.40

Zbatimi i të gjitha masave të propozuara në Kapitullin 9.2 do të rezultojë në reduktimin e emisioneve të CO₂ sipas kategorisë dhe nënsektorët e dhëna në tabelën 33.

Tabela 33 Reduktimi i emisioneve të CO₂ gjer në vitin 2030 për skenarin me masa në sektorin e ndërtesave për nënsektorët

Sektori i ndërtesave sipas nënsektorëve	Zvogëlimi i pritur i CO ₂ (kt)
Masat e përgjithshme	4,64
Ndërtesat në pronësi të Komunës	0.38
Sektori banimi - amvisëritë	7.77
Sektori i shërbimeve-komerciale	11.84
GJITHSEJTË – SEKTORI I NDËRTESAVE	24.64

Sipas Inventarit të Baze të Emisioneve (Kapitulli 7), emisionet e CO₂ në sektorin e ndërtesave në vitin 2017 arrijnë në **52.3 ktCO₂**. Zbatimi i të gjitha masave të propozuara në Kapitullin 9.2 do të rezultojë në reduktim të emisioneve të CO₂ deri në **24.64 ktCO₂** dhe do të arrijnë në vlerën **27.66 ktCO₂**, e qe është ulje prej **47.11%**.

10.8.5 VLERËSIMI I EMISIONI TË CO₂ GJER NË VITIN 2030 PËR SEKTORIN E TRANSPORTIT

Vlerësimi i zvogëlimit të emisioneve të CO₂ gjer në vitin 2030 në sektorin e transportit për skenarin me masat është kryer duke përdorur të dhënat nga modeli LEAP duke vlerësuar zvogëlimin e emisioneve të CO₂ për secilën nga masat e propozuara në Kapitullin 9.3.

Sipas metodologjisë së përshkruar, vlerësimi i zvogëlimit të emisioneve të CO₂ gjer në vitin 2030 për skenarin me masa në sektorin e transportit sipas nënsektorëve për çdo masë të identifikuar është paraqitur në Tabelën 10.9.

Tabela 10.9 Zvogëlimi i emisioneve të CO₂ gjer në vitin 2030 për skenarin me masat e sektorit të transportit për secilën masë

SEKTORI I TRANSPORTIT		Reduktimi i CO ₂ (ton)
Masat e ligjore dhe plaifikimi		
29	Politika e parkingut në Komunën e Deçanit	246
30	Masat për përmirësimin e fluksit të trafikut në Komunën e Deçanit	87
31	Masat për përmirësimin e sigurisë në trafik	75
32	Ndërtimi i parkingjeve për makina në hyrjet e qytetit (pjesa periferike)	373
33	Ndërtimi i shtigjeve për biçikleta nëpër qendër të komunës	75
34	Ndërtimi i pikave të parkimit për biçikleta dhe mopedë	37
TOTAL		893
Promovimi, informimi dhe masat arsimore		
35	Masat dhe aktivitetet për promovimin, informimin dhe arsimimin	253
36	Promovimi i përdorimit të karburanteve alternative	112
37	Fushata informuese për mënyrën efiçiente të ngasjes	262
38	Fushata me moton: "Një ditë në javë pa makina"	247
TOTAL		874
Automjetet në pronësi/të përdorura nga Komuna e Deçanit		
39	Prokurimi publik i gjelbër për automjetet në pronësi të Komunës së Deçanit	6
TOTAL		6
Transporti publik		
40	Stimulimi i transportit me biçikleta në Komunën e Deçanit	71
TOTAL		71
Automjetet private dhe komerciale		
41	Promovimi i modelit për shfrytëzim të përbashkët të makinave për lëvizshmëri më efikase	239
42	Promovimi i zëvendësimit të automjeteve të vjetra	373
TOTAL		612
TOTAL-SEKTORI I TRANSPORTIT		2456

Sipas Inventarit Baze të Emisioneve (Kapitulli 7), emisionet e CO₂ nga sektori i transportit në vitin 2017 arrijnë në **12.99 kt CO₂**. Zbatimi i të gjitha masave të propozuara në Kapitullin 9.3 do të rezultojë në reduktim të emisioneve të CO₂ për **2.46 ktCO₂** dhe do të arrijnë në vlerën **10.53 ktCO₂** që është ulje prej **19%**.

10.8.6 VLERËSIMI I EMISIONEVE TOTALE TË CO₂ NGA VITI 2030 NE SKENARIN ME MASA

Parashikimet e emisioneve të CO₂ në vitin 2030 për të tre sektorët e konsumit final të energjisë në Komunën e Deçanit: transport, ndërtesa dhe ndriçimin publik janë të vendosur duke përdorur faktorët e emisionit të njëjta si për përgatitjen e IEB.

Tabela 10.11 jep një pasqyrë të inventarit të emisioneve totale në vitin 2030 sipas sektorëve të konsumit të energjisë për skenarin me masa.

Tabela 34 Krahassimi i emisioneve të CO₂ në vitin 2017 dhe 2030 sipas sektorëve të konsumit të energjisë për skenarin me masat

Skenari	Sektori	Emisioni, kt CO ₂		% krahassuar me 2017
		2017	2030	
Skenari me masat	Transporti	12.99	10.53	-19

	Ndërtesat	52.3	27.66	-47.11
	Ndriçimi publik	0.33	0.2	-39.4
	TOTAL	65.6	38.39	-41.5

Totali i emisioneve të CO₂ në vitin 2030 në Komunën e Deçanit sipas skenarit me masa do të arrijnë në **38.39 kt CO₂**, që krahasuar me vitin 2017, shënon një rënie prej **27.21 kt CO₂** ose **41.5%**.

Zbatimi i të gjitha masave të identifikuara do të rezultojë në zvogëlimin e emisioneve të CO₂ gjer në vitin 2030 për sektorin e ndërtesave gjer në 48.11 %, në sektorin e transportit me 19 % dhe ndriçimin publik me 39.4 %. Emision i përgjithshëm për skenarin me masa në vitin 2030 në krahasim me emisionet bazë në vitin 2017 do të jetë **41.5 %** më i ulët, kështu që mund të konkludohet se objektivi i planifikuar për zvogëlimin e CO₂ për së paku **40%** gjer në vitin 2030 dot të përmbushet në rast të zbatimit të masave të për përmirësimin e efijencës së energjisë të parapara në këtë dokument.

10.8.7 KRAHASIMI I PROJEKSIONEVE TË EMISIONEVE TË CO₂ NË VITIN 2030 NË BAZË TË SKENARËVE

10.8.8 KRAHASIMI I PROJEKSIONEVE TË EMISIONEVE TË CO₂ NË VITIN 2030 NË BAZË TË SKENARËVE PËR SEKTORIN E NDËRTESAVE

Krahasimi i projeksioneve të emisioneve të CO₂ në vitin 2030 në bazë të skenarëve për sektorin e ndërtesave është dhënë në tabelën 10.12 dhe Figurën 10.12.

Tabela 35. Krahasimi i projeksioneve të emisioneve të CO₂ në vitin 2030 për sektorin e ndërtesave për dy skenarë

Skenari	Emisioni, kt CO ₂		% e krahasuar me 2017
	2017	2030	
Skenari pa masa	52.3	54.6	+4.4
Skenari me masa	52.3	27.66	-47.1

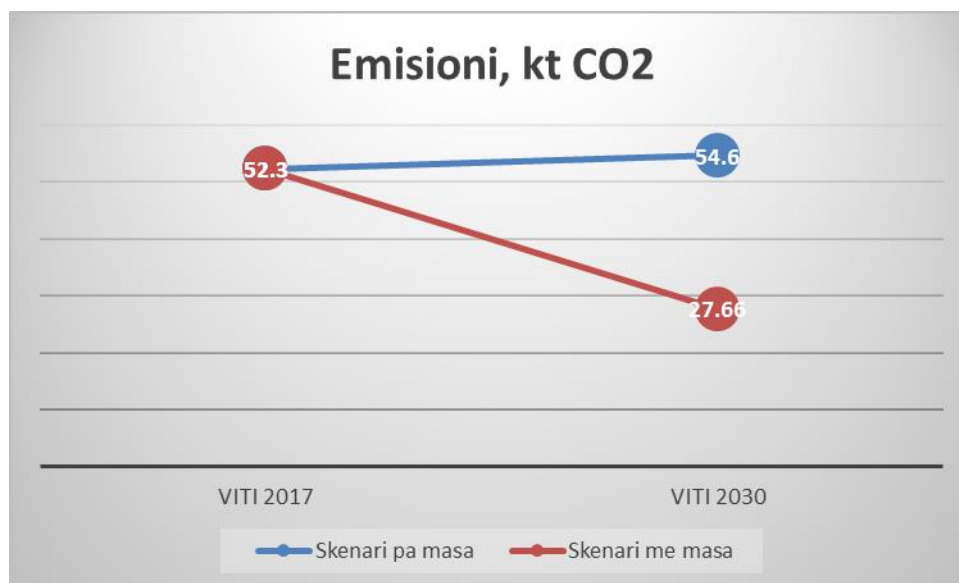

Figura 19 Krahasimi i projeksioneve të emisioneve të CO₂ në vitin 2030 për sektorin e ndërtesave për dy skenarë

Në rast të dështimit për të ndërmarrë masat e efijencës së energjisë, emisionet e CO₂ nga sektori i ndërtesave në vitin 2030 do të rriten në **54.6 kt CO₂** ose do të jenë **4.4 %** më të larta se emisionet e CO₂ në vitin 2017.

Nëse gjatë periudhës dhjetë vjeçare gjer në vitin 2030, do të zbatohen të gjitha masat e identifikuar në Kapitullin 9. 2, emisionet e CO₂ në sektorin e ndërtesave në vitin 2030 do të reduktohet me **47.1 %**.

10.8.9 KRAHASIMI I PROJEKSIONEVE TË EMISIONEVE TË CO₂ NË VITIN 2030 NË BAZË TË SKENARËVE PËR SEKTORIN E TRANSPORTIT

Krahasimi i parashikimeve të emisioneve të CO₂ në vitin 2030 në bazë të skenarëve për sektorin e transportit është dhënë në tabelën 10.13.

Tabela 36. Krahasimi i parashikimeve të emisioneve të CO₂ në vitin 2030 për sektorin e transportit për të dy skenarët

Skenari	Emisioni, kt CO ₂		% e krahasuar me 2017
	2017	2030	
Skenari pa masa	12.99	19.76	+34
Skenari me masa	12.99	10.53	-19

Në figurën 10.1 janë krahasuar skenarët e emitimit të CO₂ për nësektorët e transportit duke konsideruar që i tërë reduktimi i emitimit të CO₂ si rezultat i masave ligjore, të promovimit dhe të informimit reflektohet në sektorin e automjeteve personale dhe komerciale.

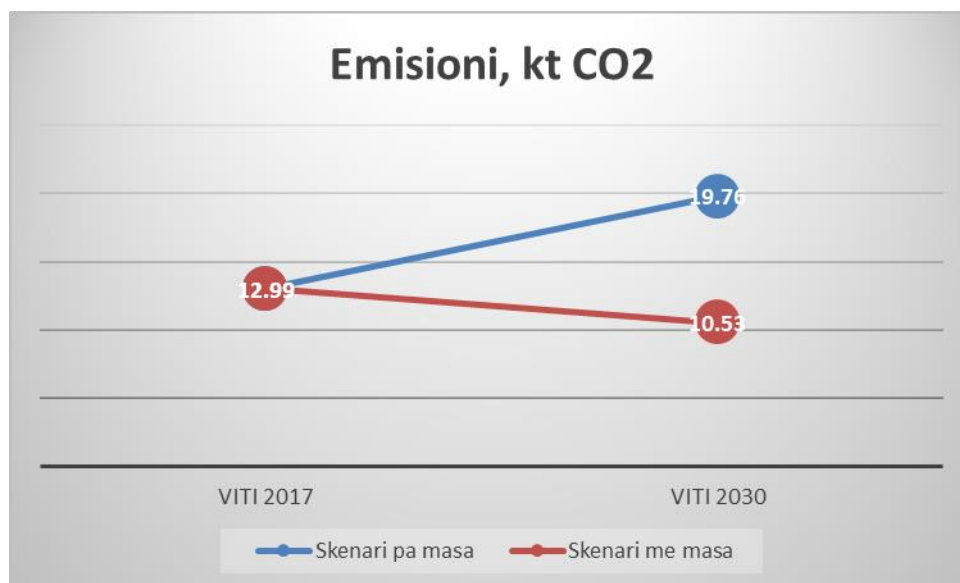

Fig 20 Krahاسimi i parashikimeve të emisioneve të CO₂ në vitin 2030 për sektorin e transportit për të dy skenarët

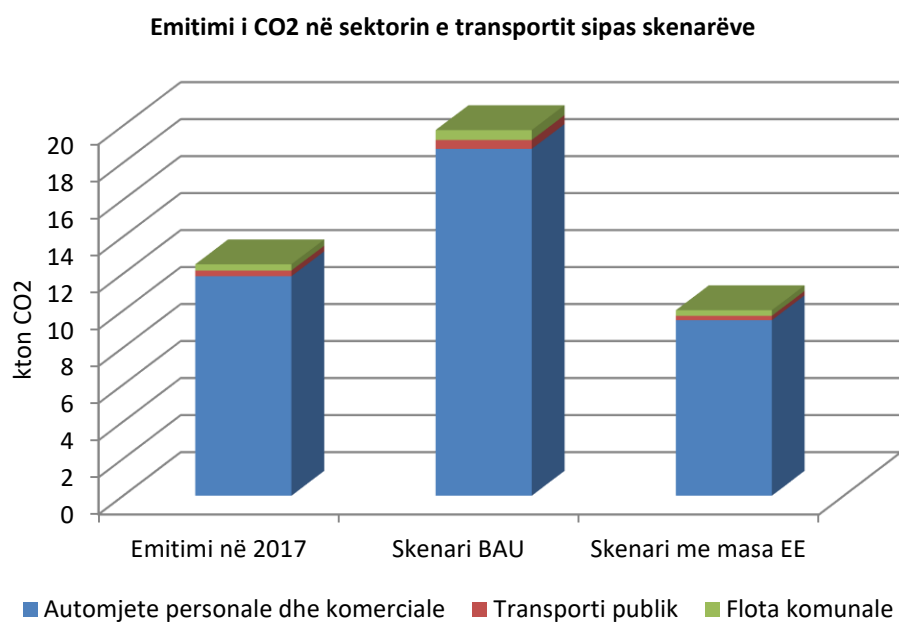

Figura 21: Krahاسimi i projeksioneve të emisioneve të CO₂ në vitin 2030 për sektorin e ndërtesave për të dy skenarët

Në qoftë se konsumi i energjisë në sektorin e transportit do të lihet trendëve të tregut pa zbatimin sistematik të masave të efijencës së energjisë, emisionet e CO₂ në vitin 2030 do të rriten me 34%.

Në rastin e zbatimit sistematik të masave të propozuara, emisionet e CO₂ nga sektori i transportit në vitin 2030 do të jenë 31.69% më të ulëta se në vitin 2017.

10.4.4 Krahاسimi i parashikimeve të përgjithshme të emisioneve të CO₂ në vitin 2030 në bazë të skenarëve

Krahasimi i parashikimeve të emisioneve të CO₂ në vitin 2030 për të gjitha tri sektorët e konsumit final të energjisë në Komunën e Deçanit për dy skenarë është dhënë në Tabelën 10.15.

Tabela 37 Krahasimi i projeksioneve të emisioneve të CO₂ në vitin 2030 për skenarin BSZ dhe skenarin me masat

Skenari	Sektori	Emisionet ktCO ₂		% e krahasuar me 2017
		2017	2030	
Skenari pa masa	Transporti	12.99	19.76	+34
	Ndërtesat	52.3	54.6	+4.4
	Ndriçimi publik	0.33	0.419	+26.1
	TOTAL	65.6	75.08	+14.4
Skenari me masa	Transporti	12.99	10.53	-19
	Ndërtesat	52.3	27.66	-47.1
	Ndriçimi publik	0.33	0.2	-39.4
	TOTAL	65.6	38.39	-41.5

Potenciali i përgjithshëm i zvogëlimit të emisioneve të CO₂ në vitin 2030 për Komunën e Deçanit është **27.21 ktCO₂**. Sektori i ndërtesave është sektori me potencialin më të madh për reduktimin e emisioneve, të cilat arrijnë në **26.64 kt CO₂**, i ndjekur nga sektori i transportit me **2.46 kt CO₂** dhe sektori i ndriçimit publik me **0.13 kt CO₂**.

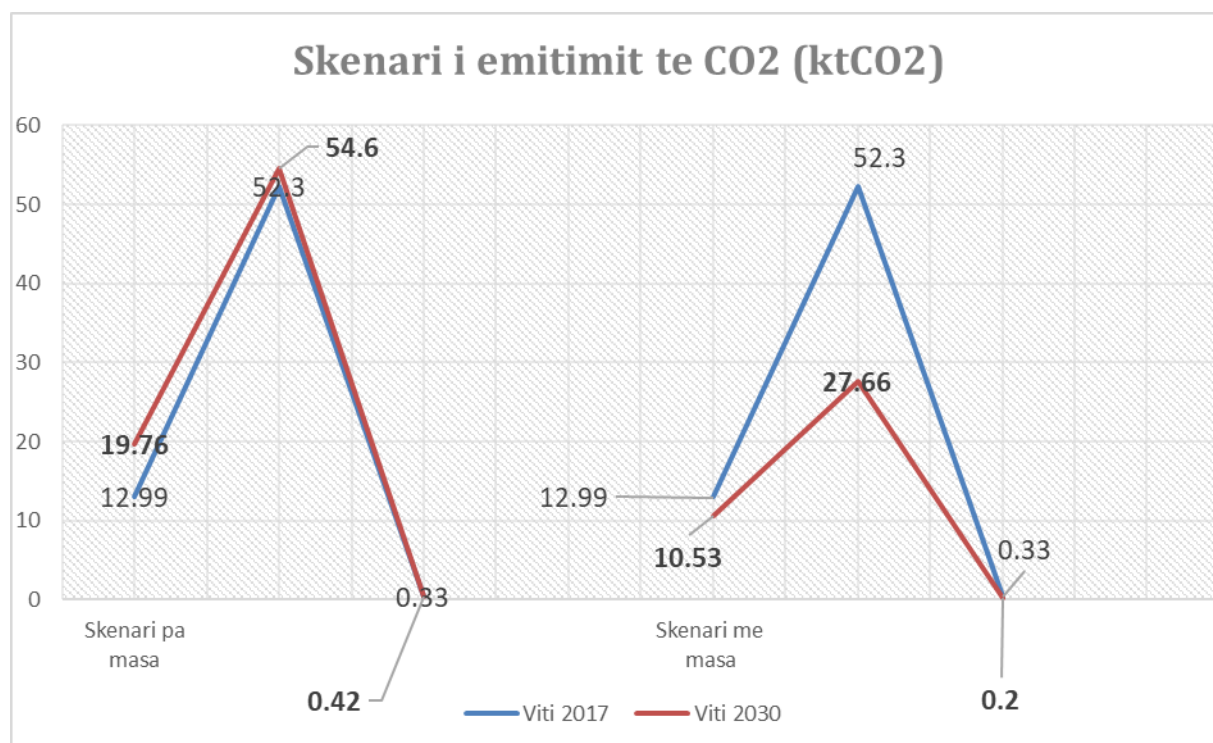

Fig 22 Krahasimi i projeksioneve të emisioneve të CO₂ në vitin 2030 për skenarin BSZ dhe skenarin me masat

Emisionet ne skenarin BSZ në vitin 2030 do të arrijnë në **75.08 ktCO₂**, ndërsa zbatimi i të gjitha masave do reduktojë emisionet e CO₂ në vitin 2030 në **38.39 ktCO₂**. Mund të konkludohet se ulja e përgjithshme e Inventarizimit në vitin 2030 mund të jetë **41.5 %** në krahasim me vitin bazë.

11. PLANI I VEPRIMIT

Bazuar ne gjendjen ekzistuese te analizuar situatën në fushën e efijencës së energjisë dhe përdorimin e burimeve të ripërtëritshme të energjisë në Komunën e Deçanit dhe në konsultim me personat përkatës përgjegjës për këto fusha në komunë, janë propozuar projektet vijuese me prioritet për zbatimin në periudhën nga viti 2023 deri në vitin 2030. Kjo nuk përjashton mundësinë e hapjes edhe për projekte të tjera, por fokusi është vënë në projektet e vijuese, shih tabelën më poshtë

11.1 ZBATIMI I MASAVE TË POLITITKAVE LOKALE, TË PROMOVIMIT DHE NDRYSHIMIT TË SHPREHIVE E SJELLJES

Nr.	Masa e efijencë të energjisë	2023		2024	2025
		Burimi i financimit [euro]		Burimi i financimit [euro]	
		Komuna bashkëfinancim		Komuna bashkëfinancim	Tjetër
1.	Menaxhimi i energjise		Pa koste GIZ		
2.	Permisimi i shërbimeve përmes identifikimit te potencialit te masave te EE dhe BRE	30,000.00			
3.	Fushate informuese per masa te EE dhe BRE				50,000.00
Përmbledhje		30,000.00			50,000.00

Si total për tri vite pritet të investohen rreth 80,000.00 Euro na ngritjen e vazhdueshme të kapaciteteve për menaxhim të energjisë dhe informimit potencialin e kursimit të energjisë dhe BRE.

11.2 ZBATIMI I MASAVE TË EFIÇIENCËS SË ENERGJISË NË SEKTORIN PUBLIK

Nr	Masat e efijencës së energjisë	2023	2024	2025
1	Zbatimi i masave të EE në ndriçim publik dhe ndriçim të ndërtesave	1.89 mi.€		
2	Zbatimi i masave të EE në Pallatin e Kulturës -	313,272.08€		
3	Zbatimi i masave të EE në “Esad Mekuli” Maznik	47,962,99€		
4	Zbatimi i masave të EE dhe BRE në ndërtesat në pronësi të Komunës		1.53mil. €	1.5mil. €
5	Zbatimi i masave të EE dhe BRE në QKMF			207,900.00€
6	Zbatimi i masave të EE Sylejman Vokshi” Prejlep,			52,280.00€
7	Zbatimi i masave të EE “Ardhmeria” Beleg			43,200.00€
8	Zbatimi i masave të EE “Syle Alaj” Drenoc			234,000.00€
9	Zbatimi i masave të EE dhe BRE në KK Deçan			57,000.00€
Total		5,827,652.00 €		

Si total për tri vite e ardhshme pritet të investohen rreth 5,827,652.00 milion Euro.

11.3 ZBATIMI I MASAVE NË BUJQËSI

Nr	Masat e efijencës së energjisë	2023	2024	2025
1	Subvencionimi me zëvendësim të makinerisë bujqësore	-	75,000	75,000
2	Skema subvencionimit të sektorit të bujqësisë me fotovoltaike.	-	50,000	50,000
Total		250,000 €		

11.4 ZBATIMI I MASAVE NË TRANSPORT

Nr	Masat e efijencës së energjisë	2023	2024	2025
1	Studimi i fzbilitetit për shtigje të biciklave	-	30,000.00	
Total		30,000.00 €		

11.4.1 AUTOMJETET KOMUNALE

Nr	Masat e efijencës së energjisë	2023	2024	2025
1	zbatimi i masave të EE në transport përmes zëvendësimit të flotës komunale	-	210,000.00	210,000.00
Total		420,000.00 €		

11.4.2 TRANSPORTI PUBLIK

Nr	Masat e efijencës së energjisë	2023	2024	2025
1	Promovimi i modelit për shfrytëzim të përbashkët të makinave për lëvizshmëri më efikase	-	50,000	50,000
Total		100,000 €		

ZBATIMI I MASAVE NË SEKTORIN E BANIMIT

Numri/Masa/Emri i aktivitetit	3. zbatimi i masave të EE në sektorin e banimit
Autoriteti implementues	Komuna e Deçanit
Implementimi fillon/mbaron(vitet)	2023-2030
Vlerësimi i kostos (matni pjesën individuale ose vlerësimin e gjithëmbarshtëm) €	21,306,048.00
Vlerësimi i energjisë së kursyer (MWh)	31,770,990
Vlerësimi i zvogëlimit të (t CO ₂)	4,055
Financimi për implementimin e masës	Fondi i Kosovës për Efijencë të Energjisë Donator Komuna
Përshkrimi i shkurtë /komentet	Termo izolimi shtëpive ose ndërtesave kolektive Zëvendësimi i dritareve Zëvendësimi i paisjeve elektroshtëpiake jo eficient me ato eficient

12. MONITORIMI DHE RAPORTIMI MBI ZBATIMIN E PVKEK/PLANIT TË VEPRIMIT

Monitorimi, kontrolli dhe raportimi i vazhdueshëm mbi zbatimin e planit të veprimit është komponent i rëndësishëm.

Monitorimi dhe raportimi i PKVEK ve behet ne AKEE/ME. Raportimi ne Konveten e Kryetarev behet vetëm nëse Komuna anëtarësohet ne Konveten e Kryetareve.

Raporti i tillë duhet të përfshijë një inventar të përditësuar të monitorimit të emetimeve (MIE. Autoritetet lokale inkurajohen të përpilojnë inventarë të emetimeve të CO2 në baza vjetore, megjithatë nëse autoriteti vendor konsideron se inventarë të tillë të rregullt vënë shumë presion mbi burimet njerëzore ose financiare, mund të vendosë të kryejë inventarët në intervale më të mëdha.

Bazuar ne ligjin per EE Komunat obligohen te raportojnë cdo vjet me se largu deri me 30 mars për masat e implementuara ne AKEE, me crast do te raportohet dhe monitorohet e inventari i emetimeve.

Raportimi i Veprimit përmban kryesisht informacion cilësor në lidhje me zbatimin e PVKEK, duke përfshirë barrierat e hasura gjatë zbatimit, statusin e zbatimit të secilit veprim, etj. Raportimi i plotë, përmes MIE, lejon analizimin e evolucionit për sa i përket konsumit të energjisë, prodhimit të energjisë nga BRE dhe emetimet e CO2 duke përcaktuar masat korrigjuese dhe parandaluese kur kjo kërkohet.

12.1 MENAXHIMI I ENERGJISË KOMUNALE (MUND TË PËRDORET NGA SKEMA E MENAXHIMIT TË ENERGJISË, E PËRGATITUR NGA GIZ) - PVKEK

Komunat kanë rol të rëndësishëm në nivel kombëtar, rajonal dhe lokal për zvogëlimin e ndotjes së mjedisit dhe reduktimin e gazrave me efekt serrë nga sektori i energjisë nëpërmjet përmirësimit të efijencës së energjisë. Kjo mund të bëhet përmes menaxhimit më të mirë të energjisë në nivel komunal, duke filluar me objektet që janë në përgjegjësi të drejtpërdrejtë të komunës.

Pra, për menaxhim të mirë të energjisë komunat duhet të kenë një kontroll të organizuar, të strukturuar, sistematik dhe të përhershëm të parametrave të rrjedhjes së energjisë brenda objekteve të tyre, duke filluar nga blerja e energjisë, përmes procesit të transformimit, e deri në shfrytëzimin përfundimtar të energjisë si dhe raportimin për nevojat e institucioneve qendrore dhe më tej. Prandaj për të ndërtuar një sistem të menaxhimit të energjisë, i cili duhet të behet pjesë integrale menaxhimit të energjisë në nivel vendi, duhet të këtë kuadër dhe strukturë organizative me përgjegjësi brenda një komunë të caktuar për arritjen e qëllimeve të politikës energjetike të vendosur sipas dokumenteve strategjike dhe planeve.

Sistemi i Menaxhimit të Energjisë do të ndihmojë komunën për të:

- Krijuar dhe përditësuar një Bazë të Dhënash të Konsumit të Energjisë në nivel komune;
- Menaxhuar në mënyrë aktive konsumin dhe koston e energjisë;
- Zvogëluar ndotjen në mjedis pa ndikuar negativisht tek funksionimi dhe cilësia e shërbimeve për komunitetin;
- Përmirësuar në vazhdimësi efijencën e përdorimit të energjisë;

- Evidentuar mundësitë e kursimeve si për përdorim të brendshëm dhe të jashtëm (p.sh. kreditimi i emetimeve).

Me qëllim të zhvillimit të sistemit të menaxhimit të energjisë, GIZ ka mundësuar aplikimin e instrumenteve si MVP (Platforma e Monitorimit dhe Verifikimit) dhe ENMA Soft (Sistemi i Menaxhimit të Energjisë).

Softueri ENMASOFT, mundëson krijimin e bazës së të dhënave, përpunimin e tyre si dhe raportimin lidhur me progresin në fushën e EE. Për përdorimin e këtij instrumenti GIZ ka organizuar trajnim për zyrtarët komunal përfshi edhe komunën e Deçanit

Zbatimi i suksesshëm i planit Komunal të Deçanit për EE kërkon angazhim të palëve të interesuara. Në mënyrë që të arrihet kjo, është e nevojshme që të kryhet një analizë e sektorit për të përcaktuar sfidat dhe masat e nevojshme si dhe përfitimin e njohurive të cilat duhet të zhvillohen dhe komunikohen tek palët e interesuara. Që të zbatohet në mënyrë të suksesshme plani i EE dhe që të nisë kursimi i energjisë dhe përmirsimi i shërbimeve komunale, komuna e Deçanit duhet të fokusohet në këto çështje kryesore:

- Aprovimi i PVKEK nga asamableja komunale, ashtu që ky plan të jetë obligativ për t'u zbatuar;
- Zhvillimi dhe promovimi i mekanizmave financiar të qëndrueshëm të EE përmes të cilëve do të mundësohen investimet në fushën e EE, dhe me këtë të arrihen kursimet e energjisë;
- Ngritja e kapaciteteve brenda komunës dhe fuqizimi i një njësie të veçantë (Zyra për energji) e cila do të jetë përgjegjëse për mbikqyrjen e zbatimit të planit EE dhe raportimin lidhur me progresin të strukturat tjera brenda komunës dhe jashtë saj.

12.2 KOORDINIMI – PVKEK

Aktualisht në komunën e Deçanit është i emëruar menaxheri për energji i cili po kryen të gjithë punën e koordinimit brenda komunës dhe me institucione jashtë saj si me ME. Megjithatë për zbatimin e suksesshëm të planit të EE është me rëndësi që të krijohen kapacitetet institucionale, me krijimin dhe funksionalizimin e Zyrës Komunale të Energjisë në përputhje me Udhëzimin Administrativ nr. 09/2017, do krijoheshin rrethana më të volitshme sa i përket procesit të menaxhimit me energji dhe koordinimit të të gjitha aktiviteteve rreth energjisë, përfshi koordinimin me donatorë në zbatim të projekteve të planifikuara me plan.

Deri në krijimin e zyrës për energji, Menaxheri i energjisë shërben si koordinator për të gjitha aktivitetet që kanë të bëjnë me energji. Ai koordinon punët me drejtoritë relevante brenda komunës, institucionet qendrore dhe donatorët e jashtëm.

12.3 RAPORTIMI

Raportimi për aktivitetet në fushën e energjisë si dhe për realizimin dhe përparimin e këtij Plani duhet të bëhet brenda hierarkisë komunale si dhe në nivelin qendror.

Tabela 0-1 Kompleksiteti në procesin e raportimit dhe metodologji

KATEGORIA	INDIKATORET	Kompleksiteti i mbledhjes së të dhënave 1 - I thjeshtë 2 – I mesëm 3 - Kompleks	Vegla monitorimi
TRANSPORTI	Numri i udhëtarëve në vit	1	Përzgjedhja e rrugëve të autobusëve që do të monitorohen
	Gjatësia e shtigjeve të biçikletave në komunë	1	Komuna
	Gjatësia e shtigjeve në komunë	1	Komuna
	Numri i automjeteve që kalojnë pikën e kontrollit në vit/muaj (përcaktimi i rrugës në të cilën do të bëhen matjet)	2	Instalimi i sporteleve të automjeteve në pikën e kontrollit (nstreet)
	Konsumi total i energjisë së automjeteve në pronësi të Komunës së Deçanit	1	Të dhënat e sakta nga faturat e karburantit me shndërrimin e tyre në kWh
	Konsumi total i energjisë së automjeteve për transportin e udhëtarëve, duke përdorë lëndë djegëse alternative	1	Të dhënat nga faturat e karburantit të konvertuara në kWh
	Përqindja (%) e banorëve të komunës që kanë qasje të favorshme në transportin publik	3	Realizimi i anketës me banorët në pjesët e paracaktuara të Komunës
	Kilometrat mesatarë gjatë bllokimeve ditore të trafikut në Komunë	2	Analiza e rrjedhës së trafikut në pjesët e paracaktuara të Komunës
	Sasia vjetore e lëndëve djegëse fosile dhe alternativat e shitura në pompat e para të benzinës të përcaktuara në pjesë të ndryshme të Komunës	1	Marrëveshje me stacionet e gazit të paracaktuara për mbledhjen dhe shpërndarjen e vazhdueshme të të dhënave

NDËRTE SAT	Konsumi total i energjisë në ndërtesat në pronësi të Komunës së Deçanit	1	Krijimi i sistemit të informacionit për mbledhjen e të dhënave
	Metra katrorë të kolektorëve diellorë të instaluar në komunën e Deçanit	3	Të dhëna për dhënien e subvencioneve dhe kredive për instalimin e kolektorëve diellorë (nëse ka). Një studim i kryer në pjesët e paracaktuara të Komunës.
	Konsumi i përgjithshëm i energjisë elektrike në shtëpi	1	Të dhënat nga shpërndarësi komunal i energjisë elektrike
	Numri i auditimeve të energjisë të kryera në ndërtesat publike	1	Të dhënat nga ME ose Zyra Komunale e Energjisë
	Numri i ndërtesave publike në Komunë	2	Të dhënat e siguruar nga ME dhe Urbanizëm ose nga Zyra Komunale e Energjisë
	Numri i biomasës që mund të instalohet në Komunë	2	Të dhënat nga sektori i Prokurimit ose Zyra Komunale e Energjisë
SEKTORI PËR NDRIÇIMIN PUBLIK të Qytetit	Numri i instaluar i llambave të lehta për energji efektive dhe ekologjikisht miqësore/vit	2	Të dhënat nga sektori i Prokurimit ose Zyra Komunale e Energjisë
	Konsumi vjetor i energjisë në sektorin e ndriçimit publik	1	Të dhënat nga sektori i shërbimeve publike ose Zyra Komunale e Energjisë
Kompanitë e ujit	Konsumi i përgjithshëm i energjisë elektrike		Të dhëna nga sektori i shërbimeve publike
	Konsumi i përgjithshëm i karburantit		Të dhëna nga sektori i shërbimeve publike
	Gjithsej m3 ujë të furnizuar		Të dhëna nga sektori i shërbimeve publike
Menaxhimi i mbeturinave	Konsumi i përgjithshëm i energjisë elektrike		Të dhëna nga sektori i shërbimeve publike

	Konsumi i përgjithshëm i karburantit		Të dhëna nga sektori i shërbimeve publike
	Total ton mbeturina të grumbulluara dhe të përpunuara në deponi		Të dhëna nga sektori i shërbimeve publike
	Total ton mbeturina të ndara në burim		Të dhëna nga sektori i shërbimeve publike
Bujqësia	Sipërfaqja e tokës së re të pyllëzuar		Të dhëna nga sektori i shërbimeve publike
	Sipërfaqja e tokës së re të shpyllëzuar		Të dhëna nga sektori i shërbimeve publike
Sektori i Shërbimeve	Numri i subjekteve juridike të regjistruara për shërbime të ndryshme energjetike, kompani ESCO, prodhues dhe shpërndarës të pajisjeve diellore, etj. në zonën e komunës	2	Regjistri i subjekteve tregtare në Komunë
QYTETARË	Numri i qytetarëve të Komunës që marrin pjesë në ngjarje të ndryshme të lidhura me energjinë (forume diskutimi, punëtori, seminare)	1	Organizimi i 4 seminareve tematike në vit në fushën e eficiencës të energjisë, përdorimit të Bres, ndërtesave të qëndrueshme, etj.
	Numri i ngjarjeve të organizuara energjetike për vetëdijesimin e publikut	1	Të dhëna nga shërbimet publike dhe ME, për ngjarjet që promovojnë EE (p.sh. fushata EE, spote në radio, etj.)
PROKURIM PUBLIK I GJELBËR	Përzgjedhja e kategorive të ndryshme të produkteve dhe shërbimeve me efikasitet energjetik (p.sh. llambat e kursimit të energjisë në ndërtesat në pronësi të Komunës së Deçanit)	2	Monitorimi dhe krahasimi i performancës dhe sasia e llambave të ndriçimit të blera për ndërtesat në pronësi të komunës së Deçanit

	Tokë e zhveshur	Toke e mbjellë
--	-----------------	----------------

tCO ₂ /ha ²	975-1050	868-900

12.4 MONITORIMI DHE RAPORTIMI I BRENDSHËM - PVKEK

Sipas legjislacionit në fuqi, definohet forma e monitorimit dhe raportimit brenda komunës.

- Komunat monitorojnë rregullisht zbatimin e planit dhe arritjen e objektivave të kursimit të energjisë. Për këtë qëllim, komunat duhet të krijojnë dhe menaxhojnë një informacion të sistemit mbi mbledhjen e të dhënave mbi konsumin e energjisë në ndërtesat komunale dhe të monitorojnë kursimet e realizuara nga zbatimi i masave në ndërtesat publike, duke përdorë platformën e bazuar në faqen zyrtare të internetit për raportim, monitorim dhe verifikim Platforma (MVP).
- Brenda gjashtëdhjetë (60) ditëve nga marrja e raportit, ME/ME vlerëson progresin e arritur, vlerëson nevojat dhe propozon masa përmirësuese ose të tjera për zbatimin në nivel lokal. Bazuar në vërejtjet e ME/ME, Komunat ndryshojnë, nëse kërkohet, Planin Komunal të Energjisë dhe Klimës për periudhën e mbetur për zbatim

12.5 RAPORTIMI TE QEVERIA QENDRORE (KEEA)- (MVP- SOFTWARE)- PVKEK

Sipas Udhëzimit Administrativ (QRK) Nr. 09/2017, për Zyrat Komunale të Energjisë - Zyrat Komunale të Energjisë bashkëpunojnë me Ministrinë, ME-në dhe komunat, si dhe institucionet e tjera përkatëse në mënyrë që të koordinojnë punën dhe aktivitetet për planifikimin dhe zbatimin e politikave të energjisë në nivel lokal.

Sipas të njëjtit Udhëzim Administrativ, zyrat komunale të energjisë do të përgatisin dhe dorëzojnë raporte periodike dhe vjetore në DKA, si dhe informacione të tjera sipas kërkesës, për çështjet brenda përgjegjësisë së tyre.

Çdo vit dhe jo më vonë se më 30 prill, Kuvendi Komunal miraton dhe i paraqet ME-së raportin e progresit për zbatimin e Planit Komunal të Veprimtërisë për Eficiencën e Energjisë (që do të përcaktohet) për vitin paraprak. Komunat duhet të përdorin një platformë të veçantë softuerike dhe/ose faqe të të dhënave për raportim. Platforma e Monitorimit dhe Verifikimi ofrohet nga KEEA.

13. MODELI DHE BURIMET E FINANCIMIT TË ZBATIMIT TË MASAVE TË EFIÇIENCËS SË ENERGISË - PVKEK DHE PVKEK

Komuna e Deçanit ka në dispozicion mundësi të mira për financimin e masave dhe aktiviteteve të propozuara në bazë të këtij plani nga të hyrat e veta, në formën e granteve nëpërmjet instrumenteve të ndryshme financiare ndërkombëtare, grantet nga niveli qendror i qeverisë

² [PA00KWWK.pdf \(usaid.gov\)](#)

dhe nëpërmjet mekanizmave të huamarrjes në koordinim me Ministrinë e Financave e cila është aktori kryesorë për miratimin e huamarrjeve të tillë.

Me qëllim të përfitimit të përkrahjes financiare të nevojshme për realizimin e PVKEK, komuna duhet të ngritjen e kapaciteve njerëzore dhe institucionale, me qëllim të përgatitjes së projekteve për të aplikuar në kuadër të programeve të ndryshme. Për të përmbushur këtë parakusht, në pajtim me dispozitat e Udhëzimit Administrativ Nr. 09/2017 për Zyrat Komunale të Energjisë, Komuna e Deçanit është duke ndërtuar kapacitetet njerëzore përmes krijimit të strukturës së komunës në kuadër të administratës komunale, në veçanti zyra për energji e cila do të merret me çështjet e energjisë-efiçences së energjisë në nivel komunal. Kjo strukturë do të mbështetë zyrën komunale për zhvillimin e projekteve për të zhvilluar projektet dhe planet ideore, do të monitorin zbatimin dhe rezultatet e tij në përputhje me kërkesat e parashtruara.

13.1 FINANCIMI ME BUXHETIN KOMUNAL

Buxheti i Komunës së Deçanit është i përbërë nga të hyrat vetanake, grantet qeveritare, dhe potencialisht prej huamarrjes nga bankat komerciale. Totali i buxhetit komunal për vitin 2022 i miratuar nga Kuvendi i Kosovës në kuadër të buxhetit kombëtar të konsoliduar për Komunën e Deçanit është përafërsisht. 21.3 mil €.

Bazuar në ndarjen e të hyrave komunale vetanake dhe granteve kombëtare, të hyrat vetanake paraqesin rreth 12% të buxhetit total të komunës të cilat janë mbledhur nga burimet e mëposhtme:

- Taksat dhe tatimet komunale në pasuritë e luajtshme dhe të paluajtshme, të lejeve për ndërtesa/konstruktim;
- Taksat komunale, licencat dhe lejet, certifikatat dhe dokumentet e tjera zyrtare, taksa për automjete, etj;
- Taksat dhe tatimet komunale për veprimtaritë ekonomike të bizneseve të vogla, të ardhurat nga qiraja, restorantet, kafenetë dhe shërbime të tjera;
- Taksat dhe tatimet tjera të parapara me ligj.

Me ligjin për vetëqeverisjen lokale 03/L-040 dhe ligjin për financimin e qeverisjes lokale 03/L-049, komunat janë të autorizuar që në mënyrë të pavarur të krijojnë të hyra për të financuar funksionet ekskluzive nën juridiksionin e tyre.

Qeveria qendrore siguron fonde për komunat për të përmbushur kërkesat për sigurimin e funksioneve të përbashkëta dhe të deleguara posaçërisht në sektorin e arsimit dhe shëndetësisë. Granti i qeverisë është i përbërë nga granti i përgjithshëm, granti i shëndetësisë dhe mirëqenies sociale dhe granti për arsim.

Strukturat ekzistuese të buxhetit përfshijnë të gjitha burimet dhe shpenzimet e fondeve. Struktura e të ardhurave dhe financimit janë paraqitur më poshtë.

13.2 FINANCIMI NGA BUXHETI I QEVERISË QENDRORE

Instrumentet kryesore për financimin e projekteve nga buxheti i qeverisë janë si më poshtë:

- Huamarrja dhe Angazhimet Komunale (Huamarrja Komunale dhe Angazhimet Afatgjata)

- Instrumentet financiare kombëtare - Transfertat qeveritare
- Fondi i Kosovës për Efiçiençë të Energjisë

13.3 FINANCIMI NGA DONATORËT DHE KREDIT

Disa nga donatorët potencialë nga të cilët mund të kërkohet financimi i projektit janë:

- Korniza e Investimeve të Ballkanit Perëndimor- WBIF
- Lehtësimi i financimit të drejtpërdrejtë të energjisë nga Ballkani Perëndimor (WeBSEDF);
- GIZ - Fondi i Hapur Rajonal për Evropën Juglindore (ORF)
- Banka Evropiane e Investimeve (EIB)
- Banka Gjermane për Rindërtim (KfW)
- Banka Botërore
- ESCO Kompanit
- FKEE
- Banka Evropiane për Rindërtim dhe Zhvillim,
- USAID,
- Millennium Foundation Kosova (MFK)
- Zyra e Komisionit Evropian në Kosovë etj.

13.4 FINANCIMI NGA BE-

Disa nga donatorët potencialë nga të cilët mund të kërkohet financimi i projektit janë:

- Fondet IPA (Instrumentet për Ndihmën e Paraanëtarësimit), janë mjetet me të cilat BE mbështet vendet partnere me ndihmë financiare dhe teknike
- TAIEX (Ndihma Teknike dhe Shkëmbimi i Informacionit) është një instrument i BE-së që ndihmon vendet partnere të familjarizohen me ligjet e BE-së, t'i zbatojnë dhe t'i jetësojnë ato, si dhe të monitorojnë përparimin e tyre. TAIEX financon ndihmë teknike afatshkurtër nga kolegët përmes këshillimit dhe trajnimit, kryesisht në 3 mënyra:
 - punëtori të ndjekura nga zyrtarë të administratave përfituese;
 - misione ekspertësh që japin këshilla të hollësishme për administratat përfituese;
 - vizita studimore në administratat e vendeve të BE-së.

14. PËRMBYLLJE

Qëllimi kryesor i Planit të Energjisë dhe Klimës të Komunës është identifikimi i masave të mundshme për zvogëlimin e konsumit të energjisë në nivel komunal, zvogëlimin e emetimit të CO₂ për të përmbushur objektivat kombëtare, si dhe zbatimin e burimeve të rinovueshme të energjisë.

Të gjithë sektorët dhe nënsektorët e mbuluar nga ky plan duhet të përshkruhen duke përfshirë konsumin total të energjisë për secilin sektor, zvogëlimin e emetimit të CO₂ me zbatimin e masave të efikasitetit të energjisë dhe BRE.

Përshkrim i shkurtër i masave të identifikuar për zvogëlimin e emetimit të CO₂ mund të paraqiten për:

Sektorin e ndërtimit (Ndërtesa banimi, ndërtesa në pronësi të Komunës, ndërtesa të shërbimeve publike, etj.)

Spektori i bujqësisë

Spektori i transportit (Flota komunale, transporti publik, automjetet private dhe komerciale, etj.)

15. REFERENCA

Referencat përkatëse për mbledhjen e të dhënave dhe përfundimin e raportit që do të paraqiten në këtë kapitull:

- Planet Zhvillimore Komunale
- Plani i Efikasitetit të Energjisë në Komunën e Deçanit 2015-2020
- Plani Komunal për Energji të Qëndrueshme 2019-2030
- Plani Zhvillimor Komunal i Deçanit

Konkluzionet dhe rekomandimet

Qëllimi kryesor i Planit të Veprimit për Energji të Qëndrueshëm në Komunën e Deçanit është që të identifikohen masat konkrete për sektorët e konsumit të menjëhershëm të energjisë në nivel komunal, realizimi i të cilave do të rezultojë në zvogëlimin e emisionit të CO₂ për së paku 40% gjer në vitin 2030, krahasuar me vitin 2017 si vit bazë. Metodologjia për zhvillimin e Planit të Veprimit është në përputhje me përmbajtjen e draft Planit Kombëtarë për Energji dhe Klimë

Sektorët e konsumit të menjëhershëm të energjisë në nivel komunal, përfshijnë: ndërtesat, transportin dhe ndriçimin publik. Analizat e detajuara të energjisë përkatëse dhe Inventarit të Emisioneve Bazë (IEB) për vitin 2017, janë zhvilluar për secilin sektor. Për më tepër, IEB i Komunës së Deçanit është bërë në përputhje me Protokollin e Panelit Ndërqeveritar për Ndryshimin e Klimës (PPNNK).

Në mënyrë që të kryhet analiza e detajuar e energjisë, sektori i ndërtesave është ndarë në tri nënsektorët e mëposhtme:

- Ndërtesat në pronësi të Komunës së Deçanit;
- Objektet e banimit (amvisëritë);
- Objektet komerciale dhe të shërbimeve në Deçanit.

Sektori i transportit ka tre nënsektorë:

- Autoparku në pronësi të Komunës së Deçanit;
- Transporti publik në Komunë;
- Automjetet personale dhe komerciale.
- Sektori ndriçimi publik nuk ka nënsektorë.

Për sektorët e lartpërmendur dhe nënsektorët, janë mbledhur parametrat e nevojshëm të energjisë për vitin 2017, dhe në bazë të tyre janë kryer analiza të detajuara të energjisë. Konsumi total i energjisë prej sektorëve përkatës në Komunën e Deçanit është **907 TJ**, nga të cilat **739.86 (81.53%)** është shpenzuar në sektorin e ndërtesave, e ndjekur nga sektori i transportit me konsumin prej **166.77 TJ (18.38%)** dhe ndriçimi publik me **0.81 TJ (0.09%)**.

Energjia nga druri (**519.83 TJ**) është energjia me përqindjen më të madhe në sektorin e ndërtesave, ndërkohë që sektori i transportit konsumon kryesisht naftë (**150.97 TJ**) benzinë (**15.27 TJ**) dhe Gaz **0.52 TJ**.

Emision i përgjithshëm i inventarit është **65.6 kt CO₂**. Burimi më i madh emisionit, dhe burimi i konsumit të energjisë, është sektori i ndërtesave me emisionet që arrijnë në **52.3 kt CO₂**, i pasuar nga sektori i transportit me emisionet prej **12.99 kt CO₂** dhe ndriçimi publik me **0.3 kt CO₂**.

Bazuar në analizën e kryer për energjinë dhe situatën aktuale në Deçan, masat e identifikuar janë ndarë në tri grupe kryesore:

- Masat për zvogëlimin e emisioneve të CO₂ në sektorin e ndërtesave;
- Masat për uljen e emisioneve të CO₂ në sektorin e transportit;
- Masat për zvogëlimin e emisioneve të CO₂ në sektorin e ndriçimin publik.

Sa i përket sektorit të ndërtesave, janë identifikuar gjithsej 28 masa për uljen e konsumit të energjisë dhe emisionit të CO₂ si vijon me poshtë:

- Masat e përgjithshme - 6 masa;
- Ndërtesat në pronësi të Komunës së Deçanit - 10 masa;
- Objektet e banimit (amvisëritë) - 4 masa;
- Objektet komerciale dhe të shërbimeve – 8 masa.

Masat e identifikuar për sektorin e transportit të Komunës së Deçanit (14), janë ndarë në kategoritë e mëposhtme:

- Masat ligjore dhe të planifikimit – 6 masa;
- Masat promovuese, informuese dhe arsimore - 4 masa;

- Automjetet në pronësi/në shfrytëzim nga Komuna e Deçanit - 1 masë;
- Transporti publik - 1 masë;
- Automjetet private dhe komerciale - 2 masa;

Në sektorin e ndriçimit publik është identifikuar 1 masë e cila do të përcillet me kursim të energjisë dhe reduktim të emitimit të CO₂.

Realizimi i të gjitha masave të propozuara në të tri sektorët e analizuar të konsumit të energjisë në Komunën e Deçanit do të rezultojnë në zvogëlimin e emisioneve të CO₂ gjer në 41.5 % në raport me emisionet në vitin bazë 2017. Duke pasur parasysh se qëllimi indikativ është reduktimi për së paku 40%, nënkupton që në për realizimin e planit aktual të veprimit ekziston një fleksibilitet i votël i cili lejon mundëson e zgjedhjes së disa e masave më të pranueshme. Masat e identifikuara janë prezantuar në tabela me parametrat e mëposhtëm:

- Titulli dhe numri i masës;
- Autoriteti zbatues;
- Afati kohor i zbatimit (në fillim dhe në fund);
- Kostot e vlerësuara (Euro);
- Kursimi i vlerësuar i energjisë (MWh ose TJ);
- Reduktimi i emisioneve potenciale të (tCO₂);
- Instrumente financiare në dispozicion për implementim (kombëtare ose ndërkombëtare);
- Përshkrim i shkurtër/komenti.

Në përgjithësi, dhjetë rekomandimet themelore për arritjen e zbatimit maksimal të efijencës së PVKEK-s janë:

- Të sigurohet mbështetja e numrit sa më të madh të aktorëve si (organizatave kombëtare dhe ndërkombëtare);
- Ndërtimi i strukturës organizative për zbatimin e PVKEK-s bazuar në njohuritë dhe aftësitë;
- Krijimi i skemës së suksesshme për grumbullimin e vazhdueshëm të treguesve të kërkuar energjetike për secilin nënsektor;
- Krijimi i menaxhimit sistematik të energjisë në ndërtesat në pronësi të Komunës së Deçanit;
- Identifikimi i burimeve financiare kombëtare dhe ndërkombëtare në dispozicion për zbatimin e PVKEK-s. Buxheti i komunës duhet të jetë opsioni i fundit, nëse fare nuk ka burime të tjera financiare;
- Të përgatiten projekte kualitative për energji të qëndrueshme në të gjithë sektorët dhe nënsektorët e energjisë në nivel komunal: Një projekt i mirë do të gjene gjithmonë investitorët e tij !;
- Hartimi i Inventari i cili rregullisht do ti përcjell emisionet në nivelin komunal;
- Zbatimi i masave të propozuara në mënyrë sistematike dhe të përgjegjshme;

- Monitorimi dhe kontrolli i zbatimit të PVKEK-s në mënyrë sistematike dhe me përgjegjësi;
- Informimi me kohë dhe përfshirja e palëve të interesuara dhe qytetarëve të Komunës së Deçanit në lidhje me gjithë procesin e zhvillimit, zbatimit dhe monitorimit të PVKEK-s.

Hapat më të rëndësishëm që duhet të ndiqen për ndërtimin e strukturës së suksesshme organizative për zbatimin e PVKEK janë:

- Sigurimi i burimeve të nevojshme (njerëzore, materiale, pajisjeve, etj.) për zbatimin e masave;
- Emërimi i koordinatorit të procesit për përgatitjen, zbatimin dhe monitorimin e PVKEK-s;
- Caktimi i Këshillin Komunal të Energjisë si organ këshillues profesional;
- Caktimi i grupit punues për zbatimin e PVKEK-s;
- Identifikimi i mekanizmave optimale kombëtare ose ndërkombëtare të financimit për secilën prej masave të planifikuara.

Koordinatori i procesit të përgatitjes, zbatimit dhe monitorimit të Planit të Veprimit duhet të jetë një person nga administrata komunale, i cili ka njohuri të mëdha për çështjet e energjisë në kuadër të administratës komunale. Koordinatori është figura kyçe në zbatimin e Planit të Veprimit, i cili i merr të gjitha vendimet e rëndësishme nga fillimi, dhe i cili propozon themelimin e të gjitha grupeve punuese dhe organeve monitoruese të nevojshme për zbatim. Këshilli komunal i energjisë duhet të mbledh ekspertë të njohur me përvojë të madhe dhe vizion.

Rekomandimet për të siguruar burimet e nevojshme financiare për të zbatuar masat e identifikuar janë në vijim:

- Krijimi i Trupit Koordinues të Komunës së Deçanit për të siguruar mbështetje profesionale për zyrat komunale, departamentet dhe institucionet për të aplikuar për fondet në dispozicion;
- Organizimi i seminareve trajnuese për punonjësit e zyrave administrative, departamenteve dhe institucioneve komunale për mekanizmat e financimit në dispozicion dhe mënyrat e aplikacioneve të suksesshme për këto fonde;
- Informimi i vazhdueshëm i zyrave komunale, departamenteve dhe institucioneve për mundësitë financiare (fonde të brendshme dhe programet e BE-së, etj.);
- Të behet analiza e informacionit të mbledhur për mundësitë e identifikuar për të aplikuar dhe ti dërgojnë ato në zyrat përkatëse komunale, departamentet dhe institucionet;
- Monitorimi i vazhdueshëm dhe raportimin tek autoritetet komunale në lidhje me rezultatet dhe problemet dhe pengesat e mundshme të identifikuar dhe për eliminimin e tyre me kohë;
- Monitorimi sistematik dhe raportimi mbi zbatimin e projekteve të BE-së që synojnë përmirësimin e dinamikës dhe performancës.

Bazuar në situatën energjetike në Komunë, analizat e kryera të energjisë dhe dokumentet zyrtare të Komunës, rekomandimet e synuara për zbatimin e suksesshëm të këtij Plani të Veprimit përfshijnë aktivitetet e mëposhtme:

- *Themelimi i menaxhmentit të projektit për çdo masë individuale në kuadër të Komunës* - duhet të krijohet ekipi përgjegjës për zbatimin e projektit për secilën masë të propozuar në Planin e Veprimit. Organizimi i menaxhimit të projektit në nivelin e masës do të sigurojë ekspertin e nevojshëm dhe burimet teknike për zbatimin e suksesshëm të asaj mase;
- Menaxhimi i të dhënave të mbledhura në mënyrë sistematike për energjinë në komunë;
- Organizimi i vazhdueshëm i ngjarjeve të shumta informative dhe edukative për promovimin e efijencës së energjisë për grupe të ndryshme të qytetarëve - Ditët e energjisë në komunë, , Ditët e lëvizshmërisë (qarkullimit)- E në komunë, etj.
- *Menaxhimi i suksesshëm financiar për zbatimin e PVKEK-s* - Bashkëpunimi i mirë i Trupit Koordinues me zyrat komunale, departamentet dhe institucionet në mënyrë që të identifikohen strukturat optimale financiare për zbatimin e masave të identifikuara - së bashku me mbështetjen e publikut është e nevojshme të marrin në konsideratë përfshirjen sa më të madhe të mekanizmave të tregut përmes modeleve SPK dhe PPP për projekte komerciale të qëndrueshme;
- *Themelimi dhe monitorimi sistematik i treguesve të identifikuar të efijencës së energjisë në Komunë* - numrin e auditimeve energjetike të kryera dhe certifikatat e energjisë të lëshuara; numri i ngjarjeve të rëndësishme arsimore dhe informative dhe numrin e pjesëmarrësve; Numri i dokumentacioneve të përgatitur të projekteve; Numri i autobusëve me bionaftë, etj.;
- *Vazhdimi i të gjitha aktiviteteve*, qëllim të ndërtimit të një Komune me energji të qëndrueshme të bazuar në mbrojtjen e mjedisit, efikasitetin e energjisë dhe burimet e ripërtërishme të energjisë si parakushte të rëndësishme për rritjen e cilësisë së jetës të gjithë qytetarëve të saj.

Zbatimi i masave të propozuara do të mundësojë energji të drejtpërdrejtë dhe kursime financiare, do të zvogëlojë efektet e dëmshme, do të përmirësojë cilësinë e jetës, dhe do ta rrit nivelin e përgjegjësisë dhe vetëdijen mes qytetarëve, e cila është angazhimi strategjik dhe qëllimi i politikës së qeverisë së përgjegjshme në Komunën e Deçanit.

REPUBLIKA E KOSOVËS
REPUBLIC OF KOSOVA
REPUBLIKA KOSOVA

KOMUNA E DEÇANIT
MUNICIPALITY OF DEÇAN
OPSTINA DEÇAN

**LISTA E VEÇANTË E PRONAVE KOMUNALE TË PARAPARA PËR DHËNIE NË
SHFRYTËZIM PËR INTERES PUBLIK GJATË VITIT 2023**

Nr.	NR. i Parcelës	Zona Kadastrale	Vendi i quajtur	Kultura	Sipërfaqja në m ²	Pronari
01.	00736-0	Rastavicë	Arat e Kodrës	Kullosa-4 Ndërtesë	7942 524	Komuna e Deçanit
02.	01098-0	Dranoc	Blleta	Mal – 4	107210	Komuna e Deçanit
03.	00429-0	Deçan	Kshtojt e podit	Mal – 4	23036	Komuna e Deçanit
04	01294-1	Deçan	Fshati	Oborr Shtëpi	2099 626	Komuna e Deçanit
05	1256-0	Deçan	Fshati	Shtëpi Ndërtesë	337	Komuna e Deçanit
06	1257-0	Deçan	fshati	Shtëpi Ndërtesë	25	Komuna e Deçanit
07	4690-0	Deçan	fshati	Oborr	7048 (Pjesë)	Komuna e Deçanit
08	00334-0	Deçan	Mazhlec	Mal, Kl.3	204	Komuna e Deçanit
09	00335-0	Deçan	Mazhlec	Mal, Kl.3	308	Komuna e Deçanit
10	00336-0	Deçan	Mazhlec	Mal, Kl.3	638	Komuna e Deçanit
11	00337-0	Deçan	Mazhlec	Mal, Kl.4	1310	Komuna e Deçanit
12	00341-0	Deçan	Mazhlec	Mal, Kl.4	1624	Komuna e Deçanit
13	00342-0	Deçan	Mazhlec	Mal, Kl.3	12792	Komuna e Deçanit

Deçan, dt.16.12.2022

**Kryetari i Komunës
Bashkim Ramosaj**

REPUBLIKA E KOSOVES
REPUBLIC OF KOSOVA
REPUBLIKA KOSOVA

KOMUNA E DEÇANIT
MUNICIPALITY OF DEÇAN
OPSTINA DEÇAN

Drejtoria Për Mbrojtje, Shpëtim
Dhe Shërbime Publike

09 Nr. _____ /2022 Dt. 15 /11 /2022

Per/To/Za :	Drejtoria për Gjeodezi dhe Kadastër- Drejtorin Z. Agron Muslijaj
CC :	/
Përmes/Through/Preko :	/
Nga/From/Od :	Drejtori për Mbrojtje, Shpëtim dhe Shërbime Publike z. Izet Zehun
Tema/Subject/Subjekat	Kërkesë

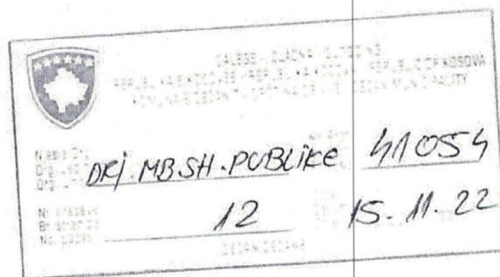

Kërkojmë nga Drejtoria për Gjeodezi dhe Kadastër që të na pajis me:

1. Kopje të planit;
2. Certifikatën e pronësisë në parcelën e zonës Kadastrale në Hulaj nr. 62 .

Kërkeses ia bashkangjes dokumentacionin e duhur që na nevojitet në kopje.

Me respekt:

REPUBLIKA E KOSOVËS
REPUBLIC OF KOSOVA
REPUBLIKA KOSOVA

KOMUNA E DEÇANIT
MUNICIPALITY OF DEÇAN
OPSTINA DEÇAN

Drejtoria për Mbrojtje, Shpëtim dhe
Shërbime Publike

09 Nr. _____ /2022 | Dt. 15 / 11 /2022

Duke u bazuar në Ligjin për Menaxhimin e Mbeturinave Nr. 04/L-060, Plani Komunal për Menaxhimin e Mbeturinave për vitin 2018-2022 si dhe Rregullorja Komunale për Menaxhimin e Mbeturinave me nr. të protokollit 4036 të dt.07/02/2019 si dhe Memorandumit të Bashkëpunimit në mes Komunës së Deçan-it dhe Giz-it i nënshkruar në Mars të vitit 2018, bëjmë këtë:

PROPOZIM

(Për caktimin e lokacionit për deponi inerte)

Kërkojmë nga Asambleja e Kuvendit Komunal në Deçan që të caktohet lokacioni për deponi inerte (mbeturina të ngurta) në ngastrën kadastrale nr.P-70505078-00062-0, Zona Kadastrale Hulaj dhe në ngastrën kadastrale me nr. P-70505021-00353-0, Zona Kadastrale Deçan.

Ky propozim është shumë i nevojshëm që të merr miratimin e Asamblesë Komunale sepse përmbushet një ndër kriteret në performancë, po ashtu është obligim që derivon nga Ligji për Menaxhimin e Mbeturinave, Plani Komunal për Menaxhimin e Mbeturinave si dhe Rregullorja Komunale për Menaxhimin e Mbeturinave.

Këtij propozimi ja bashkëngjitem kopjen e planit dhe certifikatën e pronësisë.

Drejtori i Drejtorisë për Mbrojtje, Shpëtim
dhe Shërbime Publike

Izet Zenuni

REPUBLIKA E KOSOVËS / REPUBLIKA KOSOVA / REPUBLIC OF KOSOVO
QEVERIA E KOSOVËS / VLADA KOSOVA / GOVERNMENT OF KOSOVA
MINISTRIA E MJEDISIT, PLANIFIKIMIT HAPËSINOR DHE INFRASTRUKTURËS
MINISTARSTVO ŽIVOTNE SREDINE, PROSTORNOG PLANIRANJA I INFRASTRUKTURE
MINISTRY OF ENVIRONMENT, SPATIAL PLANNING AND INFRASTRUCTURE

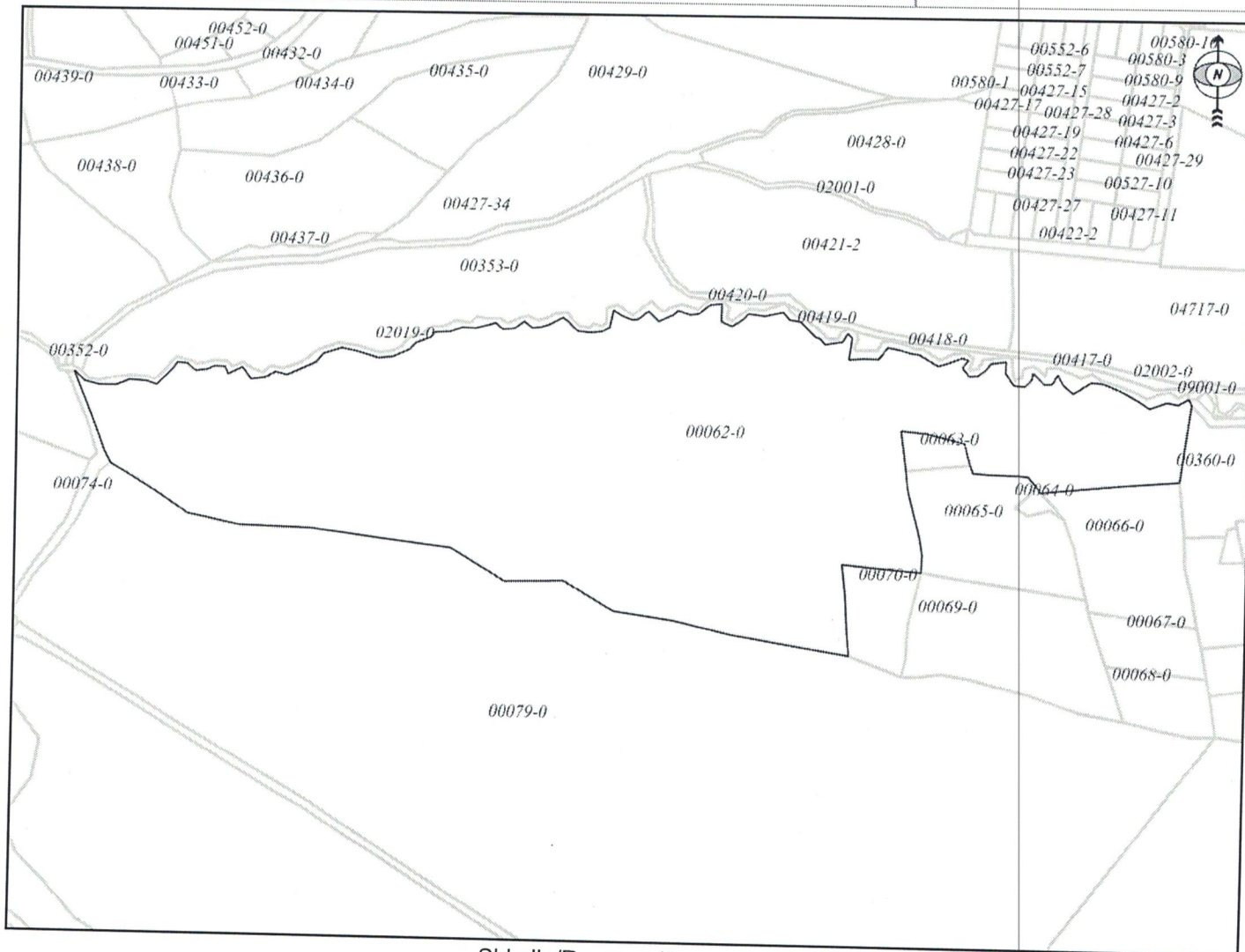
AGJENCIA KADASTRALE E KOSOVËS/ KATASTARSKA AGENCIJA KOSOVA/ KOSOVA CADASTRAL AGENCY

KOPJA E PLANIT / KOPIJA PLANA / COPY PLAN

Zyra Kadastrale Komunale/ Opštinska Katastarska Kancelarija /Municipal Cadastral Office : DEÇAN

Zona Kadastrale / Katastarska Zona / Cadastral Zone: Hulaj

Njësia/Jedinica/Unit	Tipi/Vrsta/Type	Sipërfaqja/Povšina/Area m ²
P-70505078-00062-0	Parcelë / Parcela / Parcel	104720

Shkalla/Razmera/Scale: 1:4719

Punoi/Obradio/Created:

Data/ Data/Date: 15.11.2022

Koha/ Vreme/ Time: 11:14:33

Nënshkrimi/Potpis/Signature:

Shënim/Beleška/Note:

Aprovoi/Usvojio/Approved: Drejtori/Direktor/Director

Nënshkrimi/Potpis/Signature:

Republika e Kosovës

Republika Kosova-Republic of Kosovo

Qeveria - Vlada - Government

Ministria e Mjedisit, Planifikimit Hapësinor dhe Infrastrukturës / Ministarstvo Životne Sredine, Prostornog Planiranja i Infrastrukture /

Ministry of Environment, Spatial Planning and Infrastructure

AGJENCIA KADASTRALE E KOSOVËS / KATASTARSKA AGENCIJA KOSOVA / KOSOVO CADASTRAL AGENCY

CERTIFIKATË / CERTIFIKAT / CERTIFICATE

NJËSIA KADASTRALE / KATASTARSKA JEDINICA / CADASTRAL UNIT : P-70505078-00062-0

Numri i lëndës / Broj Predmet / Case Referent Number:	12-41054-2022
Data dhe koha e lëshimit / Datum i vreme izdavanja / Date and time of submission:	15.11.2022 - 11:10
Komuna / Opština / Municipality:	DEÇAN / DEČANE / DEČAN
Zona kadastrale / Katastarska Zona / Cadastral Zone:	Hulaj / Hulaj / Hulaj
Zyra Kadastrale Komunale / Opštinska Katastarska Kancelarija / Municipal Cadastral Office:	DEÇAN / DEČANE / DEČAN

A. TË DHËNAT PËR NJËSINË KADASTRALE / PODACI O KATASTARSKOJ JEDINICI / CADASTRAL UNIT DATA

Numri i njësise kadastrale Broj katastarske jedinice Cad. Unit. No.	Lloji i njësise Vrsta Jedinice Unit Type	Lloji i pronës Vrsta imovine Property Type	Zona U/R G/S U/R	Sipërfaqja Površina Area (m²)	Përshkrim Opis Description	Krijuar më datën Uradjeno na dan Created On	Azhuruar Ažurirano Updated
P-70505078-00062-0	PARCELË / PARCELA / PARCEL	Pronë private / Privatna Imovina / Privately owned Land		104720			

A.1 ADRESA E NJËSISË KADASTRALE / ADRESA KATASTARSKE JEDINICE / CADASTRAL UNIT ADDRESS

Vendi i quajtur Mesto zvano Called place	Kodi Postal Poštanski Kod Postal Code	Emri i rrugës Naziv ulice Street name	Krijuar më datën Uradjeno na dan Created On	Azhuruar Ažurirano Updated
QESTA-QESTA				

A.2 LLOJI I SHFRYTËZIMIT / VRSTA KORISCENJA / TYPE OF USE

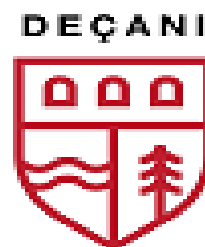
Numri Broj Number	Lloji i shfrytëzimit të parcelës Vrsta koriscenja parcele Parcel Type Of Use	Shfrytëzimi aktual i parcelës Trenutno koriscenje parcele Parcel Current Use	Kualiteti i klasës Kvalitet klase Quality Class	Sipërfaqja Površina Area
1	Pyjor/šumsko/Forestry	Tokat Pyjore/šumsko zemljište/Forest	Mal I Klasës 2/Suma 2 Klase/2nd Class Forest	104720

B. PRONARI/POSEDUESI - VLASNIK/DRŽALAC - OWNER/POSSESSOR

Të drejtat Prava Rights	Emri Ime Name	Nr. personal Licni broj ID. No.	Vendbanimi Prebivaliste Resident	Kodi postal Poštanski kod Postal code	Hollësitë e adresës Pojedinsti adrese Address details	Pjesa e pronës Deo imovine Share quota	Pershkrimi Opis Description
Posedim individual / Individualna Drzavina / Single possessor	P.SH. OPPB (KOSOVODRVO PRISHTINA OOUR)	KCID0505165	DEQAN / DEQAN / DEQAN /		EDUARD KARDELJ	1/1	

REPUBLIKA E KOSOVËS – REPUBLIC OF KOSOVO
KOMUNA - MUNICIPALITY
DEÇANI

Plani Komunal për Menaxhimin e Mbeturinave 2023-2027

Nëntor 2022, Deçan

1	PREZENTIMI I PLANIT KOMUNAL PËR MENAXHIMIN E MBETURINAVE	6
1.1	QËLLIMI DHE FUSHËVEPRIMI I PLANIT.....	6
1.2	BAZA LIGJORE DHE INSTITUCIONALE PËR HARTIMIN E PLANIT.....	7
1.3	KONTEKSTI LOKAL.....	11
2	GJENDJA EKZISTUESE E MENAXHIMIT TË MBETURINAVE	20
2.1	TË DHËNAT PËR MBETURINA NË KOMUNË	20
2.2	SHËRBIMI I GRUMBULLIMIT DHE TRANSPORTIT TË MBETURINAVE ,	21
2.3	OPERATORËT E SHËRBIMIT TË GRUMBULLIMIT DHE TRANSPORTIT	21
2.3.	RISHIKIMI I IMPLEMENTIMIT TË PLANIT.....	23
2.4.	PERFORMANCE E SHËRBIMIT	25
2.4	EFIKASITETI I STAFIT TË OFRUESIT TË SHËRBIMEVE:.....	25
2.5	PERFORMANCA FINANCIARE E MM.....	26
2.5.	INFRASTRUKTURA PËR NDARJE, RICIKLIM DHE DEONIM TË MBETURINAVE	27
2.6.	MENAXHIMI I KATEGORIVE TJERA TË MBETURINAVE.....	28
3	OBJEKTIVAT E MM DHE PLANI OPERACIONAL.....	29
3.1	VIZIONI I MM	29
3.2	OBJEKTIVAT DHE CAQET E MM	29
3.3	OBJEKTIVI 1: PARANDALIMI DHE REDUKTIMI I KRIJIMIT TË MBETURINAVE	30
3.4	OBJEKTIVI 2: RIPËRDORIMI DHE RICIKLIMI I MBETURINAVE	33
3.5	OBJEKTIVI NR. 3: OFRIMI I SHËRBIMEVE CILËSORE, EFIKASE DHE TË QENDRUESHME TË MM	41
3.6	OBJEKTIVI NR. 4: TRAJTIMI DHE DEONIMI I SIGURT I MBETURINAVE SI MJETI I FUNDIT.....	44
3.7	OBJEKTIVI 5: ZHVILLIMI I KUADRIT DHE KAPACITETEVE INSTITUCIONALE PËR MENAXHIMIN E MBETURINAVE	45
4	PLANI I MM NË KUSHTE EMERGJENTE	47
5	PLANI FINANCIAR, VEPRIMI DHE MONITORIMI.....	48

LISTA E SHKURTESAVE:

AMMK	Agjencioni i Mbrojtjes së Mjedisit të Kosovës
ASK	Agjencioni i Statistikave të Kosovës
BE	Bashkimi Evropian
BMZ	Ministria federale gjermane për bashkëpunim dhe zhvillim ekonomik
CEDE	Qendra për Edukim dhe Zhvillim të Mjedisit
DRS	Sistemi i kthimit të depozitës
ELV	Automobila mbeturinë
EPR	Përgjegjësia e zgjeruar e prodhuesit
GIZ	Ministria federale gjermane për bashkëpunim dhe zhvillim ekonomik
QeK	Qeveria e Kosovës
ITMB	Impijanti për trajtimin mekanik biologjik
IWMS	Sistemi i menaxhimit të integruar të mbeturinave
JICA	Agjencia Japoneze e Bashkëpunimit Ndërkombëtar
KfE	Kreditanstalt für Eiederaufbau
KIËER	Instituti i Kosovës për hulumtim të ujit dhe mjedisit
KLMC	Kompania për menaxhimin e deponive të Kosovës
KRM	Kompania Regjionale e Mbeturinave
MESPI	Ministria e mjedisit planifikimit hapësinor dhe infrastrukturës
MND	Mbeturina nga ndërtim demolimi
MPEE	Mbeturina nga pajisje elektrike dhe elektronike
MRF	Qendra e rikuperimit të materialit
OECD	Organizata për Bashkëpunim dhe Zhvillim Ekonomik
PKMM	Plani komunal për menaxhim të mbeturinave
PPP	Partneriteti publik privat
PZP	Përgjegjësia e zgjeruar e prodhuesit
SIMM	Strategjia e integruar e menaxhimit të mbeturinave
WFD	Direktiva kornizë e mbeturinave

Lista e tabelave

Tabela 1	Të dhënat mbi popullatën
Tabela 2	Migrimi për vitin 2021 në Komunën e Deçanit
Tabela 3	Sasia e mbeturinave të grumbulluara 2021 në Komunën e Deçanit
Tabela 4	Kompozicioni i mbeturinave bazuar në analizën e kompozicionit 2021
Tabela 5	Bilanci i mbeturinave komunale
Tabela 6	Operatorët e mbeturinave nën përgjegjësi komunale
Tabela 7	Operatorët tjerë të mbeturinave që operojnë në territorin e komunës
Tabela 8	Mbulimi me shërbim në territorin e komunës per vitin 2021
Tabela 9	Mbulimi i ofrimit të shërbimit për EF sipas vendbanimit
Tabela 10	Tipologjia dhe frekuenca e ofrimit të shërbimit
Tabela 11	Pajisjet për hudhjen dhe grumbullimin e mbeturinave
Tabela 12	Pajisjet për grumbullim dhe transport të mbeturinave
Tabela 13	Pasqyra e realizimit të objektivave të PKMM
Tabela 14	Efikasiteti i stafit të shërbimeve të MM
Tabela 15	Performanca e grumbullimit dhe transportit të mbeturinave
Tabela 16	Shpenzimet e shërbimit të MM
Tabela 17	Të hyrat dhe arkëtimi i ofrimit të shërbimeve të MM
Tabela 18	Mbulimi i kostove dhe efikasiteti i operimit
Tabela 19	Lista e propozuar e objektivave të planit
Tabela 20	Korniza strategjike e Objektivit 1
Tabela 21	Shpërndarja e komposterëve për shtëpi rezidenciale dhe restorante
Tabela 22	Korniza strategjike e Objektivit 2
Tabela 23	Parashkimet demografike të popullatës
Tabela 24	Parashikimi i gjenerimit të mbeturinave
Tabela 25	Parashikimi i gjenerimit të mbeturinave sipas kompozicionit
Tabela 26	Caqet e riciklimit
Tabela 27	Orari i ndarjes së mbeturinave në burim
Tabela 28	Korniza strategjike e objektivit 3
Tabela 29	Strategjia e zgjerimit me shërbim
Tabela 30	Efikasiteti i stafit
Tabela 31	Korniza strategjike e objektivit 4
Tabela 32	Korniza strategjike e objektivit 5
Tabela 33	Plani veprimit dhe monitorimit - Objektiv 1 „Parandalimi dhe reduktimi“
Tabela 34	Plani veprimit dhe monitorimit - Objektiv 2 „Ripërdorimi dhe riciklimi“
Tabela 35	Plani veprimit dhe monitorimit - Objektiv 3 „Ofrimi i shërbimeve cilësore “
Tabela 36	Plani veprimit dhe monitorimit - Objektiv 4 „Deponimi i sigurtë si mjeti i fundit“
Tabela 37	Plani veprimit dhe monitorimit - Objektiv 5 „Zhvillimi i kuadrit dhe kapaciteteve institucionale për MM“

Fjala e kryetarit

Menaxhimi i mbeturinave është futur si prioritet në Komunën e Deçanit. Është një sfidë e përcjellur me vitet dhe që kërkonë zgjidhje të qëndrueshëm dhe të përhershme.

Nevoja për sektorin e mbeturinave janë të shumta, në mungesë të infrastrukturës modern për menaxhim, mjetet teknike, ndërgjegjësimin e qytetarëve dhe deri të zbatimi ligjor.

Në bazë të Ligjit për Vetëqeverisjen Lokale në Kosovë, komunat janë kompetente për sigurimin dhe mirëmbajtjen e shërbimeve publike dhe shërbimeve komunale, përfshirë këtu furnizimin me ujë, kanalizimin, trajtimin e ujërave të zeza dhe menaxhimin e mbeturinave, mirëpo mospërputhja e Ligjit për Ndërmarrjet Publike dhe pronësia e ndërmarrjeve publike ka bërë që problematika e menaxhimit të mbeturinave të ngritët në një nivel më të lartë të shqyrtimit dhe analizës. Sipas Ligjit për Mbeturinën, komunat kanë të drejtë t'i përgatisin planet e veta lokale për menaxhimin e mbeturinave të ngurta dhe t'i bëjnë planet e duhura operative për grumbullimin e mbeturinave në mënyrë më efektive.

Sidoqoftë, angazhimi i komunës si institucion që të vihet në shërbim të qytetarëve asnjëherë nuk është vënë në pyetje, pa marrë parasysh sfidat dhe problemet qoftë financiare, funksionale apo ligjore.

Në këtë drejtim përgatitja e një dokumenti për "menaxhimin e mbeturinave" vetëm sa e dëshmon seriozitetin dhe përkushtimin e komunës së Deçanit që këtij problemi t'i qaset me tërë kapacitetin e vet.

Harmonizimi i këtij dokumenti me legjislacionin kombëtar dhe Direktivat e BE-së na bënë të besojmë se kemi arritur të hartojmë një strategji afatgjatë të menaxhimit të mbeturinave.

Koncepti i detajuar për menaxhimin e mbeturinave në qytet dhe në vendbanimet rurale të Deçanit, themelimi i një rrjeti funksional për grumbullimin e mbeturinave, krijimi i një plani për menaxhimin e mbeturinave dhe mbështetja financiare e programeve për ngritjen e vetëdijes publike si dhe themelimi i një ndërmarrjeje publike që i parasheh ky dokument, do të jetë Plani i komunës së Deçanit për ta menaxhuar këtë problematikë në mënyrë afatgjatë. Për të ardhur deri te ky dokument është dashur kohë, angazhim dhe përkushtim i grupit punues të komunës së Deçanit cili në mënyrë të veçantë e ka shtjelluar këtë problematikë në përputhje me planet zhvillimore strategjike.

Në veçanti falënderojmë partnerët tanë nga Projekti GIZ-SMS, BE-së, dhe organizatave KIWER dhe CEDE që kanë ofrruar mbështetje në procesin e rishikimit të planit komunal duke punuar ngushtë me grupet punuese të komunës.

Kryetari i Komunës

1 Prezentimi i planit komunal për menaxhimin e mbeturinave

1.1 Qëllimi dhe fushëveprimi i planit

Plani Komunal i Menaxhimit të Mbeturinave të Ngurta (PKMMN) i Deçanit është dokument planifikimi që e mundëson zhvillimin e integruar të Menaxhimit të Mbeturinave. Plani komunal për menaxhimin e mbeturinave do të kontribuojë në menaxhimin me eficient të mbeturinave në territorin e Komunës, në zbatimin të politikave në pajtim me Strategjinë e Integruar për menaxhimin e mbeturinave në nivel nacional.

Objekti i PKMM është që të analizojë situatën aktuale të menaxhimit të mbeturinave në tërë territorin e komunës (organizimi, administrimi, rregulloret, financat, operimi dhe menaxhimi), të identifikojë çështjet dhe mangësitë, të vlerësojë pikat e forta dhe të dobëta, të propozojë rekomandime për përmirësime të gjendjes dhe përcaktojë vizionin, qëllimet dhe objektivat e reja (afatshkurtra, afatmesme), si dhe të hartojë një Plan Veprimi ku përcaktohen afatet kohore, kostot, autoritetet përgjegjëse si edhe indikatorët respektivë të suksesit për qëllime monitorimi.

Qëllimi i PKMM është ofrimi i kornizës strategjike për menaxhimin e qëndrueshëm të mbeturinave për periudhën pesëvjeqare për territorin e administruar nga Komuna e Deçanit në pajtueshmëri me dispozitat ligjore dhe kornizën planifikuese strategjike. PKMM është i hartuar në mënyrën që merr për bazë parimet e menaxhimit të qëndrueshëm të mbeturinave si në vijim:

PKMM ka si qëllim që të mundësojë dhe të sigurojë:

- Përputhshmëri me Strategjinë e Republikës së Kosovës për Menaxhimin e Mbeturinave (SRKMM) dhe objektivat e saj: duke kontribuar në zbatimin e politikave dhe arritjen e objektivave kombëtare të paracaktuara në fushën e menaxhimit të mbeturinave;
- Identifikimin e prioriteteve në sektorin e menaxhimit të qëndrueshëm të mbeturinave dhe përcaktimit të veprimeve për zgjidhjen e tyre, duke përfshirë të gjithë aktorët e mundshëm për përcaktimin e këtyre veprimeve dhe krijimin e strategjive për zbatimin e tyre në mënyrë efektive, të ndërthurura sipas një Plan Veprimi.
- Opsionet më të mira për menaxhimin e mbeturinave: për të mundësuar grumbullimin dhe trajtimin e mbeturinave në përputhje me objektivat kombëtare.
- Instrumente institucionale, organizative dhe rregullore: mundëson paraqitje të plotë të kuadrit institucional, organizativ dhe rregullator dhe rekomandon masat për përmirësimin e elementëve përbërës të tij, duke përfshirë ato që kontrollojnë mbeturinat në të gjithë sistemin e menaxhimit për të siguruar përputhshmërinë me standardet e menaxhimit të tyre.
- Nevojat financiare për investime: duke përshkruar dhe argumentuar nevojat financiare dhe nevojën për investime për zbatimin e skemave të grumbullimit dhe trajtimit të mbeturinave;
- Burime financiare për investime: duke krijuar një klimë të favorshme për sigurimin e fondeve qeveritare për mbeturina sikurse dhe fonde nga institucione ndërkombëtare.

PKMM do të shërbej si kornizë planifikuese dhe e veprimit për implementimin e sistemit të menaxhimit të mbeturinave, hartimin e buxheteve, përpilimin e planeve investuese, si dhe tërheqjen e asistencës së jashtme.

Vizioni - Komuna e Deçanit duke u bazuar në synimin e përgjithshëm do të sigurojë që shërbimet për rreth menaxhimit të mbeturinave të përfshijnë mbulueshmërinë e 100 % të territorit të Komunës.

Misioni- Komuna e Deçanit do të angazhohet maksimalisht për zgjerimin e Shërbimit të Mbledhjes së Mbeturinave dhe për ngritjen e cilësisë së shërbimit. Kurse në një afat sa më shkurtër, komuna e Deçanit planifikon që shërbimin e mbledhjes së mbeturinave të bej në formë më modern respektivisht përmes mbledhjes së diferencuar për të inkurajuar riciklimin, reduktimin e mbeturinave, ndarja në burim dhe kompostimin.

Masat e Shërbimit të Grumbullimit të Mbeturinave:

- **Masa e Parë** - Ngritja e Cilësisë së Shërbimit në mënyrë të qëndrueshme dhe respektimi i standardit nga të gjithë ata të cilëve u ofrohet shërbimit.
- **Masa e dytë** - Rritja e Mbulueshmërisë me Shërbimin e Grumbullimit të Mbeturinave dhe përmirësimi i situatës financiare që lidhet me shërbimin e grumbullimit dhe largimit të mbeturinave.
- **Masa e Tretë** - Krijimi i strukturave organizative;
- **Masa e Katërtë**- Vlerësimi i gjendjes ekzistuese;
- **Masa e Pestë**- Planifikimi operacional i menaxhimit të qëndrueshëm të mbeturinave;
- **Masa e Gjashtë**-Planifikimi financiar për menaxhim të qëndrueshëm të mbeturinave;
- **Masa e Shtatë**- Konsultimet për zbatueshmërinë e planit me përfaqësuesit kryesorë të komunës.

Hartimi i planit lokal për menaxhim të integruar të mbeturinave është mbështetur në pjesëmarrjen aktive të institucioneve përkatëse lokale dhe atyre qendrore, të komunitetit dhe organizatave joqeveritare. Realizimi i programeve dhe aktiviteteve të propozuara në plan do t'i referohet mundësive për zhvillim ekologjik të komunës së Deçanit dhe qasjes sistematike dhe gjithëpërfshirëse me implikime aftagjata për jetën e qytetarëve të komunës sonë.¹

1.2 Baza ligjore dhe institucionale për hartimin e planit

1.2.1 Baza ligjore për hartimin e planit

Baza themelor legislative për menaxhimin e mbeturinave në Kosovë është Ligji 2011-04 L 060 për Mbeturinat i cili rregullon aspektet specifike të menaxhimit të mbeturinave të ngurta dhe llojeve tjera të mbeturinave. Ligji në fjalë ndërmjet tjerash ofron parimet bazë mbi menaxhimin e mbeturinave përfshi klasifikimin e mbeturinave si dhe rolet e përgjegjësive të aktorëve kyq në menaxhimin e tyre, si aspektet e operimit, dhe licencimit të operatorëve.

Në mënyrë specifike **Ligji i Mbeturinave** përmes Nenit 15 i përcakton kompetencat e komunave sa i përket menaxhimit të mbeturinave. Komunitet sipas këtij Neni janë përgjegjës për hartimin dhe zbatimin e Planeve Komunale të Menaxhimit të Mbeturinave, krijimin e sistemit të menaxhimit të mbeturinave, përzgjedhjes së operatorëve të licencuar si dhe përcaktimit të tarifave dhe mënyrën e arkëtimit të mjeteve. Ligji i mbeturinave është hartuar

¹ Plani Lokal për Menaxhimin e Integruar të Mbeturinave Komuna e Deçanit 2021-2025

në masë të konsiderueshme me direktivat përkatës të KE që e rregullojnë lëminë e menaxhimit të mbeturinave komunale dhe rrjedhave tjera të mbeturinave.

Korniza Ligjore përmban edhe një numër të konsideruar të ligjeve tjera sektoriale të cilat në mënyrë indirekte rregullojnë menaxhimin e mbeturinave. Këto Ligjë përfshijnë: Ligji Nr. 03/L-025 për Mbrojtjen e Mjedisit, Ligji Nr. 03/L-040 për Vetëqeverisjen Lokale, Ligji Nr. 03/L-087 për Ndërmarrjet Publike, Ligji Nr. 04/L-174 për Planifikimin Hapësinor, Ligji Nr. 04/L-045 për Partneritet Publiko Privat, etj.

Neni 17 i Ligjit Nr. 03/L-040 për Vetëqeverisjen Lokale, përcakton menaxhimin e mbeturinave si kompetencë të komunave përfshi edhe aspektet e menaxhimit operativ dhe financiar të shërbimit dhe buxhetimit .

Ligji Nr. 03/L-087 për Ndërmarrjet Publike ndërmjet tjerash rregullon aspektet relevante të pronësisë së ndërmarrjeve publike për menaxhimin e mbeturinave, udhëheqjen kooperative, transparencën financiare, dhe formimin e ndërmarrjeve komunale.

Baza ligjore për menaxhimin e mbeturinave në nivelin lokal të Komuna e Deçanit përfshinë:

- Rregulloren Komunale për menaxhimin e mbeturinave, ku përcaktohet qartë roli dhe përgjegjësia e prodhuesve dhe operatorëve të mbeturinave, me qëllim administrimin e suksesshëm të tyre brenda territorit të saj administrativ. Kjo rregullore përcakton rregullat dhe procedurat për administrimin vendor të mbeturinave, procedurat për trajtimin e ankesave të qytetarëve si dhe gamën e sanksioneve për mosrespektim të rregullave.
- Rregulloren për Leje mjedisore etj.

Dokumentat tjera planifikuese-ligjore në lëmin e menaxhimit të mbeturinave janë edhe:

- Strategjia (2021-2030) dhe Plani i Veprimit (2021-2023) për Menaxhimin e Integruar të Mbeturinave në Kosovë- dokument strategjik që synohet të arrij zhvillimin e integruar dhe të qëndrueshëm të menaxhimit të mbeturinave dhe të ndikoj në ruajtjen e shëndetit publik, zhvillimin social dhe ekonomik të vendit. Dokumenti synon të trajtojë të metat dhe kufizimet aktuale në sektorin e menaxhimit të mbeturinave, duke i përcaktuar dhe realizuar objektivat strategjike.

Dokumente strategjike në nivel lokal që rregullojnë dhe trajtonë aspektet e menaxhimit të mbeturinave:

- **Plani Zhvillimor Komunal i Komunës së Deçanit 2020-2028-** Është bazë për zhvillim të qëndrueshëm në komunën e Deçanit, dhe synon ruajtjen e mjedisit, shfrytëzimin e qëndrueshëm të resurseve për zhvillim ekonomik, për gjeneratat e ardhshme dhe balancimin e zhvillimeve hapësinore. Përmes këtij plani koordinohen kërkesat sociale dhe ekonomike për hapësirën me funksionet e saj kulturore dhe ekologjike.
- **Plani Lokal i Veprimit Mjedisor 2020-2023-** Qëllimi kryesor i këtij plani është krijimi një strategjie për eliminimin e problemeve të ndotjes së mjedisit dhe tejkalimin e tyre
- **Plani lokal për menaxhimin e integruar të mbeturinave 2021-2025-** Plani Lokal i Menaxhimit të Integruar të Mbeturinave komunale (PMIM) është një dokument planifikimi strategjik, i cili mundëson zbatimin e politikave kombëtare të mbeturinave duke i harmonizuar me politikën në nivel qendror dhe atë lokal për menaxhimin e mbeturinave komunale.
- **Plani lokal për menaxhimin e mbeturinave inerte nga ndërtim demolimi, 2020-** Nëpërmjet një menaxhimi të qëndrueshëm dhe të përgjegjshëm të mbeturinave sipas

llojeve të tyre, do të adresojmë sfidat që ndërlidhen me menaxhimin e mbeturinave inerte dhe krijimin e kushteve për deponimin dhe trajtimin e tyre,

- **Plani për qëndren e grumbullimit dhe magazinimit të mbeturinave të vëllimshme, 2020** - Plani lokal për trajtimin e mbeturinave të vëllimshme i komunës së Deçanit është dokument planifikimi që e mundëson zbatimin e Strategjisë së Republikës së Kosovës për Menaxhimin e Mbeturinave dhe Planin e Republikës së Kosovës për Menaxhimin e Mbeturinave në nivel lokal, duke i kontribuar zbatimit të politikave dhe përmbushjes së objektivave kombëtare
- **Kornizën afatmesme buxhetore 2020-2022 dhe 2021-2023**, që prezantojnë projektet strategjike për fuhën e mjedisit.

1.2.2 Korniza institucionale për menaxhimin e mbeturinave

Rolet dhe përgjegjësitë e akterëve kyq sa i përket menaxhimit të mbeturinave janë të sanksionuara me Ligjin mbi Mbeturina dhe aktet tjera relevante ligjore dhe nënligjore. Autoritet kryesore të menaxhimit të mbeturinave janë Ministria e Mjedisit, Planifikimi Hapësinor dhe Infrastrukturës dhe Komunitat e Kosovës.

Sipas Ligjit të Mbeturinave Ministria administron me mbeturinat e rrezikshme, mbeturinat toksike, mbeturinat likuide, industriale dhe të ngjashme. Komunitat nga ana tjetër menaxhojnë me mbeturinat komunale, mbeturinat inerte dhe nga demolimet, mbeturinat e vëllimshme dhe mbeturinat tjera jo të rrezikshme.

Neni 14 i Ligjit të Mbeturinave përcakton kompetencat e MMPH dhe këto kompetenca përfshijnë ndërmjet tjerash: (i). Hartimin e ligjeve, politikave strategjisë për menaxhimin e mbeturinave; (ii) zbatimin e strategjisë dhe masterplanit; (iii) dhënjen e licencave për operatorët; (iv) dhe krijimin e bazës së shënimeve dhe sistemit informativ për menaxhimin e mbeturinave.

Neni 15 i Ligjit të Mbeturinave përcakton kompetencat e Komunave dhe këto kompetenca përfshijnë ndërmjet tjerash: (i) krijimin e sistemit për menaxhimin e mbeturinave; (ii) hartimin e planit lokal të veprimit për menaxhimin e mbeturinave; (iii) përzgjedhjen e personave të licencuar për menaxhimin e mbeturinave; dhe (iv) caktimin e tarifave të mbeturinave dhe mënyrën e inkasimit të mjeteve.

Autoritet tjera për menaxhimin e mbeturinave janë:

- **Ministria e Zhvillimit Ekonomik** - Menaxhimi i Ndërmarrjeve Publike në Nivel Qëndror përfshi Kompaninë për Menaxhimin e Deponive të Kosovës; caktimi i tarifave për deponimin e mbeturinave
- **Ministria e Shëndetësisë** - Menaxhimin e Mbeturinave dhe Produkteve Medicinale
- **Ministria e Punëve të Brendshme** - Bënë koordinimin në fushën e mbrojtjes dhe shpëtimit nga fatkeqësitë natyrore e të tjera dhe sipas nevojës cakton anëtarët pjesëmarrës në komisionin për vlerësimin e dëmeve eventuale nga mbeturinat.
- **Agjencioni i Veterinës dhe Ushqimit** - është përgjegjës për rregullimin e aspekteve të menaxhimit me mbeturinat me prejardhje shtazore;
- **Dogana e Republikës së Kosovës** - kryen kontrollin, evidentimin dhe mbikëqyrjen e importit, eksportit dhe kalimit transit të mbeturinave
- **Policia e Republikës së Kosovës** - bashkëpunon me agjencionet dhe organizatat e vendeve tjera për identifikimin, luftimin dhe parandalimin e veprimeve të ndaluara dhe keqpërdorimit të mbeturinave.

Rolet dhe përgjegjësitë e organeve komunale në menaxhimin e mbeturinave janë paraqitur si në vijim:

- **Drejtoria për Urbanizëm, Planifikim hapësinor dhe Mbrojtje të mjedisit** – është përgjegjëse për vlerësimin dhe mbrojtjen e mjedisit, lejet e ndërtimit në hartimin e planeve zhvillimore, hartës zonale, mbikqyerjen e projekteve për mbrojtjen e mjedisit, etj.
- **Drejtoria për Mbrojtje, Shpëtim dhe Shërbime Publike** - është përgjegjëse për menaxhimin e të gjitha punimeve në pronën publike dhe komunale, masat parandaluese dhe ofrimin e shërbimeve në rast të fatkeqsive natyrore dhe tjera.
- **Drejtoria për Inspektimit** është përgjegjëse për mbrojtjen e mjedisit, e në këtë kontekst edhe të mbeturinave. Është përgjegjëse edhe për mbikëqyrjen dhe zbatimin e ligjeve dhe dispozitave të rregulloreve komunale në lëmin e Inspektoratit të Mbrojtjes së Mjedisit, tregut, sanitar, bujqësisë etj.
- **Drejtoria për Buxhet dhe Financë** - është përgjegjëse për propozimin e taksave, tarifave dhe ngarkesave tjera komunale si dhe inkasimin e tyre. Kjo Drejtori është përgjegjëse për hartimin dhe zbatimin e rregulloreve komunale për çështjet financiare, si dhe kryen punë tjera të përcaktuara me ligj,
- **Ndërrmarrja publike Komunale “Higjiena” Decan)** ” – kjo ndërmarje si Shoqëri Aksionare, është përgjegjëse për kryerjen e shërbimeve të grumbullimit, bartjen nga vendbanimet dhe deri tek deponitë e mbeturinave

1.3 Konteksti lokal

1.3.1 Pozita gjeografike:

Deçani është qytezë në pjesën perëndimore të Kosovës. Komuna e Deçanit në vijën ajrore është larg nga Deti Adriatik 90 km, kurse 220 km larg nga Deti Egje. Drejtimi i shtrirjes së territorit të Komunës së Deçanit është veriperëndim - jug-lindje në mes gjatësisë lindore: 20° 5' e 20" dhe 20° 32' e 8" dhe në mes gjatësisë veriore: 42° 33' e 30" dhe 42° 26' e 3" dhe sipas Sistemit Global të Pozicionimit: Veri - 47° 00' dhe 47° 20' dhe Lindje - 20° 52' dhe 20° 06'.

Në perëndim kufizohet me Republikën e Shqipërisë në gjatësi prej 5.5 km ndersa në veriperëndim kufizohet më Malin e Zi 12.5 km. Në veri kufizohet më Komunën e Pejës: PT-2424 deri 460 (Maznik) më gjatësi prej 38.5 km . Në jug-lindje kufizohet me Komunën e Gjakovës nga PT - 460 deri të Gunga e Hereqit - në Jug nga PT 489 me gjatësi prej 24.05 km. Në jug dhe perëndim kufizohet me Komunën e Junikut 24.35m .

Deçani është vendosur përgjatë rrugës kryesore Pejë-Gjakovë-Prizren, dhe ka pozitë të mirë gjeografike. Nëpërmjet hekurudhës në Pejë lidhet me arterien kryesore ballkanike. Rruga automobilistike nëpër Pejë, Zhleb dhe Rozhajë bënë lidhjen më të shkurtër me Detin Adriatik, ndërsa nëpërmjet Gjakovës dhe Prizrenit lidhet me pjesët jugore të Kosovës dhe me rrugën e kombit, me Shqipërinë, shih fig.1.

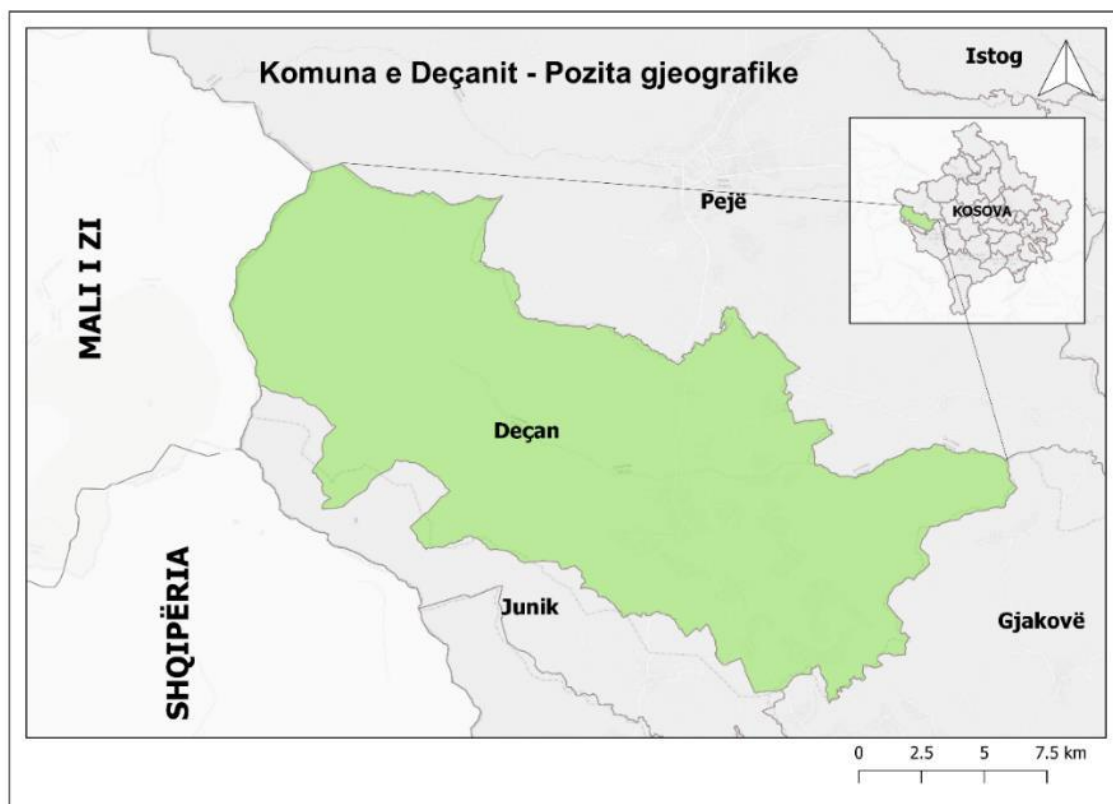

Fig.1. Territori i Komunës së Deçanit në hartën e Kosovës

Klima

Në veçoritë klimatike të territorit të Komunës së Deçanit rol vendimtar luan edhe relievi. Afersia e Bjeshkëve të Nemuna kushtëzohet klimë të ashpër. Ditët me diell zgjasin rreth 44 % prej ditëve të mundshme që është një vlerë e lartë. Mesatarisht numri i ditëve me diell mbi 9 orë në Deçan është 92 ditë gjatë vitit, e mbi 2000 m lartësi mbi detare rreth 115 ditë. Megjithatë Deçani gjindet në l.m.d. Prej 600 m temperaturat mesatare vjetore nuk lëshohen nën 0° C. Muaji më i ftohtë është janari me temperaturë mesatare mujore 0.2° C ndërkohë që muaji më i nxehtë është korriku me temperaturë të mesme mujore prej 21.5° C. Në Deçan nuk ka ditë me temperaturë të mesme ditore më të ultë se -15° C. ose me të lartë se +30° C.

Të reshurat

Sasia mesatare vjetore e rreshjeve në territorin e Komunës së Deçanit leviz prej 900- 1500 ml/m². Mesatarisht, gjatë vitit ka 126 ditë me të reshura. Më së paku të reshura ka gjatë muajt korrik, gusht dhe shtator 6-8 ditë mesatarisht me sasi deri në 70 ml/ m². Kurse sasia më e madhe është gjatë gjysmës së ftohtë të vitit ku sasia e të reshurave arrin deri 1500ml/m² në ditë.

1.3.2 Resurset natyrore:

Deçani është afirmuar si qendër turistiko-rekreative. Fenomenet natyrore dhe ato të rralla antropogjenë të këtij mjedisi parqesin motivet komplementare turistike të Rrafshit të Dukagjinit. Është me interes dhe atraktive lugina fluviale g-glaciale e Lumbardhit të Deçanit, e cila prej burimit deri në vendderdhje në Drinin e Bardhë, me gjatësi 40 km, ka një pjerrtësi vertikale rreth 2000 m. E tërë hapësira rreth Deçanit, gjegjësisht në mallet që e rrethojnë, janë me liqene akullnajore due me lugina të lumenjve, të cilat kanë formë të grykës due janë shumë tërheqëse për vizitorë. Pyjet e llojllojshme, kullotat e shumta, fauna e pasur, ajri i freskët due i pastër malor i Alpeve Shqiptare, kanë mundësuar që Deçani të afirmohet si qendër rekreativo-turistike. Valorizimi turistik i Deçanit ka fituar renomenë e vet me ndërtimin e pushimorës rrëzë malit të rrethuar me pyje të pishave due të gështenjës. Në afërsi të pushimores gjendet gryka e Lumbardhit të Deçanit. Në të dalë të Lumbardhit prej grykës së vet është ndërtuar Manastiri i Deçanit. Kisha due manastiri nuk është i njohir vetëm për arkitekturën, lartësinë, dekorimin plastic të syllit romak në gurë me portalet rreth dritareve, por edhe pse është vendosur në një vend pitoresk.

Resurset minerare- Territori i komunës së Deçanit është e pasur me burime natyrore, në veçanti me ato që përdoren për prodhimin e materialeve ndërtimore. Guri gëlqeror është resurse natyrore minerare me rëndësi në komunë.

Pyjet-Në komunën e Deçanit pyjet zenë rreth 34 % të territorit administrative, me një sipërfaqe prej rreth 860.13 tokë pyjore/sipërfaqe ha, ku shumica e sipërfaqes pyjore gjendet në kuadër të Parkut Kombëtar Bjeshkët e Nemuna, kurse rreth 7,003.17 ha janë livadhe dhe kullotë. Pyjet kontribuojnë në mënyrë efektive në zhvillimin e qëndrueshëm, nëpërmjet sigurimit të mirëqenies njerëzore, sigurojnë një mjedis të shëndetshëm dhe mbështesin

zhvillimin ekonomik të zonës në tërësi. Potenciali unik i pyjeve mbështet një ekonomi të gjelbër, cilësinë e jetës dhe ndikon në zbutjen e ndryshimeve klimatike²

Komuna e Deçanit është i pasur më resurse ujore sipërfaqësore dhe nëntokësore. Lumenjtë kryesor në këtë Komunë janë Lumbardhi i Deçanit, Lloqanit, si dhe shumë burime tjera natyrore.

1.3.3 Popullsia

Sipas të dhënave të regjistrimit të ASK 2011, Komuna e Deçanit kishte 40019 banorë, ndërsa sipas vlerësimeve të ASK 2021, numri i banoreve është 42480., shih tabelen. 1.

Tabela 1: Të dhënat mbi popullatën			
Regjistrimi ASK 2011		Vlerësimi ASK 2021	
Numri i popullatës	Numri i amvisërive	Numri i popullatës	Ngritje / zbritje %
40,019	5887	42480	+6%

Në komunën e Deçanit kryesisht migrim ndërkombëtarë i popullsisë është me lartë, ndërsa migrimi kombëtarë është në shkallë më të vogël (tabela 2).

Tabela 2: Migrimi për vitin 2021 në Komunën e Deçanit³

Gjithësej popullsia e vlerësuar 2020	Migrimi ndërkombëtar 2021			Migrimi Kombëtar 2021			Bilanci i përgjithshëm i migrimit	Gjithësej popullësia dhe migrimi 2021
	Imigrimi	Emigrimi	Bilanci i migrimit ndërkombëtar	Imigrimi	Emigrimi	Bilanci i Migrimit Kombëtar		
42480	59	289	-230	108	143	-35	-265	42215

1.3.4 Gjendja e mjedisit dhe e biodiversitetit

Në Komunën e Deçanit, si pasojë aktiviteteve të ushtruara nga faktori njeri, janë dëmtuar në masë të madhe fondi pyjor, degradim i lumenjve dhe brigjeve të tyre, sipërfaqet e gjelbëruara nga hedhja e pakontrolluar e mbeturinave etj. Gjendja e “Lumëbardhit” të Deçanit dhe “Lumëbardhit” të Lloqanit nuk është aq e mirë, nga shfrytëzimi pa kriter i rërës dhe i zhavorrit, ndërtimit të hidrocentraleve, hedhjes së mbeturinave, derdhja e ujërave të ndotura (zeza) kanë ndikuar në cilësinë dhe sasinë e ujit. Prezenca e deponive ilegale prej së kaluarës si dhe depozitimi i tyre në brigje të lumenjve, prrockave, ndikon në ndotjen e tyre e tokës dhe ujrave, po ashtu shfaqjen e dukurive si, erozioni dhe vërshimet në tokat bujqësore, që shtrihen përgjatë këtyre lumenjve. Burim kryesor në ndotjen e ujërave sipërfaqësore dhe nëntokësore në Komunën e Deçanit vazhdon të vijë prej mungesës së sistemit të kanalizimit për ujërat e ndotura (të zeza) në pjesën rurale të territorit komunal. ²

² Plani Zhvillimor i Komunës së Deçanit-2020-2028

³ Vlerësimi Popullsia e Kosovës 2021, ASK

NPL " Higjiëna" është ndërmarrje e specializuar dhe e licencuar në kryerjen e shërbimeve me rëndësi të vaçantë shoqërore për jetën e qytetarëve – bartjen e mbeturinave dhe mirëmbajtjen e pastërtisë dhe higjiënës publike. Rajoni ku shërben Ndërmarrja Publike Lokale „HIGJIËNA” përfshin regjionin e Deçanit. Ndërmarrja është në funksion që nga koha e paraluftës për të vazhduar edhe pasluftës bashkë me " Hidrodrinin" duke ofruar shërbime të ujit dhe menaxhimit të mbeturinave deri në vitin 2006. Nga viti 2006 Ndërmarrja "Higjiëna" ka filluar e vetëm shërbimet në menaxhimin e mbeturinave si një njësi operacionale në 100% e teritorit të komunës së Deçanit.

Ajri-Transporti është njëri ndër ndotësit kryesor të ajrit. Kjo ka të bëjë me hapësirën urbane, dhe në hapësirat rrugëve të transitit. Në këtë aspekt shkaktari kryesor është transporti automobilistik, për shkak se për punën e tyre përdoren lëndët djegëse fosile. Në anën tjetër, ndotës i ajrit i rëndësishëm është përdorimi i druve (thëngjillit) për ngrohje dhe burim energjetik. Në hapësirat ku objekte banimi janë shtëpitë individuale dhe ngrohja është individuale, emetimi i tymit është i lartë dhe në sezonin e dimrit kur shoqërohet me mjegull është tejet i rrezikshëm, ngase në situata të tilla nuk ka erë që do ta shpërndante. Njëri ndër problemet kryesore që paraqitet si pasojë e ndotjes nga transporti është emisioni i lartë i gazrave nga lëndët djegëse të automjeteve si: PM10, PM2.5, CO2, NOx, SO2. Emisionet nga automjetet shkaktojnë pjesën më të madhe të ndotjes me metalet e rënda si: Pb, etj. Koncentrimi më i madh i kësaj ndotje nga qarkullimi i automjeteve në komunën e Deçanit është përgjatë rrugës kryesore Deçan-Pejë dhe Deçan-Gjakovë. Stacione matëse të ndotësve të ajrit nuk ka në komunën e Deçanit prandaj mungesa e të dhënave ka ndikuar në një përshkrim të gjendjes të tillë me dhëna konkrete. Meq Komuna e Deçanit shtrihet në Regjionin e Pejës, vlenë të mirren të njëjta të dhënat e stacionit monitories për cilësi të ajrit në Pejë.

Ndotja nga zhurma- Akoma nuk ka sistem të monitorimit të zhurmës në nivel vendi, po ashtu as në Komunën e Deçanit. Zhurma vlerësohet varësisht për rastet të cilat janë në proces të Vlersimit të ndikimit mjedisë.

Komuna e Deçanit është mjaft e pasur me pasuri natyrore, të cilat përfshijnë: 8.940.40 ha tokë bujqësore, 14.420 ha tokë pjellore dhe 5.479.6 ha pyje. Sipërfaqet e tokave që kanë pësuar degradim rrjedhin si pasojë e shfrytëzimit të pa kontrolluar të pyjeve, gurëthyesve, materialeve inerte etj. Këto veprimtari negative, sidomos prerja ilegale e pyjeve ka për pasojë rritjen e erozionit, vërshimet si dhe shkatërrimin e botës së gjallë bimëore e shtazore. Hedhja e mbetjeve në sipërfaqe të tokës në mënyrë të pa kontrolluar ndikojnë negativisht në ndotjen dhe degradimin e tokës. Nuk ka monitorim të përhershëm të tokës.

Biodiversiteti- Pyjet e llojllojshme, kullotat e shumta, fauna e pasur, ajri i freskët dhe i pastër malor i Alpeve Shqiptare, kanë mundësuar që Deçani të afirmohet si qendër rekreativo-turistike dhe ku valorizimi turistik i Deçanit theksohet me ndërtimin e pushimorës piktoreske rrëzë malit të rrethuar me pyje të pishave dhe të gështenjës në afërsi të së cilës gjendet edhe gryka e Lumbardhit të Deçanit si dhe me investimet në sektorin e zhvillimit turistik të kësaj

komune. Flora përfaqëson zonë shumë të pasur me pyje dhe me tipe tjera vegjetacioni. Flora e kësaj treve rradhitet në zona në të cilat bëjnë pjesë:

- Gjetherënëset e fushave, si me llojet; shelgu, verra, plepa, bagrena, vidha si dhe shumë llojshmëri te pemëve: molla, dardha, arra, etj.
- Zona e gështenjave: Nga Juniku deri në Strellc në lartësi mbi detare prej 500 deri 1000m ku dallohet zona e pasur me gështenja ,ky lloji i pemëve ka rëndësi të madhe si nga fryti ashtu nga lënda drunore.
- Zona e pyjeve gjetherënëse: Në lartësi derë në 1500m dallojmë pyjet gjetherënëse si bungu, ahu, shkoza lajthia frashri, panja etj. Shërbejnë si lëndë djegëse dhe në ndërtimtari.
- Zona e pishnajave: Në zonën e pishnajave paraqiten relikte dhe lloje endemike si: pisha e bardhë, pisha e zezë, bredhi i kuqë, bredhi i bardhë, molika etj. Këto lloje të drunjve kanë rëndësi të madhe si në ndërtimtari ashtu edhe në industri.

Fauna e Bjeshkëve të Nemuna paraqet një rezervat shumë të pasur me lloje të ndryshme të kafshëve të egra të cilat jetojnë në pyje të dendura si : ariu , ujku ,dhelpira , lepur , vjedulla ,derri i eger , reqebulli , kaprolli ,ketri etj si dhe një lloj-llojshmëri shumë e madhe e shtazëve që ndërtojnë fole të përhershme ose sezonale. Në bazë raporteve të deritanishme konstatohet se përbëhet prej 8 llojeve të peshqeve, 13 lloje ujëtokësorë , 10 lloje rrëshqitës 148 lloje shpendësh, 36 lloje gjitarë ,dhe 129 lloje fluturash.⁴

1.3.5 Të dhënat mbi ekonominë lokale

Numri i bizneseve të regjistruara në Komunën e Deçanit rezulton te jenë rreth 1834, kryesisht biznese të mesëm të vegjël. Komuna e Deçanit është komunë në zhvillim e sipër për sa l përket veprimtarisë turistike të konsiderueshme gjatë sezonit dimëror dhe veror duke qenë se është e shtrirë përgjatë vargmaleve të Bjeshkëve të Nemuna.

Pjesëmarrja e veprimtarive prodhuese dhe shërbyese në krahasim me veprimtaritë tjera ekonomike është më e vogël, duke treguar një pjesëmarrje më të madhe në biznesin privat.

Sipas statistikave, në vitin 2018 janë 1834 biznese të regjistruara në zyrën për regjistrim të bizneseve, ndër të cilat aktivitet biznesor ushtrojnë 330 biznese në qendrën urbane kurse 447 në lokalitete tjera rurale.

Në bazë të dhënave mbi numrin e punëtorëve të punësuar në bizneset e regjistruara në Komunen e Deçanit e të prezantuara në pasqyra statistikore mbi regjistrimin e bizneseve shihet se në komunën e Deçanit gjithsejt të punësuar janë 3500 punëtorë.

Sektori i industries, veçanërisht fabrikat e dikurshme, si: Fabrika auto-pjesëve “Ramiz Sadiku” në Isniq, e pompave me piston në Isniq, rrjetit të armiruar në Deçan, përpunimit të mjaltit “APIKO” në Deçan, fabrikat për përpunimin e drurit, mobileve po të funksiononin do të kishin

⁴ Plani lokal i menaxhimit të integruar të mbeturinave

efekt pozitiv në uljen e papunësisë. Disa nga këto objekte janë privatizuar sipas AKM-ës dhe funksionojnë shumë pak, duke mos ndikuar pothuajse aspak në uljen e papunësisë.

1.3.6. Bujqësia- Komuna e Deçanit disponon me 8.940 ha tokë bujqësore që përfshinë 31% të sipërfaqes së tërësishme të komunës së Deçanit (29 700 ha), e cila në bazë të kualitetit të tokës shprehur në përqindje të sipërfaqes është:

Tokë e mirë – klasa I, II, III, 60 % ; Tokë e mesme – klasa IV 25 % ; Tokë e varfër – klasa V, VI 15 %. Sipas të dhënave zyrtare në këtë komunë janë;

- Tokë në pronësinë private janë 7980 ha
- Tokë në pronësinë shoqërore janë 960 ha.
- Tokë e lërueshme është 51, 2 % ose 5916 ha.
- Sipërfaqe e mirë me kullosa natyrale (mbi 7,000.00 ha).

Bujqësia sigurojnë të ardhura mbi 65 % e banorëve të Komunës, përmes kulturave kryesore që janë: misri, gruri, pemet dhe përimet. Zonat për prodhim bujqësor janë të identifikuara kryesisht në viset rurale, ku shumica e familjeve kanë sipërfaqe të pamjaftueshme të tokës dhe të ndarë në disa parcela, gjë që pamundëson zbatimin teknologjisë bashkëkohore në prodhimtarinë bujqësore

1.3.6 Turizmi lokal

Trashëgimia natyrore dhe kulturore në komunën e Deçanit është e pasur me shumëllojshmëri të monumenteve. Prej trashëgimisë natyrore duhet të veqohen rezervatet natyrore si: - “Kozhnjerit”, “Maja Ropsit”, “Bjeshka e Prejlepit”, “Zona e Rëndësisë së Posaçme” (viti i shpalljes 2005). Vlen të theksohet edhe aspekti gjeologjik, që është mjaft heterogjen dhe dallon nga pjesët e tjera të Alpeve Shqiptare (Bjeshkët e Nemuna), ku janë prezent disa lloje të shkëmbinjve, me të përhapurit janë shkëmbinjtë silikat, serpentini dhe karbonit (dollarit).

Zona e veçant e mbrojtur shtrihet në Grykën e Deçanit gjatë rrjedhës së “Lumbardhit të Deçanit”, me një hapësirë prej 800 ha. Kjo pjesë karakterizohet më bukuri të rrallë të natyrore me shkëmbinjë gëlqeror, që “Lugina e Lumbardhit”, është e ndërtuar në kanjonin e glacialit të dikurshëm në luginën që është 30 km.

Rezervati Strikt “Bjeshka e Kozhnjerit - Maja e Ropsit - gjendet në shkëmbinjtë gëlqeror dhe serpentini, në lartësinë mbidetare 1708 - 2501 metra dhe ka sipërfaqe 1,110.57 hektar. Në këtë gjinden bashkësitë bimësi si: Bashkësia e hormoqit (*Picetum excelsae*), Bashkësia e hormoqit dhe arnenit (*Piceo-Pinetum peucis*) dhe Bashkësia e arnenit (*Pinetum peucis*). Në kuadër të vegjetacionit të bimëve barishtore dallohen këto lloje: *Saxifraga stellaris*, *Valeriana tripteris*, *Malva moschata*, *Cirsium candelabrum*, *Tanacetum vulgare*, *Salix eleagnos*, *Lilium martagon*, *Centaurea ipecensis*, *Verbascum baldacii*, etj.

Malet e Prilepit-Rezervati Strikt “Malet e Prilepit” gjendet në shkëmbinjtë gëlqeror, në lartësinë mbidetare 1815 metra dhe ka sipërfaqe 106.04 hektar. Në këtë zonë janë prezentë bashkësitë bimësi si në vijim: Panja e heldrahit (*Acer heldreichii*), Arneni (*Pinus peuce*), Pisha

e bardhë (*Pinus silvestris*), Hormoqi (*Picea abies*), Bredhi (*Abies alba*), Panja malore (*Acer pseudoplatanus*), Panja gjetherrapi (*Acer platanoides*), Ahu (*Fagus moesiaca*), Mushtekna (*Betula pendula*), Plepi i egër (*Populus tremula*), Shelgu i egër (*Salix caprea*) etj.⁵

Institucionet publike

Administrata publike- Komuna e Deçanit ka planifikuar ndërtimin e objektit të ri të ku do të vendoseshin: Administrata Komunale, Gjykata Themelore në Pejë –Dega në Deçan, Qendra për Pune Social-QPS dhe Qendra për Regjistrim të dokumenteve-QPD dhe Regjistrimin e Automjeteve-QRA, të cilat aktualisht funksionojnë në disa objekte të veçanta. Në aspekt të përmirësimit të shërbimeve, parashihet avancimi i sistemit elektronik në ofrimin e shërbimeve për qytetarë, për funksionim me eficient në administratën e institucioneve të cekura më lartë, ku është planifikuar ndërtimi i objektit. Në strukturën organizative të Komunës së Deçanit janë 11 drejtori të cilën e mbulojnë shërbimin në të gjitha sektorët e nevojshme për komunitetin vendas.(Fig.2. Struktura organizative e Administratës së Komunës).

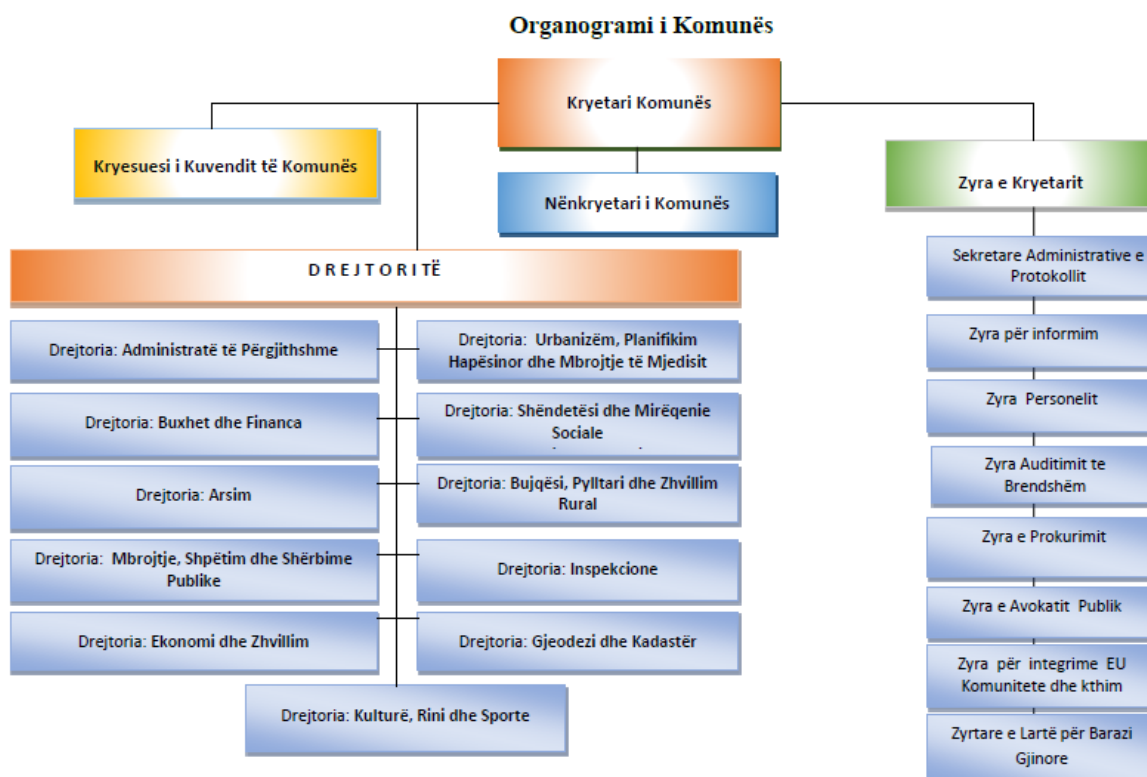

Fig.2. Struktura organizative e Administratës së Komunës së Deçanit

Arsimi

Në komunën e Deçanit arsimit është i organizuar në nivel të arsimit parashkollor/parafillor ku paraqet nivelin 01 dhe 02 sipas përshtatjes në përkufizimet e SNKA-së (Klasifikimi standard ndërkombëtar i arsimit). Nivelin 01: Paraqet zhvillimin e hershëm dhe edukimin e fëmijës nga

⁵ Plani zhvillimor i Komunës së Deçanit

mosha 0 deri nën 3 vjeçë. Arsimi parashkollor-para fillor në këtë nivel përfshihen çerdhet për fëmijë 1-2 vjeçar, kopshtet (për fëmijë 3-4 vjeçar) dhe klasa e pare për fëmijë 5-6 vjeçar. Në komunën e Deçanit niveli i arsimit parashkollor zhvillohet në një çerdhe, Kopshti i fëmijëve “Fatosat”, me kapacitetit 120 vende, duke i përfshirë grup moshat nga 6 muajsh-6 vjeçë. Niveli 02: Arsimi para fillor përfshin moshat 3 vjeç deri në 6 vjeç.

Arsimi i obliguar paraqet nivelet një dhe dy sipas SNKA-së (Klasifikimi standard ndërkombëtar i arsimit). Arsimi fillor klasifikohet si niveli 1 (klasat 1-5) dhe niveli 2 është arsimi i mesëm i ulët (klasat 6-9). Arsimi i obliguar funksionon në 18 shkolla publike.

Niveli i arsimit i mesëm i ulët shtrihet nga klasa e gjashtë deri në klasën e nëntë (6-9). Grupmosha e nxënësve në këtë nivel është nga 11 deri në 14 vjeç. dhe funksionon në shkolla të mesme të ulëta publike. Niveli i arsimit të mesëm të lartë paraqet nivelin tre (3) sipas SNKA-së (Klasifikimi standard ndërkombëtar i arsimit) dhe funksionon në shkolla të mesme publike dhe nuk ka shkolla jopublike (të licencuara) në komunë.⁶

Në bazë të synimeve dhe përmbajtjes këto shkolla janë të organizuara në gjimnaze dhe në shkolla profesionale. Shkollat e mesme të larta (gjimnazet dhe shkollat profesionale) janë shkolla të profilizuara. Gjimnazet “Vëllezër Frashëri” ndahen në këto dy drejtime :

- Shkencat natyrore dhe
- shkenca shoqërore-gjuhësore.

Ndërsa shkollat e mesme profesionale “Tafil Kasumaj” në Deçan ndahen në këto drejtime:

- Mjekësisë , Elektronikë, Mekanikë , Makineri, Ekonomi, Hoteleri

Arsimi para universitar -për vitin shkollor 2019/2020 në sistemin e arsimit publik parauniversitar në komunën e Deçanit janë regjistruar gjithsej **5,495** nxënës kurse në vitin 2018/2019 ishin të regjistruar gjithsej 5.734.

Shëndetësia

Sherbimet shëndetësore në komunën e Deçanit ofrohen në nivel të kujdesit parësor shëndetësor. Shërbimet ofrohen në Institucione shëndetësore publike dhe private. Rrjeti publik i KPSH përbëhet nga gjithsej 10 institucione, nga të cilat Qendra Kryesore e Mjekësisë Familjare (QKMF) si njësi kryesore, dhe njësitë e saj përbërëse: 3 Qendrat e Mjekësisë Familjare (QMF) dhe 5 Ambulancat Mjekësisë Familjare (AMF), Qendra kryesore e vaksinimit në QKMF dhe Njësia e Urgjencës në objekt të veçantë në kuadër të QKMF. Në kuadër të QKMF-së funksionon edhe Qendra Informuese (SISH). Kujdesi parësor shëndetësor (KPSH) mbështetet në konceptin e mjekësisë familjare dhe përfshin kujdesin dentar dhe ndërhyrjet e vogla kirurgjike. Në sistemin e shërbimit parësor shëndetësor të Komunës së Deçanit janë të angazhuar 120 punëtor.

1.3.7 Dokumentet relevante komunale

Dokumentet relevante të aprovuara në Komunën e Deçanit për fushën e mjedisit, janë;

⁶ Plani Zhvillimor i komunës së Deçanit 2019-2028

- Plani Zhvillimor Komunal i Komunës së Deçanit 2020-2028
- Plani Lokal i Veprimit Mjedisor 2020-2023
- Plani lokal për menaxhimin e integruar të mbeturinave 2021-2025-
- Plani lokal për menaxhimin e mbeturinave inerte nga ndërtim demolimi, 2020-
- Plani për qëndren e grumbullimit dhe magazinimit të mbeturinave të vëllimshme, 2020
- Harta zonale- te verifikohet!!
- Plani i emergjencave –Vlerësimi I rreziqeve nga fatkeqësit natyrore dhe fatkeqësit tjera në territorin e Komunës së Decanit, 2018

2 Gjendja ekzistuese e menaxhimit të mbeturinave

2.1 Të dhënat për mbeturina në komunë

Gjenerimi dhe kompozicioni i mbeturinave:

Sipas raportit vjetor të vitit 2021 të AMMK, për menaxhimin e mbeturinave komunale, sasia e mbeturinave të gjeneruara, grumbulluara dhe të deponuara në Komunën e Deçanit janë me sa vijonë; shih tabelen 3.

Tabela 3. Sasia e mbeturinave të grumbulluara 2021 në Komunën e Deçanit			
Viti	Mbeturina të grumbulluar (ton)	Mbeturina të grumbulluara nga deponitë ilegale (ton)	Totali i sasisë së mbeturinave të deponuara nga Ambienti (ton)
2021 ⁷	8,298	-	8,298
2018 ⁸	2,913	-	2,913

Nese merret nje krahasim për mbeturinat e grumbulluara dhe deponuara nga Komuna e Deçanit vrehet se për vitin 2021, është trefishuar sasia e grumbulluar në krahasim me vitin 2018.

Në lidhje me kompozicionit/ përbërjes së mbeturinave në Komunën e Deçanit pas vlerësimit të 4 vendbanimebe të ndryshme të analizuar mbi 500 kg për secilen zonë, kemi këtë përbërje të kompozicionit (shih tabelen 4 në vijim).

Tabela 4. Kompozicioni i mbeturinave bazuar në analizën e kompozicionit të mbeturinave 2021

Lloji i mbeturinave	Analiza e parë A1 2021	
	Kilogram	Përbërja në %
Total mbeturinat komunale	2,273.7	
Letër dhe karton	484.28	21.3%
Qelq	131.87	5.8%
Mbeturina të biodegradueshme	698	30.7%
Tekstil	145.51	6.4%
Plastikë	432	19.0%
Metal	25	1.1%
Mbeturina tjera komunale	356.97	15.7%
Totali në kg dhe në %	2,273.7	100.0%

Mbeturinat e riciklueshme komunale të grumbulluara nga operatorët janë paraqitur në tabelen 5. Në kuadër të këtyre mbeturinave janë letër dhe karton, qelq, mbeturinat e biodegradueshme të kuzhinës, tekstil dhe veshje, plastik dhe metal.

Krahas këtij operatori ekzistojnë edhe ca mbledhës informal dhe operatorë të riciklueshmeve të cilët janë të palicencuar dhe të cilët nuk janë pjesë e sistemit të organizuar të menaxhimit të mbeturinave.

⁷ Raporti Vjetor për Menaxhimin e Mbeturinave në Kosovë, AMMK 2021

⁸ Raporti Vjetor për Menaxhimin e Mbeturinave në Kosovë, AMMK, 2018

Tabela 5: Bilanci i mbeturinave komunale

Kategoria	Mënyra e përcaktimit të sasisë	Mbeturinat e grumbulluara			Mbeturinat e dorëzuara	
		Nga operatorët e grumbullimit	Nga ricikluesit	Nga deponitë ilegale	Mbeturinat e ricikluara / tregtuara	Mbeturinat e deponuara
Mbeturina mikse komunale	Matje	8,298 t	NA	NA	8,298 t	8,298 t
Total:	8,298 t	8,298 t			8,298 t	8,298 t

2.2 Shërbimi i grumbullimit dhe transportit të mbeturinave ,

2.3 Operatorët e shërbimit të grumbullimit dhe transportit

Grumbullimin dhe deponimin e mbeturinave komunale në komunën e Deçanit e bënë Ndërmarrja Publike Lokale NPL “Higjiena” Sh.a. Deponimi i mbeturinave nga ana e Ndërmarrjes Higjiena bëhet në deponinë komunale të Pejës në fshatin Sverkë (shih tabelen 6).

Tabela 6: Operatorët e mbeturinave nën përgjegjësi komunale

	Emri i operatorit (biznesit)	Forma pronësisë e	Kategoria e menaxhuar e mbeturinave	Mbulimi me shërbim %	Statusi i kontraktimit (po/jo)
Operatori 1	Higjiena SH.A	Shoqeri aksionare	komunale	100%	po

Tabela 7: Operatorët tjerë të mbeturinave që operojnë në territorin e komunës

	Emri i operatorit (biznesit)	Forma pronësisë e	Kategoria e mbeturinave të menaxhuara	Sasia e mbeturinave të menaxhuara
Operatori 1	NA			

2.3.1 Mbulimi me shërbim:

Mbulimi me shërbim në Komunën e Deçanit është në shkallën 100%, sipas raportit të AMMK për vitin 2021. Shërbimi për grumbullimin e mbeturinave bëhet nga Ndërmarrja Higjiena. Shërbimi i mbulimit bëhet për ekonominë familjare, bizneset dhe institucionet.

2.3.2 Tipologjia e ofrimit të shërbimit:

Në Tabelën 8 është paraqitur tipologjia dhe frekuenca e ofrimit të shërbimit. Në qytet (zona urbane) mënyra predominante e shërbimit është me kontejnerë të përbashkët ndërsa në zonën rurale forma e shërbimit është derë më derë. Frekuenca e shërbimit për zonën urbane është 1 – 2 herë në ditë varësisht nga sezona dhe gjenerimi i mbeturinave ndërsa në zonën rurale mbeturinat grumbullohen një herë në javë. Sa i përket infrastrukturës ndarëse ajo nuk ekziston në komunë dhe mbeturinat hedhen në kontejnerë/shpërta në mënyrë të përzier dhe si të tilla grumbullohen nga operatori.

Tabela 10: Tipologjia dhe frekuenca e ofrimit të shërbimit				
Vendbanimi	EF të shërbyera derë më derë %	Frekuenca e shërbimit	EF të shërbyera me shpërta / kontejnerë të përbashkët %	Frekuenca e shërbimit
Zona urbane qendra ⁹	15%	6 dite në javë	85%	(çdo ditë)
Zona rurale	100%	1 herë në javë	-	

2.3.3 Asetet e hudhjes, grumbullimit dhe transportit të mbeturinave komunale:

Ndërmarrja “Higjiena”, posedon lloje të ndryshme të aseteve për hudhje, grumbullim dhe transport të mbeturinave për Komunën e Deçanit, si për pjesën urbane dhe rurale, shih tabelen 9. Në komunën e Deçanit mjeteve e hudhjes së mbeturinave janë shportat 120l dhe 240 l si dhe kontejnerët 1.1m³. Gjendja e këtyre pajisjeve të hudhjes është kryesisht e mirë megjithatë nevojiten investime të vazhdueshme në ripërtëritjen e tyre.

Tabela 11: Pajisjet për hudhjen dhe grumbullimin e mbeturinave			
Lloji i kontejnerit	Numri	Gjendje të mire funksionale %	Gjendje jo të mire %
Shporta 120 l	4900	85%	15%
Shporta 240 l	1600	90%	10%
Kontejnerë 1.1 m ³ metalik	80	85%	15%
Kontejnerë 1.1 m ³ plastikë	15	85%	15%

Pajisjet teknike për grumbullim dhe transport të mbeturinave si asete të Ndërmarrjes Higjiena, janë paraqitur në tabelen 12. Operatori i shërbimit ka në dispozicion një autopark të konsiderueshëm prej 8 kamionëve dhe një traktori. Gjendja e këtyre pajisjeve është operative megjithatë këta kamionë janë të vjetër 20 vite e më shumë dhe si të tillë kanë defekte më të shpeshta dhe harxhim të karburanteve dhe lirim të gazrave serrë.

Tabela 12: Pajisjet për grumbullim dhe transport të mbeturinave					
Brendi	Tipi	Kapaciteti ton apo m ³	Viti prodhimit	Targat	Gjendja (funksionale /e keqe)
Kamion	VOLVO	7146	2007	03-271-GN	Funksionale
Kamion	MAN	4700	1990	03-469-CO	Funksionale

⁹ Ndërtesa shumëkatëshe me banim kolektiv

Kamion	IVECO	4500	2001	03-681-AR	Funksionale
Kamion	MERCEDES/BENZ	10140	2004	03-391-CG	Funksionale
Kamion	SCANIA	6925	2004	03-394-GN	Funksionale
Kamion	MERCEDES/BENZ	10850	2001	03-329-GB	Funksionale
Kamion	MAN	10850	1996	03-584-DO	Funksionale
Kamion	MAN/MULTI	24000	2002	03-574-HK	Funksionale
Traktor	FERGUSON	1500		03-270-228	Funksionale

2.3. Rishikimi i implementimit të planit

Komuna e Deçanit në planin e menaxhimit të mbeturinave 2016-2021, ka pasur 15 objektiva kryesorë të ndarë në të shërbimit, dhe institucional.

Në tabelën në vijim janë pasqyruar më detajisht objektivat e planit, treguesit e suksesit, caqet e planifikuara, realizimin e tyre, si dhe janë dhënë komentet konkrete për secilin objektiv. Në përgjithësi rezultatet e realizimit të caqeve janë modeste për shkak të mungesave infrastrukturore dhe kapaciteteve institucionale.

Sido që të jetë ky rishikim i PKMM aktual, duhet të na shërbej si një mësim dhe si orientim për hartimin e PKMM në vijim, me qëllim që të adresohen qartë rrethanat dhe arsyet që kanë ndikuar në mospërmbylljen e objektivave.

.

Tabela 13: Pasqyra e realizimit të objektivave të PKMM aktual

	Objektiva e MM	Treguesi i performancës	Caku	Realizimi	Favorshëm / pafavorshëm	Koment
O1	Riorganizimi i zonave për shërbime të grumbullimit tëmbeturinave	1	1	1	Favorshëm	
O2	Rritja graduale e mbulueshmërisë me shërbime.	%	100%	100%	Favorshëm	Mungesa e fondeve të infrastrukturës
O4	Ndarja e mbeturinave në burim në shkollat publike dhe institucionet.	1	1	0	Pafavorshëm	Mungesa e fondeve të infrastrukturës dhe pandemia
O5	Ndarja e mbeturinave në burim në disa lagje apo vendbanime të komunës.	1	1	0	Pafavorshëm	Mungesa e fondeve të infrastrukturës dhe pandemia
O6	Ndarja e mbeturinave në sheshe publike – ishujt e gjelbër.	1	1	0	Pafavorshëm	Mungesa e fondeve të infrastrukturës dhe pandemia
O7	Përcaktimi i lokacionit për pranimin embeturinave të vëllimshme	1	1	1	Favorshëm	Lokacioni është percaktuar.
O8	Krijimi i sistemit lokal të kompostimit	1	1	0	Pafavorshëm	Mungesa e fondeve të infrastrukturës dhe pandemia
O9	Grumbullim dhe transportim i vecantë i mbeturinave shtazore.	1	1	0	Pafavorshëm	Dobësi në zbatim
O10	Ndarja e mbeturinave medicinale nga mbeturinat komunale	1	1	1	Favorshëm	
O11	Identifikimi i lokacionit për ndërtimin e qendrës grumbulluese për mbeturinat nga ndërtim demolimi	1	1	1	Favorshëm	Lokacioni është percaktuar.
O12	Miratimi i rregullores	1	1	1	Favorshëm	Rregullorja është hartuar dhe miratuar
O13	Emërimi i zyrtarit për menaxhim tëmbeturinave	1	1	1	Favorshëm	Zyrtari është emëruar
O14	Organizimi i procesit të përcaktimit të tarifave të shërbimit tëgrumbullimit tëmbeturinave komunalen	1	1	1	Favorshëm	Procesi është zbatuar
O15	Krijimi i kampanjës për vetëdijësim dheinformim rreth efektevepozitive dhe negative tëmbeturinave, rreth oraritdhe rregullave tëgrumbullimit dhehedhjes së mbeturinave.	1	1	1	Favorshëm	Jane mbajtuar takime sipas masave te pandemise

2.4. Performance e shërbimit

2.4 Efikasiteti i stafit të ofruesit të shërbimeve:

Numri i stafit të angazhuar në ofrimin e shërbimeve përfshin stafin direkt të angazhuar në operime si dhe stafin indirekt dhe administrativ të cilët i mbështesin ofrimin e shërbimit të MM. Numri i stafit total është 55 dhe raporti staf direkt staf administrative është 60% / 40%. Në përgjithësi efikasiteti i stafit të NPL Higjiena në komunën e Deçanit nuk është i favorshëm sidomos nëse treguesi kalkulohet për konsumatorë të shërbyer që shpalos mbistafim (joefikasitet të theksuar operativ).

Numri i stafit ofrues të shërbimeve në menaxhimin e mbeturinave janë gjithësejt 33. Për vitin 2021, efikasiteti i shërbimit për menaxhimin e mbeturinave komunale në Komunën e Deçanit është paraqitur në tabelen 14.

Tabela 14: Efikasiteti i stafit të shërbimeve të MM	
Kategoria	Numri i stafit
Stafi direkt	
Kryepunëtorë	2
Shoferë	9
Punëtorë	22
Total staf direkt:	33
Staf indirekt dhe administrativ	
Drejtorët e bordit	4
Menaxhmenti i lartë ¹⁰	2
Inkasantë	6
Zyrtarë të rangut të mesëm	5
Staf teknik	3
Zyrtarë të rangut fillestar	2
Total staf indirekt dhe administrative:	22
Total staf të MM	55
Mbeturina të grumbulluara	8,298.4t
Efikasiteti i stafit / ton mbeturina të grumbulluara	6,62
EF të shërbyera	6,909EF
Efikasiteti i stafit / EF të shërbyera	7,96

¹⁰ KE, ZKF, drejtorët e departamenteve, dhe pozita tjera të larta.

2.4.1 Performanca e aseteve të grumbullimit dhe transportit:

Performanca e aseteve të grumbullimit dhe transportit, sipas të dhënave të Rportuara për vitin 2021, është paraqitur në tabelen 15. NPL „Higjiena“, e cila operon në Komunën e Deçanit, ka këtë performancë të grumbullimit dhe transportimit të mbeturinave, shih tabelen 17. Konsumi i naftës mesatare është 8.12 l/ton dhe i njëjti është mjaft i lartë edhe pse komuna e Deçanit nuk e ka deponinë afër. Në këtë joefikasitet ka ndikuar prezenca e makinerisë së vjetëruar e cila nuk është efikase.

Tabela 15: Performanca e grumbullimit dhe transportit të mbeturinave	
Kategoria	Performanca
Kamionët në operim	8
Mbeturinat e Grumbulluara (ton/vit)	8,298.4
Kilometrazhi (km/vit)	NA
Konsumi i naftës (l/vit)	67,422.5
Efikasiteti i Shfrytëzimit %	
Konsumi i naftës l/ton	8.12

2.5 Performanca financiare e MM

2.5.1 Shpenzimet e shërbimit të MM

Shpenzimet vjetore për shërbimin e menaxhimit të mbeturinave komunale për vitin 2021 janë të paraqitura në tabelen 16. Shpenzimet përfshijnë pagat, shpenzimet direkte dhe indirekte dhe amortizimi.

Struktura e shpenzimeve për ofrimin e shërbimeve shpalos faktin se shumica dërmuese e shpenzimeve shkojnë në paga dhe shpenzime administrative ndërsa nuk shpenzime amortizimi për shkak të aseteve të vjetëruara. Operatori duhet të përmirësojë efikasitetin e operimit për të siguruar fonde shtesë për investime të ripërtëritjes kapitale.

Tabela 16. Shpenzimet e shërbimit të MM		
Kategoria e kostove dhe shpenzimeve	Kostot (€/vjet)	Pjesëmarrja %
Shpenzimet e pagave	144,329.6	40%
Shpenzimet e materialit direkt ¹¹	109,088.6	30%
Shpenzimet indirekte dhe administrative	105,564.3	30%
Amortizimi	-	-
Total:	358,982.5	100%

2.5.2 Të hyrat dhe arkëtimi i ofrimit të shërbimeve të MM

¹¹ Nafta, pagesa e deponisë, mirëmbajtja dhe riparimet e kamionëve dhe kontejnerëve, regjistrimi i kamionëve, etj.

Të hyrat nga arkëtimi i ofrimit të shërbimeve të MM në Ndërmarrjen Hixhiena, janë të paraqitura në tabelen 17. Amvisëritë janë kategoria më e rëndësishme e të hyrave 61,7% e pasuar nga bizneset 33% dhe institucionet 5%. Shkalla e arkëtimit është 79,6 dhe si e tillë nuk është e kënaqshme sidomos për bizneset ndërsa % për amvisëritë ajo është 93,3%.

Tabela 17: Të hyrat dhe arkëtimi i ofrimit të shërbimeve të MM				
	Të hyrat		Arkëtimi	
Të hyrat operative	€	%	€	%
-Amvisëritë	345,353.2	61,7%	322,086.5	93,3%
-Bizneset	185,552.9	33,1%	95,556.4	51,3%
-Institucionet	28,500	5,0%	28,032	98,3%
-Nga shërbimet tjera të kontraktuara	125	0,2%	74	59,2%
Total:	559,531.1	100%	445,748.9	79,6%

2.5.3 Mbulimi i kostove dhe efikasiteti i operimit

Mbulimi i kostove dhe efikasiteti i shërbimit në Komunën e Deçanit, ka qënë si vijon, shih tabelen 18. Komuna e Deçanit i mbulon kostot porse kjo bëhet në kurriz të investimeve çka nuk paraqet stabilitet në periudhën afatmesme dhe afatgjate. Poashtu ngritja e çmimeve e vitit 2022 si dhe ngritja e çmimit të deponimit pritët që të shtoj presionin në qëndrueshmërinë financiare të sistemit.

Tabela 18: Mbulimi i kostove dhe efikasiteti i operimit	
Kostot e MM	358,982.5
Të hyrat e MM	559,531.1
Arkëtimi	445,674.9
Shkalla e mbulimit nga faturim i%	155%
Shkalla e mbulimit nga arkëtimi %	124%
Kosto për ton të mbeturinave	40,2 €/t

2.5. Infrastruktura për ndarje, riciklim dhe deponim të mbeturinave

Qendrat e transferit dhe të riciklimit

Në komunë e Deçanit nuk ka qendra të transferimit dhe riciklimit të mbeturinave, zyrtarisht të licensuar. Mbeturinat e grumbulluara nga Ndërmarrja “Higjiena” dërgohen drejtë në deponi e Pejës.

Deponia

Komuna e Deçanit nuk ka deponi të licensuar të mbeturinave në territorin e saj. Të gjitha mbeturinat e grumbulluar dergohen në deponin sanitar të Pejës.

2.6. Menaxhimi i kategorive tjera të mbeturinave

Menaxhimi i mbeturinave të vëllimshme, në komunën e Deçanit akoma nuk ka ndonjë vend të veçantë për hedhjen e tyre. Grubullimin dhe deponimin e tyre nga viset urbane dhe rurale e bënë Ndërmarrja “Hixhiena”.

Menaxhimi i mbeturinave nga ndërtim demolimi, Komuna e Deçanit, Komuna e Deçanit, respektivisht Drejtoria për Mbrojtje, Shpëtim dhe Shërbimeve Publike (DMSHSHP) kanë identifikuar paraprakisht një lokacion cili mund të shërbejë për depozitimin e mbeturinave inerte nga ndërtimi dhe demolimi. Duke u mbështetur në arsyetime konkrete që lidhen me ndikimin në mjedis, si dhe çështjet administrative dhe pronësore, Komuna e Deçanit ka paraparë ndërtimin e një qendër të grumbullimit të mbeturinave të vëllimshme pranë hapësirës komunale që komuna ka ndarë për zhvillimin e veprimtarisë së Ndërmarrjes publike komunale “Higjiena”.

Lokacioni i propozuar ofron kushtet për funksionalizim të saj por duhet të planifikohen përgatitjet e veprimeve përcjellëse për të synuar operimin e tij. Vendi i propozuar ka një sipërfaqe prej rreth 5.38 ha, dhe do të shërbejë si vendlokacion për të gjitha veprimtaritë e NPL “Higjiena”, përfshirë këtu objektin administrativ të kompanisë, autoparkun për kamionë, qendrën e ndarjes në të ardhmen etj. Ky lokacion është në distancë 4.47 km prej qytetit me anë të rrugës që parashihet të shfrytëzohet si dhe ofron akses mjaft të mirë me rrugët kryesore.

Menaxhimi i mbeturinat shtazore, nuk ka trajtim të veçantë për këtë lloji të mbeturinave përveç se deponohen në deponinë sanitare në Sverkë nga ana e Ndërmarrjes “Hixhiena”. Nuk ka të dhënat për mbeturinat shtazore.

Menaxhimi i mbeturinat medicinale, mbeturinat të gjeneruara nga kujdesi primar (QKMF, QMF dhe Ambullanta) nuk ka të dhënë për ndonjë trajtim të veçantë.

3 Objektivat e MM dhe plani operacional

3.1 Vizioni i MM

Komuna e Deçanit është një komunë e cila promovon menaxhimin e qëndrueshëm të mbeturinave të bazuar në parimet e ekonomisë qarkore me synim mbrojtjen e mjedisit, prezervimin e resurseve natyrore dhe zhvillimit ekonomik lokal.

Komuna e Deçanit synon që të ofrojë shërbime të menaxhimit të mbeturinave gjithë qytetarëve të saj. Krahas këtij veprimi komuna synon që të ngrisë kualitetin e shërbimeve duke bashkëpunuar me qytetarët e saj dhe akterët tjerë relevant.

Duke promovuar konceptin 3R dmth zvogëlim, ripërdorim, dhe riciklim komuna synon që gradualisht të fillojë të ndajë mbeturinat (nga ekonomi familjare, tek shkollat dhe institucionet, dhe biznese), të edukojë qytetarët rreth përfitimeve për ndarje të mbeturinave dhe të krijojë infrastrukturë për zhvillim ekonomik lokal, pra të krijojë mundësi qytetarëve që të krijojnë biznese financiarisht të qëndrueshme në sektor. Përfundimisht, komuna synon që të krijojë një mjedis më të pastër për qytetarët e saj, gjë që do të ndikonte në ngritjen e mirëqenies për qytetarë.

3.2 Objektivat dhe caqet e MM

Formati i standardizuar i PKMM përmban pesë objektiva të paraqitur në tabelën e mëposhtme (edhe pse lista nuk është e kufizuar):

Tabela 19: Lista e propozuar e objektivave të planit	
Numri objektivit	Emërtimi
Objektivi 1	Parandalimi dhe minimizimi i gjenerimit të mbeturinave
Objektivi 2	Ripërdorimi dhe riciklimi i mbeturinave
Objektivi 3	Ofrimi i shërbimeve cilësore, efektive dhe efikase të shërbimeve
Objektivi 4	Trajtimi dhe deponimi i sigurt i mbeturinave si mjeti i fundit
Objektivi 5	Zhvillimi i kapaciteteve institucionale për menaxhimin e mbeturinave

3.3 Objektivi 1: Parandalimi dhe reduktimi i krijimit të mbeturinave

Komuna e Deçanit është e përkushtuar që të bëjë hapa të vendosur në parandalimin respektivisht reduktimin e gjenerimit të mbeturinave. Parandalimi dhe reduktimi i gjenerimit të mbeturinave shkon në linjë me hierarkinë e prioriteteve të menaxhimit të mbeturinave të sanksionuar me ligj dhe strategji.

Tabela 20: Korniza strategjike e Objektivit 1								
Nr.	Aktiviteti / masa	Treguesi	Vlera bazë	Caku				
			2022	2023	2024	2025	2026	2027
1.1	Mbeturina të grumbulluara për kokë banori (kg /pcp /ditë)	Sasia e mbeturinave të grumbulluara nga ofruesi i shërbimeve (kg /pkb/ditë)						
1.2	Riorganizimi i shërbimit për të mundësuar matjen e mbeturinave të grumbulluara	Shërbimi është riorganizuar që të mundësoj matjen në pikën e grumbullimit	-	-	1	-	-	-
1.3	Zbatimi i tarifave volumetrike	Tarifat volumetrike janë miratuar dhe po aplikohen	-	-	1	-	-	-
1.4	Futja e pakos stimuluese	Pako stimuluese është hartuar dhe miratuar	-	-	-	1	-	-
1.5	Shpërndarja e komposterëve individual	Numri i komposterëve individual të shpërndarë për EF dhe biznese „zero ëaste“	-	-	50	50	100	100
1.6	Zbatimi i fushatës informative për minimizim të mbeturinave	Fushata informative po zbatohet	-	1	1	1	1	1

3.3.1 Masat dhe aktivitetet për zbatimin e Objektivit 1

Riorganizimi i shërbimit për të mundësuar zbatimin e tarifave me bazë matjen:

Mënyra e organizimit të tanishëm të shërbimit përveq bizneseve të mëdha dhe institucioneve nuk bazohet në matjen e mbeturinave të gjeneruara për grumbullim. Edhe tek rasti i grumbullimit derë më derë për amvisërit në zonat rezidenciale dhe rurale prap nuk bëhet matja për amvisëri të shërbyer. Kjo mënyrë e shërbimit e pamundëson zbatimin e tarifave në bazë të matjes dhe si e tillë duhet të transformohet. Poashtu ofruesit e shërbimeve nuk e kanë teknikën e as kapacitetin për ta zbatuar volumetrinë.

Për të riorganizuar shërbimin komuna do të bëjë:

- **Planin e riorganizimit të shërbimit** i cili do të mundësoj zbatimin e matjes së mbeturinave në pikën e grumbullimit

- Sigurimi i infrastrukturës për matjen e gjenerimit të mbeturinave të grumbulluara
- Trajnimi i stafit të ofruesit të shërbimeve për të zbatuar skemën PAYT.

Zbatimi i tarifave volumetrike bazuar në matje

Tarifat aktuale janë të përcaktuara në bazë të sasisë së paramenduar të gjenerimit të mbeturinave për amvisëritë dhe bizneset. Problemi me këto tarifa është se nuk e promovojnë reduktimin e gjenerimit të mbeturinave përmes pagesës ndërsa disa konsumatorë me gjenerim më të madh përfitojnë nga pagesa më e ulët se kostoja e shërbimit. Për të kaluar në tarifat volumetrike do të zbatohen aktivitetet sa vijon:

- Kalimi i tarifave të shërbimit në bazë të matjes
- Azhurnimi i softuerit të faturimit që të mundësoj tarifën e bazuar në matje
- Zbatimi i tarifave PAYT

Nxjerrja e pakos stimuluese për bizneset me „zero ambalazhim“ dhe „zero mbeturina“:

Komuna ka interes që të zhvilloj ekonomi lokale të bazuar në ekonomi qarkore dhe bazë të qendrueshme. Ideja është që këto biznese të veprojnë në drejtim të minimizimit dhe reduktimit të mbeturinave. Në vendet e BEs dhe më gjerë po hapen dyqane të cilat shesin produktet e tyre pa ambalazhim si dhe restorantet të cilat i kompostojnë mbeturinat e tyre nga ushqimet.

Ideja është që këto dyqane të jenë më konkurente me çmime më të lira të cilat do i bëjnë atraktive për konsumatorët. Poashtu konsumatorët me vetëdije më të lartë mjedisore do tu ofrohej mundësia që të i kryenin furnizimet në këto dyqane.

Komunat do të luaj rolin e sajë që të i promovoj këto biznese dhe përmes lehtësimeve fiskale të e lehtësojnë afarizmin e tyre. Disa nga masat të cilat do ti ndërmerr komuna janë:

- Studimi i mënyrës së futjes së stimujve fiskal dhe kostove dhe përfitimeve
- Futja e stimujve të përshtatshëm fiskal përfshi tarifën preferenciale;
- Analizë e zbatimit të prokurimit të gjelbër për këto subjekte;

Shpërndarja e komposterëve për shtëpi rezidenciale dhe restorante „zero mbeturina“:

Komuna do të shpërndaj falas apo me bashkë-financim komposterë individual për të reduktuar mbeturinat e hudhura në kontejnerët apo shportat që grumbullohen dhe transportohen nga operatori.

Tabela 21. Shpërndarja e komposterëve për shtëpi rezidenciale dhe restorante „zero mbeturina“

Nr.	Shpërndarja e Kompostereve individual	2023	2024	2025	2026	2027
1	Numri i komposterëve individual të shpërndarë për EF		40	40	40	40

2	Numri i komposterëve individual për biznese „zero waste“		5	5	5	5
---	--	--	---	---	---	---

Rritja e ndërgjegjësimit të konsumatorëve për çështjet e minimizimit dhe reduktimit të gjenerimit të mbeturinave përmes fushatave informuese.

Komuna në mënyrë kontinuele do të organizoj fushatë informuese për qytetarët bizneset dhe institucionet mbi rëndësinë e parandalimit dhe reduktimit të gjenerimit të mbeturinave si dhe këshillat për ta arritur këtë objektivë.

3.4 Objektivi 2: Ripërdorimi dhe riciklimi i mbeturinave

Fokusi primar i këtij objektivi ka të bëjë me ripërdorimin dhe riciklimin e mbeturinave komunale si dhe kategorive tjera të mbeturinave nën kompetencë komunale me theks të veçantë në MND, mbeturinat e vëllimshme dhe mbeturinat komerciale.

Edhe pse gomat, produktet elektrike dhe elektronike, bateritë etj., nuk janë kompetencë komunale, megjithatë duke iu referuar kuadrit ligjorë dhe praktikave të jashtme, komuna do të organizoj skemën e grumbullimit të organizuar të këtyre mbeturinave në kuadër të skemës së përgjegjësisë së zgjeruar të prodhuesit.

Tabela në vijim jep kornizën strategjike për objektivin 3 së bashku me disa masa aktivitete të propozuara:

Tabela 22: Korniza strategjike e Objektivit 2								
Nr.	Masat / aktivitet / treguesi i performancës	Treguesi	Vlera bazë	Caku				
			2022	2023	2024	2025	2026	2027
2.1	Studimi i gjenerimit dhe kompozicionit të mbeturinave	Studimi i gjenerimit dhe kompozicionit është zbatuar	1	-	-	-	1	-
2.2	Studim i fizibilitetit të ndarjes së mbeturinave në burim dhe riciklimit dhe modelit të operimit të grumbullimit, transportit dhe riciklimit të mbeturinave komunale	Studimi i fizibilitetit është zbatuar	-	1	-	-	-	-
2.3	Zgjerimi i mbulimit me shërbim të ndarjes së mbeturinave në burim	% EF me shërbim të ndarjes në burim		5%	10%	20%	30%	40%
2.4	Riciklimi i mbeturinave riciklueshme jo-degraduese	% e riciklimit të plastikës, letres, kartonit, qelqit dhe metalit.	0%	5%	10%	20%	30%	40%
2.5	Riciklimi i mbeturinave bio-degraduese	% e riciklimit të mbeturinave ushqimore dhe mbeturinave tjera biodegraduese	0%	5%	10%	20%	30%	40%
2.6	Kontraktimi i operatorit të licencuar për grumbullimin dhe transportin dhe riciklimin	Operatori është kontraktuar			1			

	e mbeturinave të riciklueshme jo degraduese							
2.7	Kontraktimi i operatorit të licencuar për grumbullimin dhe transportin dhe riciklimin e mbeturinave bio degraduese	Operatori është kontraktuar			1			
2.8	Studimi i fizibiliteti për modelin e operimit të qendrës së grumbullimit dhe ripërdorimit	Studimi i fizibilitetit është zbatuar			1			
2.9	Funksionalizimi i qendrës së grumbullimit dhe riciklimit	Qendra e grumbullimit është funksionalizuar dhe futur në operim				1		
2.10	Caktimi i lokacionit të deponisë së MND	Lokacioni i deponisë të MND është përcaktuar dhe procedurat administrative janë zbatuar		1				
2.11	Studimi i fizibilitetit për modelin e operimit të grumbullimit, transportimit dhe riciklimit të MND në komune.	Studimi i fizibilitetit është zbatuar			1			
2.12	Kontraktimi i operatorit të licencuar për MND	Operatori është kontraktuar						

Analiza e potencialit të gjenerimit, kompozicionit dhe riciklimit të mbeturinave në komunë

Parashikimet demografike në tabelën e mëposhtme janë marrë nga ASK dhe janë të ndara në zonën urbane dhe rurale. Për periudhën planifikuese nuk planifikohet rritje e popullatës.

Tabela 23: Parashikimet demografike të popullatës						
Vendbanimi	Numri i popullatës					
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Qyteti (rritje / zbritje)		-	-	-	-	-
Qyteti (banorë)	4,930	4,930	4,930	4,930	4,930	4,930
Zona rurale (rritje / zbritje)		-	-	-	-	-
Zona rurale (banorë)	37,750	37,750	37,750	37,750	37,750	37,750
Total banorë	42,480	42,480	42,480	42,480	42,480	42,480

Parashikimi i gjenerimit të mbeturinave dhe kompozicionit të tyre është dhënë në tabelat në vijim i bazuar në studimin e kompozicionit të mbeturinave.

Tabela 24: Parashikimi i gjenerimit të mbeturinave						
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Popullata në zonën urbane(1.66%)	4,930	4,930	4,930	4,930	4,930	4,930
Gjenerimi për kokë banori ZU(2%(edhe pse 2018, ka zbritje per 30%(	176.69 Kg	176.69 Kg	176.69 Kg	176.69 Kg	176.69 Kg	176.69 Kg
Gjenerimi i mbeturinave ZU	871 t	871 t	871 t	871 t	871 t	871 t
Popullata në zonën rurale	37,750	37,750	37,750	37,750	37,750	37,750
Gjenerimi për kokë banori ZR(2%(	176.69 Kg	176.69 Kg	176.69 Kg	176.69 Kg	176.69 Kg	176.69 Kg
Gjenerimi i mbeturinave ZR	6,670	6,670	6,670	6,670	6,670	6,670
Gjenerimi vjetor i mbeturinave	8298.4 t	8298.4 t	8298.4 t	8298.4 t	8298.4 t	8298.4 t

Tabela 25: Parashikimi i gjenerimit të mbeturinave sipas kompozicionit						
	Fraksioni	2023	2024	2025	2026	2027
%	Letër dhe karton	21.30%	21.73%	22.16%	22.60%	23.05%
	Qelq	5.80%	5.92%	6.03%	6.15%	6.27%
	Mbeturina bio-degraduese	30.70%	31.30%	31.94%	32.5%	33%
	Tekstil dhe veshjet	6.40%	6.30%	6.20%	6.02%	5.90%
	Pllastika	19.00%	19.38%	19.76%	20.15%	20.55%
	Metal	1.10%	1.0%	1.0%	0.99%	0.97%
	Të tjera	15.70%	16.02%	16.33%	16.66%	16.70%
ton	Letër dhe karton	1 589	1 589	1 589	1 589	1 589
	Qelq	535	535	535	535	535
	Mbeturina bio-degraduese ¹²	2 859	2 859	2 859	2 859	2 859
	Tekstil dhe veshjet	485	485	485	485	485
	Pllastika	1 614	1 614	1 614	1 614	1 614
	Metal	87	87	87	87	87
	Të tjera	1 129	1 129	1 129	1 129	1 129

Në tabelën në vijim janë dhënë caqet preliminare të komunës karshi ripërdorimit / riciklimit të fraksioneve të riciklueshme jodegraduese si letra, plastika, qelqi dhe metali si dhe mbeturinat biodegraduese.

Tabela 26: Caqet e riciklimit

¹² Mbeturina bio-degraduese nga kuzhinat dhe mensat

Fraksioni	2023	2024	2025	2026	2027
Të riciklueshmet jo-degraduese %	5%	10%	20%	30%	40%
Të riciklueshmet jo-degraduese (ton)	191	383	576	769	962
Të riciklueshmet biodegraduese %	5%	10%	20%	30%	40%
Të riciklueshmet biodegraduese (ton)	143	287	430	575	719

Megjithatë për caqe më të sakta të ripërdorimit dhe riciklimit komunat do të zbatoj studimin e gjenerimit dhe kompozicionit si dhe një **studim të fizibilitetit të ndarjes së mbeturinave në burim dhe riciklimit**.

Avancimi i sistemit të ndarjes, grumbullimit dhe riciklimit të mbeturinave komunale:

- Zgjerimi i shërbimit të ndarjes së mbeturinave në burim:

Komuna e Deçanit është e përkushtuar që të bëjë ndarjen në burim të mbeturinave komunale si mënyrë për të zbutur presionin mjedisor nga deponimi eksziv si dhe zhvilluar ekonominë qarkore. Format e ndarjes varen nga faktorë të ndryshëm dhe mundë të marrin forma sa vijon:

- Ndarja në dy fraksione „thatë dhe të lagësht“ me grumbullim derë më derë si dhe me kontejner të përbashkët
- Ndarja në tre fraksione „recikluese jo-biodegraduese, „biodegraduese dhe reziduale“ me grumbullim derë më derë si dhe me kontejner të përbashkët
- Ndarja në mbi tre fraksione „letër – qelq – plastikë - metal, „biodegraduese dhe reziduale“ me grumbullim me kontejnerë të përbashkët

Forma e ndarjes kushtëzohet nga tipi i vendëbanimit (rezidencial dhe banim kolektiv), kapaciteti buxhetorë, infrastrukturës ricikluese, modelit të operimit e të ngjashme.

Megjithatë tipi i ndarjes së mbeturinave do të përcaktohet nga studimi i fizibilitetit të ndarjes dhe riciklimit që do ta zhvilloj komuna.

Në tabelën në vijim jepen caqet e ndarjes së mbeturinave në burim:

Tabela 27: Orari i ndarjes së mbeturinave në burim						
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Mbulimi me shërbim (total)	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Mbulimi me ndarje në burim	1%	5%	10%	20%	30%	40%

- Zbatimi i skemës së grumbullimit të ndarë, transportit dhe riciklimit të mbeturinave të riciklueshme jo të degradueshme:

Komuna e Deçanit do të zbatoj një studim të fizibilitetit të ndarjes dhe riciklimit si dhe të modelit të operimit të grumbullimit, transportit dhe riciklimit të mbeturinave komunale i cili përfshin si fraksion të ndarë mbeturinat e riciklueshme jo-biodegraduese¹³. Studimi do të bazohet në

¹³ Letra, plastika, metali, tekstili ,etj.

analizën e kompozicionit, tregun e të riciklueshmeve dhe sektorin e ricikluesve privat dhe poashtu do të marr parasysh kërkesat ligjore dhe politikat kombëtare të menaxhimit të mbeturinave si dhe praktikat më të mira.

Sipas strategjisë së mbeturinave 2021 – 2030 parashihet të zbatohet skema e sistemit të kthimit të depozitës për ambalazhet e pijeve tek prodhuesit dhe tregëtarët e pijeve që paraqet një përqindje të konsiderueshme të këtyre mbeturinave. Poashtu strategjia e mbeturinave parasheh operimin e qendrave të riciklimit ku do të dërgohen këto mbeturina.

Megjithatë deri sa të zbatohet skema e kthimit të depozitës dhe funksionalizohet qendra e riciklimit komuna do të synoj të bëjë partneritet me ricikluesit privat për të bërë grumbullimin dhe transportin e të riciklueshmeve jo-biodegraduese.

Pra komuna sa i përket mbeturinave të riciklueshme jobiodegradues do të zbatoj:

- studimin e fizibilitetit të zbatimit të modelit të operimit të grumbullimit, transportit dhe deponimit të mbeturinave të riciklueshme të padegradueshme
- zhvillimi e partneritet me ricikluesit privat për grumbullimin dhe transportin e këtyre mbeturinave
- Zbatimi i skemës së grumbullimit të ndarë, transportit dhe riciklimit të mbeturinave komunale biodegraduese:

Ngjashëm si me mbeturinat e riciklueshme jo të degradueshme, komuna do të zbatoj një studim të fizibilitetit të ndarjes dhe riciklimit si dhe të modelit të operimit të grumbullimit, transportit dhe riciklimit të mbeturinave komunale i cili përfshion si fraksion të ndarë mbeturinat biodegraduese. Mbeturinat që do të përfshihen në këtë fraksion do të jenë mbeturinat nga ushqimet, vajrat e përdorura ushqimore, dhe mbeturinat nga parqet, tregjet e gjelbërta dhe hapësirat publike.

Sipas strategjisë së mbeturinave secili rajon do të ketë një qendër të kompostimit të centralizuar ku do të dërgohen mbeturinat biodegraduese ushqimore. Por deri sa të ndërtohet dhe funksionalizohet kjo qendër komuna do të konsideroj zhvillimin e skemës lokale të kompostimit përmes angazhimit të operatorëve privat të interesuar që të grumbullojnë dhe transportojnë këto mbeturina.

Komuna do të ndërtoj skemën lokale të kompostimit për mbeturinat biodegraduese nga parqet, tregjet e gjelbërta dhe hapësirat publike të cilat për shkak të specifikave të tyre duhet të kompostohen lokalisht meqë transportimi i tyre është i kushtueshëm dhe joefikas.

Sa i përket vajrave të përdorura ushqimore komuna do të u kërkoj objekteve gastronomike që i prodhojnë këto vajëra me shumicë të lidhin kontrata valide me operatorët të licencuar të

vajërave ushqimore nga MESPI të cilët do të bëjnë grumbullimin e organizuar të këtyre vajrave. Komuna do të organizoj mbikëqyrjen dhe inspektimin e mbarëvajtjes së kësaj skeme të organizimit dhe do të shqiptoj dënime në rast të shkeljeve.

Pra komuna sa i përket mbeturinave biodegraduese do të zbatoj:

- studimin e zbatimit të modelit të operimit të grumbullimit, transportit dhe deponimit të mbeturinave komunale biodegraduese
- zhvillimin e skemës lokale të kompostimit në partneritet me ricikluesit privat
- inspektimin e lokaleve gastronomike sa i përket zbatimit të kontrates për vajra mbeturinë

Menaxhimi i qendrueshëm i mbeturinave të vëllimshme dhe komerciale:

- Hapja e qendrës së grumbullimit dhe ripërdorimit:

Komuna e Deçanit planifikon të hap qendrën e grumbullimit dhe ripërdorimit të mbeturinave të vëllimshme dhe komerciale. Për hapjen e kësaj qendre komuna ka ndaj parcelen dhe lokacionin.

Në këtë objekt qytetarët do të dërgojnë artikujt e padëshiruar të tyre sa vijon:

- Mobilje dhe orendi
- Tekstil dhe veshëmbathje
- Pajisje shtëpiake dhe mbeturina tjera të vëllimshme

Përpos këtyre artikujve të padëshiruar qytetarët mund të dorëzojnë edhe gomat, bateritë, vajrat mbeturinë dhe mbeturina tjera.

Komuna do të zbatoj një **studim të fizibilitetit të modelit të operimit** të qendrës (qendrave) përmes së cilit do të analizohet dhe do të vendoset se a do ta menaxhoj vetë këtë qendër komuna apo ta angazhoj një operator privat.

Menaxhimi i qendrueshëm i mbeturinave nga ndërtimi dhe demolimi:

Sa i përket MND ligji parasheh caktimin e lokacionit të deponisë që është një zgjidhje e përkohshme dhe ndërtimin dhe funksionalizimin e qendrës së grumbullimit dhe riciklimit të këtyre mbeturinave e cila sipas strategjisë së mbeturinave do të organizohet në formë rajonale.

Komuna sipas ligjit e kontraktos shërbimin me operator të licencuar, cakton tarifat e shërbimit dhe se ndërtuesit kanë të drejtë që ti ndajnë dhe riciklojnë mbeturinat e tyre në kantierin e punimit si dhe ti transportojnë mbeturinat deri te destinacioni i autorizuar.

Komuna jonë ende nuk e ka caktuar lokacionin e deponisë por do ta planifikoj këtë gjë në këtë plan. Komuna do të dërgoj mbeturinat në këtë lokacion i cili do të operohet nga kontraktori i licencuar i cili poashtu do të kontraktohet nga komuna siq e parasheh ligji. Komuna e Deçanit ka ndar vendin për ndërtimin e Deponisë së ndërtimit dhe demolimit.

Komuna do të instaloj një sistem i cili në kuadër të lejes ndërtimore do të kërkoj që ndërtuesi të ketë edhe një plan të menaxhimit të mbeturinave ku parashihet sasia e mbeturinave që do të deponohen dhe lokacioni ku do të dërgohen ato. Poashtu inspeksioni do të mbikëqyrë zbatimin e këtij plani dhe të parandaloj hudhje e këtyre mbeturinave në vendë të papërshtatshme.

Në momentin e funksionalizimit të qendres rajonale komuna do ti dërgoj mbeturinat tek kjo qendër. Poashtu tarifat do të caktohen në nivel të komunave të cilat do të shërbejnë nga kjo qendër e grumbullimit dhe riciklimit të MND.

Megjithatë komuna për territorin e saj do të zbatoj një studim fizibiliteti të modelit të operimit të grumbullimit dhe transportit të MND si dhe të riciklimit të tyre nga ndërtuesit.

Menaxhimi i qendrueshëm i mbeturinave nga kujdesi shëndetësor:

Komuna, respektivisht Drejtorati për Shëndetësi, por edhe Drejtorati i Inspeksionit, do të monitoroj menaxhimin e mbeturinave spitalore sipas legjislacionit në fuqi.

Inpektori komunal i mjedisit do të bëjë mbikëqyrje inspektive mbi menaxhimin e mbeturinave edhe atyre medicinale në këtë rast, bazuar në Nenin 62, 63, 65, dhe 66 të Ligjit për Mbeturina.

Komuna - Drejtoria përgjegjëse për shëndetësi do të siguroj dhe vendos kontejnerë për hedhjen e barnave të përdorura dhe me afat të skaduar direkt nga qytetarët.

Prodhuesit e mbeturinave medicinale publik dhe privat gjatë aktivitetit të tyre të kujdesit shëndetësorë, do të hudhin mbeturinat e tyre në mënyrë të klasifikuar mbeturinat sipas llojeve në kontejnerë, në apo thasë përkatës të siguruar nga vetë ata, deri sa të grumbullohen nga operatori i licencuar që i përpunon dhe i menaxhon ato. Inspeksioni komunal në bashkëpunim me departamentin e shëndetësisë do të siguroj zbatimin e këtij obligimi ligjor.

Operatorët publik dhe privat si prodhues të mëdhenj të mbeturinave medicinale të rrezikshme do të hartojnë planin për menaxhimin e mbeturinave medicinale dhe ekzistenca e këtij plani dhe zbatimi i tij do të kontrollohen nga inspeksioni komunal në bashkëpunim me departamentin e shëndetësisë.

Nëse institucionet shëndetësore nuk i trajtojnë vet mbeturinat spitalore që i krijojnë, atëherë duhet të kenë kontratë me operatorët e licencuar për trajtimin e këtyre mbeturinave. Inspeksioni komunal në bashkëpunim me departamentin e shëndetësisë do të kontrollojë nëse këto kontrata janë të lidhura dhe po zbatohen.

Menaxhimi i qendrueshëm i mbeturinave shtazore nga thertoret:

Sipas strategjisë së mbeturinave, mbeturinat shtazore nga therrtoret do të dërgohen tek qendra e grumbullimit dhe riciklimit në zonën industriale në Drenas të ndërtuar nga BE. Megjithatë kjo qendër ende nuk po funksionalizohet që po na e pamundëson organizimin e kësaj skeme.

Komuna do të organizoj këtë shërbim për fazën tranzitore deri në funksionalizim të qendrës duke i dërguar këto mbeturina nga operatori i grumbullimit të mbeturinave për të bërë varrimin e tyre të gëlqelosur dhe njëkohësisht të shikoj mundësin e angazhimit të operatorëve privat të licencuar nga AVUK që të bëjnë grumbullimin e organizuar të këtyre mbeturinave tek impijantet e tyre.

Mishtoret, therrtoret dhe industritë përpunuese të mishit duhet të sigurojnë kontejnerë hermetik të ndarë ku do ti hudhin mbeturinat shtazore deri në momentin e grumbullimit dhe të kenë kontrata valide me operatorin të cilat do të inspektohen nga komuna në mënyrë periodike.

Aktivitet vetëdijësuese për ripërdorim dhe riciklim të mbeturinave:

Komuna do të organizoj fushata informative të komunikimit me publikun sa i përket ndarjes, ripërdorimit dhe riciklimit të mbeturinave komunale, dhe kategorive tjera.

Informimi do të sqaroj se si duhet të hudhen mbeturinat në kontejnerë / shporta të ndara, për dërgimin e mbeturinave në qendrën e grumbullimit dhe ripërdorimit, dhe të ngashme. Fushata do të organizohet që të targetoj institucionet shkollore për të ngritur nivelin e edukimit mjedisorë.

3.5 Objektivi nr. 3: Ofrimi i shërbimeve cilësore, efikase dhe të qëndrueshme të MM

Objektivi 3 ka të bëjë me komponentën e shërbimit të grumbullimit dhe transportit të mbeturinave komunale dhe kategorive tjera të mbeturinave nën kompetencë komunale. Ky objektivi synon përmirësimin e cilësisë së shërbimeve me theks të aspekteve të qëndrueshmërisë financiare dhe të kostos.

Tabela 28: Korniza strategjike e objektivit 3								
Nr.	Aktiviteti / masa	Treguesi	Vlera bazë	Caku				
			2022	2023	2024	2025	2026	2027
3.1	Mbulimi me shërbim të grumbullimit dhe transportit të mbeturinave komunale	% e popullatës së shërbyer me shërbim të grumbullimit dhe transportit të mbeturinave komunale	100%	100%	100%	100%	100%	100%
3.2	Përditësimi i planit operativ për shërbim të grumbullimit dhe transportit të mbeturinave komunale është hartuar dhe miratuar	Plani operativ është reviduar dhe miratuar	-	1				
3.3	Digjitalizimi i sistemit të grumbullimit dhe transportit të mbeturinave	Digjitalizimi i sistemit të grumbullimit dhe transportit të mbeturinave është zbatuar	-	-	1	-	-	-
3.4	Marrja përsipër e faturimit dhe arkëtimit nga komuna për shërbimin e grumbullimit të mbeturinave	Komuna ka marrë përsipër faturimin dhe arkëtimin	-	-	1	-	-	-
3.5	Zgjidhja e statusit të rasteve sociale	Pagesa e faturave për rastet sociale është zgjidhur	-	-	1	-	-	-
3.6	Numri i ankesave të qytetarëve në shërbim të mbeturinave	Numri i ankesave të qytetarëve në shërbim të mbeturinave						

Në vijim jepen masat dhe aktivitetet kyçe të objektivës 3:

Zgjerimi i mbulimit me shërbim të grumbullimit dhe transportit të mbeturinave

Tabelat në vijim jep orarin e zgjerimit të shërbimit dhe të dhënat e popullatës janë marrë nga ASK. Komuna është e përkushtuar që të zgjerojë ofrimin e shërbimit në tërë territorin e saj. Strategjia e zgjerimit është që fillimisht të ofrohet shërbim i plotë në zonën urbane si dhe mbulimi me shërbim edhe për zonën rurale.

Tabela 29: Strategjia e zgjerimit me shërbim

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Mbulimi me shërbim	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Përmirësimi i cilësisë së ofrimit të shërbimit të grumbullimit dhe transportit të mbeturinave

Përmirësimi i cilësisë së ofrimit të shërbimit të grumbullimit dhe transportit të mbeturinave komunale:

Komuna do të bëjë **planin e ri operativ** për riorganizimin e shërbimit të grumbullimit dhe transportit të mbeturinave i cili do të rezultoj në përmirësimin e cilësisë së shërbimit përmes:

- Optimizimit të pikave të grumbullimit dhe frekuencës së ofrimit të shërbimit;
- Sigurimin e infrastrukturës adekuate për grumbullim dhe transport të mbeturinave komunale

Komuna do të digjitalizoj sistemin e grumbullimit dhe transportit të mbeturinave i cili do të përmirësoj cilësinë dhe efikasitetin e shërbimit. Ky sistem do të ofroj informacionet për lëvizjet e kamionëve, informatat mbi lokacionin e kontejnerëve, nivelin e mbushjes dhe informatave tjera relevante si dhe i njëjti do të integrohet me databazën e kujdesit të konsumatorëve.

Komuna do të ndërmerr kampanjë informative për ti informuar qytetarët për mënyrën e re të grumbullimit të mbeturinave përfshi mënyrën e hudhjes së mbeturinave, frekuencën e shërbimit e të ngjashme.

Përmirësimi i efikasitetit operativ dhe të kostos

Komuna ka përcaktuar si objektiv përmirësimin e efikasitetit operativ dhe të kotos në funksion të përmirësimit të qendrueshmëris financiare. Shtyllat kryesore të këtij plani janë optimizimi i efikasitetit të stafit dhe harxhimit të naftës.

Përmirësimi i efikasitetit të stafit

Komuna do të zbatoj aktivitetet sa vijon për ta përmirësuar efikasitetin e stafit të ofruesve publik të shërbimeve:

- Kontrollin (ngrirjen) e regrutimit të stafit të ri administrativ dhe trajnimit të stafit ekzistues
- Zgjerimin e zonës së shërbimeve
- Diversifikimin dhe zgjerimin e shërbimeve
- Zhvillimi dhe monitorimi i treguesit të performancës së efikasitetit të stafit

Zyrtarët e MM dhe personat tjerë të përfshirë në planifikim, monitorim dhe mbikëqyrje të menaxhimit të mbeturinave duhet të mbajnë një kontroll strikt të numrit të stafit sipas tabelës së mëposhtme:

Tabela 30: Efikasiteti i stafit						
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Stafi direkt	33	-	-	-	-	-
Stafi indirekt dhe administrativ	22	-	-	-	-	-
Amvisëritë (EF) e shërbyera	6909	-	-	-	-	-
Efikasiteti i stafit për konsumatorë të shërbyer	125.62	-	-	-	-	-

Përmirësimi i efikasitetit kostos së grumbullimit dhe të harxhimit të naftës

Harxhimi i naftës është njëri ndër zërat më të lartë të kostove rrjedhëse të operatorëve të shërbimit rreth 15% të kostove rrjedhëse në nivel të sektorit dhe kjo i atribuohet në masë të konsiderueshme joefikasitetit operativ por edhe keqmenaxhimit.

Masat / aktivitetet e propozuara përfshijnë:

- **Hartimi i planit të ri operativ** (riorganizmin e zonës dhe optimizimin e marshutave dhe frekuencës së grumbullimit)
- Zëvendësimi i kamionëve të vjetër me kamionë të rinjë apo funksional (second-hand)
- Ndërtimin e transfer stacionit për të shkurtuar distancën
- Përforcimin e kontrollit të brendshëm
- Zhvillimi dhe monitorimi i treguesit të performancës së harxhimit të naftës
- Zhvillimi dhe monitorimi i treguesit të performancës së kostos njësi të grumbullimit dhe transportit

Përmirësim i performancës financiare të ofrimit të shërbimit

Komuna ka përcaktuar si objektiv përmirësimin e qendrueshmëris financiare të ofrimit të shërbimeve. Masat kryesore të përmirësimit të qendrueshmëris financiare janë:

- Kalimi i tarifave për grumbullimin dhe transportin e mbeturinave mbi principet e mbulimit të kostos
- Marrja përsipër e faturimit dhe arkëtimit nga komuna

3.6 Objektivi nr. 4: Trajtimi dhe deponimi i sigurt i mbeturinave si mjeti i fundit

Ky objektivi i referohet gjendjes aktuale në teren, ku për çdo vit evidentohet një numër i caktuar i vend hudhjeve ilegale të mbeturinave. Me qëllim të sanimit të gjendjes, komuna e Podujevës do të angazhohet që për çdo vit të organizoj pastrimin e këtyre lokacioneve të ndotura me mbeturina dhe vendosjen e shenjave informuese dhe ndërgjegjësuere joftuese për mos hudhjen e mbeturinave.

Tabela 36: Korniza strategjike e objektivit 4								
Nr.	Aktiviteti / masa	Treguesi	Vlera bazë	Caku				
			2022	2023	2024	2025	2026	2027
4.1	Pastrimi i vend hudhjeve ilegale të mbeturinave	Pastrimi është realizuar	-	1	1	1	1	1
4.2	Fushatë informuese	Deponite ilegale reduktohen vazhdimisht	-	1	1	1	1	1
4.3	Inspektim dhe monitorim	Shqiptimi i gjobave		1	1	1	1	1

3.7 Objektivi 5: Zhvillimi i kuadrit dhe kapaciteteve institucionale për menaxhimin e mbeturinave

Tabela 32: Korniza strategjike e objektivit 5								
Nr.	Aktiviteti / Masa	Treguesi	Vlera bazë	Caku				
			2022	2023	2024	2025	2026	2027
5.1	Revidimi i RrK të MM	RrK e MM është reviduar	-	-	1	-	-	-
5.2	Emërimi i zyrtarit / Formimi i njësitit	Zyrtari i MM është emëruar/Spektori është formuar	1	-	-	-	-	-
5.3	Kalimi i procesit tariforë	Tarifat e reja janë kalkuluar dhe miratuar	-	-	1	-	-	-
5.4	Kontraktimi i operatorit për grumbullim dhe transport të mbeturinave komunale	Operatori i licencuar është kontraktuar	-	-	1	-	-	-
5.4	Programi i trajnimit dhe mbështetjes së proceseve për komunën dhe operatorët po zbatohet	Operatori i licencuar është kontraktuar	-	-	1	-	-	-

Emërimi i zyrtarëve komunal apo themelimi i njësitit për MM

Komuna e ka zbatuar këtë obligim në vitin 2020 me emërimin e zyrtarit komunal të MM.

Emërimi i inspektorit mjedisorë

Komuna e ka zbatuar këtë obligim në vitin 2020 me emërimin e inspektorit mjedisorë të MM.

Kalimi i procesit tariforë

Komuna e ka kaluar procesin tariforë në vitin 2019 dhe planifikon që ti nënshtrohet të njëjtit gjatë vitit 2024 për të reflektuar ndryshimin e kostove dhe parametrave tjerë relevant.

Zbatimi i programit të trajnimit dhe mbështetjes së proceseve për komunën dhe operatorët

Ky program do të dizajnohet që të i ngris kapacitetet në zbatimin e proceseve si revidimi dhe zbatimi i PKMM, amendimi i RrK të MM, kalimin e procesit tariforë, draftimin dhe monitorimin e kontratave të shërbimit dhe partneriteti publiko privat, zbatimin e skemës së përgjegjësisë së

zgjeruar të prodhuesit dhe skemës së kthimit të depozitës, ekonominë qarkore, riciklimin e mbeturinave e të ngjashme.

4 Plani i MM në kushte emergjente

Komunat duhet të bëjnë planifikimin e MM në kushte emergjente sipas kërkesave të Ligjit nr. 04/l-027 për mbrojtje nga fatkeqësitë natyrore dhe fatkeqësitë tjera, planit kombëtar të reagimit emergjent të Agjencisë për menaxhimin emergjent dhe ndonjë dokumenti tjetër relevant.

Fatkeqësitë sipas ligjit konsiderohen ngjarjet të shkaktuara nga forcat madhore të natyrës apo forcat tjera të pakontrolluara, të cilat rrezikojnë jetën e njerëzve, kafshëve dhe pronave. Në fatkeqësi përfshihen: tërmetet, vërshimet, rrëshqitjet e dheut, zjarret, shpërthim i sëmundjeve infektive aksidentet që përfshijnë trafikun rrugor, hekurudhor dhe ajror, zjarret, aksidentet ekologjike dhe industriale, lufta dhe gjendja emergjente, etj.

Ngjarja e fundit që ka kualifikuar për emergjencë apo fatkeqësi ka qenë pandemia Covid 19 dhe e cila na ka ofruar disa përvoja të dobishme.

Komuna do ta amendoj planin komunal të reagimit emergjent duke shtuar kaptinën për menaxhimin e shërbimit të mbeturinave në kushte emergjente!

5 Plani financiar, veprimi dhe monitorimi

Në tabelën në vijim janë paraqitur projektet kapitale që do mbështesin realizimin e objektivave të planit të financuara përmes buxhetit të komunës, bashkëfinancimit me komunat tjera apo me qeverinë si dhe projektet e financuara nga burimet e jashtme si qeveria donatorët, apo kapitali privat.

Tabela 33: Plani financiar, veprimi dhe monitorimi - Objektivi 1 „Parandalimi dhe reduktimi“								
Masat dhe aktivitetet	Njësi përgjegjëse	Afati i implementimit dhe buxheti					2023 - 2027	Burimi i financimit
		2023	2024	2025	2026	2027		
Riorganizimi i shërbimit				60,000 €			60,000 €	
o Plani i riorganizimit të shërbimit	DSHP			10,000 €			10,000 €	Komuna
o Sigurimi i infrastrukturës matëse	DSHP			50,000 €			50,000 €	Donacion
Zbatimi i tarifave volumetrike			10,000 €				10,000 €	
o Kalimi i tarifave PAYT (procesi)	DSHP		2,500 €				2,500 €	Komuna
o Azhurnimi i softuerit të faturimit	DSHP		7,500 €				7,500 €	Komuna
o Zbatimi i tarifave PAYT	KRM			x				KRM
Nxjerrja e pakos stimuluese për bizneset				2,500 €			2,500 €	
o Studimi i mënyrës së futjes së stimujve fiskal	DSHP			2,500 €			2,500 €	Komuna
o Pakoja e lehtësimeve fiskale	DSHP			x				Komuna
Shpërndarja e komposterëve për EF dhe restorante ¹⁴	DSHP	-	5,400 €	5,400 €	5,400 €	5,400 €	21,600 €	Donacion
Rritja e ndërgjegjësimit për çështjet e minimizimit		700 €	700 €	700 €	700 €	700 €	3,500 €	Komuna
o Fushata e vetëdijësimit	DSHP	700 €	700 €	700 €	700 €	700 €	3,500 €	Komuna
Total objektiva 1 - Parandalimi dhe reduktimi i krijimit të mbeturinave		700 €	16,100 €	68,600 €	6,100 €	6,100 €	97,600 €	

¹⁴ Furnizimi me komposterë: Vitet 2024 – 2027 nga 45 komposterë për vit (40 për EF dhe 5 për biznese);

Tabela 34: Plani financiar, veprimit dhe monitorimit - Objektivi 2 „Ripërdorimi dhe riciklimi“

Masat dhe aktivitetet	Njësi përgjegjëse	Afati i implementimit dhe buxheti					2023 - 2027	Burimi i financimit
		2023	2024	2025	2026	2027		
Studimi i gjenerimit dhe kompozicionit të mbeturinave	DSHP				5,000 €		5,000 €	Komuna
Ndarja dhe riciklimi i mbeturinave komunale		2,000 €	3,000 €	258,000 €	160,300 €	3,000 €	426,300 €	
o Studim i fizibilitetit të ndarjes dhe operimit	DSHP			25,000 €			25,000 €	Komuna
o Zgjerimi i mbulimit të ndarjes në burim	DSHP	2,000 €	3,000 €	3,000 €	3,000 €	3,000 €	14,000 €	Komuna
o Kontraktimi i operatorit të riciklueshmeve	DSHP			5,000 €			5,000 €	Komuna
o Zhvillimi i skemës lokale të kompostimit	DSHP			75,000 €			75,000 €	Komuna / donatori
o Inspektimi i lokaleve gastronomike për vajëra	DSHP	x	x	x	x	x		
o Ndërtimi i qendrës së ripërdorimit	DSHP			150,000 €	157,300 €		307,300 €	Komuna
o Bashkimi i skemës ndërkomunal të kompostimit	DSHP							Komuna
Menaxhimi i mbeturinave të vëllimshme dhe komerciale		20,000 €	75,000 €				95,000 €	
o Studimi i fizibilitetit	DSHP	15,000 €					15,000 €	Komuna
o Ndërtimi i qendrave të grumbullimit/ripërdorimit ¹⁵	DSHP		75,000 €				75,000 €	Komuna / donatori
o Funkcionalizimi i qendrës	DSHP			x				Komuna
Menaxhimi i mbeturinave nga ndërtim demolimi			28,000 €	150,000 €	186,000 €		364,000 €	
o Caktimi i lokacionit	DSHP							
o Kontraktimi i operatorit	DSHP		5,000 €				5,000 €	Komuna
o Caktimi i tarifave	DSHP		3,000 €				3,000 €	Komuna
o Studimi i fizibilitetit			20,000 €				20,000 €	
o Rehabilitimi i qendrës së MND ¹⁶	DSHP			150,000 €	186,000 €		336,000 €	Komuna / donatori

¹⁵ Për komunën e Deçanit parashihet ndërtimi një pike grumbulluese dhe të ripërdorimit. Buxheti përfshin infrastrukturën përcjellëse të qendrës si rrethoja, kamerat, bazamenti, kontejnerët, etj.

¹⁶ Fizibiliteti, rrethoja, makineria dhe pajisjet e nevojshme për menaxhimin e qendrës

○ Bashkimi i skemës ndërkomunale të menaxhimit	DSHP					x		Komuna
Menaxhimi i mbeturinave shtazore								
○ Lehtësimi i kontraktimit të operatorit privat		x	x					
○ Inspektimi i zbatimit		x	x	x	x	x		
Menaxhimi i mbeturinave medicinale								
○ Inspektimi i zbatimit		x	x	x	x	x		
Fushatat e vetëdijësimit		700 €	700 €	700 €	700 €	700 €	3,500 €	Komuna
Total objektiva 2 – Riciklimi dhe ripërdorimi		22,700 €	106,700 €	408,700 €	352,000 €	3,700 €	893,800 €	

Tabela 35: Plani financiar, veprimit dhe monitorimit - Objektivi 3 „Ofrimi i shërbimeve cilësore, efikase dhe të qëndrueshme“

Masat dhe aktivitetet	Njësi përgjegjëse	Afati i implementimit dhe buxheti					2023 - 2027	Burimi i financimit
		2023	2024	2025	2026	2027		
Përmirësimi i cilësisë së shërbimit		148,500 €	134,000 €	154,000 €	9,500 €	9,500 €	455,500 €	
○ Revidimi i planit operativ	DSHP/KRM	25,000 €					25,000 €	Komuna
○ Digjitalizimi i sistemit të grumbullimit	DSHP/KRM			100,000 €			100,000 €	Komuna/Donacion
○ Furnizimi me shporta 120 l ¹⁷	DSHP/KRM	10,000 €	20,000 €	20,000 €	€	€	50,000 €	Komuna/KRM/ Donacion
○ Furnizimi me shporta 240 l	DSHP/KRM						- €	
○ Furnizimi me kontejnerë 1.1 m ³ ¹⁸	DSHP/KRM	13,500 €	9,000 €	9,000 €	4,500 €	4,500 €	40,500 €	Komuna/KRM/ Donacion
○ Furnizimi me kamionë ¹⁹	DSHP/KRM	100,000 €	100,000 €	€	€	€	200,000 €	Donacion
○ Furnizim me traktorë	DSHP/KRM	€	€	20,000 €	€	€	20,000 €	Donacion
○ Ndërtimi i rrethojave për kontejnerë	DSHP/KRM	€	5,000 €	5,000 €	5,000 €	5,000 €	20,000 €	Donacion
Përmirësimi i performancës operative dhe financiare		€	15,000 €	€	€	€	15,000 €	
○ Marrja përsipër e faturimit nga komuna	DSHP/KRM			x				Komuna
○ Zhvillimi i softuerit të faturimit	DSHP/KRM		15,000 €				15,000 €	Komuna

¹⁷ Furnizimi me shporta 120 l: 500 shporta për vitin 2023 dhe nga 1000 shporta për vitet 2024 dhe 2025.

¹⁸ Furnizimi me kontejnerë 1.1m³: Viti 2023 30 kontejnerë; vitet 2024 dhe 2025 nga 20 kontejnerë dhe vitet 2026 dhe 2027 nga 10 kontejnerë.

¹⁹ Dy kamionë 6t njëri në 2023 dhe tjetri në 2024.

○ Monitorimi i performancës	DSHP/KRM	x	x	x	x	x		Komuna
Kampanja informative	OJU	700 €	700 €	700 €	700 €	700 €	3,500 €	Komuna
Total objektivi 3 „Ofrimi i shërbimeve cilësore efikase dhe qendrueshme“		149,200 €	149,700 €	154,700 €	10,200 €	10,200 €	474,000 €	

Tabela 36: Plani financiar, veprimit dhe monitorimit - Objektivi 4 „Deponimi i sigurtë si mjeti i fundit“

Masat dhe aktivitetet	Njësi përgjegjëse	Afati i implementimit dhe buxheti					2023 - 2027	Burimi i financimit
		2023	2024	2025	2026	2027		
Eliminimi i deponive ilegale	DSHP	10,000 €	10,000 €	10,000 €	10,000 €	10,000 €	50,000 €	Komuna
Inspeksioni dhe masat detyruese	Inspektorati	x	x	x	x	x	x	Komuna
Fushatat informative	DSHP	500 €	500 €	500 €	500 €	500 €	2,500 €	Komuna
Total objektivi 4 „Deponimi i sigurtë si mjeti i fundit“		50,500 €	30,500 €	500 €	500 €	500 €	52,500 €	

Tabela 37: Plani financiar, veprimit dhe monitorimit - Objektivi 5 „Zhvillimi i kuadrit dhe kapaciteteve institucionale për MM“

Masat dhe aktivitetet	Njësi përgjegjëse	Afati i implementimit dhe buxheti					2023 - 2027	Burimi i financimit
		2023	2024	2025	2026	2027		
Revidimi i RrK të MM	DSHP	5,000 €					5,000 €	Komuna
Emërimi i zyrtarit / Formimi i njësitit	DSHP							Komuna
Kalimi i procesit tariforë	DSHP			2,500 €			2,500 €	Komuna / KRM
Kontraktimi i operatorit për grumbullim dhe transport të MK	DSHP		5,000 €				5,000 €	Komuna
Programi i trajnimit dhe mbështetjes së proceseve	DSHP	15,000 €	15,000 €	15,000 €	15,000 €	15,000 €	75,000 €	Komuna / donatori
Total objektivi 5 „Zhvillimi i kuadrit dhe kapaciteteve institucionale për MM“		20,000 €	20,000 €	17,500 €	15,000 €	15,000 €	87,500 €	

Nr	Emri I pronarit	Nr. Perwsonal/Biznesi	Njesia Kadastrale	Zona Kadastrale	Lloji I njesise	Tipi I prones	Katet
1	KOMUNA E DECANIT	600325668	P-70505002-00316-1	Baballoq	Parcele	Prone shoqerore	-
2	KOMUNA E DECANIT	600325668	P-70505002-00333-0	Baballoq	Parcele	Prone shoqerore	-
3	KOMUNA E DECANIT	600325668	P-70505002-00360-0	Baballoq	Parcele	Prone shoqerore	-
4	KOMUNA E DECANIT	600325668	P-70505002-00526-0	Baballoq	Parcele	Prone shoqerore	-
5	KOMUNA E DECANIT	600325668	P-70505002-00542-2	Baballoq	Parcele	Prone shoqerore	-
6	KOMUNA E DECANIT	600325668	P-70505002-00551-0	Baballoq	Parcele	Prone shoqerore	-
7	KOMUNA E DECANIT	600325668	P-70505002-00566-0	Baballoq	Parcele	Prone shoqerore	-
8	KOMUNA E DECANIT	600325668	P-70505002-00639-0	Baballoq	Parcele	Prone shoqerore	-

9	KOMUNA E DECANIT	600325668	P-70505002-00640-0	Baballoq	Parcele	Prone shoqerore	-
10	KOMUNA E DECANIT	600325668	P-70505002-00641-1	Baballoq	Parcele	Prone shoqerore	-
11	KOMUNA E DECANIT	600325668	P-70505002-00643-0	Baballoq	Parcele	Prone shoqerore	-
12	KOMUNA E DECANIT	600325668	P-70505002-00659-0	Baballoq	Parcele	Prone shoqerore	-
13	KOMUNA E DECANIT	600325668	P-70505002-00660-0	Baballoq	Parcele	Prone shoqerore	-
14	KOMUNA E DECANIT	600325668	P-70505002-00666-0	Baballoq	Parcele	Prone shoqerore	-

Vendi/Adresa	Siperfaqja	Shfrytezimi	Pjesa e prones	lloji i te drejtes	Kopje e Planit	Flete poseduese	Viti	Vlera fillestare
Kuqishta	4287	Toke ndertimore Shtepi/Nderte se/Toke ndertimore /Oborr	100%	Posedim Individual	Po	Po		
Devola	1689	Bujqesore- Kullosat- Kullose e klases 1	100%	Posedim Individual	Po	Po		
Devola	4343	Sherbimet publike- Varreze	100%	Posedim Individual	Po	Po		
Nermulline	607	Sherbimet publike- Varreze	100%	Posedim Individual	Po	Po		
Nermulline	2269	Bujqesore- Kullosat- Kullose e klases 1	100%	Posedim Individual	Po	Po		
Nermulline	393	Sherbimet publike- Varreze	100%	Posedim Individual	Po	Po		
Nermulline	931	Bujqesore- Kullosat- Kullose e klases 2	100%	Posedim Individual	Po	Po		
Shuma-Suka	7378	Bujqesore- Kullosat- Kullose e klases 5	100%	Posedim Individual	Po	Po		

Shuma-Suka	5118	Rajon ujqor- Hendek	100%	Posedim Individual	Po	Po		
Shuma-Suka	43787	Sherbimet publike- Varreze	100%	Posedim Individual	Po	Po		
Shuma-Suka	5078	Bujqesore- Kullosat- Kullose e klases 5	100%	Posedim Individual	Po	Po		
Shuma-Suka	44	Bujqesore- Kullosat- Kullose e klases 1	100%	Posedim Individual	Po	Po		
Shuma-Suka	4026	Bujqesore- Kullosat- Kullose e klases 3	100%	Posedim Individual	Po	Po		
Shuma-Suka	930	Bujqesore- Kullosat- Kullose e klases 3	100%	Posedim Individual	Po	Po		

[illegible]

Republika e Kosovës
Republika Kosovo - Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada - Government

Ministria e Mjedisit, Planifikimit Hapësinor dhe Infrastrukturës
Ministarstvo Životne Sredine, Prostornog Planiranja i Infrastrukture
Ministry of Environment, Spatial Planning and Infrastructure

Nr. Dokumenti: 02 Nr. Fajle: 02 Nr. Stranica: 02		Nr. Dated: 25.07.2022 Nr. Dated: 25.07.2022 Nr. Dated: 25.07.2022
PRISTINA - PRISTINA - PRISTINA REPUBLIKA E KOSOVES - REPUBLIKA E KOSOVES - REPUBLIKA E KOSOVES QEVERIA E KOSOVES - VLADA E KOSOVES - GOVERNMENT OF KOSOVO		
Ministria e Administrimit të Pushtetit Lokal Ministarstvo Lokalne Samostojnosti i Administracije Ministry of Local Government Administration		
Data: 25.07.2022 Datum: 25.07.2022 Date: 25.07.2022		
Nivelo organizativ:	Nr. Dokument:	Vlora:
	-VI-	20-613/13

Për:	Bashkim Ramosaj, Kryetar i Komunës së Deçanit
Kopje:	Hajdar Sutaj, Kryesues i Kuvendit të Komunës së Deçanit
Përmes:	Njësia për Administrimin e Dokumenteve në MAPL
	Liburn Aliu, Ministër i MMPHI
Nga:	Servet Spahiu, Zëvendësues i Sekretarit të Përgjithshëm të MMPHI
Zyrtarët përgjegjës:	Florije Kika, Drejtore e Departamentit Ligjor
1. Zyrtari konfirmues i vlerësimit ligjor	Sabrije Rama, Udhëheqëse e Divizionit për Mbikëqyrjen e Zbatimit të Legjislacionit, të Mbështetjes Ligjore dhe të Bashkëpunimit
2. Zyrtari hartues i vlerësimit ligjor	Indërinstitucional në Fushën e Legjislacionit
Lënda:	Akti komunal kthehet për rishqyrtim
Lloji i aktit:	Vendimi Nr. 01 Nr.X-8 për Emërimin dhe Ri-emërimin e Rrugëve në Komunën e Deçanit, miratuar nga KK Deçan.

Inderuari Kryetar, Ramosaj,
Inderuari Kryesues, Sutaj,

Ministria e Mjedisit, Planifikimit Hapësinor dhe Infrastrukturës, në pajtim me Rregulloren (QRK) Nr. 06/2021 për ndryshimin dhe plotësimin e rregullores (QRK) Nr.10/2019 për shqyrtimin administrativ të akteve të komunave më datë 12.07.2022, ka pranuar nga MAPL, Vendimin Nr. 01 Nr.X-8 për Emërimin dhe Ri-emërimin e Rrugëve në Komunën e Deçanit, miratuar nga K.K Deçan.

Ministria e Mjedisit, Planifikimit Hapësinor dhe Infrastrukturës, pas shqyrtimit të ligjshmërisë së aktit në fjalë, dhe në pajtim me Nenin 4 të Rregullores (QRK) Nr. 06/2021 për ndryshimin dhe plotësimin e rregullores (QRK) Nr.10/2019 për shqyrtimin administrativ të akteve të komunave, kërkon nga Kuvendi i Komunës së Deçanit:

Rishqyrtimin e Ligjshmërisë së Aktit

Vendimin Nr. 01 Nr.X-8 për Emërimin dhe Ri-emërimin e Rrugëve në Komunën e Deçanit, miratuar nga K.K Deçan.

Arsyetimi

Ministria e Mjedisit, Planifikimit Hapësinor dhe Infrastrukturës, pas shqyrtimit të përmbajtjes së Vendimit Nr. 01 Nr.X-8 për Emërimin dhe Ri-emërimin e Rrugëve në Komunën e Deçanit, miratuar nga K.K Deçan., konstatoi:

Vendimi Nr. 01 Nr.X-8, nuk i plotëson kriteret e përcaktuara me Udhëzimin Administrativ (MMPH) Nr.17/2019 për Krijimin dhe Administrimin e Listës Alfabetike për Emërtime, Listës Rezervë dhe Vendosjen e tyre në Regjistrin Komunal të Adresave.

Pika 1 dhe 2 e Vendimit nuk mund të vlerësohet teknikisht sepse mungon skica e formës së rrugës.

Sa i përket pikës 3 dhe 4 për ri-emërtimin e rrugëve, sipas Udhëzimit Administrativ (MMPH) Nr.17/2019 për Krijimin dhe Administrimin e Listës Alfabetike për Emërtime, Listës Rezervë dhe Vendosjen e tyre në Regjistrin Komunal të Adresave, nuk lejohet.

Nga ajo që u tha më lartë, të vepohet sipas vlerësimit të ligjshmërisë së aktit komunal nga MMPH, të merret vendim i drejtë dhe i ligjshëm konform dispozitave ligjore në fuqi, jo më vonë se afati i paraparë në dispozitat e nenit 9 të Rregullores (QRK) Nr. 06/2021 për ndryshimin dhe plotësimin e rregullores (QRK) Nr.10/2019 për shqyrtimin administrativ të akteve të komunave.